

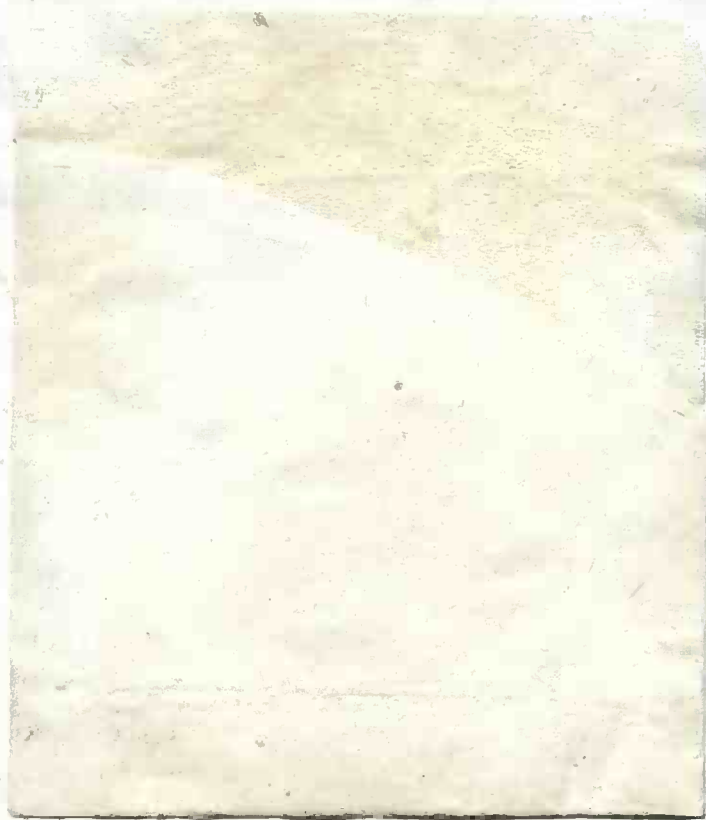
K 14347
2

Ly. Huch
T. 2. 2. 2. 2. 2. 2.
zu d. 2. 2. 2.

Տրված է Երևանի Գրադարանին 1905 թ. 12/21
նախագահ Գրադարանի Գրադարանի Գրադարանի

1905 թ.

Շիրազի Բ. Օսկանյան

და ამით სამკალოებითა სრულ-ჰყუნეს იგინი ცხადრებად საუკუნოდ სუ-
ფეჟად ზეცისად.

ღოცხე: ღოცვა ღთისა მიძინო, რამელიცა ესოდენ ჟეთილ-
სახმარ და საჭირთ არს მქადაგებელთა და მნეთა საიდუმლოთა მარქმე-
ლებითა რამელ იგინი თვნიერ მისსა ვერცა ქადაგებასა სიტყვსა
ღთისასა, ვერცა თვით სიწმიდით ცხადრებასა, და ვერცაღა სათნოდ
ღთისად მღუდელ-მარქმელებსა შექმლუებელ-არინ . რამლისა-თვსცა ,
მცნებისა მის ებრ მარქმელისა: მოუვლავლად ილოცვედიო, ჰმუნწინსო
მათ რათა დღე და ღამე ყოვლითა სულითა ეფედრებოდენ ვაცო მარ-
ყარესა ღთისა და ხადოდენ, რათამცა მოანიჭეს მათ სული წმინდა .
რამეთუ იგი მხალაჲ, ვითარცა სრულ ჰყოფს მღუდელთა, ეგრეთჲ
აღსრულებასდა მინა თანა ნადებთასა დამადგინებელი მათი ყოველსა
ჴელა ჴემშარბტებასა, (ორან: თაჴი იჴ. მუხ: იგ). შვიქმს მათი მუ-
შავად ურცხუნწულად. ხალა მარქმელის იგი არა სხვთა რაჲთამე, გარ-
ნა ოდენ გულს მადგინებითითა ღოცვითა. (ღოც: თაჴი ია, მუხ: იგ).

ღთისნი ესე თანამდებობანი თუ რაჴდენ ღიდისა ძალისანი არინ,
ცხადად გვაჩუნწა მარქმელმან, რაჴამს უაღრესებასა ახლისა აღთქმი-
სასა უფროს ძველისა წარმოაჩინებდა და ქადაგებასა სხანებისასა და
მნებასა ღთისა საიდუმლოთასა უწოდა მხახურებად სულისა, მხახუ-
რებად სიმართლისა და მხახურებად დავებისა. (ბ. ვარ: თაჴი გ.
მუხ: ზ. და თ. და თაჴი ე. მუხ: იწ). ხალა რაოდენსადა გა-
მარდილებასა, განიყრებასა და სიჴრთხილგება, რაოდენსა ლმობიერებასა,
სარწმუნოებასა, ღვაწლსა და შეწევნისა მადლსა სულისა წმიდისასა
რთხავს ესე ვითარი მხახურება მნეთა თვსთავან, თვთოეულსა აღვილად
ძალუქს ცნობად და გულისხმის ყოფად, ოდესცა ამას ჴედან მარქ-
მელთა მცნებთა და საგანთა საიდუმლოთასა თვთოეულად ჰატვისცემს
და განწილს.

ქუწლსა

ს უწყლბა აღიქმისა შინა ფიცხელად უბრძანებდა ყუფალი შიხეს შიერ მღუდელთა დაცუად მსახურებასა თვისსა, მეტყუწლი: არქუ ვარონხ და მეთა მისთა რათა განეკრძალნენ სიწმიდისაგან, და არა შეაბრლონ სახელი სიწმიდისა ჩემისა. მე ვარ ყუფალი. (ლევიტ: თავი ვბ. მუხ: ა). და სხუასადა ადგილსა იტყვის: სიწმიდეთაგან ჩემთა გეშინოდენ: მე ვარ ყუფალი, (ლევიტ: თავი ით. მუხ: ლ).

ე უვეთო მუელისა მსახურება ეხოდენ ფიცხელსა კრძალულებასა და შიშსა ითხრუდა წინაშე ყუფლისა, მაშა რაოდენ უფრას ახლისა აღიქმისა მსახურებასა შინა, ქადაგებასა სახარებისასა, მწერებასა საიდუმლოთასა, მსახურებასა შინა სულისასა, სიძარბოსისა და დატეებისასა თანა ამით მღუდელთა შედა დართვად კრძალულება და უმეტესა შიში, შიში უკუწ სიყვარულით და ყოვლით პატროსნებით თურთ.

ო ვეთო შიხეს შიერ შიციმულსა ვარონისადმი და მეთა მისთად მსახურებასა შინა ყოველი უბრძანება და გარდამავლობა დასასყელ-იქმნე-ბოდ: (ებრ: თავი ბ. მუხ. ბ). მაშა მსახურებასა შინა, რამელიცა თვთ ქრისტე ყუფალმან შიხესა შიციმულთა, და შემდგომად მათსა ჩუწნ ყოველთადა, შემთხუწული გარდამავლობა, ანუ უგულებელს ყოფა, თუ ვითარსა განკითხვასა და სასყელსა მუელის; ამის-თვს შიციმულსა ცხადად ცნობაჲ თვთ შიციმულმან, რაჟამს თქუა, ვითარმედ ესე ვითარი ვარდამავალი და წარმდები განწყუწითაზ არად, და ნაწილი მისი დასდვას არგულთა თანა. (მატ: თავი ვბ. მუხ: ნა).

ე შიერითგან იხილეთ მღუდელთა, რამელ თხრბილნი იგი სა-მღუდელთანი თანამდებობანი არიან დიდისა ძალისანი, და თვთ ამით ვართვისებულსა შიითხრვენ თქუწნგან ვამცდილებასა, გარნიერებასა, უურადლებასა და ვეთილ კრძალულებასა. შიციმული შიხეს საყუ-თნითა შიგალითით თვისთა ვარწყნებთ თქუწნ აშას, და მას შედა

დაგად-

დაგადგინებსთ. მან თვსდა რწმუნებულთა საიდუმლოთა და ქადაგებითა მსახურებისა აღმასრულებელმან, ჰსთქუა თავისა თვისისა-თვს კარინთა ელთა მიმართ: მე უძლურებასა შინა და შიშსა და ბრწელასა მრავალსა ვიყავ თქმუნდა მიმართ. (ა. კარ: თავი ბ. მუს: გ). და სხვასაცა აგილსა მოისხენებს შიშსა და კრძალულებასა ხმარებადსა მსახურებისა-თვს, და იტყვის: მაქუს ჩემს მაღლი, რამლითა უმსახურებთ სათნოდ ღთისა მოშიშებითა და ღირსებითა. რამეთუ ღთი ჩემსნი ცეცხლ განმლეველ-ანს. (ებრ: თავი იბ. მუს: ვს და ვთ). ამის-თვს ჰშვენის რათა იყარ თქმუნ შორის ყოველივე გამოცდილება და კრძალულება.

სინა ვინადგან იხილუებიან რამელნიმე მღუდელნი, რამელთაცა აღნიშნულნი იგი თანამლებობანი არა იციან, გინა ცნობადცა არა შეცადინებენ, და მის გამო ხარისხსა თვსსა ვერ გულის-ხმა-წყაფენ, და დიდსა უწყესობასა შინა ეგებიან, ამაღ რათამცა ვიდრე აღსასრულად-მდე ესე ვითარსა უმეცრებასა და წარმლებობასა შინა არა დაშთენ, და მისგამო არა შთავარდენ იგინი ფიცხელსა მას სასჯელსა ღრისასა, რამლითაცა დასჯილი-იქმნენ ნადაბ და აბიუდ მენი პარანისნი: რაფნი და ფინეზ მენი ილისნი, მღუდელნი ძმუნლისა აღთქმისანი: ამის-თვს, ვითარცა სამომღურებელად, ეგრეთემს განსაფრთხობელადცა ყურადღებისა ესე ვითართა მღუდელთასა წიგნი ესე შედგინებულ-ანს რათა რამელსაცა კჳლავ ენებოს მღუდელობა, ანუ კერძოდ ეგვალესაყრ მსახურ ყოფად, უწყადესმცა ძალი მსახურებისა ახლისა აღთქმისა.

შიდივით უკუმს მღუდელნი, თქმუნ, რამელთაცა ეგე გმოსიესთ სახელი მწყემსობისა, მოძღურებანი ესე ესრეთითა გულს-მადგინებითა, ვითარითაცა აღწერილ არიან იგინი თქმუნ-თვს, და კმარებულ-წყაფით სარგებლად თქმუნდა, და რწმუნებულთა თქმუნდაძო სულთა, რათა არა უქად იწოდებოდეთ ნათლად სოფლისად, და არა იყვნენ წანამძღვარნი ბრძანი ბრძათანი, მიმსულელნი და მიმყვანნი მთხრებლისა შინა

შინა წარწყმედისასა , სადეთგანცა გაძახსნაა ამ გვების საუკუნად .

ბოგვეცინ თქუენ ღთმან სული სიბრძნისა და გამაცხადებისა ცნობად სრულისა თანა ნადებისა თქუენისა და აღსრულებისა მისისა , და განანათლნეს თჳალნი გულთა თქუენტანი ხილვად იუ რაა არს სიძლიდრე დიდებისა განმზადებული თქუენდა , უკეთუ ღირსად ხარისხისა თქუენისა მასწრაფე იქმნეთ , და იუ ვითარი მძვინჳარება სატანგველთა მიგელისთ თქუენ წინა აღმდეგ მისა უკეთუ თქუენტანა მრავალ რიცხუელთა სულთა მასყიდულთა იესო ქრისტეს მიერ უგულვებელს უაფითა ხარისხისა თქუენისათა მოხრებლსა შინა საუკუნესა წარწყმედისასა შთაიუვანებთ . არამედ იუფალმან ჩვენმან იესო ქრისტემან უაგლად კლიერითა მარგვენითა თვისითა გვიხსნნეს ჩუენ უაგვლნი ამისგან , და განმარინებელმან უაგლისაგან საქმისა ბოროტისა დავუმარხნგხ თვისისა შეცვიერისა სუფეფისად .

ღმისა, ხაზულ-ჩუყნეს იგინა მანწმუნებასა შინა და სიწმიდიც ცხა
გუნებასა მისაღებელად ცხაგრებისა საუყუნასა სადიდებელად ღმისა.

ღწერისა ამის თვითაეული სიტყუა დაბტვიცდების სავმართა-
გან წვთილისა შემდგომთა ამით წინა დადებთა შერთისა

ჟ.

ღმრუდელობა, ვითაწ იგი ზემო აღწერილ აწს, მასცა ახალსა
აღთქმასა შინა თვით ქრისტემან მოწაფეთა თვსთა და მასაუდრეთა
მათთა ჟ, რამეთუ წარავლინებდარა მოციქულთა სოფლად, ესე ვითარა
შცნება მისცა მათ: წარვედით და მოიმოწაფენით ყოველნი წარმართნი,
და ნათელ-წისყვდით მათ სახელითა შამისათა და მისათა და სულისა
წმიდისათა, და ასწავებდით მათ დამარხუად ყოველი რადენი გამცენ
თქმუნ. (მატ: თავი გჴ. მუხ: ით და გ).

ჟ. ვითარცა მასცა მსახურება ესე ქრისტემან არა მხოლოდ მო-
ციქულთა, არამედ მასაუდრეთაცა მათთა, ეპისკოპოსთა და მღრუდელოთა,
ცხად არს მუნვე შემდგომისა ამის აღთქმისა გამო ქრისტესისა: და
აწა ესერა მე თქმუნთანა ვარ ყოველთა დღეთა, და ვიდრე აღსასრუ-
ლადმდე სოფლისა. მოციქულნი ვიდრე აღსასრულადმდე სოფლისა არა
იქმნენ მცხაურებ (ქმუნუნასა ზედა), არამედ წსცხაურებენ დროთგან
მოციქულთათ, და ვიდრე აღსასრულადმდე სოფლისა იქმნებრან მცხა-
ურებ, ერთი შემდგომად შეერთისა მასაუდრენი მათნი ეპისკოპოსნი
და მღრუდელნი.

ჟ. ამელსადა მოციქული მავლე დაბტვიცებს მეტყუშლი: და მან
(ქრისტემან ვარდამოსრულმან ყმაღლეს ცათა), მასცნა რამელნიმე
მოციქულნი, რამელნიმე წინასწარ-მეტყუველნი, რამელნიმე მახარებელნი
რამელნიმე შწყეშსნი და მოძღუარნი. (ეფეს: თავი დ. მუხ: ია).

ჟ.

შასასრული და სოგანი მღრუდელობისა არს ეზე, რათამცა ვარნი
წოდვითა

ცოდვითა თვისთა განდგომილნი ღთისაგან, და საუკუნოდ ხანგებულად
 თათა თვსთა მიმცემნი, ვგაღად მოუყანებულ-იქმნენ მადლსა შინა
 ღთისასა, და შემდგომად მოუყანებისა სრულ-იქმნენ საწმინტოებასა შინა,
 და სიწმიდით ცხადვრებასა ეგრეთ; რათაძეა შეერთებული ქრისტეს
 თანა, რეცა ახანი თვსსა თავსა თანა ერთს გუამად, ღიშს-იქმნენ
 მიმთხმულად ცხადვრებასა საუკუნოსა, სადიდებელად ცხადვრებისა ჩუშნი-
 სა სრულ-მოაფელისა სამგუამოვანისა ღთისა.

ბისეღვითა ამის საგანისათა უწოდს შავლე მოციქულებასა თვსსა
 მსახურებად დაგებისად, და ქადაგებასა სიტყუად დაგებისად, რამელ
 არს მოუყანება ცოდვლთა მადლსა შინა ღთისასა. (ბ. კართ: თავი ე-
 მუს: იმ და ით). და ეფესელთადმი აჩუშნარა, ვითარმელ მწყემსნი და
 მოძღუარნი მოცემულ-არიან ქრისტეს მიერ, (ვითარ შემო რიცხუსა
 შინა მეორესა უწყებულ-არს), მუნვე საგანიცა მსახურებისა მათისა
 აღნიშნა მეტყუშლმან: დასამტვიცებელად წმიდათა საქმედ მსახურებისა,
 აღსაშენებელად გუამისა ქრისტესისა: ვიდრემდის მიუიწივნეთ უაველნი
 ერთობასა საწმინტოებისასა და მეცნიერებასა მისა ღთისასა, მამაკაცად
 სრულად, სახომად წასავისა სავსებისა მის ქრისტესისა. (ეფეს: თავი
 დ. მუს: იბ და ივ).

გ.

გუ ვითარცა უადრესი ხარისხი არს მღუდელობა საგმოდ
 ცხად არს მის მიერ, რამელ უფლისა რესო ქრისტეს ღთ-მამაკაცისა
 მიერ განწესებულ-არს იგი, მისამთხმულად ვაცთა დიდისა უჭუშ
 ნეტარებისა, ესე იგი, საუკუნოსა ცხადვრებისა.

რინა დადება ესე კვმოდ იმურობების შემო წერითა, სამთა
 წინადადებათა შინა. ხლო რაეცა ღიშსებასა მღუდელობისასა თვს
 ეფეს, მრავალსა ბრწყინვალებასა აძლევენ ხარისხსა ამას სახელნი იგი,
 რომლითაცა სიტყუა ღთისა უწოდს მღუდელთა. პირველად უწოდებს,
 2 ბ ანგელოზად

ანგელოზად ყუფლინა უთუალინა-მპყრობელინად. (მალაქ: თავი ბ. მუს: ზ.) ანგელოზად ევკლესიათა. (ანჯალ: თავი ბ. მუს: ა. ლ. იბ და იწ. და თავი გ. მუს: ა. ზ და იდ). ❖ ნათლად სოჭლინად. (მატ: თავი ე. მუს: იდ. და ივ.) მანლიად ქრესტიანისად. (მუნვე მუს: ივ). მწყემსად სამწყესთა ქრისტესისად. (ა. პეტრ: თავი ე. მუს: ა. ბ. საქმ: თავი ვ. მუს: ვწ). თანა შემწედ ღთისა, და ხუროდ-მოდღურად შენებულეობისა საღმრთოსა. (ა. კონ: თავი გ. მუს: თ და ი). მეგობრად სიძისა ქრისტესა. (იოან: თავი გ. მუს: კთ).

❖ წმიდა ოქროზირი ბ სწავლასა შინა ბ ციმოთესე პისტოლისასა იტყვს: არა უწყია თუ რაე არს მღუდელი: ანგელოზი ყუფლინა არს. ნუ თუ თვსსა იტყვს: უყეთუ მედგრობ მის-თვს, არა მის-თვს მედგრობ, არამედ გელდამსხმელინა-თვს და ღთისა.

1 იტყვს წმიდა გრიგორი ღთის-მეტყუშლი პირველსა სიტყუასა შინა თვსსა: მღუდელი მშსახურებელი მდგომარებს ანგელოზთა თანა, მთავარ-ანგელოზთა თანა დიდების მეტყუშლებს, მალისა საყურობე-ფელინადმი მსხუშზლთა აღაუღენს, ქრისტეს თანა მღუდელ-მოქმედებს, თისასა განახლებს, ხატსა აღადგინებს (ესე იგი, დაცემულსა ვაცსა ვვალად მოიუწყანებს ნათლისღებითა მეორედ შობასა შინა).

2 შიდა ოქროზირი გ წიგნსა მღუდელობისა-თვს, თავსა დ, იტყვს: მღუდელობა აღესრულებს ქრესტიანსა ზედა, ხოლო წესი აქუს ზეციერთა საქმეთა. და თვთ სამართლად ითქმის ესე: რამეთუ არცა ვადმან, არცა ანგელოზმან, არცა მთავარ ანგელოზმან, არცა სსუამან რაემემან დაბადებულმან ძალმან; არამედ თვთ ნუგეშინის-მცემელმან (სულმან წმიდამან) განაწესა შედეგი ესე, და ვვალად გარცთა შინა მყოფთა (ვაცთა) ანგელოზთა მსახურებისა ბამუა ასწავა.

4.

წვითა იგი დიდისა ღირსებისა არს წესი მღუდელობისა; ეგ ხასყდ

ხაზედ შრომასა და მკირედა , ანამედ ჟრიად უდიდესა ითხოვს ,
 (რომელიცა ქრისტორე ცხადიქმნების ჩუწნებითა თანამდებობისათა), და
 სახელნიცა, რომელთა მიერ მხოლოდ შრომანი, მღვდარება, მოთმინება
 და ღაწაწონი , მწუყმსთავან აღსრულებადნი აღინიშნინან. საღმრთოსა
 შინა წერილსა, ამის-თვსვე საკმაოდ შეაძეცნებენ ვაჟად ვაჟადსა.

რა მხოლოდ ანგელოსად იწოდებიან მწუყმსნი, რომლისა-თვსცა
 ითქნა ზებორე , ანამედ ქრისტეანის მოქმედადცა. (ა. კორ: თავი გ.
 მუს: წ. ბ. ტიმ: თავი ბ. მუს: ვ და იე. (მოძვალად). შატ: თავი თ.
 მუს: ლზ და ლწ). ვენახის მოქმედად. (შატ: თავი ვ. მუს: ა).
 მკედრად: (ბ. ტიმ: თავი ბ. მუს: გ.) და მოღაწაწედ ახვარეზსა შინა
 მსბოლად. (თავი დ. მუს: ზ. ა. კორ: თავი თ. მუს: კდ). მსბო-
 ლაჟად. (ეხეგ: თავი გ. მუს: იზ). და ვარსა მღეწულსა მიემს-
 გავსებიან. (ა. კორ: თავი თ. მუს: თ. ა. ტიმ: თავი ე. მუს: იწ).

Or ქროზირი ჰსწავლასა იე, ა. ტიმ: ეზისტალიისა, იტყვის
 ბრძანებს ჰსგული, ანა დაუგრაო შირი ვარსა მღეწულსა. ჰსედაჟა
 რაოდენსა შრომასა მოსთხოვს მოძუართა. რამეთუ ანა არს შრომა
 რაჟმე, რომელიცა მწსგავს იეო შრომასა მისსა. და ვითარმედ ნუ ოდენ
 სასუიდელო გუწსმინ, ანამედ იგიცა, ვითარ ბრძანებს, რამეთუ იტყვის:
 ღირს არს მუშავი სასუიდელისა თვისისა. და ესრეთ უვეთუ ვინმე
 გემოვნებასა და განსუწნებასა მისცა თავი თვისი ანა არს ღირს, უვეთუ
 ანა იქმნეს ვარად მღეწულად და შირის შირ ყინელისა და ევალთა
 განწყობილმან ანა მოწმუნას, ანა შირულს განისუწნოს, ვიდრეჟდის
 ანა შეგრიბოს ნაყოფი ვალოსა ზედა, ანა არს ღირს, ოგივე მოძლ-
 უარნი ევალისისა მეორესა სიტყუასა შინა მღუდელობისა-თვს მეოთხესა
 თავსა: და საყოფაქცეოსა სწავლასა შინა ი, ა. თესალონიველოთ ეზისტალია-
 სისა: და ვვალად საყოფაქცეოსა სწავლასა შინა საქმემოციქულოთასა, მთა-
 ვალი საშრომელსა და საგობაღუწლსა ხარისხსა მწუყმსინსა და მისსენებს.

ქ წმინდა გრიგორი ღთის-მეტყულისი, ტვრთხა მღჳდელობისა
სასა განმსგეელი, იტყვს: ვითარჲმედ ცოდნა მღჳდელთა მიერ, თუ ვითარ
გეთილად განაგებდენ თვსდა რწმუნებულსა სამწყსოსა, არს სწავლა
უაჯელთა სწავლათა და ჳელთვნებათა უადმატებულესი.

ჟ.

ი ირსებასა მღჳდელობისასა და სიძნელესა მწყემსობითისა საქმისასა,
გნძალულებდა დიდი შეუდგს: რამეთუ რაზომცა ძალალ არს წესი ესე,
და წარმართება მისი მნაჳალ მისაზღჳსლ, ეგზომ შირის შირ მისსა
წარუძართებლობა მას შინა, და უმეტეს მცარნარება შეუტაცხ საუთფელ
და საუბადრჳჯო, და უმძვნჳარესთა სატანგჳსლთა მომატყუსბელ-არს.
(შატ: თაჳი გლ. მუხ: მშ. შთ და ნა. თაჳი ვუ. მუხ: ლ).

კ რციჳლძან შაჳლე, ოდესცა ესე ოდენი საშინელი და საჳრძალ-
ჳსლი წესი მწყემსობისა ჳელთუსხნა მოსაუდრეთა თვსთა, მაშინ
დამარხვსა-თვს წესისა ამის აფუცნა იგინი ღთისა შიძართ ცხოველს
მუთფელისა უაჯელთასა, და უფლისა იესო ქრისტეს მიერ, რამელ-
საცა ეგულჳების განწსგა ცხოველთა და მჳყდართა, და რჩეულთა
მისთა ანგელორთა შიძართ, ვითარცა მსგეჳრისა ღთისა მოსწრაჳედ
ადმანსჳლებელთა. (ა. ტიმ: თაჳი ე. მუხ: ჳა. თაჳი ვ. მუხ: იგ
და იდ. ბ. ეზისტ: თაჳი ლ. მუხ: ა).

ღ მა საჳრძალჳსლისა წესისა მიერ აღძრჳლძან წმიდამან ოქრო-
ბარძან, წარმარსთჳრნა სწავლათა შინა თვსთა საშინელნი ესე სიტყჳანი:
არა ჳწგონებ მღჳდელთა შორის მნაჳალთა ცხოვნებულად, არამედ
უმნაჳლესთა წარწყმედულად. საქ: მოც: საუთჳაქცეო სწავლა გ.

ზ.

ი სე სამღჳდელთებითისა წესისა ღირსებაჲ, სიძნელიჲ და სიმ-
ჳადრჳჲ უცჳალეებლად თანა ამსთ თჳალთა წინაშე ქანებად მოსურ-
ნეთა მღჳდელობისათა, რათამცა შით უწინარეს უაჯლისა გამოიცდიდენ
თაჳთა

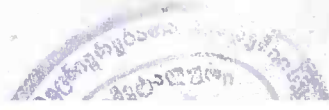
თავთა თვსთა, შემპლუბელ-ართიანა? ესე ვითარისა ტვრთისა ტვრთჲად, აქჲსთა? მის-თვს სავძაო ძალი სულისა, გონიერება, ჰსწავლა, სიტყვსა გელოვნება, ვეთილნი ყოფაქცევანი, ცხორება უბიწო და სამაგალითო; ვითარ იგი ეძიებს ყოველსა მას მღუდელთა შორის მცდიქელი. (ა. ტიმ: თავი გ. და ტიტეს თავი ა. რომლისა თვსცა ქრწმორე ბ თავსა, მეორესა ნაწილსა შინა თვითთაყულად იჩუწნების). რამეთუ მქონე-ბელნიცა ესე ვითართა სრულებათანი ჰსცოდჲს, უვეთუ წესსა ამას შინა ღთისა და მოყუსისა მსახურებად არა ნებაუსთ, უფროსლა წოდებულ-ქმნილნი. ხლო არა მექონნი მათნი, ნუ თუ ოდენ ნებითა თვსითა მისაღებულად თავთა ზედა თვსთა ხარისხისა ამის ნუ მოყხდებიან, მსგავსად ცრუწინასწამეტყუწლთა, არამედ მიწოდებულნი და იმყოფებულნიცა იგძნიდენ ❖.

❖ **იგძნა** უვეს მისემ. (გამოს: თავი გ. მუს: ია. და თავი დ. მუს: იგ. იერემ: თავი ა. მუს: ვ). იგძნიდენ და ივლტოდენ ბველად ხარისხისა ამისგან ეგრეთვე გრიგორი ნეოვესარიელი სავკრწლთ-მორქმელი, ეფრემ ასურნი, გრიგორი ღთის-მეტყუწლი, აბბორსი, ავკს-ტინე, სინესი, და სხუანი მრავალნი, რომელნიცა იყუნეს სწავლითადა და ცხორებითა მნათობნი ევკლესიისანი.

ჩმიდამან ოქროშირმან, ლტალვალმან მღუდელობისაგან, დასწენა ექჲსნი სიტყუანი. არა უმეტეს თანამდებ არიანა? დაბნელებულნი სიბნელითა უმეცრებისათა, ბიწიერისა და სამაგელისა ცხორებებისათა, სივლტალვად ხარისხისა ამისგან.

ბ.

ომეტესადრე მრავალი მღუდელობისადმი გამოცდიდეს გულსა თვსსა, ჰგონობსა? იგი ქრისტესა მეტყუწლსა ამისსა: ვიყუარბეა? დაძწესენ ცხორაზნი ჩემნი. და მიუგებსა? ვითხუასა ამას ზედა წმიდისა პეტრეს თანა ზითყონებულად: უფლო, შენ უწევი რამეთუ ვიყუარ შენ

შენ. (ოთან: თაფი ვა. მუს: იე). და კვალად, ცხარეთა ხარვეზლო-
ბისათვის მოვალსა^რ ვართა ცხარეთასა, რათა ცხარება აქუნდესთ;
აჩუთუ თვისისა შეძინებისათვის, რათა იპაროს და მოვლას და წარწყმი-
დოს (ოთან: თაფი ი. მუს: ი). უკეთუ პირველითა განზრახვითა
შევალს ვართთ, მაშინ იქმნების მწყემსი, ხალა უკეთუ უვანსვენელით,
შევალს სხვთ კერძთ, იგი სადაჲ მპარავი არს და ავაზავი.

Ⴣ.

წანამდებობა და უღელი მღუდლობითი მდგომარებს უმეტეს
ოთხთა ნაწილთა შინა: ა.) ჰსწავლასა ერთასა. ბ.) სიწმინდით ცხარე-
რებასა. გ.) საიდუმლოთა მოქმედებასა. დ.) ერთა თვის ლაცუასა.

სირველსა და მესამესა ნაწილსა ცხადად გუაჩუწნებს მოციქული
იტყვისთ: ესრეთ შეპირდებინ ჩუწნ ვადმან, ვითარცა მსახურნი ქრის-
ტესნი, და ძენი საიდუმლოთა ღმრისათანი. (ა. ვართ: თაფი დ. მუს: ა).
მეორესა ნაწილსა ახწავებს თვთ ქრისტე მეტყუწლი: ეგრეთ ბრწყინ-
ნეკდინ ნათელი თქუწნი წინაჲჲ ვადთა, რათა იხილნენ საქმენი თქუწნი
ვეთილნი. (მატ: თაფი ე. მუს: იწ). ხალა უვანსვენელსა ნაწილსა
თანამდებობისასა ამცნებს უფალი მუწლსა აღთქმასა შინა. (ლოვეიტ:
თაფი ივ. მუს: ლდ. იოილ. თაფი ბ. მუს: იზ. და მოციქული პავლე
ტიმოთეოს მიმართ. ა. ებისტ: თაფი ბ. მუს: ა. და ბ. იაკობ. თაფი ე.
მუს: იდ. საქ: თაფი ვ. მუს: დ). არამედ მის-თვის მეოთხესა თავსა
შინა უგუწვევლესად იჩუწნების.

სიძველეთა თანამდებობა არს მღვდლისა წესწავება ეწით . . . 1.

1.

ჩინებულად წესწავება ეწითა არს ვალი ვითარცა ეზისკოპოსოსა ,
 ეგვრეაჲ მღვდლისადა , არათუ ოდენ საკუთარ და მიუცილებელ სახ-
 მარს , არამედ უზინწყლესიცა . ესე არწყნა თვთ მაცხოვარმან იესო-
 ქრისტემან , რაჟამს მისცა მცნება მარციელთა , არა თუ მხალად
 ნათლის ცემისა , არამედ წესწავებისადა , და უწინარეს წესწავებისა ,
 მერმელა ნათლის ცემისა . (მატ : თავი ვჲ . მუხ : ით . მარჯ : თავი იჲ .
 მუხ : იე და იჲ . ✠) . არწყნა მარციელმანცა მავლე , რაჟამს თავისა
 თვისისა-თვს სულთქმით ჯმა ჰყო : ვაჲ არს ჩემდა არა თუ ვახარებდე,
 უნებელი ზედა მარს მე , სამნოჲ წმყნებულ არს ჩემდა . (თ . გორ :
 თავი თ . მუხ : იე და იჲ) . ✠ ✠ . კყალად არწყნა , რაჟამს ტიმოთეს ,
 ეზისკოპოსოსა ეფესელთასა , ღთისა მიერ და საშინელითა მით მსჯავრითა
 ქრისტესითა განმამტვიცებელი ეტყოდა : ჰქადაგე სიტყუა , ზედა ადეგ
 უამითი უყამოდ , ამხილე , შერისხენ , და ნუგეშინისეც , ყოვლითა
 ხულგმებლებითა და მამღურებითა . (ბ . ტიმ : თავი დ . მუხ : ა
 და ბ) . დასასრულ არწყნა , რაჟამს დაუგდებელად თვთოეულისაგან
 მღვდელისა , სსყათა შორის თვსებათა მისთა მითხრეს მისგან , რათამცა
 მიუცილებელად იყოს მასწავლებელ . (ა . ტიმ : თავი გ . მუხ : ბ) .
 და სრულიადცა ეზისტოლენი მისნი , ორნი ტიმოთეს მიმართნი , და
 ერთი ტიტესი ყოვლად დაუცადებელთა შთაგონებათა მიერ ამის
 თანამდებობისათა , და საშინელთა თან შევრყლებათა მიერ აღსავსე
 არიან . (ა . ტიმ : თავი დ . მუხ : ია და იჲ . თავი ვ . მუხ : ბ .
 ბ . ტიმ : თავი ბ . მუხ : ბ . იდ . იე და ვდ , თავი გ . მუხ : იდ . თავი დ .
 მუხ : ე . ტიტ : თავი ბ . მუხ : ა . ზ და იე , თავი გ . მუხ : ლ) . ✠ ✠ ✠ .

✠ შეუძლო არს რათა არა იყოს წესწავება უზინწყლეს საიდუმ-
 ლო მარქმედებათა ზედა : რამეთუ საიდუმლოანი თვნიერ საწყმყნებლისა
 არად

აზრად აზრებენ მას, რამელიცა პილიგებს საიდუმლოებას, ხალო საწმინდობა ანა იქმნების თვნიერ მქადაგებელისა. (რამ: თავი ი. მუს: იდ). და ნუ იტყუ ძღუდელა! ვითაძმედ მარციქულთად ბრძანებულა-
-აზრსა ესე, და ანა ჩემდა. მანაწყულა ხარ მარციქულთა საქმესა შინა ნათლისღებისასა, მაშა საქმესადა შინა სწავებისასა: და შემოხუ ჩუწნებულ უფუწ აზრსა, ვითაძმედ იესო ქმისტე მისცემდანა მარციქულთა მცნებასა ჰსწავლისა და ნათლისცემისასა, მარცა იგი უაუელთო, ვითაძმეა ემისვამოსთა, ეგრეთუე ძღუდელთადა ვიდრე აღსასრულადმდე სოფლისა.

✱ ✱ **ძ**მასა ახას, და უფორსლა ქუხილსა სულისა წმიდისასა ზირითა პავლესითა მგრგვრავსა შენდა შიო თვთიეულა ძღუდელა უაუელსა დღესა მწოლარეცა და მდგომარეცა იტყოდე: უაე აზრს ჩემდა, ანა თუ ვახარებდე, ანა თუ ვახწავებდე საწმინდობასა და კეთილთა საქმეთა მრევლთა ჩემთა.

✱ ✱ ✱ **ჟ**მისტალენი ესე, ვითაძმეა ტიმოთესა და ტიტეს მიმართნი, ეგრეთუე უაუელთა მწუქსობითისა თანანადებისა თავსა ზედა თვსთა მტვრთუწლთა მიმართ აღწყრნილნი თანა ამს ვადად ვადადსა ფიცართა ზედა გულისა თვსისთა გამაწერად, და რათა ჰსდგენ, გონათუ ჰსწყსნი იწყითიდენ მათ.

II.

წნა ლიტონადრე მარჯვითხავს უფალი თანამდებობასა ახას მწუქსთა, რათა ახწავებდენ ერთი ღთისათა ანაძმედ ფიცხელითა ქალიღათა, გამომიებითა სისხლთა წარწყმედულთასა გელთაგან მწუქსთასა, სასჯელითა თვთ უფიცხელესთა სატანგუწლთათა, რამელიცა განჩინებულა აზრან უღებთ მათ მანათა და მნეთა თვს. (ეზეკ: თავი გ. მუს: იბ და იძ). ქეთ ვარსიან, ებგუთად მიგეც ხახლსა ისრაილისასა, რათა ისმინო სიტყუა ზირისაგან ჩემისა, და უთქმიდე მათ ჩემ მიერ. რდესცა ვწმქუა ცოდვლსა სივყდილით მავდომაჲ, ხალო შენ უკეთუ

აწა მიუთხრა მახ, აწცა განაშვადრო, რათა მოიქცეს გზისაგან თვისა ბაროტისა და წისქვნდეს: ცოდვლი უგუჲ წაწყმდეს ცოდუასა შინა თვისსა, ხალო სისხლი მისი გელისაგან შენისა გაძოვიძიო. (მუნუე-თავი ლგ. მუხ: ნ და თავი ლდ. მუხ: ი). და ახალსადა აღთქმასა შინა იტყვს: მოვიდეს ყუფალი იგი მონისა მის, (აწა მიძღვინა მონათა მისთა იფქლისა, თომცლო აწს საზრდელი სიტყვსა ღმისა, მოძღუტება საწმუნებისა და სიწმიდით ცხურებისა) დღესა, თომელსა აწა მოვლოდეს, და ყაშსა თომელი აწა უწყოდეს, და თრგან განგუჲთოხ იგი, და ნაწილი მისი დასდუას თრგულთა თანა. (მატ: თავი ვდ. მუხ: ნ და ნა. ღოუგ: თავი იბ. მუხ: მუ). და სხუანი.

შთავ-
ნება.

ჩანძვითხუშლმან ამისმან ყურადილე ჟიო მღუდელიო ! შეგამგო შენ ყუფალმან მადლითა მღუდელიობისათა ისწრაფე სამე შეთანახმება თვით საქმიდადა. იწოდები ანგელოხად ყუფლისა ყოვლისა-მჟურბელი-სად, მაშა მიუცილებელად თანა შეგტოფლ-საწ მითხრებად ერთა მიძართ ნებასა და სჯულისა ყუფლისა ყოვლისა-მჟურბელისასა. რაძეთუ ანგელოხი ნიშნავს ქადაგსა, და ნანდვილ ამის-თვს იწოდების მღუდელი ანგელოხად, რათა ბაგენი მისნი, ვითარცა წყართ აღსავსე იუჟენ მცენიერებითა და გამიძირნ ერთა წსჯული ღმისა შინისაგან მისისა. (მალაქ: თავი ბ. მუხ: ზ). სახელ-იდები მწყემსად, მწყესე უგუჲ სამწესო შენდა თწმუნებული, დაიფანე წაწტაცებადი, ჰგუთნე მტვირეული, მოაქციე შეცთომილი. ხალო მწყესაე აწა ძალოგიმს სხუშბრ, გაწნა თდენ წსწავლითა: მებრ ამისა. (იეტემ: თავი გ: მუხ: იე). და მოგცნე თქუწ მწყემსნი გულისა მებრ ჩუძისა, და გმწესიდენ თქუწ გონიერებითა და სწავლულებითა. მსგავსად ამისა, ვერცა დაფართუაე, ვერცა ვუთნებაე ძალოგიმს სხუშბრ, გაწნა თდენ სიტყვთა ღმისათა, თომელიცა აწს ჩუწნდა ყოვლად-საჭყურველი. (ბ. კართ: თავი ი. მუხ: ლ. ეფეს: თავი ვ. მუხ: იზ. ებრ: თავი ლ. მუხ: იბ.

ოგავ: თავი ლ. მუხ: ე.) ძალი ღთისა მართმუნეთა. (ორჰ: თავი ო.
 მუხ: ივ.) სიბრძნე ღთისა განძაბრძნაბელი ცხავრებასა შინა. (ბ. ტიპ:
 თავი გ. მუხ: იე.) წაძალ სნეულთა, გზა შეცთობილთა. (ფსალ: ორჰ.
 მუხ: ლე). ხაზ შენ ზედამხედულს პიეულთა შენდა ორმუნებულთა.
 (საქ: თავი ჟ. მუხ: ვჰ). ღადგინებულ ხაზ ებგუთად ერთა. (ეზეკ:
 თავი ლგ. მუხ: ზ). მიძინებდვიდე უაველთა ზედა ვერძათა მიუწუ-
 ლებელად , და მიუთხზობდე ცოდვლთა სადეთცა მოძაჟალ ანს მათ
 ზედა მახალი გულაისწურძისა უფლისა. მაძად უაველანი ჩუწულეებრივ
 გხადიან შენ , იქმენ უფჰს თვთ საქმითაცა მაძად მრეკლთა შენთა ,
 და აღმძობდე მათ ღთისად სახატებისა მიეტ , და საიდუმლოად მოქმე-
 დებისა. (ა. კორ: თავი დ. მუხ. იე). გაქმენდეს მათდაძი მშობლუ-
 ონიცა იგი ვეთილ ნაწლეობა , მტვირეული ჰაჟლეს თანა , ვიდრემდის
 გაძინატოს მათ შორის ქრისტე. (ვალატ: თავი დ. მუხ: ით).
 მონა ხაზ მეფისა წარვლინებულა მარადებად ქართვილსა ზედა მისა
 მისისასა. (მატ: თავი ვბ. მუხ: გ). სეზსა ზედა დიდსა. (ლუკ:
 თავი იდ. მუხ: იზ). და ანათუ ოდენ მონა , ანამედ მეგობარიცა
 სიძისა. (ორან: თავი გ. მუხ: ვთ). და ღამწინდებელი. (ბ. კორ:
 თავი ია. მუხ: ბ). მოუწოდებდე , ნუ მიძობულ უტყუად ; მრავალ
 გზის განსრული აწჰსვდე , ევედრებოდდე , აიძულებდე შესლჟად , მათა
 აღივსოს სახლი მარადებულთა მიეტ , დაუწინდე მრეკლი შენი ერთსა
 მაძავაცსა ქალწულად წმიდად წარდგინებად ქრისტესა.

14.

მსოჟდათ მტვირედ თანამდებობა ესე მწუემსთა შირველთა ქრისტე-
 ანეთ საუჯუნეთათა , და ოაჟეა ოა აღსრულებასა მისსა შეუდგებოდ
 მოაგარებდენ (სხჟათა). და აძის გაძო ვიეთნიმე ვანანებითა მსო-
 ფლიოთა და ადგილობითთა ვრებათა შინა განამტვირედეს თანა ნადებ-
 სა აძას ჟ. და ვიეთნიმე წყთილთა შინა თვსთა და მსწავლათა ვაცად
ვაცადსა

კაცადსა ტვინისა ამის თაგსა ზედა მიმღებისა დაუცადებელ შიდაგონებად ანა თანა წაწმენდებულნი ❖ ❖.

❖ ❖ **წინა**ნი შიდაგონებულთა ლე. ახლად დადგინებული ებისგონებისა, უფროსი მცონანებისა გაძო თვისისა ანა ახწავებდეს, განეყენოს, ვიდრე მდის განიხანთოს განონი ნს. ებისგონისი ანუ ძალადელი ანა ბზნუნველი ვნებულისა და ერთა თვისთა თვის, და ანა მწითულნი მათი სანწმუნებებსა ზედა, განეყენოს; ხალხ დადგინებულნი ესე ვითარსა მცონანებისა შინა, განიგულთოს. შეეყისისა მსოფლიო ვნებისა განონი ია: უხუცესი, მამულ ანს ებისგონისი და ძალადელი ეგვალისისა, მანადლე, და უფროსლა თვითეულსა ვნანიავესა ახწავებდეს ერთთ საღმრთოთა ბრძანებთა, და მიუთხმებდეს ანა თაგით თვისით, ანამედ ვითარსა საღმრთონი მამანი მიწითმილ იქმნენ.

❖ ❖ **მეორე**ნი ღმრის-მეტყულნი ა სიტყუასა შინა თვისსა, შიდაგონის ეოფელთა თანამდებობათა ებისგონისთა და ძალადელთასა, იტყუს უბინველეს ეოფასა სიტყუსა ღმრისა ქადაგებისასა.

მესამენი ნიჭიანი ბ სწავლასა შინა ტიტეს ებისტალიისასა, უწოდებს ადგილსა ანუ დასაგდომელსა ებისგონისისასა ანა სხულებს, განა ადგილად საძობლურებულად. ველოდ მსწავლასა შინა ვთ. ნიჭი: ებისტალიისასა იტყუს: ესე ანს ძალადელობა ჩემი, მათა ვქადაგებდე და ვახანებდე.

14.

ანა დაშთების აწ უბეტეს ადგილი იჭუნეულებისა უბინულ-ლეობისა-თვის და უბთავნესობისა ძალადელობითისა ამის თანამდებობისა: განა მხალხლ სანვრულნი ანს და საღმრთელ გულისა, მამულ იგი უბრავლესთა ჩუწნგანთა მიერ უფროს შენადხილ იანს უვანასვნელად, ანუ თუ ანა მად. ნიჭილისა-თვისსა უხმთ ესე ვითარსა შინა, მათა ანა ითქუას მათ ზედა სიტყუა იგი ივრემია წინასწარ-მეტყუელისა: ძალადელითა

მღწეველთა ანა ჰსთქუს, სადა არს ყუალი, და მეცნაუთა სეკულისა
ჩემისათა ანა მიცნეს მე, და მწუემსნი უთნებენ ჩემდამა. (თავი ბ.
მუს: ს'). თანა ამსთ შიში სასჯელისა მისგანდა ყულისა; რამლით
თადა დასჯილ არს მონა ბრტეტი და მედგარი მიხეხითა დაფლულისა
ტალანტისათა. (მატ: თავი გე. მუს: გე. გზ და ლ).

ბსგაგონსა ამას თვს ეყვან რამელნიმე ნიძანნი, რამლითადა
მეციქულნი, პეტრე მეტისა ეპისტოლისა თაჟსა შინა (ბ. მუს: იზ).
და იუდა ეპისტოლესა შინა თვსსა, მუს: იბ. აღნიშუნენ უდებთა და
განწყენილთა მოძღუართა, უწოდებენთა წყარად და ღრუბლად უწყუ-
ლად, ხედ ზამთრისად უნაყოფოდ და ორგზის მომწყდრად. ხალხ
ისაია წინასწარ-მეტყუილი ესე ვითართა მათ ბრძად და უტყუად სახელ
წსლებს. (თავი ნე. მუს: ი და ია).

18.

ღრნიშნული იგი უდებება და მოხსენებული იესეშია წინასწარ-
მეტყუილისა მიერ უმეცრება მუნამდე მიიუწანებენ, რამელ მწუემსნი
უმეტეს თავთა თვსთასა ემიებენ, და ანა ქრისტე იესოსსა, ესე იგი,
თავთა თვსთა თვს ზრუნვენ, და ანა ცხოვნებისა-თვს ერთასა. (ფილიპ:
თავი ბ. მუს: ვა). და ვვალადლა უძრეს ამას იქმან, თაჟამს სიტყუსა
ღრისა დამტეველებნი, ცუდმოწმუნეობითთა ზღაპართადში მისღრეებან,
და ანა მექონნი თავსა შორის თვსსა სახესა ცოცხლებითთა სიტყუათასა.
(ბ. ტიმ: თავი ა. მუს: ივ). ამოებითსა მეტყუილებენ და ამით
მოიუწანებენ მრევლთა ცუდმოწმუნეობად და განხეთქილებად.

ქა სამოძღურებელად თანა ამსთ მღწეველთა შესწავებაჲ შემდგო-
მთა ზმით სიტყუათა ყულისათა: მთ' მწუემსნი ოსთაილისანო! ნუ
ამოებენა' მწუემსნი თავთა თვსთა. ანა ცხოვართა ამოებენა მწუემსნი'
აწა სძესა წსჭამთ და მატყლსა შეიმოსთ, და ზოხილთა დაწკლავთ.
ხალხ ცხოვართა ჩემთა ანა ამოებთ. მოუძღურებული ანა განაბლიერეთ,
სნეული

სნეულნი ანა განამრთულეთ, და შემუსრვილი ანა შესვეთ, და ცთომილი ანა მოაქციეთ, და წარწყმედული ანა მოიძიეთ. (და ესე ვითარისა წარმდებებისა-თვს ქრისტომე მასვე თავსა შინა ექადის ყოფალი) და იტყვს : აწა მე მწყემსთა ზედა და გამოვიძინე ცხოვარნი ჩემნი კელთაგან მათთა, და დავადაღე იგინი ანა მწყესად ცხოვართა ჩემთა, და ანა მწყესიდენ მათ მეომე მწყემსნი, არცაღა თავთა თვსთა აქუნდესთ საძოვართი. (ეზევ : თავი ლდ. მუს : გ და ი). და კვალად : ვაჲ მწყემსთა, რამელნი წარწყმედენ და განაბნევენ ცხოვარსა საწყესოსა ჩემისასა. (იქემქ : თავი ვგ. მუს : ა). სრულიადი თავი ესე საკმაოდ უგჳს ასწავებს მწყემსთა, ხალა სარგებელ იქმნების შეძინებად თავისადა (იგ. ეზევიასა : მუს : ის). და სხვათა ვიდრე დასასრულადმდე.

14.

რამედ რათამცა ესე ვითარსა სიმედგრესა ანავენ უგჳს მოსრულ-იქმნეს, და ესოდენ საშინელსა უმეცრებასა შინა არ უძლავს შთავრ-დაძაჲ, და უკეთუძცა ვინ მიდრევილ იყოსლა მისდაძი, რათა ვიდრე აღსასრულადმდე ანა დაადგრეს მას შინა, ამის-თვს ორნი ესე ღონისძიებანი წინადაიდებიან : ა.) სათანადო არს ხშირად წარვითხუთა თავთა ამათ, და სიტყვსა ღთისა მათ შინა მოხსენებულისა განმსჯელობით ზეობად გულსა შინა, ხალა მას თანავე, ბ.) ყოვლითა სულითა ქრისტეს იესოს ყოფლისა ჩუწნისა მიძართ სარწმუნოებით კედრებად, რათა მართლის გვიძლადეს ჩუწნ სულითა წმიდითა და დაგუადგენდეს ყოველსავე ჭეშმარიტებასა ზედა.

ორნი ესე ღონისძიებანი, არიან რეცა რამელნიმე უსასარგებ-ლესნი სამკურნალონი, უსნეულოთა უგჳს წინათ დამცჳსლნი, ვითარცა მრთიელისა გონებისა და ნებისა დამატვიცებელნი და დამპარსჳსლნი : ხალა სნეულთა ნანდულ საკურნებელი. რამეთუ სიტყუანი ყოფლისანი შემწყუნა რებელთა მისთა განაბრძნობენ საცხოვრებელად სარწმუნოებითა

ქრისტე

ქრისტე იესოსითა , რამეთუ საბგებელ არიან წარსამართებელად ,
 სასწავლელად სიძაბთლისა , და ჰყოფენ ვაცსა ყოველსა ზედა საქმესა
 ვეთილსა განმზადებულ. (ბ. ტიპ: თავი გ. მუხ: იე. ივ და იზ).
 არაბედ ესე უაგელნი მაშინ იქმნებიან ჩუწნ შარის , აღესცა ჩუწნ
 ყოვლითა გულითა შევევედრებით ყოვალსა საწმუნებით. ამით უკუწ
 შუამდგომლობითა მაშა იგი ზეცვიერი მხსცემს სულსა წმიდასა მთხ-
 ველთა მისთა. (ლოყ: თავი ია. მუხ: ივ). ამათვე ართა ღონის-
 ძიებათა თვს მტკიცედ გუარწმუნებს ჩუწნ თვთ მაცხვარი ქრისტე
 იესო. (იოან: თავი იდ. მუხ: ივ და იდ. თავი იე. მუხ: ზ).

ჴუ რაჲ გგერ არს ჰსწავებად, და სადეთიგან.

14.

მღვდელნი თანამდებარნიან ჰსწავებად ერთა საწმუნებისა და
 ჰსგულისა: სახელსა ქუწმე ჰსგულისასა გულის-ხმა-ჰყავ ჰსგულიერნი
 ვეთილნი საქმენი. ამით არითა უკუწ ახწავებდა თვთ ქრისტე, და ქადაგე-
 ბა თვსი იწყო ესრეთ: შეინახეთ და გრწმენინ სახარებისა. (მანგ: თავი ა.
 მუხ: იე). და ეგრეთუწ მორციქულია პავლე, ახწავებდა ჰერთითა და
 წარმართთა სინანულსა ღთისა შიძართ, და საწმუნებებსა ყოვლისა
 ჩუწნისა იესო ქრისტესსა. (საქ: თავი გ. მუხ: ვა). სინანულსა
 თვს ეყვან ჰსგულიერნი საქმენი: ხოლო სახარებასა საწმუნება
 ქრისტეს შიძართ.

წმისი ხედრჲა ცხადად შესაძლო არს ყოველთა მორციქულთა
 ებისტოლეთა მიერ, თომელთადა შინა მორციქული პირველად წინადაგვ-
 დებს დიდბატთა საწმუნებისათა, ხოლო შემდგომად ჰსგულიერთა
 ვეთილთა საქმეთა თვს ჰსწერს მძაბლურებელია, რათამცა ქრისტეანენი
 ღონსად ჩინებისა თვსისა ვიდოდენ. ესე იგი, სიწმიდით, სიძაბთლით
 და ღთის-მსახურებით ჰსცხონდებოდენ ამას სოფელსა, და უარწყოფდენ
 უღმრთობებსა და სოფლისა გულის-თქმასა. (ტიტ: თავი ბ. მუხ: იბ).

და

და სრულიადსადა საღმრთოთა წყნარისა ბრძოლისა და ახლისა აღთქმისა
 სახა ნაწილთა შორის თვსთა იგივე აქუს საგანი. და ეგვლეხისა
 მოძღვრება წმინდანი მამანი შედგომილნი სიტყვისა ღმრისანი, ახწა-
 ვებდენვე საწმინდოებასა და სიწმინდით ცხადებასა ჰსგულისამებრ.
 ამის გამა თვთოეულსა ძღუდელსადა საქმესა შინა ჩინებისა თვსისადა,
 მითვე უფულ გზითა თანა ამს სლუა.

IV.

საწმინდოება მდგომარეობს მრავალთა წევრთა შინა, რომელთადა
 ქრისტიანენი რწმუნებად და აღსაშვებად მისა არიან თანამდებ, და
 რომელთადა მცხვსაგანნი ზოგნი არიან უმთავრესნი და ეგოდენ საჭი-
 რანი საცხოვნებლად, რომელს უცნობელად მათსა ცხადებაჲ შეუძლოა
 არს ❖ ვითარ იგი შეუძლებელ არს ცხადება ვადისა თვნიერ უმირაწ-
 ლესთა წევრთა სხეულისათა, ძაგალ: თავისა, გულისა და სხუათა
 მსგავსთა ამათთა. ხოლო სხუანი არა ესოდენ საჭირა არიან ცოდნად,
 უმეტესადრე ლიტურგია ერთა და მრავალ-საქმიერთა თვს, არამედ
 თვსეუვან იგანი თვთოეულად განმარტებასა ზირაწლთასა ❖ ❖.

❖ **სირაწლთა** წევრთა თვს ეუვს საიდუმლო წმიდისა სამებისა,
 მოგლინება მისა ღმრისა სოფლად, განმართლება ჩუწნი სიკუდილითა
 მისითა, მაწყალება ღმრისა ვადთა ზედა შექცოდეთა, და მადლი მისი
 მოძეუანი სინანულად, და მსგავსნი ამათნი.

❖ ❖ **ტივრეთა** შორის შესაძლო-არს დადებად სწავლაჲ წინას-
 წარ განჩინებისა-თვს მართალითა და ცოდვლთასა, შემდგომთა ამათ
 წარსაწყმენდელად, ხოლო ზირაწლთა ცხადებად საუყუნოდ, განმართ-
 ლებისათვის ბრძოლისა ჰსგულისაგანთასა: და სხუანი.

IV.

ყოველნი წევრნი საწმინდოებისანი შეიცვან სიტყუასა შინა
 ღმრისასა, ესე იგი, წიგნთა შინა ბრძოლისა და ახლისა აღთქმისათა,
 და

და წესისამებრ წინადადებიან ღმრის-მეტყუესლებსა შინა, რამლისადა
ცოდნაჲ მწყემსსა, ვითარცა სხუათა მასწავლებელსა ძაუცილებელად
საჭიროდ უბს.

ჩვენი საძმუნაგებისანი საცხოვრებელად ძაუცილებელ სახმარნი
ნივიისა და კოსტანტინუპოლის გრებათა შინა მკლედ გამაგრებულ
სიტყვსაგან ღმრისა, და ერთ შედგმულად, ესე იგი, სიმკვრივად
შეწყობილ-არნიან. ესე ვითარნივე წევრნი იმყოფებიან საკუთარსადა
სიმკვრივსა შინა ათნასი დიდისასა. ხოლო შეწყობით და განგარგვით
წიგნთა შინა კატეხისმოსთა, რომელთადა მღუდელი, ხოლო უმეტეს
აწა სწავლული ღმრის-მეტყუესლებისა, ძაუცილებელად თანამდებ არს,
რათა ზონაჲსად თვით ისწავს სრულებით, და შემდგომად ყოველთადა
მწეველთა თვსთა ასწავოს.

16.

სხეული ათ სიტყუესდი (რომელი არს ათი მცნება) ეგრეთაჲს
სადმრთოსა წყნისა შინა გამოსლუათა თავსა კ იმყოფების, და
ვითარცა ბუნებისა ჩუწნისა თანად შობილი, და სარვე ხატისა ღმრისა,
რომლისა მეტრცა შექმნულ არს ვადი, აზისი ქრისტეანესა თანა ამს
უნაკლულად ცნობაჲ, და მისებრ აღსრულებითა საქმეთა ვეთილთათა,
ხოლო ბარბოტთაგან განშორებითა ცხოვრებისა თვსისა განტარებაჲ.

წო სიტყუათა მსხეულისა ურძათა თვს, და მაშა სადამე მსა-
ფლიოთა თვსცა, და სხუათადა მრავალ გუართა მწეველთა თვს საუბად
არს განმარტებულ, აზბანთადა შინა და კატეხისმოსთა მოსკავს
დაბეჭდილთა, რომლითადა მსოფლიოური მღუდელნი და სხუანიცა შემ-
ლებელ არნიან განმარტებითა მით მწეველთა თვსთა ვაყოფად, რათა
ასწავებდენ მათ ყოველსა ვვირთავესა და დღესასწაულთა შინა, თითოსა
წევრსა საძმუნაგებისასა, თითოსა მცნებასა ყულისასა, და ანუ თუ
არბრთადა.

წინადაგან წყურთნი სარწმუნოებისანი, და ჰსგეულა ათ სიტყუწღი ინჷრთბიან საღმრთოთსა წეროლსა შინა, (ვითარ იგი ზემო ითქუა), ბაშა შეუდგების უცილობუღად, რათაძეა ჩუწნი სიტყუა ღოთისა, რამელ ანს, ძუწღისა და ახლისა აღთქმისა წიგნნი გუაქუნდენ წყურთლ, საფუძუწღლად და სრულად განზნად, ვითარცა წმიდისა სარწმუნოებისა, ეგრეთუწ სგეულაიერთადა ვეათილთა სექმეთა. რამლისაგამო თანაძღებ ვართ ჩუწნი სიტყუსა ღოთისა გამომიებად ❀, მის მიერ აღმოვსებად საღმრთოთა ჭყმბარიტებათა, და სწაუებად ეწისა ❀ ❀ და რათა სიტყუთა ღოთისათა სიტყუასა ჩუწნსა განუაძგიცებდეთ ❀ ❀ ❀ და ამისდაძი უაჷკლსაჷუ ჰსწაჷლასა, ვისგანძე ჩუწნიღაძე, ანუ თუ ჩუწნი მიერ ვისდაძი წინადადებულსა შეუატყუწღდეთ, და თანჷმასა მისსა შეუიწყნარებდეთ, ხოლო წინა აღძღეგსა განუაგდებდეთ ❀ ❀ ❀ ❀.

❀ ყსე ცხად ანს ვითარცა სიტყუსაგან ღოთისა, ეგრეთუჷ განზნთაგანცა ვრებათასა, და ჰსწაჷლათაგან წმიდათა ბაშათასა: გამომიებდით წიგნთაგან, იტყუს თვთ უფალი. (ოთან: თაჷი ე, მუხ: ღთ). ნეტარ ანთან რამელნი გამომიუღუღეჷწ წამებათა მისთა, უაჷლითა გულითა გამომიბინენ იგინი. (ფხალ: რის. მუხ: ბ). აქა შეაბაძმ ანს. (საქ: თაჷი იზ, მუხ: ია. ა ტიძ: თაჷი ვ, მუხ: გ და ღ). და რწნი იგი იგაჷნი, საუნჷღისა-თვს დაჷარულითა ეანასა შინა, და ბრავალ ფასისა-თვს ბარგარიტისა. (მატ: თაჷი ვ, მუხ: მღ, ჰე და ჰჷ).

❀ ❀ ბა იუწინენ სიტყუანი ესე გულსა შინა შენსა, და განჰსწაჷლნე მით ბენი შენნი. (შეარტესგეულა: თაჷი ვ. მუხ: ვ და ზ). და მიუთხზობდუ სიტყუათა ჩემთა მათდა მაძართ. (ეზეჷ: თაჷი ბ, მუხ: ზ). და ისძინე სიტყუა ბაკეთიგან ჩემთა, და უთქმიდუ მათ ზემ მიერ; მისჷუ. (ეზეჷ: თაჷი გ, მუხ: იზ).

ბ. კეჷქისისა

ბეჭეჭისა მსაფლიოსა ვრებისა ვანონი ით ბძმანებს ჰსწავ-
ლასა ერთასა საბწმუნოებასა ზედა წმადისაგან წყნლისა. აქა შესაბამ
ანს ლაოდვიის ვრებისა ვანონი ივ.

მხიდა ათანასი დიდი ლთ ემისტოლესა შინა დღესასწაულთასა
დასსსრულსა თანა, შეძღვრებად აღრიცხვსა ძუწლისა და ახლისა აღთქ-
მისა, წიგნთასა; იტყვს: ესე წიგნნი აწიან წყაბონი ცხარეებისანი,
ამათ მიერ უვეთუჲ ჰსწყურადეს ვისბე, აღმოივსებდინ სიტყუასა ღმირ-
სასა, მათ მხლოთთ შინა მართობის ჰსწავლა მართლისა საბწმუნ-
ოებისა, ნუცა ვინ რას შესძინებნ მათ, და ნუცა რას მოაგლეზნ.
მათ მიერ არცხვან ყუფალმან სადუგეველთა, შეტყუწლმან: ჰსცთებით,
რამქეთუ აწა იციოთ წიგნნი. ხალა ჰყონითა ახწავა: ვამოქმეობდით
წიგნთაგან.

*** **ქათაშტა** ჩუწნ სიტყუასა ჩუწნსა განვამტვიცებდეთ სიტ-
ყუთა ღმირსათა, ყოველნივე აღვიღნი ახალსა შინა აღთქმასა: მადღე-
ბუღონი მველისაგან დასამტვიცებელად თქმადთა აძას გუასწავებუნ ჩუწნ.

მხიდა ვასილი დიდი შეძვლოებუღთა ვანონთა შინა პირველსა
ვითხუასა ზედა: შესაძლეებელ-არსა? ანუ საბგებელ, ქმნად რამესამე
ვეთილისა, ანუ შეტყუწლებად ანუ განზრახუად თავით თვისით თვნიერ
მოწმობისა ღმირე სულიერთა წყნითასა. მიუგებს ვსრეთ: ყვეთუ
ყუფალმან ჩუწნმან იესო ქრისტემან ჰსთქუა სულისა წმინდისა-თვს,
ანა თავისა თვისისა თვს აქუს სიტყუად, ანამედ ყვეთუ რაოდენიცა
ესმეს, იტყოდეს. ხალა თვთ თავისა თვისისა-თვს ჰსთქუა ვსრეთ:
ანა ველუწიფების მესა ვადისასა საქმედ თავით თვისით არცა ერთიანა.
და ვვბლად: შე თავით თვისით ანა რას ვეცუადი, ანამედ რამელმან
მოძავლინა შე მამამან, მან მოძვა შე მცნება რამ ვსთქუა და რას
ვიტყუადი, და სხუანი.

ქამელთაგანცა სიტყუათა დიდნი ესე მამლუარნი ევკლეისისა
დაამტვი-

დაპტვიცებს, რათაძეა უფროსლა ჩუქნ, რამქლნი ვძაქენებთ ძანადის
 სულსა წმინდასა, ვითარცა მამღწარსა და მასწავებელსა გზისა ჭე-
 მპარტებისასა, გარებხადა ჩუქნსა და სიტყუასა და საქმესა, სიტ-
 ყუათა ზედა ღმინათა დაპტვიცებდეთ. რტუვს იგივე მამღწარნი
 საუაფაქცეთა მსწავლათა შინა თვსთა ვე ვანონსა, პირწყლსა თავსა:
 თანა აქს მასწავლებელსა ყავლისავე სიტყუსა ანუ საქმისა დაპტვი-
 ცებდად მარქმობითა ღმინუ-სულიერთა წერტილთათა სრულიებით დასაპტვი-
 ცებელად ჭეშმანტებისა, ხალა სავდემწლად სინტყისა.

 რათაძეა ჩუქნ ყაველსავე სწავლასა ჩუქნსა შევატყუწბდეთ
 სიტყუასა ღმინასა, ასწავებს თვთიყუღსა შემდგომი ესე აღმარინება:
 ყაველივე გამორცაღეთ, და უკეთესი იგი შეიწენარეთ, ყავლისაგან
 საქმისა ბარტისა განეშარტენით. (ა თესალ: თავი ე, მუხ: ვა
 და ვბ). ნუ ყავლისა სულისა გტწამნ, არამედ გამორცადენით სულისა,
 უკეთუ ღმინსაგან იყუნენ: რამეთუ მთავარნი ცრუ წინასწარ-მეტყუწლნი
 განსრულ-არნიან სარულად. (ა რთან: თავი დ, მუხ: ა). დაღაცათუ
 ჩუქნ, გრნათუ ანგელისა ზეცით განხარებდეს თქუწნ, გარქმე მისსა,
 რამქლი იგი განხარე თქუწნ, შეჩუქნებულ იყავნ. (გალატ: თავი ა,
 მუხ: ც).

რასილი დიდი ზნეობითთა მსწავლათა თვსთა ვანონსა შინა რბ,
 ბრძანებს გაქმწულილუვასა სხუათაგან მამღწართა წინადადებულისა
 მსწავლისასა: და უკეთუ არს იგი თანა ვბა საღმრთოსა წერტილისა, შე-
 წენარებად: ხალა უკეთუ წინააღმდეგ, განგდებდა: და ესე ვითართა
 მამღწართაგანცა გარქმეძევედა. ესე ვითართა მათ მიზეშთა თვს,
 საღმრთო წერტილი წმიდაჰან ამბობისა წიგნსა შინა ვ სარქმუწრებ-
 სასა, თავსა ზ. სავუთრად სამღუდელთა წიგნად: ხალა დიანისა
 არიარბაგელმან წიგნსა შინა მღუდელი-მთავრობისათვს თავსა ა, თვთ
 არსებდად მღუდელიობისად სახელ სდუწს.

რა თანამდებ ვართ ჩვენ რათამცა შევრაცხნეთ სხუანი წიგნი საღმთოდ წერილად, ანუ თუ სიტყუად ღმისად უწოდნეთ, თვნიერ რთთა მათ, მუსლისა და ახლისა აღთქმათასა. ამას თვთ აღნიშნულთა მათ აღთქმათა წერილნი და საქმენი მათ შინა აღწერილნი გუარწმუნებენ ჩვენ ❀, მას გუასწავებს ჩვენ ეკლესია ქრისტესი ❀❀, და ჰოდლწარნიცა ეკლესიისანი მასვე შედგომილ არიან ❀❀❀.

❀ აღნიშნულთა მათ წიგნთა წერილნი, არა ლიტონადრე ვაცისაგან, არამედ გამოცხადებითა და ბრძანებითა ღმისათა სულითა წმინდითა აღწერილ არიან. იტყვს მორციული პეტრე ბ ეპისტოლესა თვისსა, თავსა ა, მუხ: გ და ვა). რამეთუ ყოველი წინასწარ-მეტყუწლება წიგნისა თვისსა თავისა სათარგმანებელ არა იქმნების. რამეთუ არა ნებითა ვაცთათა მოსადაჲ იწია წინასწარ-მეტყუწლება, არამედ უწყებითა სულისა წმიდისათა იტყუდეს წმიდანი ღმისა ვაცნი. და მავლე მორციული (გალატ: თავსა ა, მუხ: ია და იბ): იტყვს უწყება სახარებისა არა არს ვაცობრივ, არცა ვაცთა მიერ, არამედ გამოცხადებითა იესო ქრისტესითა. აქა თვს ეყვს, ებრაელთადა (თავი ა, მუხ: ა). მრავლით გერძო და მრავლით სახით: და სხუანი.

❀ ესრეთ სოფლის შესაქმე მოსესი, და წინასწარ-მომავალი მას, და სხუათადა წინასწარ-მეტყუწლთა მხალცსა ღმისაგან განცხადებულ ექმნათ. (ოსაი: თავი მა, მუხ: გვ): ვინ მიუთხრობს დასაბამისათა, რათა ვსცნეთ; და წინასწართა, და ვიტყუდეთ, ვითარმედ ჭეშმარიტ არიან. (და თავი მგ, მუხ: თ). ანუ დასაბამითგან ვინ მივითხრნეს თქვენ. (და მუხ: იბ). მე მიუთხარ და ვაცხოვნენ.

❀ მათვე წინასწარ-მეტყუწლთა უბრძანებდა ყუთალი დაწერადცა, (გამო: იბ. მუხ: იდ). შთაწერე ესე სახსოვრად წიგნთა შინა: (იგივე ოსაი: თავი ლ, მუხ: მ. იერემ: თავი ლ, მუხ: ბ). ხალც ახალსა

ახალსა შინა აღთქმასა : რაოდენსადა სედაჲ დასწყენ წიგნთა შინა , და წარეც ეგვლესიათა. (აშოვალ: თაჲი ა, ძუს: ია და იბ):

¶ მიცემულნი აღწერისადმი ხსენებულთა აღთქმათა შინა საქმენი, აღებატებიან უგუჲ ყოველსაჲე გონებასა: შეიწინაღებენ ვადად ვადადმან მატრისაძეგლად შექმნა სოფლისა და წესიერება მისი, ქმნულნი სანწაყლნი ეგვტეს, ზღუასა მეწამულსა და უდაბნოსა შინა. ხალხი ახალსა აღთქმასა: განჯორციელება ქრისტე იესოსი მისა ღმრისა, სანწაყლნი მისნი, აღდგამა მკუდრეთით, მოფენა სულისა წმიდისა მარციელთა ზედა, და ქადაგებთა მათითა მარცხევა წამართთა ქრისტეს მიძართ. რამდენად ყოველნიჲე არიან ათა ვადარბივისა გონებისა და ძალისანი, ანცა სხვისა თამლისაჲე დაბადებულისა, ანამედ მხალისა ყოვლად ძლიერისა საღმრთოსა ძალისა, და მიუწითამელისა სიბრძნისა ღმრისანი. და ამის-თვის ვითარცა წყრლნი, ეგრეთჲე მათ შინა აღწერილნი საქმენი, და აღსრულებანი წინასწარამეტყუჲლთა წინასწარ თქმულთანი გუარწმუნებენ ჩუჲს ძლიერთად, და ამტვიცებენ შეუთჲე უეველად, თამელ აღნიშნულნი იგი არნა აღთქმანი არიან სიტყუა ღმრისა:

✠ ✠ ღანანი მარციელთად წოდებული ზე, ლაოდვივის ვრებისა, ღანანი ნს ვარძხისა წიგნსა შინა. ხალხი მანდეკტთა შინა ეგრეთჲე ე. ვართაგენის ვრებისა ღანანი ვდ. წიგნსა შინა ვარძხისასა. ხალხი მანდეკტთა შინა ეგრეთჲე ვზ. ძუსლისა და ახლისა აღთქმისა წიგნთა აღმრიცხსჲლნი, საღმრთოდ წყრლად უწოდებენ მათ. და ხსენებული იგი ვართაგენისა ვრებისა ღანანი ჰსწერს ესრეთ: ნუთარამე ვარემე სახელადებულთა წიგნთა ეგვლესიის ღანანთა შინა შეიწინაღებინ სახელითა საღმრთოთა წყრლთათა.

✠ ✠ ✠ ეგრეთჲე მარძობენ მარძაგარნიცა ეგვლესიისანი, დიდი ათანასი ლთ ეპისტოლესა შინა სადღესანწაყლთსა, (თამლისა-თვისცა მარხსენებულ არს ზემა რაცხსსა შინა ვ). და სინოფსსა შინა, ძუსლისა

მუშლისა და ახლისა აღთქმათსა. წმიდა გრიგორი ღმრის-მეტყუილად
 სტახთა შინა. წმიდა აბდილოქე ეპისკოპოსი ოკონიისა იამბიკებრთა
 სტახთა შინა სელევიის მიძაბთ, კონძხის ფურცელსა სეე და სეე.
 წმიდა იოანე დამასკელი მეათხესა წიგნსა შინა სარწმუნოებისა-თვს
 თაჲსა იხ, აღძმრცხუწლნი სახელდებით ყოველთა აღთქმის წიგნათა,
 მასვე გუასწავებენ ჩიჲს. და სხუანიცა ყოველნი მაძანი და ეკკლესი-
 ისა მოძღუარნი, სადაცა იღესმე წერითა შინა თვსთა იტყუან, რა-
 მელ სიტყუა ღმრისა, ანუ სამღუდელთ წერილი გუასწავებს მას, ანუ
 ამას, მაშინ არა სხუასა რასამე გულის-ხმა ჰყოფენ წერილსა, განდ
 იღენ ახლისა ანუ მუშლისა აღთქმისა წერილთა.

51

მრავალ საბგებელ არიან წმიდათა მაძათა წერილნი, ვანადგან
 იწყობენ თვს შერთის ანუ მათვე წევრთა სარწმუნოებისათა, სიტყუთა
 ღმრისათა განმარტებულთა, ანუ ჰსწავლასა სიწმიდით ცხოვრებისასა,
 ანუ ეკკლესიურისა წესიერებისა და ყოველისა ქრისტიანებისა სახე-
 ვადრებისა ვანრთა და განჩინებათა, რამელთადაცა მოძღუარებად ეკკლესი-
 სისად სახელვსდებთ, ამაღ წმიდათა მაძათა წერილთაგანცა შესაბაშსა
 ადგილსა შესაძლო არს მოღებად, განსამარტებელად, რამლისამე
 სარწმუნოების წევრისა და დასამტვიცებელად ერთადში წინადადებუ-
 ლისა ჰსწავლისა, და იღესმე ჰსწავლასაცა შინა თვსსა სათანადო არს
 ხმატებად. არამედ ვითარ იგი წმიდათა მაძათა წერილნი, ეგრეთვე
 ეკკლესიურნიცა მოძღუარებანი არა ვერ არიან აღტეჲად ანუ თუ შეს-
 წომებად სიტყუსა თანა ღმრისა და მცნებათა მისთა. რამეთუ სხუა არს
 სიტყუა ღმრისა ✠, და სხუა არს წმიდათა მაძათა წერილნი ✠ ✠,
 და ეკკლესიურნი მოძღუარებანი ✠ ✠ ✠.

✠ თქუა რაცხუსა ვა სიტყუსა თვს ღმრისა, ვითარმედ იწყობის
 იგი მუშლსა და ახალსა აღთქმასა, წიგნთა შინა წინასწარ-მეტყუილთა
 და

და მოციქულთა. რითავე ამით აღთქმათა შინა რაოდენნიცა უგუშ
არიან მცნებანი, მაგალ: განიბანებით, და წმინდა იქმნებით, მოსპენით
უგეთურებანი სულთაგან თქუშნთა : ისწავეთ კეთილისა ქმნა, ისხენით
მიძძლავებულნი. (ოსაია: თავი ა, მუხ: ივ და იზ). და ახალსა აღთქ-
მასა: ეგრძალებით ნუ უგუშ ვინმე გაცთუნნეს თქუშნ, (მატ: თავი კდ,
მუხ: დ). ეგრძალებით თავთა თქუშნთა ნუ უგუშ დაძძიდენ გულნი
თქუშნნი მუშებითა და მთურალობითა, და ზრუნვითა ამის სოფლისათა.
(ლოყ: თავი ვა, მუხ: ლდ). ეგრძალებით უგუშ თავთა თქუშნთა,
და ყოველსავე საძწყსოსა. (საქმე: თავი ვ, მუხ: კშ). და სხუანი
მსგავსნი ამათნი, ყოველნივე არიან მცნებანი ღმრისანი და ეკუთმნიან
ათსიტყუშდთა (მცნებათა).

✿✿ ✿ **ჩ**მილათა მაძათა წყნილნი არიან წიგნნი შრამითა მათითა
ღმრისხულისი, და იხურობენ თვს შორის ანუ განმარტებასა სიტყვსა
ღმრისასა; ანუ საკუთართა ქადაგებათა საფუძველსავე ზედა მისსა
ერთადმი მითხრობილთა, ანუ სხუათა საქმეთა, რამელთაცა აღწერასა
საჭირთა ეკვლესიისა და სარგებლობა საზოგადოებისა მოითხოვდა
მაშინ. რამელსაცა იგინი ვალისამებრ მათისა შეწყევითა სულისა
წმიდისა მადლისათა ჰსწერდენცა.

✿✿✿ ✿ **ძ**ამღყოებანი ეკვლესიურნი არიან განწესებანი და გა-
ნაზნი, რამელთა მიერცა განჩინებულ არს, თუ ვითარ განიგებოდეს
ეკვლესიური გრებული, და ოდეს ვითარი დღესასწაული, და ვითარითა
წესითა იდღესასწაულებოდეს საღიდელოად ღმრისა. რამეთუ მარხვისა
ყოფა აძნელ უფალმან; გარნა ოდეს მუშნის ზეობა მისი, და ოდეს
განჯნა, და რამესა-თვს ესე გვიზრდის მამღყოებისაგან, მხოლოდ
ითქმადედ: ყოველნივე წესნი, შედგენი ეკვლესიურნი და წმიდანი
საიდუმლონი, რამელნიცა გუქონან სიტყვსაგან ღმრისა, იგი ყოველივე
ეკვლესიურ მამღყოებად სახულოდების, და არს.

წმა უხაშბ იმზ აქა მახხენებაა სსჟათბინა, რამელსაღა წმინდა ღიღი უასილი შორის მცნებათა ყუფლისათა და მოძღუტრებათასა დას-
დებს. იტყვს იგი: აწ მრავალნი ვაცთაგანნი, საცხავრებელთა მცნებათა
თვს ყუფლისათა უდებებენ ცხადად, და მოძღუტრებასა ვაცობრისა
უმეტეს ემარჩილებიან. რამეთუ რამელთამე მთათა და უდაბნოთა
შინა ცხავრება, და რამელთამე მღვმეთა შინა შეწყუდევთა თავთა
თვსთა, და რამელთამე ერთგზის ხმევა დღესა შინა, და რამელთამე
ყავლითურთ განშარება ზურისა და წყლისაგან, და ბეჭყულისა შე-
მოსა, და სხვანი, ესე ყაველი მოძღუტრება არს წმიდათა ვაცთა კეთი-
ლადრე განზრახული: ვარნა თანა ამსთ მოქმედთა ამათთა ზირველად
დაცჟა მცნებათა ყუფლისათა: ვიტყვს უკჟმ, სულგრძელებასა და ჭეშმა-
რიტებასა, სიმდაბლესა და აღვირსხმასა, ძვრ უხსენებელობასა და აწინ-
დელთაგან ვგმნასა, სარწმუნობასა, და მოთმინებასა, და სიყუარულსა
ზირყთნებელსა, რამლისაღა ვარემე შეუძლებელ-არს სათნოყავად
ღმისა. და ქჟმშარე მასვე ჭსწავლასა შინა იტყვს: მე უკჟმ, არა
დამცჟმლსა თქმულთა ამათ მცნებათა ყუფლისათა, მფუცავსა და მტყუ-
არსა, და ვანგვიცხმლსა, და მოხარულსა ბორბიტისა-თვს სსჟათასა,
არა შევიწწენარებ, დაღათუმცა ყაველსა ცხავრებასა შინა თვსსა
ბეჭყულსა და ნაცარსა შინა იქცეოდეს, და არცაღა ერთსაღა იხმევედეს
სოზრდელსა. იხილე სვნაქსარი ავსტარს თვსა იზ დღისა.

შა სსჟასაღა ადვილსა იტყვს იგივე წმინდა უასილი ღიღი:
შარსჟასა უკჟმ და მღვიმარებასა და მიწასა ზედა წარლასა, და ყაველ-
ხავე, რაღა ვარემე სამეყუფასა ჭსჯულისა აღვსრულების მიიღიბს
ქრისტე, ვინადგან არიან მოძღუტრებანი წმიდათა ვაცთანი: არცა უკჟმ
სტანჯავს მათ, რამელნიღა უძლურებისა ვამო არა იღჟწიან მათ. ხარო
თვსთა მცნებათა ყუფლის ყავისა თვს ჭსთქჟა ტანჯჟა მცონარებისა ვამო
ვარდამაჟალთა, და სსჟანი: იხილე სვნაქსარი ავსტარს თვსა, იზ დღისა.

მე ვიხარითა ხახითა ახწავებდეს

54.

სხე, რამლითადა თანამდებ არს მღჳდელი ერთადმი წინადადებად ჰსწავლისა, ანა არს ერთ, ანამედ არიან ხუთ: ა, ჰსწავლა სარწმუნოებისა, და მას შინა დღითი დღე სრულ ყოფა ვაძისა. ბ, საწინააღმდეგოსა მწუალებლობისა ნუ უღმთოებისა, გინა ცუდმარწმუნოების ჰსწავლისა მხილება და პირიოყრთ აღმოფხურა. გ. უსჯულაებასა შინა განრყენილთა განძართაჲა, და მართლა მარწმუნეთა და პატროსანთა საოხოსა ცხაფუნებასა შინა მოძღურება და განმტვიცება. ე, მწუხარეთა და სასოწარგოწოილთა ნუგეშინის ცემა და აღდგინება. სახენი ესე ჰსწავლისანი გათემოებისაებრ და სხუადისა მარწაფეთასა ეგვლესიისა მოძღურანი თანამდებ არს. ხმარებად.

ჴუთ რიცხულნი ესე სახე მოძღურებისა წარგვიწერა მარციულმან ჰაჯლი^ე, მეტყულმან: ყოველი წიგნი დამიუ სულიერნი და საბგებელი სამოძღურებელად არს, და სამხილებელად, და განსამართლებელად, და სასწავლებელად სიმართლისა; რათა სრულ იყოს დამისა ვაძი ოგი, და ყოვლისა მიძართ საქმისა ჳეთილისა განმტვიცებულ. (ბ ტიმი: თაჳი გ, მუხ: იჳ და იზ). სოლო მეხუთისა-თჳს ხატისა, რამაელთას. (თაჳსა იე, მუხ: დ) ესრეთ უჯულ აღმოვითხვს; რაჳდენი იგი წინასწარ დაიწერა, ჩუზნდა სამოძღურებელად დაიწერა, რათა მოთმინებითა მით და ნუგეშინისცემითა წიგნთათა სასოება გუაქმნდეს: აქა თჳს ეყჳან სიტყუანი იგი საღმთონნი. (ეზეკიას თაჳი ლღ, მუხ: დ). სადაცა ამხილებსრა ყოფლი უდებთა მწუემსთა, მრავალ-გუართა სახეთა წარსამართლებელად საქმესთა წინადაუსხამს. ეგრეთჳე სასულიეროსა რელიაქმენტსა შინა მუხოსა მეშჳდესა დამეტებასა შინა ვრებულთა თჳს ეგვლესიისათა, მრავალ გუართა ჰსწავლის სახეთა თჳს მონახუნების.

55.

43.

შებრ მიწმუნებისა სახისა უყეთუ ასწავებდეს მღწდელი დღა-
 მატთა სარწმუნოებისათა მრეულთა თვსთა , და იგინი იუწენენ განუ-
 ნათლებელნი ჰსწაუღითა; მაშინ თანა ამს ხსოვნად რათა ანა დაუმბი-
 მას მათ მაღლითა და ანა აღვლ სასმენელითა ღმრის-მეტყუწლურითა
 ტანჰსეღითა დოღმატთათა, და სიტყვთა მთაგლის განმარტების მოქენითა;
 ანამედ უხმს სწავებაჲ ცხოვრებისა თვს უსაჭირთეს წევრთა წინა
 დაღება მათი მარტივითა, ცხადითა და მოკლითა სიტყვთა, და დატკვი-
 ცება ერთითა ანუ ორითა მოწმობითა სიტყვსაგან ღმრისა მოღებუ-
 ლითა, და მუნამდე ანა დასცხრეს განმარტებისაგან წინა დაღებულისა
 მის სარწმუნოების წევრისა, ვიდრე მდის არ იქმნეს მსმენელთაგან
 ნათლად სმენილ, და ჰინითა მართლიად აღსარებულ.

შემდლებელ არს მღწდელი რათა ასწავებდეს ვითხვთა და მიგე-
 ბითა, უადვილესისა-თვს შეძენებისა, (ვითარ იგი მცირესა ჭატებისა
 მასა შინა მასკავს დაბეჭდილსა შეწყობილ არს), რათამცა თვთ
 მასწავებელსა მათსა შემდგომ ძალედას მითჲ ვითხუა მიგებითა
 ვითხუად მათდა რამელ გურისხმა ჰყუწსა? წინადაღებული იგი ჰსწავლა
 ანუ ანა. ესე ვითარივე ღმრისძიება ჰსწავლისა ძუწლითა ევკლესიურთა
 მოძღუართთა მიერ იყრ სმარებულ და წოდებულ კატეხისძოდ.

44.

წინადგან სარწმუნოებასა მართლის აქუს საგანად ღმრის-მსახუ-
 რება მცნებისა მისებრ მარცაქელისა : იწუართუ თავი შენი ღმრის
 მსახურებასა (ა ტიმი თავი დ, მუს: 3), ამის-თვს ჰსწავებასა თანა
 სარწმუნოებისა წევრთასა ფრთად სარგებელ არს მოღება მუნით
 მოძღურებისა სახმარად ქრისტეანებრისა ცხოვრებისად, და ვგალაჲ
 შესაბამადცა მდგომარეობისა მრეულთასა.

ორდესცა მღწდელი წინადაუდებდეს დოღმატსა სარწმუნოებისასა,
 ვითარმედ

ვითარმედ სულ არს ღთის , მაშინ თანა ამს მუნითვე წარმოჩინად ,
 ვითარმედ მსახურებაცა და მსხუშრზღონიცა სათანადო არს შეწინაჲდ
 მისდა სულითა. (ოცმ: თავი იბ, მუხ: ა). ესრეთ რამელ კარცელი
 მსახურებაცა და ნივთიერნი მსხუშრზღონიცა , ვითარ იგი სანთელი ,
 საკმეველი და სხუანიცა ძაჲსნი და შესაწირაზნი , თვნიერ სულიერისა
 ღთის-მსახურებისა და სათნოესა ცხოვრებისა არა შესაძლო არიან
 საამოყოფად მისდა. (ოსაი: თავი ა, მუხ: ია, იბ და იზ). მსგავს-
 სადვე ასწავებდესრა , ვითარმედ ღთის უოველგან არს და უოველსავე
 აღავსებს, წარმოაჩინოს ვითარმედ ცოდჲათა ჩუწნთა თანა ვერ სადამე
 დაუფარვით მას. ასწავებდესრა , ვითარმედ ღთის უსასყიდლოდ მადლითა
 სახელისა-თვს მისა თვისისა, მორწმუნეთა მისთა მიუტყუებს ცოდჲათა,
 წარმოაჩინოს , ვითარმედ თვთ ამით უმეტეს თანამდებ ვართ ჩუწნ ,
 რათა დავიცუნეთ მცნებანი მისნი მეტრ ამისა. (ეფეს: თავი ბ,
 მუხ: ც, თ და ი). ესე ვითარითავე ღონითა ჰყოფდეს სხუათაცა
 სარწმუნოებისა წევრთა განმარტებასა. რამეთუ ესრეთ მრევლნი სიწმინ-
 დით ცხოვრებასაცა და სარწმუნოებასა ღთის მსახურებისასა განის-
 წავლენიან და მტკიცედ დაიპყარებენ გონებასა შინა.

ჴჴ.

ჴ უოველი ჰსწავლა სათანადო არს რათა იუას მკურვალითა
 ღოცვთა ღთისა მიძართ მაგალითისამებრ მოციქულისა, (ეფეს: თავი ა,
 მუხ: ივ და იზ). რათამცა განეხსენენ გონება და გულნი მსმენელ-
 თანი გულისხმის უოფად და შეწყნარებად სიტყვსა მის. (ლოყ: თავი
 ედ, მუხ: მე. საქ: თავი ივ, მუხ: იდ). და რათა არა დაშთეს თესლი
 მათ შორის დათესილი უნაყოფად , წარტაცებულ მფრინველთა მიერ
 ბოროტთა , ანუ შეშთობილ ევალთა მიერ მსოფლიოთა ზრუნვათასა.
 (მატ: თავი ივ, მუხ. კბ) . და ამის-თვს თვთ იგივე სიტყუა საჭურველი
 ცხოვრებისა ჩუწნისა, რათამცა არა მიექცესთ ეგევიფართა მსმენელთა
 უმეტეს

უპეტეხ სასჯელად, რამელიცა ჭეაფხ მათ ხამსჯავროხა შინა უმასუხოდ
უაველსა ზედა. (ოთან: თაფი იბ, მუხ: მს. და თაფი იე, მუხ: ვბ).
ამის-თვს შთაგანებდეს მსმენელთა, რათა სახლთადა შინა თვსთა
ხაიდუბლოდ ცრემლითა; თვთ ამას ზედავე ევედრებოდენ ღმისა.

46.

ქ რაჲცა თვსეყვს მარჯალაქეთა განწმედილსა გონებასა და წე-
რილის მეცნიერთა მრევლთა, მათდა წინა დადება ჭხწავლისა მიუწლად-
განვე არს ჩუწულება ქადაგებითა, რამელსა იგი უწოდდენ ღომილიად,
ესე იგი, საუბრად, რამელთადა თხზულება ვინადგან მოვიდებულ-არს
ჩუწულებრთა რიტორულთა განანთა, და სივრცესა ზედა ჭხწავლისა
შინისასა, მის მიერთვე უგუშ ისწავებდეს, რამელსადა ენებოს მას
შინა გელოვან ყოფაჲ. ხალხ აქა ერთი ოდენ მოხსენება საჭიროდ
განისჯების, რამელ თხზულებასა და მითხრობასა შინა ქადაგებისასა
ფრიადი სიფრთხილვე უხმსთ ქადაგებელთა სიტყვსა ღმისათა, რათამცა
მრამათა მათთა არა აქუნდესთ საგანი ქების მოხარებისა, დიდებისა
და პატივისა, ანუ სხვსა რაჲსამე შეძინებისა **ჟ**, არამედ მხლოდ
დიდებისა ღმისა და მსმენელთა აღშენებისა, სიტყუათა მათებრ მო-
ციქულინათა: ნუგეშინის-ცემა ესე ჩუწნი არა საცთოურისაგან არს,
არცა არა წმინდებისა, არცა ზაკვით; არამედ ვითარცა იგი გამომცდილ
ვართ ღმისა მიერ მწმუნებად ჩუწნდა სახარება იგი, ეგრეთცა ვიტყვით,
არა ვითარცა ვაცთა სათნოვეყოფით, არამედ ღმისა, რამელი იგი არს
გამომცდილი გულთა ჩუწნთა, რამეთუ არცა სადა სიტყვთა ლიქნისათა,
ვიუწნით, ვითარცა იგი თქუწნ უწყით: არცა მიხეხითა ანგარებისათა,
ღმის მოწამე არს: არცა ვეძიებთ ვაცთაგან დიდებასა, არცა თქუწნგან
და არცა სხუათაგან: ეგრეთ მოსყრნე ვიუწნით თქუწნდა, და გვერ-
გვიჩნდა მიცემად თქუწნდა, არა მხლოდ სახარება იგი ღმისა, არამედ
თვსთადა სულთა. (ა თესალ: თაფი ბ, მუხ: დ, ე, ვ, ზ).

✠ მქრობირისა

❖ **სიკეთის** სიტყვა ე, მღუდლობისათვის, თავი უ, შიქადა
 გებელი შრომისა ჰსწავებისა თავსა ზედა თვისსა მიძღვნი, გაწეშეთა
 ქებათა ნუ ეძიებნ, ნუცაღა დაამხობნ მით სულსა თვისსა, არამედ
 განზრახვითა ამით თანააძს დათხზუაჲ ქადაგებთა, რათა სათნო იყუნენ
 იგინი ღმრისა. ხალხი ვანან და საზღურად იყოს მისდა ერთი ოდენ
 უაღრესობა თხზულებისა მათისა, და არა ტყუილყო ერთაგან, არცა
 ქება; ხალხი უკეთუ საქებელ-იქმნეს ვაცთიგანცა, ნუცა უკუნაქცევნ
 ქებათა; და ოდეს არა იყოს ქება მსმენელთაგან, ნუცა ეძიებნ, და
 ნუცა რად იურვინ, რამეთუ საგმარ ანს მისდა ნუგეში შრომათაგან
 მისთა, და უფროს ყოვლისა უმეტეს ანს ესე რაჟამს ხელაგს სზნდისსა
 შორის თვისსა, რომელ შეაწყუნა სიტყუანი ღმრისა სათნონი, და
 მოძღურებასა თვისსა აღაშენებს მის მიერ.

❖ **სიკეთის** სიტყუას ზ, ეფესელით ეზის: მასწავლებელთა უკუმ
 სათნობა ანს ესე, რათა არცა ზატავსა, არცა დიდებვსა ეძიებდეს
 მსმენელთაგან, არამედ ცხადებებსა მათსა, და ყოველსავე მოსწრაფებასა
 დასძინებდეს ამას ზედა. რამეთუ ვინცა ეძიებს დიდებასა, იგი არა
 ანს მასწავლელ, არამედ მტანჯეულ.

❖ ❖ **სიგონი** ჰსწავლ: მეძრეშე, არა თუ შვილით სხმასა, არამედ
 განძლებასა გულის თქმისასა ეძიებს: ეგრეთვე ამათა დიდებითა
 წარტყუწნილი ქადაგებელი შესაძლო ანს საბართლად რათა იწოდებ
 ბოდეს მეძრეშედ სიტყვსა ღმრისა, ვინადგან ქადაგებთა თვისითა არა
 თუ მათა ღმრისათჳ შობასა, არამედ თვისითა შუწნიერ სიტყუაობითა
 სიქადულისა სურვიელ ანს.

48.

❖ **სიკეთის** თვის ეყვს მეტრესა სხესა ჰსწავლისასა, ესე იგი,
 მსიღობასა მწუალებელთასა, ამაღ უკეთუ ესე ვითარნი მგელი სხვით
 ვერძო გაძახნდეს, ანუ თუ ვინ ცხადართაგანი აღმამწავი მგულებრსა
 ჰსძესა

წამება მწიგანობისა და უღმერთებისა იტყობს მგელად , და გვალად სხუათა ცხოვართა სულთა წარმწყმედელითა წსწავლითა თვისითა მაცხოვრებთისა ბავისაგან ქრისტეს ეგვლეხისა იწყებს წაბრტყებად , მაშინ თანა ამს მწყემსსა ესე ვითარისა თანა ქრებასა საქმისა პირველად მარტოებით , და ჩუქნება მისდაში ცხადითა და მტვიცითა აღმჩინებრთა ცთომილებისა მისისა. (ბ გიმ: თაჳა ბ , მუს: ვე).

გარნა უკეთუ დადგრეს უმჩინებასა ზედა , და არა იყოს სასაება , არცაღა სხუანი ღონის მიებანი მოქცეჳად მისა გზასა ზედა ჭემძმარტყებისასა , და უეჭუწლად საშიშარ იყოს , რათა სხუანიცა არა შეიდგინა ჳყალსა თვისსა , მაშინ წყალება იგი და ყოველივე საწინააღმდეგო წაზნი ქრისტეანებრთა დოღმატითა , ერთა შორის ეგვლეხისა შინა , გვაშისა არა ოდეს მასსენებულმან , ნუცაღა მცირედისა შენიშვნისა მის-თვის მოქმედმან , ცხადითა და მლიერითა სიტყუსა ღონისა მიერთითა აღმჩინებრთა , და მუსწოთადა მოძღუართა მოწმარბათა მიერ მხალეუბულ-ჳყეს , გარნა თვნიერ უმცირესისადა გინებისა. (ბ გიმ: თაჳა ბ , მუს: ვდ).

ვინადგან ამით წინა აღმდეგი არა თუ მოვალს ცნობასა ჭემძმარტყებისასა , არამედ უძრესად განფიცხების და დაბრძების. ამას თანავე შთააგონოს მრევლითა მართლა მოწმარბუნეთა , რათამცა ეგევითარისა სულთა წარმწყმედსა წსწავლასა არა ისმენდენ , და ვისგანცა წამმოცენებულ იქმნეს იგი , რაოდენ შესაძლო იყოს განეშორებოდენ მასცა მოძღურებისა მეტრ მოციქულისა. (გიტ: თაჳი გ , მუს: ი). ❀

❀ ლევსტინე განმარტყებასა შინა ირანე მახარებელისასა სიტყუასა მე , იტყუს: მგელმან უგუწ შეუბერა სასაე ცხოვარსა , ემძავმან ასწავა წყალება მართლ-მოწმარბუნესა , ხალო შენ წსდუმ , არა აუენებ , და გემინის ეგრეთვე განზისხებად: ჳი' სასუილლით დადგინებულა! იხილუ მგელი და ივლტი. შესაძლო არს წსთქუა , ვითარმედ აქა აქა ვარ. აქა ხარ , გარნა ივლტი , ვინადგან წსდუმ.

40.

ესე ვითარნი მხილება მწყალუბრებია, და ყაყუღთივე იანა მარტა
 ლიად მბრძნობთადმი, სათანადო არს რათა იყოს შურით. (ტიტ:
 თავი ა, მუხ: ივ). შურითა უკუშ საღმრთოთა, რამელიცა წარმოებს
 გულის მადგინებისაგან დიდებისა ღმრისა, და ცხენებისა ვაცთასა,
 არა თუ მტერებისაგან, გინა სხვსა რამლისაზე ვნებისა, ვითარცა
 აქინდათ ცრუმცდიქულითა. (გალატ: თავი დ, მუხ: იზ). გონიერებითა
 უკუშ და სიმკაცრითა: რამეთუ დაბრმობილი შური, თუშცალი იყოს
 ღმრისა-თვს, განსადგებელ არს. (ლაყვ: თავი თ, მუხ: ნდ. რამ:
 თავი ი, მუხ: ბ). და უფროსდა ვერ არსცა რათა იყოს შიშვიდითა
 სახითა და დროესა მომარჯვებითა, მანყსნებელ თავისა თვისსა
 ვეთილ შემთხწყსულებასა შინა ვითარცა ლომი, ხალა უამსა განსა-
 დელინასა ვითარცა ყურდგელი: გარნა არა თვნიერ სიმშვიდისა.
 (ბ ტიმ: თავი ბ, მუხ: ვდ და ვე. ბ თესალ: თავი გ, მუხ: იე). ❖
 რამელიცა ფრიად ვეთილად შურისა თანა შესაძლო არს შეერთებულ
 ყაფად, უკეთუ იქმნების მწყემსი წყალებასა ზედა პრისხანე და
 მქუსარე, ხალა თვთ მათ შეცთომილთა გუამთა თვსცა იქმნების
 გულითა მტვიზნეულ, და სიტყვსა მქუსარისა წვიპითა ცრემლთათა
 მომწყსულ ❖ ❖.

❖ ღართაგენისა ვრებისა კანონი ძე, იტყვს: მწყსნის სიმშვიდით
 და სიმდაბლით მისლჟად და ზრახჟად დანატინთა თანა (სხვს სარწ-
 მუნრებისაგანთა და მწყალებელთა) უკეთუ თვთ მოკუშთებოდენცა
 ევკლესიისაგან, ნუ თუ შეიკდიმან მრავლისა მიერ სიმდაბლისა, და
 მოიქცენ ტყშობისაგან (არა მართლისა სარწმუნებისა). ამის-თვს
 ისილე რქრთპირ: (ბ ტიმ: სწავ: ვ).

❖ ❖ ლევსტინე ეპისტოლესა შინა აა, მსწერს ავრილითხ
 ებისვონხისადმი, რათა შეწყალებით განჭვანებდეს ვაცსა, რამსადა
 შეგბლებელ

შეპლვებელ არს, ხალა რასადა ვერ შეპლვებელ არს, მოთმინებით
იტვრთვიდეს: და რათა სიყუარულით სულთ-ითქმიდეს და ჭსტირადეს.

ზ.

ჴესამე სახე ჭსწავლისა, ჴემა ჩუწნებულისაებრ, არს განმართუა
განრყენილებით და უსგულალებით მცხვრებთა, და ესე სახე ესადენ
უფრას სხუათასა ითხავს უმეტესსა სიფრთხილესა და წინასწარ განხი-
ლუასა ❖, რადენცა უძნელეს და უსაკრძალველეს არს საქმე მყურნა-
ლისა სხეულთა თანა, ვიდრეღა შრთელთა: და შირველად წეება
საქმისა განრყენილებით მცხვრებთა თანა, ჭმუწნის მარტალებით და
საიდუმლოდ, ეგსახედ, ვითარ წყალუბად მაქცეულოთა თანა, ჴემა
აღწერლისა ძებრ, უფრასღა მამინ, ადესცა ესე ვითართა ვაცთა
განრყენილი ცხვრება და უსგულალება გქერეთ არა განცხადებულ არს
გრებულსა შორის. (მატ: თავი იწ, მუს: იე და ივ). ხალა უკეთუ
მარტალებითნი მცნებანი არა წარებატენ, და უსგულალება მათი მრ-
ვალთა შორის ცხად იყას, ანუ თუ ჴოგად მრავალნი რამელითამე
ცადვითა სხეულებდენ, ესე ვითარსა შემთხუჭასა შინა, დაცვითა
ზომადებინათა შორის წელულისა და წაძლისა, ცხადად და საგრებუ-
ლოდ სათანადო არს გურნებად. (ა ტიპ: თავი ე, მუს: ვ). გარნა
მუხცა შირი მცადრულოთა არა გქერ არს განქიქებად, არამედ საბაგე-
ლება და სიმერალე და შიში წელულისა გურნებადისა წარმჩინებად ❖❖.

❖ ოქრამირი წიგნსა შინა მღუჯელობისა-თვს მკარქსა სი-
ყუასა, იტყვს: თანა აქს მწეკსსა ქანებად მრავალი განჭსგაე, და
თყალნი უმნიცხუნი რათამცა ებლას უავლით ვერძო განხილუად მდგო-
მარტაბა სულისა. რამეთუ მრავალნი უკუწ წარიგუშთენ სახეებასა
განმართვსა თვისისასა, და განწირულებასა შინა ცხვრებისასა შთაცვვიან,
ვინადგან ფიცხელსა წაძლიაბასა ვერ უძლებენ ტვრთუად: ესრეთ
წინა აღმდეგცა რამელნიმე უსგულალებისა თვისისა შესწორებულსა
განვანაზებასა

ღანვანანებასა ანა შიშქელწყლნი, უგულუებელს ყოფასა და უღებებასა
მისცემენ თაფთა თვსთა, და უძვრეს შიშქელისა გგებთან, და უფრთხლა
შინსწრაფიან ცოდვსადმი. უნადა შიშქლის რათა ანა რაქსამე დაუტე-
ვებდეს გაძრუბიებულად, ანაძედ ყოფლისაყუ გულსშოდგინებით გან-
მხილწყლი მისცემდეს მონსწყლთადმი შესაბამსა წამალსა.

სხწყლბნ სიძნელისა აძის-თვს და სიძვარისა იხილუ მასვე
სიტყუასა შინა შესამესა და მეათხესა თავსა შორის.

✠ ✠ **ი**გივე მათეს თავსა იშ, იტყვს: ცოდუა, ანს ანუ ცხადი
ანუ დაფარული: უვეთუ ანს ცხადი ცხადცა ემხილრს, ხალა
უვეთუ ანს დაფარული, მაშინ ადგილი უბს მკებნივისა მცნებისა
შორის შესს და შეძცოდისა მის, ადგილსა განმარტაებულსა.

იკტანი აგვსტინე: უვეთუ მხალად შენ უწყვი ვითარძედ
შსცადა შენდა მამართლ მამან შენმან, და უნებავს წინაშე ყოველთასა
მხილუბა მისი, ანა ხან მამდწყან, ანაძედ განმცემელს რაქსა შენდა
შეუცოდებდეს კ თვთ შენ უწყვი, ვითარძედ შეუცოდებდეს, რამეთუ
წინადგან იყო დაფარულ, რაქამს შეცცადა, მოიძიე ადგილი დაფარ-
ული, თცესცა შესწყრთიდე რაქსა შეუცოდებდეს.

სს.

სმას სხსეცა შესწავლისასა სავითრად თვს ყვეს ჩყსწყებად. ა)
სხწყადა ცოდვსა, ნებსითისა უწყბლიყთისაგან, და მცნნიყრებით ქმნი-
ლისს უმცნებით ქმნილისაგან, და შიშქლისა მის სიძმძმე მიმხილ-
წყლი ცოდვლისა მარტივად თსვერსა ვცოფოხეთისასა. (რიცხ: თაფი
იე. მუს: ვს და ლ). და ვითარძედ ცოდწყა ესე ნებსითი მამვალ
ტნის ადამძნდების ცოდწყად მიუტყეებულად, და აღწყწყვილად წინა
აღმდეგ სულისა წმინდისა და აღბრუთა მადლისა მისისათა. (ებნ:
თაფი ვ, მუს: ღ და თ. და თაფი ი, მუს: ვვ. ა ითან: თაფი ე, მუს: ივ).
ესრეთვე შესაბამს შრს განმარტებად მალი ჩყსწყლებად მიღებულისა
ცოდვსა

ცოდნა და მფლობელობა მისი ცოდვლსა ზედა , და მხელად განთავს
 ვისუფლება მისგან. ბ) ჩუქნებად მოკიდულება ერთისა ცოდვსა
 ბეარქსა ზედა და ძალიად შთავრდობა ერთისაგან უსჯულოებისა ბეარ-
 ქსა შინა. გ) წამბადგენად თუალთა წინაშე ცოდვლთასა რისხუა
 ღმრისა, მზახლებული ბქმზე იგი განჭსგაძ , თვთ მართალთა თვსცა
 შესამწუნებელი , გაძახუშბა ზეცაერთა ვეთილთა , დაძვდრქბა გვე-
 ნისა სატანგულთა და დაუსრულებელთა მათი. დ) ყუვანსვენელ
 ჭსწავებად, თუ თა არს ჭემშარტი სინანული , და არბელ სათანად-
 არს იგი განგობბად ანა მხალად ვიდრე აღსარებბადლე არაქედ
 თვთ სიკუდილადბდვცა , თუძცალა გატეგანი საკანანთა დაქნიშქების
 მოძღუონისაგან მოკლუქა ღმრისა. ხალთ აპის-თვს ქუშბორე განსგდასა
 თანა სინანულის სიღრუბლთსასა უჭრცეველესად წინადაიდების.

სუ.

აკეთებცა სადაშე, მაშა აქაფა უბეტეს, სიტყუა წუთთილოებისა
 სათანადთ არს ყოფად შუთნათა ღმრისათა, აქა თვთაეულბან ძღუდელ-
 მან გულთსა მბა-ჭეაუნ თვსდაში თქმულად სიტყუა ესე ღმრისა. ება-
 -ჭეაუ ძლიერთად, და ნუ ჭსდუმ, ვათარცა საუვრმან აღიმაღლე ება შენა,
 და მიუთხან ერთა ჩქბთა უსჯულოება მათი. (რსაი: თავი ნწ, მუს ა)-
 და ჰაულეს მცნება ტომბთეს შიბართი: ჭქადაგე სიტყუა, ზედა ადკ
 უამითი უუამად, ამხილე, მუთნისხე და ნუგეშინისეც. (ბ ტიმ: თავი დ,
 მუს: ბ). ხალთ ყუეთუ იქმნეს აქა მწეექსი შინაგან ვბილთა თვსთა-
 მკეტუშლა, და სათანაეყოფოდეს, რაბელიცა უბვრეს არს, და მით
 ურველსა იდაყუსა ქუშბე, (ვითარცა იტყვს ღმრ წინასწამ-მეტყუშლისა
 მიერ) თქცა სასთაული, ქუშბე ურვლისა თავისა დაკეებოდეს, იტყუ-
 დესნა მშვიდობა მშვიდობა, სადა ანა არს მშვიდობა. (ეზეკ: თავი ივ,
 მუს: ი, იწ და ით). ანუ თუ მხალთდ გლახავთა და უნდოდ მბბ-
 ლთთ ზედა ჭქუხდეს, ხალთ მდიდართა და კეთილ მბბაღთობა
 ძლიერებულბდვც

მლიქვნელობდეს, ანუ თვნიერ ჯეროვანისა სულიერისა წურთილებისა დაუტყუებდეს: ესე ვითარი მწეებსი არა არს მკურნალ ცხივართა თვსთა, არამედ მკულაელ ❖.

❖ **ოქრინი**, ა თავსა გალატელთა მიმართსა. მარადის მოწაფეთა მიმართ სიმშვიდით უბნობა, ოდესცა უხმსთ მათ სიფიცხლე, არა მოძღუტებითი არს, არამედ წარმწყედელი და მტერობითი. ომლისა-ავს ყუალიცა მნავალგზის სიმშვიდით მკეტუშლებდა მოწაფეთა მიმართ, და ოდესმე ფიცხელსაცა ხმანებულ-წყეფდა სიტყუასა. მრქუა პეტრეს: ნეტარ ხარ მენ სიმარ ბარ იონა, და აღუთქუა საფუძუშლი ევკლეისისა დადებად აღსარებასა ზედა მისსა. ხალა შემდგომად მრქუა: წარკედ ჩემგან სატანა, საცთურ ჩემდა ხარ. და კვალად სხუასაცა ადგილსა. ნუ უკუშ თქუშნდა უგულის ხმარე ხართა.

სჴ.

❖ რამედ რათაძეა უმრკვნელმან სადგმელმან დადგმულმან ძუშლსა ხამოსელსა ზედა, არა წყოს უმეტესი განხეთქილება. (მატ: თავი თ, მუხ: ივ). ამის-თვს ნანდვლუე შუშნის, რათაძეა ზემოთქმული იგი მოძღუტება, მხილება და მცნება იუას განზავებულ სიმშვიდითა სული-სათა მოთმინებისათანა. (გალატ: თავი ვ). და ნანდვლუე მწეებსი ქრისტეს მობაძევი არა დაასხაჰს წელულისა ზედა მტვივნკულისა მხლოდ ღვინოსა, არამედ ღვინოსა და ზეთსა. (ლუკ: თავი ა, მუხ: ლდ ❖). რამეთუ შეურლებელ არს, უვეთუ აქუს მას მხლოდ წიადი მამობრივი და დედობრივი, ვითარ იგი თანამკებაჰსცა მიუცილებელად. (ა თქსალ; თავი ბ, მუხ: ზ). რათა მცოდუშლთა თვს მსგავსად ზავლესა არა ელმოდეს. (გალატ: თავი დ, მუხ: ით. ბ კარ: თავი ია, მუხ: ვთ), და წელულისი მათნი ცრქმლითა, არა მხლოდ ევკლეისისა შინა, არამედ სატყელსაცა ზედა, მისვე მოციქულისა, და ძუშლთა ჭემპარიტთა მწეებსთა შემდგომილმან, არა

დაალტახ. (საქმ: თავი ე, მუს: ით და ლა. ბ კარი: თავი ბ, მუს: დ თავი იბ, მუს: ვა. ფილიბ: თავი გ, მუს: იმ ❖❖).

❖ ჩიდა ეგნატი ღმრ-შემახილი, ებისტალესა შინა თვსსა იტყვს ძღუდელ-მარწამისა პალვიანზე შპირინის ეპისკოპოსისა მიძართ: აღისყსნ ყოველნივე, ვითარცა შენ ყუჟალძან, იტვრთენ ყოველნი თვს შედა სიყუარულითა. და ვვალად, იტვრთე ყოველთა უბლურება, ვითარცა სრულძან პალყაწეძან, სადაცა უმეტეს იყავს შრომა, მუნცა უმეტესი არს სარგებელი: გეთილთა მარწაფეთა ყვეთყ შეიყუარებ არა არს შენდა მადლი, უმეტეს ხოლო იღყაწე ურჩთა სიპშვიდით დამარ- ჩილებად, არა ყოველი წყლული იგურნების ერთითა ოდენ წაძლითა: ფიცხელი ყვეს დასხმითა შეთისათა მალბუ.

❖❖ ოქრახირი, ბ კარინთელთას ვს წსწავლასა შინა: და ვსტარ მრავალთა პირველ შემცოდყსლთა, არა თყ ლიტანად შემცოდ- დველთა, არამედ უნანელთა. მაისსენე მარციჟულაბრი ესე სათნოება, რაუაშს არცაღა ერთისა ბორატისა მეცნიერი თავსა შორის თვსსა, სხყათა თვსცა წსტირს ბორატთა, და სხყათა ვაცთა ცოდყათა თვს დაძაბლდების. რამეთყ ესე უმეტეს არს მარჯურება ჩყსნი, რათა ესრეთ გყსლმოდეს ბორატ შემთხყსვათა თვს მარწაფეთასა, რამედ ვგოდებდეთ და ვწსტირადეთ წყლულებათა თვს მსპენელთასა.

იგივე, საქმემარციჟულთას, ვს წსწავლასა შინა: ოღვებდით და მაისსენეი, რამეთყ საშსა წყლსა ღამე და დღე არა დავსცხრებოდი ცრქელითა წსწავლასა თვთოეულისა ვაცად ვაცადისა თყყსნისასა. და სხყათაცა წსწავლათა შინა მარციჟულთა ებისტალეთასა, მწყემსობითისა ამის თანა ნადებისა თვს განწსყვის საგმოდ.

ნბ.

რა ვგერ არს დაცხრამაჲ მცნებად ყსყყოლოთადმი, ვიდრემდის არა დასცხრენ იგინი ყსყყოლოებად. რამეთყ მკურნალი ჭყმპირიტი არა

არა დაუტყვევებს სხეულსა ვიდრეცდრის არს მას შინა , თუძცაღა უძცია
 რესიდა სასოება სიკოცხლინა. ხალა ჩუქს თვით ცხოვრებასა შინა
 განრყენილთა ვაცთა ცხოვრებისადა სასო წანგუწთილქად არა თანა
 გუჟას , რაჟამს ღმინსა მიერ წოდებისა ჩუქსნისა საწმუნაებისაღმა
 და სინანულისა არიან (განწყესებულ) საკუთარნი ჟამნი. ვიეთთაქ
 უწოდეს ფრიად აღრე, სხუათა მესამესა და სხუათა შექესესა და მეცხ-
 რესა ჟამსა. ყუანასგნელ მოწყალეობს მათ ზედაცა, თამკლნიდა ვინღა
 თვით მიმწყობდაღმდე , ვიდრე მკათერმთმეტეს ჟამაღმდე დადგომილ
 არიან უქბად. (მატ: თავი ვ, მუხ: ა და ზ). რომღისა-თვს თანამღებ
 ჟრთი ჩუქს აქადა მადალითინსამებმ მოციქულისა მოქცევადა, რათა ღამე
 ყოველ დაშამვრალნი და არა რას შექმნობელნი , ვვალად სახელითა
 ყულისათა გარდაუტყვევბდეთ ბადესა მოკლყრებისასა. (ლოყუ: თავი
 ე, მუხ: ე ✱).

✱ **ს**ქრამზინი , ა ცმიხთეს ეზის: ვ საყოფაქცეასა მსწავლასა
 შინა : ფრიად მთავალი ვიუბნეთ ჩუქს ამის-თვს თქუქსდა მამართა
 და უბნობაღდა არა დაუსცხტით ; მხალად რათამცა იყოს უმეტესი
 რამქე , (ესე იგი , რათა გამახჩნდეთ თქუქს განმაროებულად) . და
 ქუქსმარქ მასვე საყოფ: სწავ: ყუეთუ გნებავსთ რათამცა არა ვიყუნეთ
 დაშამპიხებელ და მანუხებელ თქუქსდა , მამა მქმენით იგი , არუქსეთ
 საქმეთა მიერ ნყოფი , ვინადგან არა თღეს დაუწსცხტებია მის-თვს
 თქუქსდაშო უბნობად.

ფუ.

✱ **ჰ**ეთთხე სახე მსწავლისა არს ესე, რათამცა მართლ-მარტმუნეთა
 მართვიდეს ძლოღელი სათნოება ცხოვრებისა მიმართ. მწყემსსა , აპას
 საქმესა შინა მქცევსა მქუქსნის , რათა შირყლად მთავარებდეს და
 ამცნებდეს მრეკლითა თვსთა , ვიანამქდ საწმუნაება თვრით ვეთილთა
 საქმეთასა მყოღარ არს. (იაკობ: თავი ბ, მუხ: იზ. ვ და ვბ). და ვგრქა
 არა

ვეთილ მსახურთანი უსახურთა თანა, ვითარ იგი სიუშილი, ბრძოლი, მამსრულნი სენი, და სხვანი. ანუ საკუთარი რამელი არს, დევნულება სარწმუნოებისა-თვს ❖, და მსგავსნი ამისნი. (ა პეტრე: თავი ა, მუხ: ვ და ზ. და თავი გ, მუხ: იდ). ამით ყოველთა შემოთქმულთა მწუხარებათა შინა მარქენეთა ნუგეშინისცემისათა, გამაცდელი მწყე-მსი, სიტყვსაგან ღმრისა, ვითარცა წყაროსაგან მარადის მომდინარისა უსრულბით მისცემს მას. (ბ კორინ: თავი ა, მუხ: დ და ე). ხოლო არა მარქენეთა, ესე იგი, ცოდვლთა, არა მნებებელთა სინანულისათა, უვეთუძეა მისცა, მაშინ უბეტეს საზნებელად, და არა სამკურნალოდ მისცემს მათ, ვინაღდან ესე ვითარნი ფიცხელსა უკრწ საღბუნსა (სიტყუასა) საჭირებენ, და არა ღობილსა, უფრთხლა მხილებასა და წურთასა, და არა ნუგეშინისცემასა.

❖ ოვეთუ ნუგეშინის-წსცემდეს მღუღელი ვნებულთა სიმართლისა-თვს, და უბეტეს სარწმუნოებისა-თვს წმიდისა, მაშინ თანა ამს განმკაცრება მათი, რათა იგინი ვითარცა ქრისტეანენი და ჰატიახანნი ერნი, ყოვლითურთ მასწრაფებდენ, რამელ არა მისცენ თვსაგან მიზეზი დევნულებისადმი, არამედ რათა იქცეოდენ იგინი ყოველსა შინა უბიწოდ: რამეთუ ესე არს სათნო წინაშე ღმრისა. იტყვს მარტო-ქული პეტრე: უვეთუ გონებისაგან ვეთილისა ღმრისა-თვს დამთმანებს ვინმე მწუხარებანი, ვენებინ თუ სიცრუით. რამეთუ რაჲ საქებელ-არს უვეთუ წსცოდვლეთ და იქენგებოდვლეთ და მამთმენდეთ. არაჲდ უვეთუ ვეაილსა იქმოდეთ და გ. ვნებოდის და მამთმენდეთ, ესე არს სათნო წინაშე ღმრისა. (ა პეტრე: თავი ბ, მუხ: ით და ვ). ეს სახედ ვნებულნი ქრისტეანენი ეზიარებიან ვნებათა ქრისტესთა, და ადიდებენ ნაწილსა ამას შინა. იგივე ეპისტოლე პეტრესი. (თავი დ, მუხ: იე და ივ).

ზზ.

მანდლითა თვს, არა თუ ღმრისაგან, არამედ თვისისაგან გულის თქმისა

თქმისა. (იაკ: თავი ა, მუხ: იგ და იდ), თანა ამს შდჳდელსა
 ხსოვნად, ვითარძედ არა თუ ოდენ ნუგეშინისცემა სათანადო არს
 მიცემად მათდა, არაძედ ნუგეშინისცემისთანა მცნებაცა, რათა ბოროტი
 იგი გულის-თქმა ანა აქჳნდესთ მცირედ რადმე შენაცხილ, რა არაძედ
 დაძაბლებულნი წინასე ღმრისა, და მარციქულისათანა შეტყუებულნი:
 ჳი უბადრუკი მე ყსე ვადი, ვინმე მისხნეს ვარცთა ჳმათვან ამის
 სიკუდილისათა. (რამ: თავი ხ, მუხ: ვდ), ყოვლითა ძალითა მას-
 წაბუებდენ უკუშ მოკუდიანებად შმობელსა მას განცდინასა თვთ დასა-
 ბამსავე შინა შისსა. (კალ: თავი გ, მუხ: ე), რათა ანა შიდგა-
 მიღთა ჳმყან ცადჳა, და ცადჳამან სრულიქმნილმან ჳმყან სიკუდილი.
 (იაკ: თავი ა, მუხ: იე).

✱ **ოსჯულოებისა გულის-თქმანი** არიან ანა მცირედნი ბოროტი
 ვადთა შორის. და ამისი გულსებება შესაძლო არს მუნითვან, რამდელ
 ბრძანებს მარციქული ჳეტრე მათვან განმარებასა, ვინადვან ეწყჳნებინ
 იგინი სულსა. (ა ჳეტრ: თავი ბ, მუხ: ია). ხოლო სახარებასა შინა
 თქმულ-არს ქრისტე უფლისა შიქრ: ვითარძედ, გულის-ხრამყანი ბო-
 როტი გაძაძვალნი გულისაგან, ძეაგინებენ ვაცსა. (მარგ: თავი ბ,
 მუხ: ვა, ვბ და ვგ). და ამის-თვს აღკვამალოელ არს შეათესადა მცნე-
 ბასა შინა ყოველივე წადილი გულისა ჳყსნისა ყსაშართლო, და
 გულის-თქმა მავნებელი. სადაცა იტყვს: ნუ გული გითიქებას ცოლსა
 მოყუსისა შენისასა, ნუცა სახლსა, ნუცა აგარავსა მისსა, და სხვანი.
 რამლისა-თვსცა თანა ამს თვთოეულსა ვრძალოულებად, და ვრძალოულე-
 ბით შით, ყოველითა მათ მავნებელთა გულის ჳრამყათა და ვნებათა
 ვარქმეიქვევად, შეებ ამისა: ქვრძალე თავსა შენსა, რათა ანა იყავს
 სიტყჳა ოსჯულოებისა დაჯარულ გულსა შინა შენსა. (მეორქსგ:
 თავი იე, მუხ: თ). ესე ვითარისა ვრძალოულებისა-თვს კასილი დიდი
 სიტყჳისა შინა, ვკრძალე თავსა შენსა, ასწაუებს საკმაოდ.

UR.

წინადაცნ სარწმუნოებასა წმიდისა, და საუკუნოა ცხოვრებისა
 წინაპდღუარნი და სრულ-მყოფელი ერთი არს უფალი ჩუენი იესო
 ქრისტე. (ებნ: თავი იბ, მუხ: ბ), და არცაღა არს სახელი სხუა
 ცასა ჩუენსე მარტომულ ვაძთა შორის, რომლითაძეა გუერ იყო ცხოვრე-
 ბად ჩუენდა, მხოლოდ ქრისტე იესოხ მიერ. (საქ: თავი დ, მუხ: იბ).
 რაძეთუ ამას ყოველნი წინასწარ-მეტყუენნი ეწაძებიან მარტოებასა
 ცადუათასა მარტობად სახელითა მისითა, ყოველითა რომელითა რწმენეს
 მისა მიძაძთ, და სახელითა მისითა ყოფად ქადაგებასა სინანულინასა,
 (ლოყ: თავი ვდ, მუხ: მზ). ამის-თვს თვითოყულსა ზემოხსენებულსა
 ჰსწავლისა სახესა თანა უხმს მღუდელსა მერთუად ცნობაე ქრისტე
 იესოხი. შთათხრობად ჰსწავლია მისი, მახსენებად უძწყურულესი
 მარწალეზა მისი, და შთანერგუად ესე, ვითარძედ ერთ არს ჩუენდა
 ქრისტე სიბრძნე ღმისა, სიძაძთლე, სიწმინდე და გამოხსნა (ა ვარ: თავი ა, მუხ: ლ).

✠ საცნობელად თავისა ამის, ვითარცა უმთავრესისა, მარტოეყუ-
 ნ ბს ჩუენ თეთ მაცხოვარი, ოდესცა იტყვს: ესე არს ცხოვრება სა-
 უკუნო, რათა ვიცოდენ ზენ ჰეშძარიტი ღმისი, და რომელი შთავლინე
 იესო ქრისტე. (იოან: თავი იზ, მუხ: გ). რომლისა-თვს იტყვს
 მარტოეყული მავლე, და სსუანიცა: ჩუენ ვქადაგებთ ქრისტესა გუერ-
 ცმულსა, ღმისა ძალსა და ღმისა სიბრძნესა. (ა ვარ: თავი ა, მუხ: ვგ და ვდ). და სსუასადა ადგილსა: ქრისტესა, რომელ არს
 სასოება დიდებისა, ვქადაგებთ ჩუენ, ვასწავებთ ყოველსა ვაცსა,
 და ვბრძღურით ყოფლითა სიბრძნითა, რათა წარუდგინოთ ყოველი
 ვაცი სრული ქრისტე იესოხ მიერ. (ვოლას: თავი ა, მუხ: ვს). ზემო
 აღნიშნულისამებნ ქრისტეს ჰსწავლისა და მარტოეყულებრისა მავალითისა
 მწუეზნი ეგვლეისიური, და თვითოყული სიტყვს ღმისა მქადაგებელი,
 ყოველსა

უაჯულისა მსწავლისა ხახესა თანა, მსწავლებელს თუ სარწმუნოებასა წმი-
 დასა, გინა სრწმდიოთ ცხადრებასა, განმართვდეს თუ შეცოთბილისა,
 უცნაოთუ წუგუშინის-მსცემდეს მწუხარესა, და ანუ თუ აღადგენდეს დასე-
 მულისა, თანამდებ არს შესაბამისამებრ გარემოებათასა ოდესმე შემო-
 ლებდად უთიარმედ ქრისტე არს მე ღმრისა, არს ნათელი სოფლისა,
 და შედგომილი მისდა, არა იქმნების მავალი ბნელსა შინა, და ოდეს-
 მესა, უთიარმედ არს მწყესნი ვეთიარ სულისა თვხისა და მდები ცხა-
 ვართა თვს, არს ურავი ღმრისა აღმდებელი ცოდუთა სოფლისათა,
 არს გზა და ჭყმბარიტება და ცხადრება, არს ვარი, არს აღდგობა,
 არს მსადგული საშინელი, და მძებნი თვთარულისა საქმეთაებრ მათთა,
 ხალა არა მცნადელითა ღმრისათა და არა მსმენელთა ქადაგებასა სახა-
 რებისა, და არს მკურნის მებრებელი აღითა ვეცხლისათა. (8 თეხლი
 თაჟი 8, მუხი 8) და სხუანი, შესაბამისამებრ ვიტყვი გარემოებათასა,
 შემძლებელ-არს და თანამდებცა დანერგუად ქრისტე იქნას ცნობისა,
 და ესრეთ უაჯულივე მადლურება სათანადო არს რათა იყოს დაფუძნე-
 ბული ქრისტე უფალს სულს. რამეთუ უაჯულივე აღწერილი წმიდისა
 სარწმუნოებისა, თვს და საუფუნება ნეტარებისა, გინა თქმული, უკეთუ
 არა არს დაფუძნებული სარწმუნოებასა სულა რესა ქრისტესსა და არა
 უაჯო არს და არა საცხადებელი. **სწ** რადმიც, ამის ეკითხვებუ-
 ცნობა, რადღა ეკითხვნის უფანხველსა, მუხლსა მითრისა ამის
 ნაწილისასა, ესე იგი, სადა და ოდეს თანამდებ არს მღაწდელი მსწა-
 ვებდა, ესე ამისათვს დართული არს, რათამცა არა მგონებდენ მღაწდენ-
 ლნივე უთიარმედ მსალოდ ეკვლევისასა შინა არს აღტილი მსწავლებისა,
 და იგიცა მხალად ვვრიავეთა და უქმეთა დღეთა შინა: არა ოდეს,
 არამედ მსწავსად მავლიე მარცაჟელისა, ვქერ არს ეკვლევისასაცა შინა და
 სახლითა. (საქ: თაჟი ვა მუხი 9). სავად უაჯულითა, და თვთარულისა,
 მუხ:

ერთიან ცხოვარისა წარწყმედად. (ლუკა: თავი იყო მუხ: დ) და
 დაძმურული თუხმეცა და ათცხრამეტა ერთისა უღებებისა მისისაგან
 წარწყმედულისა-თვს ; საკუთრითა სულრითა თვსითა თანაძღებ არს
 ზღაჟსჯად: მაშა სადამე თანა ამს მას ყოველთა მრევლთა თვსთა ზედა
 მხედრულად * , ყოვლისა მდგომარეობისა მათისა ზედა ჭურჭელად ,
 და სრულრებთ ცნობად , ვითმძცარა აქუნდეს გამაწყვრილ ნებსა ზედა ,
 მშვიდობით არსშეა? მაღლითა ღმრისათა , ანუ თუ სნეულებს ცოდვთა ,
 და რამლითა უკუშ , სახელდებთ , და რამლის უაშბითგან , და რაოდენ
 საფრთხილებელ-არს სნეულება იგი , და ვითარი წაძალი უხმს , სახელ-
 დებით * * * რამლისადა ქმნაჲ მღუდელსზ თვნიერ ზედა მხედრულ-
 ბისა და თვნიერ გამაძიებინა ყოფაქცეულებათასა , და შესაბამისა
 მძაღურების მიცემისა ყოველთაღმი ვერ ძალუძსთა: ვინაღვან არა არს
 წაძალი ყოველთა სნეულებათა ზედა ერთი , რაძეთუ გამაძდილი მკურ-
 ნალი იხილაფსრა მრავალთა სხუა და სხვთა სნეულებითა უმლოურთა ,
 განჩხრევს თვთ სნეულებათა მათთა , და შეძღვობად წარწყმენს თვთ-
 ეულსა საკუთარსა წაძალსა * * * .

* * * * * **ქ** მხიდა კერძობირი ებრაელთა ეპისტოლისა ქსწავლასა ლდ ,
 იტყუს ყოველთა-თვს , რამელნიცა მზრუნველობისაღმი შენისა რწმუშ
 ნებულ არიანა დედათა , მამათა და მუილთა თვს , შენ , ჭი? მღუდელი-
 მისცე სიტყუა: *გან უაძიქამ , ცედათუ ნუგაოულან ზეხილი , თინე*

* * * * * **კ** გიყუ მატთეს თავა ქსწავლასა თ? ვითარცა მზრუნველმან სახლისა
 უფაღმან უწყის სახლსა შინა თვსსა , რაჲცაი უხმს თვთოეულსა: ეგრეთურ
 მწყემსიცა , ყოველთა თვსებისა , საქმისადა და ქცეულებისა თანაძღებ
 არს გამაძიებად , რათამცა უძლორს მიცემაჲ ვის , რამელი ეხმარების
 წაძალი , ნუგეშინის-ცემა , ვისდაში ნუგეშინის-ცემა , აღკრძალუა , ვისდაში
 აღკრძალუა გერ არს .

* * * * * **ღ** იხეზისა ამის-თვს , ყოველთა სახლთა მკვრებულებათადა
 მართის

გამარცხდებიან მღუდელადანა შინა , თვითიული მღუდელი და დია-
 ვანი , და რამელიცა მოსურნე არს მღუდელადანა , თანამდებ არიან
 თანა წარწალად რაოდენცა აუფლოებს შათ დრა და ძალი, რათა ყოფ-
 ლითა სულითა მარწრაფებდენ ვითხმასა საღმრთოთა წერილთასა ❖
 და მარხადიებულად შათ შინა ჭეშმარიტისა გულისხმის ყოფისა მხად-
 დეს ყუთასა ღვთისითანა: გულისხმა მიყაე და გამარჯობია მსგულნი
 შენი : განანათლინ თიქალი ჩუბნა , და განვიცადნე. და მას თანავე
 ხაჭირთა განანთა წმინდათა მამათასა და წერღლსა შათსა , კვტკივკ
 ისტორიასა ეკკლესიურსა და სამარქალაქასა არა დაუტკეკდენ, არამედ
 დახელაზნებულნი შათ შინა წესიერად , მქჭრებდენ მგაგლითთა სხუა
 და სხუათა უაღრესთა შეშგავსებთა , და სხუათა თანამდებობისა შათი-
 სადმი შესაბამთა ცნობათა. ხალჯ უკეთუ ვინ არა არს ესე ვითარ ,
 მას არცადა თანა ამს სურვილი მღუდელადის ხარისხსა ზედა აღსლვისა ❖❖

❖ რათამცა განისწავლებდეს მწიქმა ეკკლესიურთა ღმრე სული-
 ერთა წერილთა შინა , და დაუფიწებულად ეპურბდეს შეესიერებასა
 შინა სიტყუასა ღმრისასა, თვთ უფალი ბრძანებს მქტყულნი: ოგულე
 თავი შენი და დაიციე სული შენი ფრიად, და ნუ დაივიწყებ ყოველთა
 ამით სიტყუათა , და ნუსა განიმარტებ გულისაგან შენისა ყოველთა
 დღეთა ცხარებებისა შენისათა , არამედ წრფელ-წყურს შვილნი შენნი
 და შვილნი შვილთა შენთანი. (მქარესვე თავი დ, მუხ: თ). და ვვალად:
 და არა განგეშორეს შენ წიგნი ესე სგულისა ჩუბისა ჰირისაგან შე-
 ნისა, და იწუთიდე მას დღე და ღამე, რათა გულის-სხმა-წყე ყოფად
 ყოველი წერალი , მაშინ წარგეშართეს და წარმართე გზანი შენნი.
 (ოსონავ თავი ა, მუხ: ზ).

❖ მანაღვტებს ამისდაძი და აიბულებს მოციქულიცა , მქტყულნი :
 ეგრძაღე სავითხავსა ნუგეშინისცემსა , მობლურებასა , ვმას იწუთიდ
 და ამას შინა იყაე, და სხვანი. (ა ტიპ: თავი დ, მუხ: თგ). სიტყუა

იგი ქრისტესი დამკვდრებულ-იყავნ ბქჳსნ თანა მდიდრად უაფლითა
სიბრძნითა. (ვალოან: თავი გ, მუს: ივ).

ჩმიდა იერონიმე ორიგენის შიურსა საუაფაქცუასა მსწავლასა
(ვ. თავ, ლ, ლევიტელთა წიგნისასა) : უკეთუ ნებავს ვისმე მღუდელ
უაფა , ნუ ოდენ სახელრთ , არაშედ თვთ საქმითაცა ბაძეუდინ მარსეს
და ჰარარს. რაძეთუ წყრძლ არს მათ თვს : არა განეშორებოდენ
იგინი ვარვინაგან უფლისა, და იუა მათე დაუცხრობელად ვარავსა შინა
უფლისასა. რაჲ საჭირა იუა მისდა მუნ უაფა. მათაძეა ანუ თვთ
ესწავა რაჲმე ღმრისაგან , ანუ ერთა-თვს ესწავებინა რაჲმე , რაძეთუ
ესე ორნი არიან საძღუდელონი თანამდებობანი, მათა ანუ თვთ განის-
წავებოდეს ღმრისაგან , მკითხულნი საღმრთოთა წყრძლისა , და მარად
ჟამ განმზრახულნი მის-თვს , და ანუ ერთა თვსთა ასწავებდეს , და
მათა მასვე ასწავებდეს , რაჲცა თვთ ასწავა ღმრისა შიგთ , არა თუ
საკუთრისაებრ წადილით თვსისა , არცა გარეებისაძებრ ვაღაბრივისა ,
არაშედ ვითარცა ასწავებს სულს წმინდა.

✠ ✠ ბაამხრბს უფალი მღუდელობისაგან, წინასწარ-მეტყულისა
ო-სქს შიერ, უდებსა მღუდელსა , და ექადის უაფელსა სახლსა ეგვიპ-
თარისასა , და იტყვს რაძეთუ შენ განიშორენ მცნება ჩემი , და შეცა
განგიშორა შენ , და არაღარა მღუდელობდე ჩემდამა ; ვინადგან დაი-
ვიწყე მსგულნი ღმრისა შენისა , შეცა დავივიწყე მკილნი შენნი.
(ო-სქს თავი დ, მუს: ვ)

ჩინასწარვე დასწყენა მოციქულმან, არა აღუყანება მათი სპრასსსა
მღუდელობისასა, რაძელნიცა უცემ არიან სგულსა შინა, და უწყსოდ
მსცხვარებენ ; არაშედ მათი , რაძელნი შემძლებელ არიან სსრათაძეა
მსწავლად, და არიან უბიწოსა ცხვარებისანი, მეტყულმან : რაჲცა გესბა
ჩემგან, ესე შევედრე მარწმუნეთა ვაღთა, რაძელნი შემძლებელ იუყნენ
სსრათაძეა მსწავლად. (ბ ტიპ: თავი ბ, მუს: ბ).

შემკვდისა

ბეშვდისა მსოფლიო გრებისა ვანონი ბ. მნებებელსა ებისკოპოსოსისასა (იგივე გულის-სხა-ჭყაუ მღწდლისა-თვსცა) თანა ამს, რათა უწყოდეს ფსალმუნთა განმარტება და გულის-სხა-ჭყაუდეს ყოველსავე, რადაცა ივითხავს, ნუ თანა წარსდომით, არამედ გამომიებით, სძღუდელთა ვანონისა, და წმინდისა სახარებისა და სამოციქულოთა წიგნთა, და ყოვლისა საღმრთოესა წყრილისა: უვეითუ არა, ნუცაღა დაიდგინებინ.

რმისა რქთომბირი, მეოთხესა სიტყუასა შინა მღწდელთა-თვს, ჰსწერს უვეს ვმცლად ამის-თვს, და ძლიერად აღმხსნავს მღწდელსა, რათამცა იგი ვითარცა მწყემსი ევკლესიისა დაუცადებულად ხელაფნებდეს საღმრთოთა წყრილთა შინა, და იყოფოდეს არა მხოლოდ მას შინა გამოცდილ, არამედ სხუთაცა ჰსწავლათა შინა: და დასამტვიცებულად ამისა წარმოადგენს ძლიერთა მიხეზთა: ხოლო წინა-აღმდეგ მისა, უვეითუ გამომხრდეს უდებად, და არა უწყოდეს თუ ვითარ განამტვიცდეს ვაცი სიტყუთა ღმრისათა წმიდასა შინა სარწმუნოებასა, და დაადგინოს სინანულად, ახად ეგევითარნი მღწდელი ვინადგან დიდად მავნებელ იქმნებინ მრევლთა თვსთა, და თვთცა ნანდვლ შევარდების სასკელსა ღმრისასა. ამის-თვს მასვე სიტყუასა შინა თავსა შინა, ხარისხსა მღწდელთა-თვსა მოსლუად აუენებს ეგევითარსა. აქა თანა ამს მღწდელსა მოხსენებად იგავნი სახარებისანი ბარაკთა თვს ქრისტიანის მოქმედთა. (მატ: თავი ვა), და მონათა თვს ტალანტის მიძლებთა უფლისაგან. (მატ: ვე და სრულიად თავი ვვ), და ვეთილისა-თვს მწყემსისა, და სასუილლით დადგინებულისა. (რთან: თავი, ი).

ჟ

მასასრულსა ყოვლისავე შემოთქმულისასა მოძღვრებასა მას, რამელიცა უხმს მღწდელსა სიტყუთ მიცემად მრევლთა თვსთადმა, დაუდრათ აქა მაგალითად მოძღვრება მავლესი, და ერთა თვს ხრუნყაჲ,

რამელსაცა შორის, ვითარცა უწრფელესსა სარგესა შინა, ვინღა უფ-
ველნივე ზემო აღნიშნულნი იგი წინადადებანი ცხადად იჩუქნებინან,
შთავსჭყონიტეთი ოდენ თავსა ვ საქმემადეაქულობასა.

ვ) **ბ**ასა ასწავებდა იგი წინთქმასაჲ მხალოდ ლოდვსა ყუფლი-
სასა: შამაჲ ჩუქნასა, და მასცა ყუფლის-ხმოდჲ ვიჲ ვითარ შორს იყო
იგი ესე ოდენისა უსარგებლოესა და უნდოსა მადღაწერებნისაგან! იგი
არა მიწიდებდა (ესე იგი, არა თანა წარსდებოდა სასარგებლოესა
თქმასა) არა რაჲსა უმჯობესთაგანისასა (მუხ: ვ). იგი უწამებდა ჭყონი-
ათა და წარძანთთა ღონისა მიძირთ სინანულსა და სარწმუნოებასა იესო
ქრისტესსა. (მუხ: ვა). და მიუთხრო მათ ყოველივე ნება ღონისა საცხა-
ვრებელად. (მუხ: ვზ).

ჟ) **ს**ადა ასწავებდა იგი მხალოდ ვეველესითა ოდენა და ვრე-
ბულოთა შორის. არა: არათუ ოდენ ერთი წინაშე, არამედ სახლთადა
შინა, (მუხ: ვ). არა თუ ოდენ ვრებულსა შორის ზოგად ყოველთავე,
არამედ საყოთრად თვითიყურსაცა ვადად ვადახსა მათგანსა. (მუხ: ლა).

ყ) **ო**დეს ასწავებდა იგი. მხალოდ ვვიწინავეთა შინა და უქმისა
დღეთა, ანუ ოდენ წმიდითა ორმეოდთა შინა. არა: არამედ დღე და
ღამე, სამწელ მყოფობასა თვისსა ეფუესას შინა, (მუხ: ლა). მიწველით
დღითგან შესღვისა თვისისა ასიად, სრულიადსა უამსა მყოფობისა
მისისასა მუნ. (მუხ: ის).

შ) **ჲ**ითარ ასწავებდა იგი. განბჯნებითმეაჲ და მწინსხანებით.
არა: არამედ ყოველითა სიძდაბლითა და მწაგლითა ცრემლითა. (მუხ: ით).

ჩ) **ბ**აჲსაჲ უგუჲს მიხეზისა-თვს ასწავებდა: ნუ თუ დიდებისა
და ზატვივისა თვისისა-თვს. არა: მას არცაღათუ ერთი აქუნდა თავისა
თვისისა-თვს ზრუნვა, და არცა უზატვიოსხეს სულისა თვისისა შეგონაცა-
თაჲთ თვისი, არამედ მხალოდ ესრეთ დაშორებოდა აძის-თვს, რათა
სახარულით აღესრულებინა სრბა-თვსი, და მსახურება რამელიცა
მიეღო

მაელა ყუფლისა იესოსგან საჩამებელად სახარებონსა ჰაღლისა ღმრისა.
(მუხ: ვდ).

ქ) **ყ**სე ვითართა გარემოებათა შინა, თანა შემწყე ექმნებოდა
მას ვეითილ დღეობა და განსწყნებაჲ. ანა: ანამედ დაბრვალელებენ
მრავალნი განსაყდელნი და მკრნი ჰყოთათანი. (მუხ: ით).

ს) **ო**განასვენელ აქუნდაჲ დაღათუძეა მცირედი სარგებელი შრო-
მათა წილ და რაჭივი სახრდელიად და სამოსლად. ანა: და ამასცა სითა-
ნადრსა და გვერდუანსა მისაცემელსა ანა ისურვებდა საგვრფა ესე მოძღ-
წარნი, მეტყუილი: ვეცხლისა და აქროსა და სამოსლისა ანა ვისი გულ-
მან მითქუა. (მუხ: ლვ). გენლი მისნი არათუ აღენ მას, ანამედ მის-
თანა მყოფთაცა, ყოველსა სახმანსა შინა, დღე და ღამითთა ქადაგებთა
თანა მსახურებდეს: (მუხ: ლდ). და ესე იყო მიზეზ ამისა, რაჟლისა-
თვსცა დიდმან ამან მოძღწარმან უგანასვენელ გადნიერებით უწინა
მოწაფეთა თვსთა: უბრალა ვარ მე სისხლისაგან თქუენ ყოველთასა.
(მუხ: ვვ).

ჩ **ც** **კ** **ი** **ხ** **ი** **ყ**

შ **ხ** **კ** **ც** **ჩ** **ხ** **ი** **ს** **ც** **დ** **ე** **ნ**

ქომელსაცა თანამედ ანს მღწეული ერთა საქმით ჰსწაფებდა.
ჩყუსლნი ამა ნაწილისანი არიან. **ქ** დამტვიცლების, ვითარმედ
თანამედ ანს მღწეული განჰსწავლად მრევლთა თვსთა სიწმინდით ცხოვ-
რებნისადმი მაგალითითა თვსითა. **ყ** წამმოიდგინებინ მოციქულისა
ბავლეს მიერ აღნიცხულნი მღწეულისადმი განთვსებულნი სათნოებანიჲ.
ყ.

მეშპლებელ-იქნების განსწავლად მოწაფეთა , რომლისა-თვს იტყუდა
შავლესა: რამეთუ თქმუნ უწყით , ვითარ იგი ღირს ბამყად ჩუმნდა ,
და ფრიალსა უმეტეს თანამლებ არს მოძღვარი უფადა ცხვრებთა ,
ვიდრეა სიტყვით.

ჰჟ.

ა ვითუ რიტორება წარმართთა თვსთა რიტორთაგან მოითხვრდა
ვეთილსა ცხვრებასა , მაშა რადენ უმეტეს რიტორება სახარებთისა
ქადაგებისა. რომლისა-თვსა ქრისტე წარავლინებდარა ქადაგებად მო-
ციქულთა , ნათლად სოფლისა უწოდა მათ : თქმუნ ხარო ნათელნი.
სოფლისანი , და რაჲსადა შინა სათანადო არს ნათლისა მის ღვამად ,
მუნვე ცხად უფო მეტყუელმან : ეგრეთ ბრწყინევიდნი ნათელი თქმნი
წინაშე ვადთა , რათა იხილნენ საქმენი თქმუნნი ვეთილნი და აღიღებდენ
შამასა თქმუნსა ზეცათასა. (მატ: თავი ე , მუხ: ივ). და ქმუნმორე
მცირედ , (მუხ: ით) : რომელმან ჰყავს და ასწავს , ამას დიდ გრქმუნს
სასუფეველსა ცათასა. იგივე თვთ აღწსწერსრა ნიშანთა ვეთილისა მწუემ-
სისასა , შორას სხუათასა იტყვს ამასცა : რდეს თვსნი იგი ცხვარნი
განიუჟანის , წინაშე მათსა ვიდოდის , და შეუდგენ მას ცხვარნი მისნი ,
რამეთუ იციან ჳმა მისი. (იოან: თავი ი , მუხ: დ). ესე იგი , არა
ეგვაების ვეთილსა მწუემსსა მხალოდ ჳმით რდენ წარდება ცხვართა
თვსთა , არამედ სლჟადა წინაშე მათსა თანა ამს მაგალითითა სათნოჲსა
ცხვრებისათა , რათამცა ვიდოდენ ცხვარნი ჳჟალსა მისსა.

ჰჟ.

ბ ვითარცა ქრისტემან მოციქულთა , ეგრეთვე მოციქულთადა
მოსაუდრეთა თვსთა , ეზისჯობასთა და მღჟდელთა წარმოსცნეს ვანონი
ესე: რომელთადა ხაჳი პეტრე ღოცავსრა ხუცესთა , რათამცა მწესიდენ
სამწესოსა ღმრისასა. (ა ეზის: თავი ე , მუხ: ბ). მუნვე აღნიშნავს
მეწევერისა ქალსადა თუ ვითარ მწესიდენ , მეტყუელი: ნუცა ვითარმცა
ეუფულეზადეთ

ყოფილებოდეო მნეთა, ანამედ სახე ექმნენით სამწყსოსა. (მუხ: გ). და თავი მოციქულთა ჰაულოცა თვსსა ტიმოთეს მასვე ასწავებს, მეტყუილი: სახე ექმენ მოწმუნეთა მათ სიტყვთა, სლვთა, სიუწარულითა, სულითა, საწმუნებოთა, სიწმიდითა. (ა ების: თავი დ, მუხ: იბ. ბ ების: თავი გ, მუხ: ი). ეგრეთვე წაწყწერს ტიტეს, რაჟამს იტყვს: ყოვლისავე-თვს თავსა შენსა სახელ მისცემდი ვეთილოთა საქმეთა, მოძღუ-რებასა მას შინა, უხრწნელება, ღირსება, განურყენელობა, სიტყუა ცოცხალი უგმობელი. (თავი ბ, მუხ: ზ და ც).

ბზ.

ზ რამელთადა ვანონი ესე მოძღუტებითისა სიწმინდით ცხოვრე-ბისა წინასწარ აღგვწყმეს ჩუწნ, თვთ მათვე დაამტვიცეს იგი მაგალი-თებოთადა. მოყოთხრბს ლოყვა თვთ ყოვლისა ქრისტეს ჩუწნისა-თვს დასაწყისსა შინა საქმე-მოციქულთასა: **იწყო იესო ყოფად და ჰსწა-ვლად ზ.** თვთ ქრისტემან ჰსწამა **იოანე ნათლის-მცემელისა-თვს და ჰსთქუა: იგი იყო სანთელი აღნთებული და სიხინო.** (**იოან:** თავი ე, მუხ: ლე). **ივადრებს ჰაულოცა თავისა თვსისა-თვს თქმად: მე ყუყუწ ესრეთ ვრბი, ვითარცა ანა უჩინოდ: ესრეთ ვიჭირვი, ვითარცა ანა ჰაერსა ვსცემ: ანამედ აღვივრბალავ ვარცთო ჩემთა და დავიმონებ, ნუ ყუყუწ სხეთა ყქადაგებდე და მე გამოყდელი ვიყო.** (**ა კორ:** თავი თ, მუხ: ვვ და ვზ). **რამლითადა ვითარცა თვთ ემსგავსებოდა ქრისტესა, და ყოველსა შინა ბამვდა მას: ეგრეთყუწ მოწაფეთადა თვსთა მიუმცნებდა, მეტყუილი: მსგავს ჩემდა იუყწნით, ვითარცა მე ქრისტესი.** (**ა კორ** თავი დ, მუხ: ივ). **მოზამავ ჩემდა იუყწნით, ვითარცა მე ქრისტესი.** (თავი ია, მუხ: ი). **და ვვალად: მოზამავ ჩემდა იქმნენით მძანო, და ხედევდით, რამელნი იგი ესრეთ ვლინან, ვითარცა ესე ვართ ჩუწნ სახელ თქუწრდა.** (**ფილიპ:** თავი გ, მუხ: იზ).

ზ ლემენტოს აღექსანდრიული წიგნსა ვ, სტრომატსა, იტყვს:

იგი არს ჭეშმარიტი ეკვლესიისა მღუდელი , და ჭეშმარიტი ნებისა ღმრისა მსახური, რომელი ჰყოფსდა და ასწავებს ღმრისასა.

ზიდა იოანე დამასველი პარალელთა შორის თვსთა შემოიღებს დიდძალს აღიქსანდრიელისაგან, და იტყვს: მაშინ სრულ-ჰყოფს მოძღვარი საქმესა, და მარწმუნეეეებნიან მას მსმენელნი, რაჟამს ცხოვრებითა და საქმითა თვსითა ასწავებს იგი მეზრ ამისა : იწყო იესო ყოფად და ჰსწავლად.

ზკ.

ზემოთქმულთა შათ შიგნ მალუმს თვითიყულსა წარმოჩინება , ვითარმედ მღუდელობითი ცხოვრება მღვთმარე სათნოებასა შინა, ვერ არს რათა იყოს მეორე კელი პირწყლისა, ესე იგი, ჰსწავლისა თანა შესაწყენელი აღსაშენებლად მრევლთა თვსთა * რომლისა-თვსთა, ჟი^რ მღუდელია , თვითიყული თქმცხვანი ეგრძალებოდინ თავსა თვსსა და იღუწიდინ ქანებად ქრისტესს მგავსსა ცხოვრებასა, რათა ძაღვდუმს ჰავლეს თანა თქმაჲ : მგავს ჩუქდა იყუმნით ვითარცა მე ქრისტესნი. ხოლო უვეთუ ცხოვრება შენი სახარების ქადაგებისა-თანა არა იქმნების შემსგავსებულ : მაშინ მოძღუტება შენი თუძცადა იყოს ერთა სახარებლობცა , გარნა შენდა იქმნებიან მძიმედ სასგულად * * და უფროსლა ესე ვითარნი ჰსწავლანი ერთადა წინაშე, არა თუ მხლოდ იქმნებიან გრილ და უქმ, ვითარ იგი ზემოთქმულ არს, არამედ უფროს გარდამაქცევულადცა მათლა * * * ვინადგან მაიუყანებენ მრავლთა იჭყნეულებად, რეცა სარწმუნაებასა ზღაპარ ყოფად, ხოლო სათნოებასა მისეხად მხლოდ ანგარებისად, მამა სადამე სახელსა ღმრისასა ნაცულად დიდებისა , უნატოებასა მოატყუმზენ, მეზრ ამისა. (რომ: თავი ბ, მუს: ვა, ვბ და ვგ). რომელი ეგუ ასწავებ მოყუასსა, თავსა თვსსა არა ასწავება. რომელი ჰქადაგებ არა პარფასა, იზარავ: რომელი იტყვ არა მრუტებასა, იმრუტებ: რომელსა გზგან ვერზნი, სავურთხეველსა ჰსპარცუავ

ჭსძარცყაუ: რამელი ჭსფულითა იქადი, გარდასლუითა შავით სფული-
 სათა ღმისა შეურაცხ-ჭყაფ: რამეთუ სახელი ღმისა თქმუნ მიერ
 იგმობვის წარმართთა შორის. რამლისა-თვსცა ექადის ყუფალი ეგე
 ვითარსა მოძღუარსა, და იტყვს: რასა-თვსქე მიუთხრებ სამართალ-
 თა ჩემთა და აღიღებ აღთქმასა ჩემსა შირითა შენითა. (ჟსალ: მთ. მუხ: ივ).

❖ **მ**იდა **ა**ქრებირი, **ს**აქმემაც: ა ჭსწავლასა შინა: იხილე
 რამეთუ ვითარცა ქრისტე სიტყუათა თვსთა ღმის საწმუნა ჭყაფდა
 საქმეთა მიერ: ეგრეთვე მოწაფეთადა თვსთა უბრძანა ყაფად. რამლისა-
 თვს იტყვდა შავლელა: ვითარცა ესე ვართ ჩუმს სახელ თქმუნდა.
 არა რამე უყუმს უგრილეს არს მოძღუარისა სიტყუათა შინა, ვითარცა
 სიბრძნის მოუყარება, რამეთუ ესე არა მოძღურებითი არს, არამედ
 ფარისევლობითი. ამის-თვსცა მოციქულნი ასწავებდენ შირველად ცხოვ-
 რებითა თვსითა და მაშინლა სიტყუათა მიერ.

⚡ **ტ**იმ: ეზის: ჭსწავლასა ე. ჭმუმსნის მოძღუარსა რათა იყავს
 უზირუმსლეს თავისა თვსისა მოძღუარ: რათა არა სხუათა ვითარქე
 მქალაგებელი, თვთ გამოყდელ იყავს, არამედ რათა მქანებელი საწ-
 მუნებისა და ვეთილისა სვნიდისისა, მოძღურიდეს ეგრეთ სხუათადა.

⚡ **ტ**იმ: ეზის: ჭსწავლასა ი. ჭმუმსნის შთავარსა ყაფად უნათლი-
 ერეს თვთოყელისა მნათობისა, და ქანებაე უხადოასა ცხოვრებისა,
 რათამცა ხელვდენ მას ყაველნი, და ცხოვრებასა მისსა შეამსგავსებდენ
 თვსსადა ცხოვრებასა.

⚡ **ტ**ისვე ეზის: ჭსწავლასა ივ. სახე ექმენ მოწმუნეთა მათ, ესე
 იგი მრევლთა თვსთა სიტყუთა, სლუთა, სიყუარულითა, საწმუნე-
 ბითა, სიწმიდითა, ყაფელთა თვს თავსა შენსა სახელ მისცემდი ვეთილ-
 თა საქმეთა, ესე იგი, შირველ სახელ ცხოვრებისად თვთ იქმენ,
 ვითარცა მაგალითი ეწინაშდებარე, რეცა სფული სულიერი, და რეცა
 წესი

სწორად აღვსტინეს მიძინო: კეთილად მოძღურობა, ხალხს უშვერად ცხადობა, არა სსწა რამე არს, გარნა თაჟისა თვისისა დასჯა მხრითა თვისითა.

*** **მ**იღა რქონიძე, ლ. საუთაქცეცა, წაწვლასა შინა საქმეცა ციფულთასა რაქსა? მადლა ბრძნებ, რამეთუ ასწავებ შენ სიტყვითა: გარნა უადვლეს არს ესე, რათა ფილოსოფოსებდეს სიტყუითა შინა, მასწავე მე ცხადობითა. შენითა, რამეთუ ესე არს უადრესი მოძღურობა, იტყუ, ვითარმედ წამყნის სიმდაბლე, და მყოფად ეამ განაგრძობ შენ ამას, შედა სიტყუასა, და რიტორებ არა დაბრვალუბულ ქმნილი მეტყუწლებად! არამედ უმჯობეს შენსა არს იგონებელიცა საქმითა მას მასწავებს მე, რამეთუ არა ეგრეთ ჩუწყო არს შინაგან სულთს წაწვლისა მოახურგუა სიტყვით, ვითარ უკუწ საქმით, რამეთუ უკეთუ არა გქონან შენ საქმენი, არა ხალხს ითუ მარგებელ ხარ სიტყვით, არამედ უფროსლა მარგებელცა. უმჯობეს არს მდუმარება, რაქსა თვის. ვინაღდან ჩემდა შეყოძნებელსა საქმესა აღადგებ, რამეთუ მგონივს, ვითარმედ უკეთუ შენ, რამელიცა მეტყუწლა ხარ ამისა, არა წარემართები, ფრიად უმეტეს ღირს ვამ მე მოტყუებისა, არა რაქსამე ეგე ვითარისა მეტყუწლი. ამისთვის იტყვს წინასწარ მეტყუწლი: ხალხს ცოდვლისა რქა ღირსი, რაქსა თვისმე მიუთხრობ სამართალთა ჩემთა, რამეთუ დიდ საგნებელ არს ესე, რაქამს მოძღუროდეს ჭინმე კეთილსა სიტყვით, ხალხს საქმითა ბრძნადეს მოძღურობასა, ესე მთავალთა ბრძნითა ამისგან ვქმნების ევკლეისითა შინა.

მიღა ივრონიძე, მ. გენსტა ნებრტიანის მიძინოსა, იტყვს: იხილე, რათა არა უძლავს ხალხსა შენი სიტყუასა შინა ცხადობამან შენმან, რათა რაქამს ასწავებდეს ევკლეისასა შინა, არა გრქმას შენ ვინმე ვინა ითუ იდუმალთ: რაქსა თვისმე თვით არა წყარო, რაქსა ცა ასწავებ. შენ წარჩინებულთა მოძღურობ, რამელიცა ნაურთვანებისა და მეტითალოებებისა აღვრძალუასა

აღვრძალუასა ასწავებ , მაშა აუჩაჯიცა მსგავსადვე ამისა შემძლებელ
არს უწყდრებად მკრესწყლოზისაოვს: მღუდელსა ქრისტესსა ბაგეცა,
გული და საქმეცა ყოველსა შინა სათანადო არს რათა აქუნდეს თანა
ხმა უმთიერთ-არს.

მძილა ღამასველი სიტყუასა შინა ხატოა თვს: ანუ თუ ნუ ასწავებ,
ანუ ყოფაქცევითა ასწავებლ, რათა არა სიტყუთო მოუწოდებდე, ხალო
საქმითა განსდევნიდე.

ბ.გ.

რემ არს ეზისგომარისა რათა იყოს უბნალო (უბიწო), ერთის აღნიცსუა
ცალის ქმან, ფრთხილი, წმინდა (მთელი ცნობიერ), შეძკულო (კრძალულო), მღუდელი-
ზატორსან, სტუმართ მოუწარმე, წსწავლულო: არა მეღვინე, არა მალალო, სა თვსე-
არა სამაგელინ შემძინელ, არამედ მუყდრთ, (უშურველ), ვეცხლის ბითთა
ყუწარულო: თვსისა სახლისა ვეთილოდ განმგებელ, შვილნიძეა უსხენ სათრე-
დამონჩილებულნი ყოვლითა ღირსებითა: ხალო უვეთუ ვინმე თვსისა ბათა.
სახლისა განგება არა იცის, ვითარმე? ევკლესიათა ღირისათა მალუა (ა ტიმ:
წება აგოს. ნუ ახალ ნერგ, რათა არა განლაღნეს, სასჯელსა შევარ-
თაფი გ, დეს და საბრხეს ეშპავისასა. არამედ ვეწარს მისა, რათა წამებაცა მუს: ბ).
ვეთილი აქუნდეს გარეშეთაგან, რათა არა უწყდრებასა შევარდეს და და სხუანი.
საფრხესა მტერისასა. აქა თვსეყვს. (ტიტეს თაფი ა, მუს: ვ, ზ,
წ და თ).

ბ.

ობნალო (უბიწო): პირველად მოითხოვს სული წმინდა მა-
ცაქულისა მიერ, რათა იყოს ეზისგომარისი გინა მღუდელი უბიწო, ეგ
სახედ, ვითარ აცხადებს ლექსი ესე, რათამცა არა რაღსამე ბწიერე-
ბისა, არცა საქმისა ბონოტისა ჩწყულებრივთა ვაცობრივთა სისუსტე-
თაგან განსხუალებულისა და უსახურისა, არა იყოს მექარ, რამელ არს
ვაცისყულო, მრუშება, მზარობა და მსგავსნი ამათნი, და რათა სხუათაცა
ბიწიერებათა

ბიწიერებათა, რომელთაცა აღწრისავეს მაცრიქული, არა იყავს შეკრძა-
მილ, და ნაცულად მისა შეძვეულ იყავს ყოველთა ვეთილთა საქმეთა
მიერ. აქა ეშესაბამების უსაძყოლოდ, რაჟსაცა ჰსწერს მაცრიქული.
(ტიტეს, თავი ა, მუს: 6): გეტ არს ებისჯაზისა (ესე იგი
მღჳდელისა) რათა იყავს მართლ და ღირს. რინი ესე სახელნი
ეგრეთ, ვითარ უბიწო ყოფაცა ❖ ნიშნენ ზოგადსა სათნოებასა,
რომელიცა შეიცავს თვს შორის შეკრებასა და გამოსახულებასა სსყოთა
სათნოებათსა; განთვსებულთა სავკლესიონს მობღჳრისადმიცა და მწყემ-
სასადმიცა.

❖ **ობიწო** ყოფა, ნიშნავს ვაცსა არა რასამე ბიწიერებასა შინა
შეკრძამილსა, ეგრეთვე მართლ წოდებაცა, ნიშნავს ყოვლითა სათნოე-
ბითა შეკრძამილსა. ესრეთ სახელ-დებულ-არინა ზაქარია და ელისაბედ.
(ლუკა: თავი ა, მუს: 3). ესრეთ წოდებულ არს იობცა, ჭემშარიტა
უბიწო, მართალ, ღმრის-მსახურ, განშორებულ ყოვლისაგან საქმისა
ბორტისა. (თავი ა, მუს: 6). თვით მახვე ნიშნავს ღირსება ლექსიცა,
ვინადგან წარმოადგენს ვაცსა შემსგავსებულად ღმრისა. ვითარნი უწყს
სათნოებაჲ არა მონებების მისგან, რომელსაცა ნებავეს, რათა ეწოდოს
მაშსგავსებული ღმრისა, და არა თუ ოდენ ღირსი.

ჩ

ჩრთის ცოლის ქმარ: რათა იყავს მღჳდელი ერთის ცოლის
ქმარ. ამას არა თუ სჯულის-დებად იტყვს მაცრიქული, ვითარ იგი
განმარტებს წმინდა ოქროშინი, ესე იგი, რეცა არა ძალედჳს მღჳდელ-
სა თვნიერ ცოლისა ყოფა; არამედ უჭეთუ ჰყჳს ცოლი, მამინ შემ-
დგომად სიკჳდილისა მისისა არღანა შეეხოს შეორესა ქარწინებასა ❖.

❖ **ჩ**სე ვითარნი გულისხმის ყოფა მაცრიქულისა სიტყჳთა, არა
მხოლოდ გნებთა განონითა და მრავალთა მამითა თანჯობითთა გან-
მარტებათა მიერ წარმოჩენილ არს, არამედ თავისაგანცა უ. მისვე
ეპისტოლისა

ეზისტალისა ცხად ანს სავაოდ. ვინადგან მარციქული ძოთხეცნა ჭეშმარიტისა ქრისტიანისაგან, რათა იყოს ეგრეთვე ერთისა ქმნისა ცაო, ცხადად განასხუავენს მას ქრისტიანთა მათგან, რამელთადა შედგომად სიკრძალისა ქმართასა ნებავსთ ქაწინებად. (მუხ: ია).

ესე სათხარება წინათვე განჩინებებს მღუდელსა ამის-თვს, რათამდე მან უთმინებდა და სისუსტე ბიწიერებისა არა აჩუქნა თვს შორის, და არა ქმნა მით ვითარცა გიბა ხარისხისა, ეგრეთვე თავისადა თვისისა სიძცხვლი და შეურაცხება. რამლისა-თვსა, უკეთუ მღუდელი სისუსტისაგამო უთმინებდისა შეიწთავს ცაოსა, ბმძანებს ვანანი ა. ნეოკესარიის ვრებისა დაცხრომასა მისსა მსახურებისაგან. ხალო უკეთუ იწიძავს, განჯუჭოს სრულებით, იტყვსრა: უკეთუ შეიწთავს მღუდელმან ცაო, დაცხრეს მსახურებისაგან. ხალო უკეთუ ქმნას სიძა ანუ მრუშება, განიკუჭოსთ უკულითურთ, და მიუწანებულ-იქმნეს ადგილსა მონახულთასა.

ჩუ.

რთხილ: წმიდა რქროწიბი აქა უმეტეს სულიერსა განფრთხობასა გულის-გმა-წვოფს, ესე იგი დაუცხრომელსა მღვძარებასა რწმუნებისა-თვს სამწყსასა. გაწნა კორციელისადა არა ვერ ანს აქა გამახუჭბად, ვინადგან კორციელი განფრთხობა ფრად შემწყ ანს სულიერისა, და სულიერი თვნიერ კორციელისა უკულითურთ შეუძლებელ-ანს უაფად.

რქო მარცხვარი გუამცნებსრა მღვძარებასა მარლვსა-თვს თვისისა, შეაერთებს რრთავე განფრთხობათა; მეტყუწლი: რათა არა დაბმძდენ გულნი თქუწნი შეწბითა და მთურალობითა. შედგომად დართავს: იღვძებდით უკუწ უკველსა ყამსა და ილოცვედით. (ლოუკ: თავი ვა, მუხ: ლდ და ლვ). და მარციქულიცა შეტრე აღგვჭურავსრა შირის შირ მბძძალისა ჩუწნისა ეშმავისა, შეაერთებს განფრთხობასა და მღვძარებასა. (ა ეზის: თავი ე, მუხ: მ).

ჩუ.

ჩმიდა (მრთელ ცნობიერ) : მრთელ ცნობიერ ნიშნავს ვაცსა ,
 რამელმანცა უწყის და ძალუბს აღვირ სხმად ყოველთა ვნებათა , ხალთ
 განთვსებით ჯარციელთა გულის თქმათა . ვინცა სახელითა მრთელ
 -ცნობობისათა , ხშირადრე იგულის-ხმების სიწმინდე , და სიწმიდე იგი
 არათუ ოდენ საქმეთა მიერთი , არამედ განხრახნათაგანცა და გულისა
 წარმოად , რამეთუ გულისაგან გამოვლენ მრუშებანი , და სხუანი :
 (მატ : თავი იე , მუს : ით . მარგ : თავი ზ , მუს : ვა , კბ და კვ) . და
 იგინი არიან შემაგინებელნი ვადისა . ეგრეთვე თუალთაგანცა და ბა-
 გეთა , და ყოველთა საგრძნობელთა და ჯარციელთა მოძრობათაგანცა .
 აქა ეკუთვნის მოძომინეცა . (ტიტ : თავი ა , მუს : მ) . რამეთუ უყვეთ
 აღივრძალვიდეს ვინმე თავსა თვსსა ნამეტნავისა სმისა და ჭამისაგან ,
 ესე ვითარცა აღვრძალუა ნაწილი არს მრთელ ცნობობისა . ხალთ
 უყვეთუ უვრცეველესად განვსაგლოთ მოძომინება , მაშინ არა მხალთ
 ჭამისა შინა და სმისა , არამედ ყოველთა ვნებითთა მიღრევილებათა ,
 და ჯარციელთა გულის-თქმათა შინა ვერ არს გულსხმება , ვითარ იგი
 მარტავს წმიდა რქორზირიცა . ვინცა უვრცეველესად განმარტება
 მოძომინისა არს თვთ იგივე , რადცა არს ზირველსა გულის-ხმის ყოფისა
 შინა მრთელ ცნობიერი .

* მრთელ ცნობიერი , სახელისამებრ თვსისა პეტმოულსა ენასა
 ზედა , ვითარცა მარტებს წმიდა რქორზირი მსწავლასა შინა ვ . რამა-
 ელთა მიმართსა : ნიშნავს ვაცსა მრთელისა გონებისა მექანსა . რა-
 მელსა ეთანგმების სლავენთაროსსიულიცა თარგმანი , ЦЕЛОМУДРЬ , რამელ
 არს , ვადი მრთელისა ბრძნობისა , ანუ მრთელისა გონებისა მექანი ,
 არა რადთამე განრყენილი და ნავლულებანი , არამედ ყოველთავე სრული .

** თადრესად იტყვს ავსტინე . ნუ იტყვთ ვითარმედ გქონან
 თქმურ გულნი წრფელი , უყვეთუ არა გქონან თანად თუალნიცა წრფელნი :
 თამეთუ

რამეთუ არა წრფელი თჳალი არს ქადაგი არა წრფელისა გულისა.

ჩმიღა რქროშირი წიგნსა მღჳდლობისაჲთჳს გ, თავსა გ. შჳწნის მღჳდელსა, ვითარცა მდგომარესა თჳთ ცათა შინა საშჳალ ძალთასა, ეგრეთ განწმენდილ ყოფად.

******* **ს**ვიგე ემისტალესა ტიტეს მიძართსა საყოფაქცეოხა წსწა-
ვლასა ბ, არა მძარსჳსლსა იტყვს აქა მდციქული, არამედ მას რამე-
ლოცა წსძლევეს ყოფილთაჲვე ვნებათაჲ ქნისა, გელთა და უტრცხვოთა
თჳალოთასა: რამეთუ ესე არს მართმინება, რათამცა არა რასამე ბიწი-
ფრებასა მისცეს თაჲი თჳსი.

ჩვ.

ჩვერ არს შესწავებად ვითარმედ მთელ ცნობობისა წინა
ძღბდეგნი ბიწნი, ვითარ იგა, სიბჳა, მრუშება, და სხჳანი ნათესაჲნი
ამათნი, ესრეთ მძიმე არიან და საძაგნი, რამელ მღჳდლობისა თანა
ვერ ძალუბსთ რათურთით შეთჳსებად. ვინაცა ვანართაებრ წმილათა მა-
მართათ, არათუ მხალად ვაძი მათ შინა შებილწებული განისყვების არა
ლიწსად მღჳდლობისა, არამედ მეუღლეცა მისი თჳნიერ ბრალისა მი-
სისა, ესე ვითარსა ცოდჳასა შინა შთაჳრდომილი შიღებისადმი მღჳდ-
ლობისა, ანუ დაწყობისადმი შიღებულისა, იქმნების დაძაბრჯო-
ლებელ *******.

და რათა იჭჳცა ესე ვითარისა ბორცტისადმი ყოფად
შეუბებელ-იყოს, აძად ქჳრნივთა მღჳდელთა და დიაკონთად, ეკვლისი-
ჳრთა ვანართა მიქრ დაჯობალოთ არს ზურბა დედათა სახლთა შინა,
თჳნიერ დედისა, დისა და მამა დედის დათა *******.

******* **ს**ხარნი მდციქულთა გვე ნეკვესარიისა ვრებისა, ა და თ.
ქასილი დიდისა ვანანი გ.

******* **ჩ**ეკვესარ: ვანანი წ. ქასილი დიდისა ვანანი ვზ. *******.
ა მსოფლიო ვრებისა ვანანი გ. ვ მსოფლიო ვრებ: ვანანი ე.
ზ მსოფლიო ვრებ: ვანანი იწ. მცნება იუსტინიანე დიდისა ია.

... **ჩ** ...

შემკვლელ (კრძალულო) : კრძალულოებასა და შიშსა ღმრისასა ერთად დაწესდებს მორციქული იტყვისრა : მაქუს ჩუშნ მაღლი , რამელითა ვქსა-
 ხურებთ სათნოდ ღმრისა მამშიშებითა და (ღირსებითა) კრძალულოებითა .
 (ებრ : თაჳი იბ , მუხ : ვს) . და საქმე მორციქულთადა (თაჳსა ი მუხ ბ) .
 წარმოითხების კორნილიოზის-თჳს : კეთილად მსახურნი (კრძალულოი)
 და მამშიშ ღმრისა , იქმოდა ქუშლის საქმესა მრავალსა ერსა შარის
 და უფედრებდა ღმრსა მარადის . ამიერ ცხადად იჩუშნებინ , ვითარმედ
 კეთილ კრძალულოი ნიშნავს ვადსა ღმრის-მამშიშსა ჭეშმარიტსა პატრიჯის
 მცემელსა ღმრისასა . ესე ვითარი კეთილ-კრძალულოება სრულ-იქმნების
 მჩრბლითა უქუშ სახითა . ა) შინიგანითა სულიერად , ოდეს იგი
 ვადნი საწმუხრებითა ; სიუჟანულოითა და მამშიშებითა კრძალულოებს
 ღმრისადმი , სულითა და ჭეშმარიტებითა თაუჟანის-ცემს მას . (ოთან-
 თაჳი დ , მუხ : ვდ) . ბ) გარეგანითა კორციელად , შინაგანისა კრძა-
 ლულოებისაგან წარპოითა , რაჟამს აღაჟღერს ვედრებათა და მადლოებათა
 ღმრისა მიძართ , და კორციელად თაუჟანისცემს , სიტყუასა ღმრისასა
 ისტენს წადიერად , ანუ თუ იკითხავს , და მისცემს მთხარელოთა ქუშლის
 საქმესა . ესე სათნოება თუძცა უაჟველსა ქრისტეანესადა თანა ამს ,
 გარნა მღუდელსა ეს ზომ საჭიროდ უხმს რაზომცა სული გუჟამსა : და
 უძეტეს , ოდეს იგი წინაშე შირსა საჟურთხეველისა უფლისასა ვეგდ-
 რების ღმრსა უაჟველთა-თჳს , და სრულ უაჟვისადმი საძინელოსა მის
 მსხუწრზლისა მაუწოდს სულსა წმიდასა . (არამედ იხილე ამის-თჳს
 ქუშმორე თაჳსა შინა დ , სადაცა მღუდელობითისა ლოცჳსა-თჳს ვრც-
 ლად მოიხსენების) .

... **ჩ** ...

პატრიარხან ; პატრიარხანი , ვითარ ცხად ჭეოფს ლექსი ჳემკვლელნი
 მორციქულისა მიერ სმარებული , არს იგი , რამელიცა შესაბამად ხარისხისა
 თჳსისა

სახლითა შინა , და არა არცხუწნდენ მით ხარისხსა თვისსა ; ამას აუენებს ღიაოდვის ვრებისა განიხი ვს.

ჩხ.

სტუძარტ მოუწარე, (უცხეთ მოუწარე) : უვეთუ სხვსა ვისიმე, მაშა უმეტეს ეპისკოპოსისა და მღუდლისადა სახლი სათანადო არს რათა იყოს უცხეთა თვს, რეცა ყოველითა სადგურნი. რამეთუ ნუცალა ივადრებს მღუდელი უცხეთი შეწუნარებისა-თვს სხუათა ჰსწავებად , უვეთუ თვთ დაუხმავს სახლსა თვისსა უცხეთა ❖. არა მხალოდ უცხეთადმი თანა ამს სიუწარული, არამედ ყოველითა მიმართცა მოქენეთა შეწუნისა მისისათა, ხლო უმეტეს გლახავთა, და უძლოურებასა შინა მდებარეთა ველის აღმურბა , ობოლითა ზრუნვა , ქურთითა და მიმძლავრებულთა შეწვენა , და უბნალოთა შუამდგომლობა. ხლო უვეთუ გლახავნი მღუდელნი სათნებებსა ამას შენაცხუწნ შეუძლებელად, რამეთუ თვთცა ეხმარებისთ მისაცემელი * ესე ვითართაცა მდგომარეობათა შინა თანა ამსთ მიხედუად მოციქულთა მიმართ , რამელნი იქმადენ რა ველითა თვისითა , გლახავთაცა იხსენებდენ ❖❖ (ვალატ: თავი ბ, მუს: ი). უძლოურთა შეწუნარებდენ: (საქ: თავი ვ, მუს: ლე). ამასთანა ძალუძსთ, და თანამდებცა არიან * რათა შეძლებელთა მრევლთა თვისთა მოციქულებრითა ღონისძიებითა აღმრვიდენ ამა სათნებებისადმი (ა ვორ: თავი ივ, მუს: ა. და ბ ვორ: თავი ლ, მუს: ით).

❖ **ჩიდა** ოქროზირი განმარტებსრა უცხეთ მოუწარებასა ბ ჰსწავლასა შინა ტიტეს ეპისკოპოსისა, იტყვს: იგი არს უცხეთ მოუწარე, რამელიცა ყოველსა საცხოვრებელსა თვისსა უნაწილებს გლახავთა.

❖❖ **ხანნი** მოციქულთა ნთ. და სარდის ვრებისა ლ. იერონიმე ეპისკოპოსსა შინა ბ. ნებოტიანის მიმართსა , იტყვს. დიდება ეპისკოპოსთა იყა გლახავთა სახმართ მსახურება; ხლო უბატოებთა ყოველთა მღუდელთა, განმდიდრებისა თვისისა მოსწრაფება. და სხუასა ადგილსა

ადგილსა. უკეთუ გაქმს უმეტეს შინა, რაჟცა საზღუდლისა და საშინ-
ლისა-თჳს საჭირო არს შენდა, მიეცი იგი, უწყადე ვითარმედ თანა-
მდებ ხარ ამისა. და ვჳლად : რომელიცა გარდა საჭიროსა თჳსისა
დაიტყუებს რასამე, იგი რცა იზარავს სხჳსასა.

RR.

მასწავლელ : თაჳსმდებელ მსგავსად მოძღურობისა შინ სარ-
წმუნოებისა სიტყჳსა. (ესე იგი, შედგომილ სარწმუნოესა სიტყჳსა
ჩსწავლას შინა ტიტ: თაჳი ა, მუს: თ). ესე ხარაკტერი, ანუ
სრულება, რათამცა იყოს ძღუდელი მასწავლელ, პირველ ყოველთასა
მოითხოვების მისგან, ვითარ იგი წმიდა რქროზირიცა ადგილისა ამის
განმმარტებელი ეწამების. ვინადა ამის-თჳს პირველვე ნაწილსა შინა
პირველსა ვრცლად მოხსენებულ არს. აქა გქმ არს მოხსენებად, თუ
რაჟცა თანამდებ არიან ძღუდელი მოქმედებად, რომელთაცა წინააღმდეგ
მოციქულუბრისა მცნებისა თჳნიერ გჳახსა ჩსწავლულებსა ხარისხი ესე
მიუღებესთ. რანი ვიდრემე საჭიროებანი ყოვლითურთ თანა ამის
აღსრულებად ესე ვითართა მწყემსთა, რათამცა არა იყუნენ ყოველსა
შინა უტყუნნი. ა) კითხუა საღმთოესა წერილისა, და უფროსლა ახალსა
აღთქმასა შინა დახელოვნება, მასთანავე წიგნთა გატეხისმოსთა მტვიცედ
თანამდებ არიან დასწავლად, და სპირად წარკითხუად გულის-სხმის
ყოფით, რათამცა სარწმუნოებისა დოღმატთა და სიწმიდით ცხავრებასა
ზედა ეძლოსთ ზეპირ მეტყუწლებად. ამისდამი წმიდათა მამათადა წიგნნი,
და უფროსლა რქროზირისანი ყოვლითურთ სახმარ არიან RR. და ვითარ
იგი სარწმუნოებისა დოღმატთა, და მცნებათა ყოვლისათა, ეგტეთვე
წმინდისა რქროზირისადა ჩსწავლასა ზოგჯერმე შესაბამსა დროსა თა-
ნამდებ არს ძღუდელი ერთადმი წარკითხუად. ხლო უკეთუ თჳთ ვერ
შემძლებელ-იყოს აღსრულებად ამისა : მაშინ დიაკონისა, ანუ გონი-
ვრისა მკითხუწლისა თანა ამს ამას ზედა ხმარებად. ბ) თანამდებ არს

რათა

რათა აქონდეს ცხადობა ჭეშმარიტითა სიწმიდითა ესრეთ ჩანებულად, რათამცა მით შიშისა მიმართ ღმრისა და ვეთილ-მსახურებისა და მისა-ბაძაუად ქრისტეანებრისა უბაწისა ცხადობისა, ვითარცა საყვრსა სმა მალალსა ეძლას ყოველთა განღვიძება და განმტკიცება ❖ ❖.

❖ შეწევნიან ამას მთავლად სამღყდელონი და საეკკლესიონი ისტორიანი, და აწინდელთა გაძლადილთა მქადაგებელთა ქადაგებანი, ცხადობანი წმიდათა მამათანი შესაძლო არიან მსახურებად, და სხუანიცა ისტორიანი, თდესცა განწესების მკითხველი მათ შინა საქმესა განგებულებისა ღმრისასა მოწესებენ საკმაოდ ცნობასა სამომღყდელად.

❖ ❖ ჭკვსტინე წიგ: დ. მოძღურობისა-თვს ქრისტეანებრისა თაჟი, ვთ. იტყვს: ყუკეთუ ვინმე ვერცა, გონიერებით, ვერცა შუწნიერ სიტყუაზით შემძლებელ იყოს მეტყუწლებად, იგი წსცხადობდეს სამე ესრეთ, რათა არა თუ თდენ მიიღოს თვსდა მისაგებელი, არამედ სხუათაცა მისცემდეს მაგალითსა, და იყოსცა ცხადობა მისი სახედ, ნაყოლად სიმდიდრისა სიტყუათასა.

ჩბ.

რთა მეღვნე: შარის სხუათა ბიწიერებათა რამელთაცა არა შეუენდობს მოციქული ძღყდელსა ეკკლესიისასა დადებულ არს მოძთუ-რალეობაცა. ბორტვი ესე თუ რაოდენთა სხუათაცა ყრიცხუთა ბორტთა მიხეხეჩხების, საკმაოდ აჩუწნებენ მაგალითნი ხილულნი ვაცთა მათ შარის, რამელნიცა დაზუტობილ არიან მოძთუთალეობითა, და სინიღისიცა! და თუ რაოდენ საძაგელ არს იგი წინაშე ღმრისა და განსარისხებელ დიდებულებისა მისისა, ცხადად ძალუძს თვთიეყოსსა ხილუად სიტყვსაგან ღმრისა. მუწლსა აღთქმასა შინა ძღყდელთა სიმ-თუთალე აღვრძალუელ-იყო სასიგუდინედ, იტყვსრა: ღვნო და თაფლუჭნი არა სწათ, შენ და ძეთა შენტა შენტან, რაუაძს შესვდოდეთ ვარაჟსა მას საწამებელიასა, თნუ თუ წარდგებოდეთ თქუწნ წინაშე საყუროხეველსა რათა

რათა არა მოწესწდეთ : და იყავს ესე თქუწნდა სჯულად საუკუნად
 ნათესავსა შორის თქუწნსა. (ლევიტ: თავი ი, მუს: თ). და ვკლად:
 ნუ სუამნ ღვინოსა ყოველი მღუდელი შესლუასა შინა მათსა უშინა-
 განესად ვზად. (ეზეკ: თავი ძღ, მუს: ვა). ხალხი ახალსა აღთქმასა შინა
 ცხადად იტყვს სული წმიდა მოციქულისა მიერ, (ა კორ: თავი ვ,
 მუს: ი. ვალატ: თავი ე, მუს: ვა). უითარძედ მომთურალოთა ვერ
 დამკვდრენ სასუფეველი ღმრისა. თუძცაღა სიმთურალე არს მძიმე
 ცოდუა და მოძავუდინებელიცა: გარნა მრავალნი საუკუნესა შინა ჩუწნსა
 ძვლდათუ არა მარადღე მომთურალოებენ მის მიერ შეწყურბილნი ❖.
 რამლისა-თვსცა ევკლესია ქრისტესი შედგომილი ნებისა ღმრისა უი-
 თარძა მოციქულთა, ეგრეთვე ვრებათადა ვანონებითა, არა შხალოდ
 მღუდელთა არაძედ მოწესეთადა, არა თუ ოდენ მომთურალოებად,
 არაძედ ვაზილონთადა შინა სლუად აყენებს, განკუწთითა და განყენე-
 ბითა ევკლესიისაგან ❖❖.

❖ იტყვს გრიგორი ღმრის მეტყუწლი: მომთურალოება. ერის-
 ვაცთა შორის, არს მძიმე ცოდუა; ხალხი მოწესეთა შორის სიწმინ-
 დეთ მზარაბაჲ.

❖❖ ღანონი მოციქულთა მბ. მომღერალი, და მომთურალოე,
 მღუდელი მთავარი, გინა მღუდელი და დიაკონი, უკეთუ არა დასცხრეს,
 განიკუწთოს. და ნდ: მოწესე, მამელიცა თვნიერ ყოვლისა საჭირთე-
 ბისა იზოვოს ვაზილონთა შინა მჭაძელად, განეყენოს: ლოად: ვრებ: ვდ.

წნა მოლალე, (არცაღა მგუწშელ). აქა თვსეყვს იგი, რაჲსადა
 წსწერს ციტეს მიშართ: ნუ მრასხანე, ნუ თავსედ, ნუ უბრალოდ
 მაჭირწუბელ. მსახური ქრისტესი, არა ჯერ არს რათა იყავს არა თუ
 ოდენ მგუწშელი, არაძედ არცა მოლალე, არცა თავსედ, და არცაღა უბრა-
 ლოდ მაჭირწუბელი. და ვინადგან ესე უითარნი მოქმედებანი წარმოებენ
 მრისხანებისაგან

შრისხანებისაგან; ამაღ არცაღა შრისხანებაჲ შუშნის მას. არა შექტავს აღბრულება რისხვსადში, უფროსღა ხუნხიერ ვანხიერისა, შინხეზისა, და მასთანაჲე მცირედისა-თვს საქმისა: რავდენღა უფროს უჯერო არს მისღა შფოთისა და ლალაჲასა შინა შესლოჲა ❖, ხაღოა აქა აღევრქალვისთ საქმედელათა შფოთი, არა თუ აღენ შინაურთა და სავუთართთა საქმეთა თვს, არამედ სიტყვთ ცილადანიცა, და ამოჲ მუტყუმსლებითნი გამომიებანი სარქმუნეებისანი, რამქლიცა იქმნებიან საჩუმსებელად თავთა თვსთა, და არა თუ ჭკმშარიტებისა: სადიდებელად თავთა თვსთა, და არა თუ ღმისა. (ა ტიპ: თავი ვ, მუს: დ და ე. და ბ ეზის: თავი ბ, მუს: იდ). შირისხენებდ და უწამებდ ნუ სიტყვთა ლალვისათა, არად სახმარად, განსადრეველად მსმენელთა მათ. (და მუს: ვვ და ვდ). სიღოფისათა მათ და უსწავლელთა მიებთაგან იჯგენ, უწყი რამეთუ შმუნინ ლალაჲანი: ხაღოა მინისა უფლისა არა გენ არს ლალაჲა, არამედ რათა იყოს მუედრო ყოველთა მიმართ. ხაღოა მტყმსელი არა ეწოდების აღენ მას, რამქლიცა გელითა. ნუ არგნითა განვალს ვისღამიცა ბრძოლად, არამედ რამელი სიტყვთაღა განამხნებს, ნუ უძლოურსა დაბრველებს, მებნ ამისა: ესრეთრა მსცოდვდეთ მმთა მიმართ, და მტყმსდეთ გონებასა მათსა უძლოურსა. (ა კართ: თავი მ, მუს: იბ). აქა ეშესაბამებებს სიტყუაღა ესე ქრისტესი, თქმული უდებთა და ბართათა მწყემსთა თვს: და იწყას გუმზად მისთანათა მათ, და მსჭამდეს და სმიდეს მომთურაღეთა თანა. (მატ: თავი ვდ, მუს: მთ).

❖ ოქროპირი განმარტებასა შინა მტყმსელითა-თვს, ტიტეს მიმართსა საყოფაქველსა მსწავლასა ბ: იტყვს: მოძლურთი მკურნალი არს სულითა: მკურნალი, უჯუმს არა თუ მტყმსს, არამედ მტვიზნეულსა და მოწყლოულსა მკურნებს და განამრთელებს კანონი მოციქულთა ვს. და უახილი დიდისა ნე: მოძლელსა, რამქლიცა მტყმსდეს მოძმუნესა, გინა უმწმუნესა, განკუმსთისადში მკურნლადილ მყოფენ.

რამედ მუდრთ. შემოთქმულთა მათ სენთა თვს, ესე იგი მრისხანებისა, შფოთისა და ლაღვისა ნანდვლ საკურნებელად შესაძლოა ყოფად არს მუდრთება, უკეთუ იქმნების იგი ჭეშმარიტ, რომელიცა ღმრისა-თვს სულიერისა სიგლახავისა და შიშისაგან უფლისა იმობების, და რომელიცა არათუ გარემითა გარდამატებულთა გარსიელად დაძაბლებითა, არამედ შინაგანითა არა რად შერაცხვთა თავისა თვსისა სათა აღესრულების. მეორე უკუშ მუდრთება არს ფარისევლოური, ანუ მაჩუწნებლობითი ვაცთავან სადიდებელად ჟამიერ ჩუწნებული. გარნა ესე არა სათნო არს წინაშე ღმრისა და ვაცთა სულთა მავნებელ: ესე იხილე წიგნსა შინა ნეტარებათასა. ხალხ მარციელი მახთხევს აქა მღუდელსა ჭეშმარიტსა სახარებთისა მუდრთებასა, რომლისადა ნაყოფნი არიან: არა განრისხება, დაღათუ იყოსცა მიზეზი განრისხებისა: შფოთისა, და უფროსდა ლაღვასა შინა არა შესლოა, არამედ თანა წარსდამა და არა ნაცრალ გება შეწუხებისა წილ შეწუხებითა, არამედ ეგრეთ მცევაჲ, ვითარცა იტყვს პეტრე ქრისტეს-თვს: რომელი იგი იგინებდა და იგი არაუის აგინებდა. (ა პეტრ: თავი ბ, მუხ: ვვ). და პავლე, (ა კორ: თავი დ, მუხ: იბ და ივ). მაგინებლთა ჩუწნთა ვაკურთხევთ, ვიდევნებით და თავს ვიდებთ: გეძობართა ჩუწნთა ულოცავთ. უკეთუ მოღებულ იქმნენ მღუდელსა ზედა შესმენა და ცილისწამებაჲ მრევლთაგან, ანუ მათა თვსთაგან თვნიერ ბრალისა, მაშინ ესე ვითარსა შემთხუწვასა არა გერ არს დუმილი, რათა არა მღუმარებისა მიერ შემწეკქმნას ცილის წამებასა, და მარწიოს იჭუნეულება: არამედ უბრალეებისა თვსისა მაჩუწნებელმან ურისხუწლად და უშფოთუწლად მიუტყვენ შემასქენელთა. ხალხ უკეთუ სამსჯავრთად მიიწიოს, მაშინ მუნსა მსჯეულითაებრ, წრფელითა უკუშ გულითა, უკეთუ თვნიერ ყოვლისა სიღრკუესა ეძიებდეს თავისა თვსისასა, ანუ უბრალეებისა თვსისა განწმენდად

განწმენდად შეცადინობდეს , და ესე ანა არს წინა აღძვეც მუყდროე-
ბისა : რამლისა მაგალითად არს სიტყვსგებაჲ მოციქულისა. (საქ:
თავი ვღ, მუხ: ი. და სხჳანი, ვიდრე ჯა ღძდე. თავი ჯე, მუხ. მ.
ი და ია. და თავი ჯე, მუხ: ბ. და სხჳანი, ვიდრე ლ. ღძდე).

24.

წრა ანგაან , ანა საბაგელის შექმანელ , უმყურველ , ვეცხლის
უყურაულ: ესე ბიწიერებანი არიან უმთიერთისა მოტის ერთ გჳარნი:
ვინადგან ვეცხლის მოყურება, ვითარცა ძირი არს ყოველთა სიბორო-
ტეთა, სიტყვსაებრ მოციქულისა: ეგრეთვე ანგაანებაჲ, ანუ საბაგელის
შექმნებაჲ და შეშურნებაჲ მისვე ძირისაგან აღმოსცენდებიან რეცა
რტანი აღმძაჲლნი: და სული ვეცხლის მოყურისა სხჳებრ ცნობად
ვერს შესაძლო არს , ვითარ რტოთა ამათ მიერ. და თუ რაბამ მძიმე
არს ცაღჲაჲ ვეცხლის მოყურებისა, და რაბამ მძუნჲარე არს ვნებაჲ
და სულთა წარმწყუდნი ნაყოფნი მისნი , ამის მიერ შესაძლო არს
ცნობად, რამელ უწოდს მას მოციქული ძირად ყოველთა სიბოროტეთა,
და სხვასა ადგილსა ვერბთ მსახურებად. (კალას: თავი გ, მუხ: ე).
და რათამცა საძღუდელთ მსახურნი ქრისტესნი იუჳნენ განწმენდილ ესე
ვითართა მძუნჲარეთა ბიწიერებათაგან, თანა ამისთ შათ, რათა აქჳნდესთ
თჳალი მარტივი და უხაკჳსლი, და გული მოციქულისა შავლესი. (საქ:
თავი კ, მუხ: ლგ), და ანა იუდასი. (იოან: თავი იბ, მუხ: ვ. და
თავი იგ, მუხ: ბ და გზ). და მასთანავე ახსოვდეს მცნება ესე მო-
ციქულისა : ხალო შენ ჭიჳ გაცო ღმრისაო, ამათ (ვეცხლის-მოყურა-
რებასა, საბაგელის შექმნებასა, მუტსა) ეჳლტოდე: (ხალო წარმო-
უდგენს წაძალსა და ღმრისძიებასა განლტოლოვისასა): შეუდევ სიძარ-
ღესა, ღმრის-მსახურებასა, სარწმუნოებასა, სიუჳარულსა, მოთმინებასა,
სიმშვიდესა: შაიღჲაწე ღჳაწლი იგი ვეთილი სარწმუნოებისა, შეიტკვე
საუჳუნო იგი ცნოვნება რამელსადა იჩინე. (ა ტიმ: თავი ვ, მუხ: იფ და იბ).

აქა თვსეუვს (ა ჰეტრ: თაფი ე, მუხ: ზ. ა თესალ: თაფი ზ, მუხ: ე).
ეგრეთვე ევკლესიაცა ქრისტესი განწამოტრებს მსახურთა უსამართლოთა
შეძინებათაგან ❖❖, წინა დაუსხამს ამის-თვს ვანონთა მოციქულთა და
ვრებათსა, არა თუ ოდენ განვწყობითა ხარისხისაგან , არამედ ევკლე-
სიისაგანცა განუენებთა და შეჩუწნებთა.

❖ ტუსულსა თანგმანსა შინა დადებულ-ანს (ა ტიმოთეს ეზის:
თავსა გ, მუხ: გ). Мшелоymeць. (ტიტეს თავსა ა, მუხ: ზ).
Скверноcтяжатель. და ქართულსა შინა ორსავე ადგილსა ანს, საძა-
გელის შეძინება. ხოლო ბერძულსა დიალექტიკასა შინა ერთი სახელი ვსე
αἰσχροχερδης. ორთავე ადგილთა შინა ნიშნავს ვაცსა რამელიცა ჭყავს
საძაგელსა შეძინებასა. და ამის-თვს Мшелоymeство და Скверноcтяжание
თუძალა არიან სახელნი ორნი, გარნა ნიშნენ ერთსა საქმესა, რამედ
ანს უსამართლო შეძინება (ანუ საძაგელის შეძინება) რამელიცა
იქმნების სხუა და სხვთა სახითა უმესაბამეთა სამღუდელოთა თვს.

❖❖ ტრავალნი არიან ღონისძიებანი საძაგელის შეძინებისანი არა
შესაბამნი სამღუდელოსა ხარისხისადმი: გარნა მოვიხსენოთ აქა მხოლოდ
რამელნიმე. ა) აღნადგინების მიხდა, რაჟამს სამღუდელო მსახური
აღნადგინებსა, ანუ სარგებელსა მიიღებდეს. ამას დააყენებენ განვწყობ-
ითთა ვანონნი მოციქულთა მდ. ა მხოფლით ვრებისა ი. ზ. ჟ. მხოფლით
ვრებისა ი. ბ) ღვინის მოფართულობა : ამას ბიწიერებასა აყენებს
ჟ მხოფლით ვრებისა ვანონი თ, და ერთ-მთავრულნი ბრძანებანი.
გ) ვაჭრობა: ვაჭრობასა და სხუა და სხუათა სარგეწავთა შესაძინელისა-
-თვს ხმარებასა, ვითარცა სიტყუა ღმისა ბ ტიმოთეს თავსა შინა ბ.
მუხ: დ, ეგრეთვე ვანონიცა წმიდათა მამათანი აღუკრძალვენ მნეთა
საიდუმლოთა ღმისათა. მოციქულთა ე, ვ და ჰა. დ) სასუილოის
მიხდა საიდუმლო მსახურებასა ზედა: ამას აღკრძალავს თვთ იუფალი,
მეტყუწლი : უსასუილოდ მიგიღებდეს და უსასუილოდ მისცემდით.

(მატ. თავი ი, მუხ: ს). და ვ მსოფლიო ვრცე: ვანანი ვგ, მიღებისა-
-თვს მწყლილისა რასამე განწყობისა შეაუზღენს.

უერთნივე ეპისტოლეცა შინა ნებოტიანის მიმართსა იტყვს :
მომწყნავსა კლინიკოსსა გლახავობისაგან სიძლიდრედ , და სიმ-
დაბლისაგან სიძაღლედ აღსრულსა , ვითარცა მომსრულსა სენსა
ეკლტოდე.

54.

ღვსისა სახლისა ვეთილად განმგებელ, შვლნიმცა უსხენ დაძმარ-
ჩილებულნი ყოვლითა ღირსებითა : აღიხსენე ჭი^რ ძღუდელი ! ოლი
ძმულისა აღთქმისა ძღუდელთ მთავარი , რამელიცა დასაჯა ღმრთიანი
ყრდილად უსფულოებისა-თვს განწყობილთა მეთა მისთასა. (ა მეფ:
თავი ღ, მუხ: ის). და განიზრახე თავისა შინისა-თვს რათა არა შენცა
უფიცხელესა უფრავს მისსა შეუარდე სახველსა, ანუ სახლისა შენისა-
-თვს, ანუ თუ სახლისა-თვს ღმრისა , ესე იგი , მრევლთა-თვს შენდა
რწმუნებულთა , რამელითაცა თანა გამს გზასა ცხოვრებისასა მოუწყა-
ნებად. ვითარი უკუშ^ს მოსწრაფებაჲ თანა ამს განსაგებულად სახლისა
ღმრისა მას, რამელიცა ეკუთვრება ხარისხსა ძღუდელიობისასა აღსლუაჲ,
ანუ თუ აღსრულცა სამე არს. მადრიქული წარუწყენს მას, რათამცა მან
გამოცდილებაჲ ვეთილისა განმგებობისა ზირველად სახლსა ზედა თვსსა
ანწყნარს **, წსთქართა : ყუყეთუ ვინმე თვსისა სახლისა განგება არა
იღის , ვითარმე ეკვლესითა ღმრისათა მოღუაწება აგვს , (ა ტიმ:
თავი გ, მუხ: ე ***). ამიერ იხილუშბის , ვითარმედ თანამდებ არს
ძღუდელი გულისმოდგინებით ქარებად უსაყუთრესისა ზრუნვისა , ვი-
თარცა სახლისა თვსისა , ეგრეთვე ცხოვრებისა-თვსცა მრევლთა თვს-
თასა, მეზრ ამისაჲ მეცნიერებით გულის-ხმა-წყურს სულნი სამწყსოსა
შენისანი, და მიაზუარ გული შენი სამწყსოთა შერთა მიძართ. (იგავ:
თავი ვზ, მუხ: ვგ)

** მანგებასა

✱ **ჴანგებასა** სახლისასა ეგუთუნის, რათა ახწავებდეს მღუდელი ეფულოთა სახლეულთა თვსთა კეთილ მოწმუნებასა და სიწმიდით ცხარებასა, რათამცა იყოს ცოლი მისი, მცნებისამებრ მარციულისა, დირს, ნუ მასქენელ, ფრთხილ, არა მოძულე, მოწმუნე ეფუელსა შინა. (ა გიმ: თაჳი გ, მუს: ია). შვილნიმცა ესხნენ ეგრეთვე მოწმუნენი, ნუმცა შესქენილნი ბილწებასა, ტინა ურჩებასა. (ტიტ: თაჳი ა, მუს: ვ). მასვე დაატკიცებენ ვანონიცა : ოგი არა არს მღუდელი მამელიცა არა ჰყოფს ზირველად სახლსა შინა თვსსა ეფუელთავე მართლ-მოწმუნედ: მეათხე მსოფლიო ვრებისა იდ. კართაგენისა ლუ. ცოლნი მღუდელთანი, რათა არა იყვნენ მოკრუსლნი, არცა ლიხინი და მეძრუმენი: ვანონი მარციულოთა იმ. კეთილად აღზრდისა-თვს შვლთასა, კართაგენის ვრებისა ლე.

✱✱ **ორმოზირი** ტიტეს ეზის: საყოფაქცეოსა ჰსწავლასა ბ. რომლ-მანცა ვერ უძლო შვილთა თვსთა მოძღუარ ეფუაჲ, ვითარმე? შეუძლოს მან, სხუათა განსწავლად. უკეთო იგინი, რამელნიცა სიუბითგანვე ესხნენ თვსთანა და ზრდიდა მათ, და სვეულისა და ბუნებისამებრ უფლებდა მათ ზედა, და ვერ უძლო განმართუაჲ, ვითარმე? მალუმს სხუათა რგებად. ჭკეშმართიტად უკეთუმცა არა ეფუილ იყა მამისა შორის უფრიადესი უღებება და უზრუნველობაჲ, არამცა უტევებდა უფლებასა ქრესტე თვსსა ეფუილთა უკრეს ცუდ ეფუად.

58.

რუ ახალ ნერგ, რათა არა განლაღნეს, და სასველსა შევარდეს და საბრხესა ეშმაგისასა : რათამცა არა იყოს მღუდელი ახალ ნერგ, არუ ღოღმატთა შინა წმინდისა სარწმუნოებისათა განუსწავლო, ესე ოდენ თვსეყვს განსახილუმად ეზისგობოსსა : ვინცა ამის-თვს არა რადმეცა მოიხსენების აქა, გარდა მისა, რადცა მოხსენებულ ჰყა მარციულმან ამჴართაუანებისა-თვს. და ესე ეთვსებრს მღუდლობითთა სათნოებათა

სათნებთან , რათამცა არა იყოს იგი ამჟამტაჟან , არამედ მდაბალ.
ამას მოსთხრეს მოციქული მწუემსსა ევკლესიისასა , რაჟამს მისწერს
ტიტეს მიმართ: ნუ თავ მოთნე: (თავი 2, მუხ: 3). რამეთუ თავ მოთ-
ნება, ანუ თავის მოუწყალება უწესა, ნანდვლ წყარა არს ამჟამტაჟა-
ნებისა და ზნაობისა ❖.

❖ **ძათამცა** არა ექვემდებარეს მღჲდელი ამას ვნებასა , იხსე-
ნებდინ მარადის , ვითარმედ არს იგი მსახური ქრისტესი , გარნა
ქრისტეს მშვიდისა და მდაბლისა. (მატ: თავი 10, მუხ: 10). არს
მოსაუდრე მოციქულთა, გარნა მათი , რამელნიცა მაგინებელთა თვსთა
აკურთხევდენ. ამასვე თვსეუვს, რათა არა ექცეოდეს მღჲდელი მრეკლთა
თვსთა მთავრებრივად; ვინადგან უარქმნილ არს ესე თვთ მღჲდელით
მთავრისა ჩჲსნისა იესო ქრისტეს მიერ. (ლუკ: თავი 9, მუხ: 36,
37, 38 და სხჲანი). და მოციქულთა მისთაგან. (ა პეტრ: თავი 9.
მუხ: 2. და ბ ვარ: თავი 1, მუხ: 36.

54.

რამედ ვერ არს მისა (მღჲდელისა) რათა წამებაცა ვეთილი
აქნდეს გარემეთაგან , რათა არა უწყდრებასა შევარდეს და საბრხესა
ბტერისასა. გარემედ გულის-ხმა-ჭეაჟ სხვსა სარწმუნოებისანა , ხალხ
უმეტეს ვერმთ-მსახურნი და სხჲანი ურწმუნონი ქრისტესნი, რამელთადა
შორის უზირატესი სამოციქულა ევკლესია ვითარცა შორმანი ევალთა
შორის იმყოფებოდა. ამიერითგან ჟინ არა იხილაჟს , თუ რადენ
მჲსნის მღჲდელსა უბიწოება, და შხისა შარაჟანდელთა უბრწყინჲალესობა,
წსწავლისაებრ რქროზირისა. რამეთუ უკეთუ სხჲა სარწმუნოებისაგანთა
მიერ უწყდრებაჲ , ხშირადრე თვნიერ ბრალისა , რეცა ბრალითა ყო-
ფილი , საუნებელ არს მისდა : მაშა რაბამ უმეტეს თვსთა მართლ-
მადიდებელთა ქრისტეანეთაგან , ხალხ საკუთრად მრეკლთაგან , და
ყოფულთა მათგან , რამელნიცა ცხვრებასა მისსა მეცნაჟ არიან ,
უწყდრებაჲ

უწყდრება შეხდამილი, ვითარცა ნანდვლ საწმუნო შესაძლო არს
ყოფად უდიდეს საფრხედ და დამაბრჯოლებლად საქმესა შინა. მღუ-
დელთა მისა.

ორმოხრი თავსა ვ, საქმემოც: საყოფაქცეოსა ჰსწავლასა ვდ-
ესე არს სათნოება მოძღუროსა, უკეთუ კეთილთა საქმეთა მოწამედ
ჰყუნან მოწაფენი თვისნი.

54.

რა უხამს არს აქა მოხსენებად რათა არა იყოს მღუდელი
ორენა. რამელსადა ავრძალებს მოციქული დიაკონთა მასვე თავსა ვ,
მუს: მ: და თვით ამითვე ებრძანების ესევე მღუდელსადა.

ხახელითა ამით: ორენა გულის-სმა-ჰეაუ არათუ ოდენ ცრუ და
მომაცთუნებელი, არამედ ცილის მწამებელიცა და შემასქენელი, დალათუ
შესმენა იგი მართალცა იყოს. აქა შესაბამ არს თქმად საშინელისა
მის-თვს სიწმუნისა საბაგელისა შეძინებისათანა შეერთებულისა, რამელ
არს მოგონება სასწაულთა და ეგევითართა ჩუქნებით თხრობა სახე-
ლითა ღმრისათა, რამელნიცა არა ყოფილან, და ქმნა ცუდ მოწმუნე-
ბითთა შესწავებათა არა რათამე განსხუაებულთა მოგვობისაგან, ვითარ-
თადა უსვინდისათა მაცთურთა ეშესაბამების სიტყუა ესე ღმრისა:
უა რამელნი წინასწარ-მეტყულებენ გულით გამო მათით, რამელნი
ვლენან უგანა სულისა მათისა, და ყოვლითურთ არა ხედუენ. არა
ხილუა ცრუ იხილუეთა, და მისნობანი ამოანი ჰსთქუენით: და ჰსთქუთ
იტყვს უფალი და მე არა მეთქუა. ამის-თვს არქუ: ამას იტყვს ად-
ნა უფალი, მისწილ რამელ, სიტყუანი თქუენნი ცრუ, და მისნობანი
თქუენნი ამოებ, ამის-თვს მე თქუენ ზედა, იტყვს ადონა უფა-
ლი. და განუჰეა კელი ჩემი წინასწარ-მეტყუელთა ზედა მხედუელთა
ცრუისათა და აღმამხობელთა ამოთასა. (ესევე: თავი ივ, მუს: ვ.
ზ, მ და თ).

ბზ.

1. **მარტა** ხსენებულითა მათ სათნაებრთა მოეთხოვებინა მღჳდელთა
 სხჳანი სხჳანიცა მცნებათაებრ უფლისათა, ვითარტარა ხარისხისა და ცხარე-
 თნაე-ბისა მათისად განთვსებულნი. ჰსთქჳა ქრისტემან : იუჳსნიო უჳჳს
 2. **მეცნიერ** ვითარტა გჳსლნი, და უმანვო ვითარტა ტრედნი. (მატ: თავი ი,
 3. **მეზულ-** მუხ: იგ). ვაჳწარბდით ამას ვიდრე მდევ. (ლოჳკ: თავი ით,
 4. **მღჳდ-** მუხ: იგ). მოთმინებითა თქჳსნიოთა მოიზარეთ სულნი თქჳსნი
 5. **თადმი** მუნვე. (თავი ვა, მუხ: ით). დაადგურით თქჳსნი ჩემთანა, და მე
 6. **ისხენე-** თქჳსნი შორის; ვითარტა იგი ნახსლევსა ვერ ხელეწიფების ნაყოფისა
 ბიან. გამძლებად თავით თვსით, უკეთუ არა ეგვს ვენახსა ზედა: ეგრეთვე
 არტა თქჳსნი, უკეთუ არა დაადგურეთ ჩემთანა. (მათ: თავი იე, მუხ ღ).
 მე გამაგირჩიენ თქჳსნი და დაგადგინენ თქჳსნი, რათა თქჳსნი წარსვდეთ
 და ნაყოფი გამოიღოთ. მუხ: იგ. ესე ყოველნი მცნებანი მოითხოვენ
 მღჳდელთაგან, რათამცა იგინი შედგომილნი ქრისტეს უფლისანი, და
 მისთანა შეერთებულნი, ვითარტა ქცევიტბ და სხვთადა ყოვლითავე
 იუჳსენ გარნიერნი, მშვიდნი და ვრძალულნი, ეგრეთვე თანამდებობათადა
 შინა ხარისხისა თვსისათა მოსწრაფენი, წარმართებულნი და მოუძღვრ-
 რებულნი, მწუხარებათა შინა მომთმინენი, დიდ სულნი და უბლევკენი.

ბრ.

სსთქჳა მოციქულმან : ვიქმენ ჰჳრითა თანა ვითარტა ჰჳრია ;
 რათა ჰჳრინი შევიძინე. ვიქმენ უბლურთა თანა ვითარტა უბლურნი
 რათა უბლურნი შევიძინე; ყოველთა ვიქმენ ყოვლად, რათა ყოველნი
 ვაცხარენე : და ესრეთ ვრბი, ვითარტა არა უჩინოდ : ესრეთ ვიჭირვი
 ვითარტა არა ჰაერსა ვსცემ: არამედ აღვივრძალავ გარტთა ჩემთა, და
 სხვანი. ამით თავისა თვსისა მითხრობითა, ვითარტა გამოცდილისა
 მწუქმისა ცხარეებად და უბიწო ქცევა ყოველთა თანა, ეგრეთვე თვთ
 შრომანიცა და ღჳაწლნი მოციქულებრნი თავსა შორის თვსსა სახედ

ყოველთა

ყოველითა მღწეველითა წარმოუდგინა. გაინა ესე აღენთა შრომათა და ღწაწლითა შინა იქცეოდანა, ფრინად დაიბლაბლებდა თავსა თვსსა, შეტყუწლით: ძმანა მე არღანა შემინარცხიეს თავი ჩემი წარწევნულად: ხალა ერთი ესე, უკანასა მას დავიფიწეებ, და წინასა მას მივსწუდები ❖. და ვრძალულებით ვსდეკ გვრგვზსა მას ზეცისა ჩინებისა ღმრისასა ქრისტე იესუს მიერ. ეგსახედ ყოველი მწუეპსი იქცეოდესნა ყოველითა ზემათქმულითა სათნაებათა შინა, ანა თანა ამს მალლოებად თავისა მიერ თვსისა, ანამედ ყოვლისა ღწაწლისა თვსისა მიმცემი დავიწეებასა შემდგომთა უდიდესთა შრომათა და ღწაწლითა თანამდებ: არს განგვრძობად ვითარცა ვეთილი მხედარი ქრისტე იესუსთ: ამისდამი განაღვებებს იგივე მარციელი, აღესცა იტყვს: ესრეთ რბილეთ რათა ეწინაწეთ, და ხედუვლით რამელნი იგი ესრეთ ვლენან, ვითარცა ესე ვართ ჩუწნ სახედ თქუწნდა. (ა ვარ: თავი თ, მუხ: ვ, ვიდრე ვს ღმდე. ფილიპპ: თავი გ, მუხ: იგ, ვიდრე იზ ღმდე).

❖ **ორქოზინი იბ.** მსწაულასა შინა ფილიპპელითა მიმართსა: ვერა რამე უკუწ განაქარუწბს და ვერცაღა დაარღუწვს ეგრეთ წარმართებულეებათა ჩუწნთა, ვითარ მახსენებაჲ ჩუწნ მიერ ქმნულითა ვეთილითა: რამეთუ მძაბს რწსა სიბოროტესა, გვეუაფს ჩუწნ უმცონარესად, და აღგვიუყანს ამხარტაჲნებად. ამის-თვს პავლე, მხილუწლი მარწრაფედ მადრევილისა ბუნებისა ჩუწნისა უდებებისადმი მარგვიუყანს ჩუწნ სიბღაბლისა მიმართ სიტყუთა ამით: ძმანა მე არღანა შემინარცხიეს, და სხვანი.

აბ.

ბათამცა მღწეველი წინამდებარისა ამის მარღუწებისაებთ იყარს წმინდა ბიწიერებათაგან: ხალა სათნაებათა მიერ, ანა თუ აღენ ზემოხსენებულთა, ანამედ სხვათა ყოვლითა, რამელთადა მართხავს მღწეველობა, უადრესად შემგობილ იყარს ამისდამი განამჯნობს მლიერთად მარციელი

მოდციეული, და ვინღა აიძულეობსა მას, რაჟამს იტყუზ მასვე თავსა შინა გ, (ა ტიმ: მუხ: იღ და იე). ამას მივსწერ შენდა, რათა უწყოდე, ვითარ იგი გქედ არს სახლსა შინა ღმრისასა სლჟა, რამელ არს ეკვლე- სია ღმრისა ცხუველისა. რეცათუ ეტყოდა ესრეთ: ჭი? ტიმხოთე, უწყოდე შენ და შენთანათადა მათ, ვითარმედ სახლსა შინა ღმრისა ცხუველისასა მღუდელობა, ერისა ღმრისა მამღუტრება, საიდუმლო მოქმედება, და ყოვლისა სოფლისა-თვს ღმრისადმი ვედრება, არა სხჟასა ეკუთვნის ვაცსა, ვითარ ეგე ვითარსა, რამელიცა შე აწ აღგიწერე შენ. და ამას ფრად საჩინოსა მიზეზსა მუნვე იუ მუხლსა შინა წარმოუდგენს, მეტყუ- ყსლი: ღმი გამაჩნდა კარციითა. ესე უკჟს არს დიდი ღმრის-მსა- ხურებისა საიდუმლო: ესე უკჟს განგუსწავლის ჩჟსნ ყოველითა, რათა უარ ვჟყოთ უღმრთოება და სოფლისა გულის თქმა, სიწმინდით და სიძარბლით და ღმრის-მსახურებით ვსცხონდებოდეთ ამას სოფელსა შინა. (ტიტ: თავი ბ, მუხ: იბ ❖).

❖ მათ სიტყჟათა შინა, სიწმინდით, სიძარბლით, და ღმრის- მსახურებით წარმოაჩინნა მოციეულმან, ზოგად ყოველნივე ქრისტეა- ნებრნი თანა ნადებნი, ვითარცა ღმრისა მიმართ, ეგრეთვე მოუჟსისაცა და თავისა თვისსა.

ღ.

შავასრულოთ ჩჟსნცა ნაწილი ესე ართა უმთავრესთა სათნო- ებათა მიერ, ესე იგი, სარწმუნოებითა და გონიერებითა, რამელიცა სახელითა ნიშნავს თვთ ქრისტე სრულითა მნეთა თვისთა, და თვთ ამითვე შოითხავს მათგან უნამეტნავესად ართა მათ სათნოებათა, მეტყუყსლი: ვინმე? არს მნე იგი სარწმუნო და გონიერი, რამელი დაადგინოს ყუალმან მისმან მონათა თვისთა ზედა, მიცემად იფქლი ჟამსა თვისსა. (ლოუჯ: თავი იბ, მუხ: მბ. მატ: თავი ჳდ, მუხ: მე). ესე სარწმუ- ნობა და გონიერება მდგომარებენ მხლოდ მას შინა, ვითარ ცხად არს

ანს სახარებნიან, რათა მხეე სახლისა ღმრისა განმგლელი ხარისხისა
 თვისისა, არა თვით მსჯადეს და სმიდეს, და მოძოთრალელებეს საქმრეაგან,
 არაჲდ მონათა უფლისათა, რამელთადა ზედა დადგინებულ-ანს, ისწაფ-
 დეს მიცემასა საზრდელისასა ჟამსა თვისსა, ჟამად მოძლურებითა,
 ჟამად საიდუმლოსა მოქმედებითა, და ჟამად ლოცვითა ღმრისა მიმართ:
 და მათ უფელთა შინა არა თვისსა ებიებდეს, არაჲდ ქრისტე იესო-
 სსა. (ფილიპ: თავი ბ, მუხ: ვა). ესე ვითარა განიერება და სარ-
 წმუნრება, ესრეთ თვის-ეყვან თანამდებობასა მღუდლისასა, რამელ
 მათითურთ უფელნივე სათნებანი მისნი აღვილ დაძაბულ უფად
 შესაძლებელ არიან: მაშა სადაჲ თვით მღუდელსადა საქმესა შინა მწუე-
 მსაზისა მისისასა გაძაჩინებენ მუშაკად უტრესუნელად, რამლისა-თვის
 ძავლეცა აღმწენი მოციქულისა, და მოციქულთა მასაუდრისა, ესე
 იგი, ეზისგაზრისსა და მღუდელისა, მითხრეს მათგან განიერულსა
 სარწმუნრ უფასა, ვითარცა სულსა განმაცხრელებელსა, შეტყუული
 ხალა აქა ამიერითგან საბიებელ ანს მნეთა მათ შორის, რათა სარ-
 წმუნრ ვინჲ იზარს. (ა კარ: თავი დ, მუხ: ა და ბ). ხალა წინა-
 უგმრ ამისა, თვნიერ სარწმუნრ უფისა ამის და განიერებისა, რამჲჲ
 ანს სათნრება. ნუ უმჲ მხალად სახე და საბურუნელი. რამჲ ანს
 მნე. ნუ უმჲ საფლაჲვი განგაზილი, განეგან ტიტლოთა მუწნიერ
 წამძაჩენილი, ხალა შინაგან რტგულ და არა სარწმუნრ. რამჲ მი-
 ელის ეგე ვითარსა მნესა. იტყვს ქრისტე: მოვიდეს უფალი იგი
 მონისა მის, დღესა რამელსა არა მოელოდეს, და ჟამსა, რამელი არა
 უწუოდეს, და რტგან განჲკურთობს იგი. ჭი ვითარ ფიცხელ არს
 სასგელი ესე! და ნაწილი მისი დასდრას რტგულთა თანა. ამა ხურ-
 დრი უდებისა და არა სარწმუნრსა მწუემისსა: მუნ იყოს ტიტლი და
 რტგენა ვბილთა. (მატ: თავი ვდ, მუხ: ნ და ნა).

ქ რ ზ ნ კ მ ს ჯ კ

კ მ ო კ ნ ს ჯ ქ მ ს ჯ კ ო ო ო მ

ზ ო ყ ნ ქ ნ ს ჯ მ მ მ მ მ

ს ჯ ყ ო კ ს ო ქ ჯ ღ ო ს ო მ ყ ყ ს ჯ ქ მ

ერთადვე საიდუმლოთა აღსრულება არს საკუთარი საქმე მღწე-
დელთა, ამას ხელა საკმაოდ ჩაქსნებულ არს ჰაულის მიერ, რაჟამს
მან თავი თვისი უაჯელთა მასაუღრეთა თვისთა თანა ესე ვითარითა
სიტყვითა აღწერა: ესრეთ შემტაცებინ ჩაქსნ ვადმან, ვითარცა მხასურნი
ქრისტესნი და მხენი საიდუმლოთა ღმრისათანი. (ა კონ: თავი ღ
მუს: ა).

ოღ.

ჩაეცა არს საიდუმლოთა, ანუ წესი საიდუმლოთა განჩინებულნი
ღმრისა მიერ და თუ რადგენნი წმინდანი საიდუმლოთანი უმყრინან სა-
მარცხელთა აღმსაუფლებელთა ბეჭდენ რუსთა ეგვლისისა: და თუ ვითარ
უაჯელთა მათ საიდუმლოთა თანასწორიმე ჰქუსთ თვის შორის ძალი
და სახმარება, ამით უაჯელთა თვის წყრელ არს საკმაოდ წიგნთა შინა
კატეხისმოსთა. და თუ ვითარითა წესიყრებითა და ღმრისმცემითა
სათანად არს აღსრულება საიდუმლოთა ამით, ამის-თვის ეგრეთვე
კურთხევანნი ეგვლესიურნი, ხალა წმინდისა ეგხარისტისა-თვის ვანდავნი-
საკმაოდრე ჩაქსნებენ. ვინაჲცა მხალად ღმრის, აქა აღწერა რამდელთამე
წინადადებათა თვისებათა თვის მათ საიდუმლოთასა, თვნიერ რამდელთაღ
საიდუმლოთა

საიდუმლოა არცაღა მცირედ სარგებელს, ეუფის მიძღვება მისსა : და მასთანავე არა იმჟთად დაეგწყს თების, რამელ ცოდნადცა ექმნების მიძღვება, ანუ მიძღვება, ანუ თუ ართავე. ესე ვითარნი თვსებანი, ვირწყლნი არიან საზოგადანი, უაველთა საიდუმლოთა თანა მსწარად შესახებნი, ხლოა შეარენი სათვთარი თვითეულისა საიდუმლოაჲსა საკუთრად სახმარნი.

ჩინადადებანი უაველთა საიდუმლოთა საზოგადად სახმარნი.

ა. მ.

ანამდებ არს მღჳდელი ვირველ უაველისა საიდუმლოაჲსა, რათა ასწავოს ვაცსა მნებებელსა საიდუმლოს მიღებისასა, უყვიოუ არა იცის, თუ ვითარნი არს ძალი წინაძღვებარისა მის საიდუმლოაჲსა, და ვითარისა მიხეზისა-თვს დაწესებულ არს; რაჲსა ნიშნენ მას შინა ხილულნი ნივთნი, მაგალ : ნათლისღებასა შინა წყალი, რამელსადა აქჳს ძალი ბუნებისაჲმბრ თვისსა განბანად გარციელისა მწიგულისა; მირარისცებასა შინა ვეილი-სუნელი მირარი, და მსგავსანი ამათნი, რამეთუ უყვიოუ არა იქმნების ამას ზედა განსწავლოულ მიძღვები საიდუმლოაჲსა, არცაღა იქმნების თვთ მცნობელ თუ რასა მიიღებს; მაშა სადაჲ ვერ შემძლებელ არს ქარებად სარწმუნეებისადა, რამელსადა ბუნებითად შეუდგების ცნობისაგამა ნივთისა რწმუნებულისაჲ, ამაღ სადაჲ ვერცაღა მიიღებს მაღლსა ღმრისასა საიდუმლოაჲსა შინა მიცემადსა : რამეთუ სარწმუნეება ჩჳსნი არს მხლოაჲ გელი იგი : რამლისა მი, ვრცა მავიღებთ ჩჳსნ უაველთა ნიჳთა საღმრთოთა უფლისა ჩჳსნისა იესა ქრისტეს მიერ მამრებულთა. (საქ : თავი ი, მუხ : მგ. თავი ი, მუხ : თ. რამ : თავი გ, მუხ : ვბ და ვე).

წითარმედ სარწმუნეებისა ვერ შემძლებელ არს ქარებად, რამელსა არა უხწავიეს რწმუნებული იგი ნივთი, ამის-თვს იტყვს მარციელი : ვითარმე? რწმენეს, რამლისა არა ისძინეს. (რამ : თავი ი, მუხ : იდ). და ქჳსმარე მასვე თავსა შინა მუხს იხ. სარწმუნეება სმენისაგან

სქენისაგან არს, ხალხი სქენა სიტყუათა ღმრისათა, ესე იგი არს, ხარწმუნაობა იმაბების ვაცსა შორის, არა რამელითაჲ ვაცაბრძვითა უბნობითა, არამედ ქადაგებითა სიტყუსა ღმრისათა. ეწაჲკბიან ამას ხაკვაოდ სიქმენი. მარციქულთანი, წამბოგვიდგენენ რა მოქცეუსა ურითა და წამბართათსა ქრისტეს ხარწმუნაებად, რომელიცა არა სხვთა. რამეთუ ღმრისპიკებითა, არამედ მხალოდ სქენითა და შეწყნარებითა მარციქულთა ქადაგებისათა აღორძნდა და განბტვიცებულ იქმნა.

❖ ❖ **ოქადაგეთ** სახარება ესე უოველსა დაბადებულსა, რომელსა რწმენეს და ნათელიღო სსცხონდეს, ხალხი რომელსა არა რწმენეს, დანსაგვას. (მათვ: თავი ივ, მუხ: ივ). რომელსა რწმენეს შინი, არა დანსაგვას; ხალხი რომელსა არა რწმენეს აწვე დასგვალ არს, რამეთუ არა რწმენა სახელისა მიხართ შინა ღმრისა მხალოდ-შობილისა. (ოთან: თავი გ, მუხ: იწ).

ოჲ.

წინადაგან წმინდანი საიდუმლოანი, აჩინებენ ერთ ნაწილად ხარწმუნაებისად დამოვიდებულნი სხუთთა ზედა ამის-თვს მღჲდელი განბატკებასა თანა საიდუმლოსსა თანაქდებ არს რათა ჭკითხას მნებებელსა საიდუმლოს შიღებისსა, უწყისა მან უმბიტწყლესნი წევრნი ხარწმუნაებისანი საცხოვრებელად საჭირბანი, ვითარ იგი, წმიდისა-თვს სახეებისა, ქრისტეს-თვს უფლისა და სხუანი სიმოგლოსაგან ხარწმუნაებისა: და უკეთუ არა უწყის, მაშინ თანა ამს ჭსწაგებად რათამცა მით წინაქდებარისა საიდუმლოაქსა ძალი უმგვობესად უბლოს გულის-სმის უოვად, და რწმენეს მაცხოვრებად ❖.

❖ **ოქგვობეს** საგულ-სმებელად აქა აღწყრითა წინა დადებათა არა უხამს არს ამას ადგილსა მოვლედ მოხსენებაჲ მაცხოვრებითისა ხარწმუნაებისა-თვს, თურაჲ, და ვითარნი არს იგი. მაცხოვრებითი უკჲმ ხარწმუნაება არს უეჭჲლი შეწყნარება გულსა შინა მონანულისა ვაცისსა

ვადისასა სახატებისა ქრისტესისა, და ესე ვითარსა სარწმუნოებასა ეწოდების ზირთუნებელი, გულითადი და ცხორელი. კვალად არიან ორნი სარწმუნოებანი წინა აღმდევნი ამისნი: ზირველი თჳალ-ღებითი და არა გულითადი, მაგალ: რაჟამს არა წსწამს ვისმე, ვითარმედ სახატება ქრისტესი არს ჭეშმარიტ; გარნა გარემითა სახითა ცხად ჰყოფს თავსა თვსსა მორწმუნედ, რეცა არს იგი ქრისტეანე: და ესე სარწმუნოებაჲ ფორად წინა აღმდეგ არს ღმრისა, და საძართალ არს წოდებად ესე ვითარისა სარწმუნოებისა ბაროტ სარწმუნოებად, ანუ უწმუნოებად. ესე ვითართა თვს იტყვს მორციქული: ღმრსა აღიარებენ ვითარმედ იციან, ხალა საქმითა უარ-ჰყოფენ, (ესე იგი არს, უწმუნოებითა ქრისტეს სახატებისათა, არცაღა აღიარებენ ქრისტესა მედ ღმრისად,) საბაგელნი არიან და უწმინნი. (ტიტ: თავი ა, მუს: ივ). ეგრეთვე მეორე იგი სარწმუნოება არს ურგებ, რაჟამს რწამს ვისმე, ვითარმედ სახატება ქრისტესი არს ჭეშმარიტ, და არა ინანის ცოდჳათა თვსთა-თვს, არა ევედრების ღმრსა მოტყეებასა ცოდჳათასა ქრისტე იესოს მიერ, და უღჳაწი სიწმიდით ცხორებისა-თვს წსცხორებს უშიშრად, ესე სარწმუნოება არს მჳადანი, უცხორელი და უნაყოფო. ამა სარწმუნოებისა-თვს წსწერს მორციქული რაკობ მეორესა თავსა შინა. ამიერითგან შესაძლო არს ცნობად, ვითარმედ მაცხორებითი სარწმუნოება, არა სხჳა რაჲმე არს, გარნა ცნობა ცხორებისადმი საჭირთა წევრთა სარწმუნოებისათა, უეჭუსლი რწმუნება ქრისტე იესოსი, და ცხორებისა განგლა წმიდათა მცნებათა მეზრ ვეთილ წესიერად ვეთილთა საქმეთა შინა, ხალა ქმნულითა თვს ცოდჳათა გულითა მწუხარება, და უაგლითა გულითა თხორად ღმრისაგან მოტყეება ცოდჳათა, სასორებითა დათხეულსა ზედა სისხლსა მაცხორისა ჩუწნისა იესო ქრისტესსა:

მ.წ.

სემო წერითა მათ წინაღმდებათა მაერ საცრაურ არს, ვითარმედ
სარწმუნოება

სარწმუნოება თვნიერ ცნობისა, ხალხი ცნობა თვნიერ ქადაგებისა და
 მოძღვრებისა არა იქმნების, და საიდუმლო ვაცსა მას შორის, რა-
 ჩელსადა შინა არა არს სარწმუნოება, მალსა მადლისა ღმრისასა არა
 აღმაჩინებს: ამად სადაჲ ვიდრემდის არა იქმნენ უმეცარნი იგი
 განსწავლულ უსაჭიროესთა სარწმუნოების წევრთა ზედა, ვერცაღა
 შემპლაველ არს მღვდელი მიცემად მათდა მაცხოვრებთისა საიდუმ-
 ლოჲსა: ვინადგან ესე ვითარნი, თუჲცა არა ირაცხვან რიცხუთა
 შორის უწმინდოთასა, გარნა არცაღა ფრიად განმარებულ არიან მათგან.

აჲ.

ჲგ სახედ მწუალებელთადა, ზედა არა შემწუნებელთა სხარე-
 ბის მოძღვრებისათა არცა ერთი საიდუმლო შესაძლო არს აღსრულე-
 ბად რათურთითა, ვიდრემდის არა მოიქცენ იგინი მართლისა სარწმუნო-
 უბისადმი, მეზრ ამისა: ნუ მისცემთ სიწმინდესა ძალთა, ნუცა და-
 უფენთ მარგარიტსა თქმსსა წინაჲე ღმრთა: (მატ: თავი 9, მუხ: 9).

ბჲ.

ზაიცევდინ მღვდელნი ვრძალულებით თავთა თვსთა, რათა თვთ
 იგინიცა მარადის, და უფრესდა უამსა საიდუმლოთა აღსრულებისასა
 არა დაშთებოდენ ვითარსაჲე მძიმესა სასიკჷდინესა ცოდჷსა შინა
 სინანულით განუწმენდელსა, რამეთუ ესე ვითარსა შემთხჷვასა შინა
 ცოდჷა მღვდლისა თუჲცაღა არა დაბრჯალუბს გარდამოსლჷსა მად-
 ლისა მღვთისასა ღმრსებით მიმღებსა ზედა, საიდუმლოჲსასა, გარნა
 დაუმრჩობლდების იგი მღვდელსა შებღალულსა, რამელიცა შეესების
 სიწმინდესა და ვიდობანსა სულისა წმინდისა საიდუმლოთა შინა და-
 მკვდრებულისასა. რამეთუ მჷსლისა წსგულისა მღვდელთადა, რამელნი
 მკვიდრდენ გარაჲსა საწამებერისასა, უბრძანებდა ღმი სმინად განბანასა
 კელთა და ფერკოთასა, რათა არა მოსწყდენ. (გამოს: თავი 10, მუხ: 10 და
 ვა. თავი 3, მუხ: 10). ამცნებდა მათ განბანითა გარციელისა მწიკუჯისათა,
 განბანასადა

განზანსაცა სულიერთა ცოდვსა ბიწითასა: რამელისა-თვს თანა აბსთ
ახლისა ჰსჯელისა მღჳდელთა რათა ემუწასთ დაუვიწყებლად მეესნი-
ერებასა შინა მცნება ესე მოციქულისა: განვიწმინდებთ თავნი ჩჳსწნი
ყოვლისაგან შეკინებისა ჯარცთასა და სულისა, და აღვასრულებდეთ
სიწმინდესა შიშითა ღმრისათა. (ბ კარ: თავი ზ, მუს: ა).

მ.ნ.

○ ფრთხლად უამსა საიდუმლოთა მოქმედებისასა ნუ იყოფინ მღჳ-
დელნი მთჳრალ. რამეთუ უკეთუ დაბნელებითა გონებისათა დაავლეს
გინა შესწალებს რამჳე საქმეთა შინა, რამელნიცა ეთვსებინან აწსებასა
საიდუმლოსასა; მაგალ: ნათლისღებასა შინა უკეთუ დაივიწყეს სიტყუა
საიდუმლოაჲსა ამის სრულყოფისადმი საჭიროდ სათქმელი, მაშინ
შევრდომილ ჰყოფენ ამით თავთა თვსთა სასჯელსა ღმრისა და
ეკვლევისისასა.

მ.რ.

✠ იგონი აწსებისადჲსა საიდუმლოაჲსა სათნადონი, რამელნიცა
იწოდებინან მასალად და ფრთხლად, ნსუ სახედ, რათა აწა რამეთაჲ
დატყვებულ გინა შესწალებულ იქმნენ, ეგვრძალებადინ მღჳდელი
ფრთხლითა სიმკაცრითა შეპაჲქმელთა მათ მიზეზთა თვს და ყოველ-
თაჲე განგებათაცა წმიდითა საიდუმლოთასა, და სხჳათაცა ეკვლევისითა
წესთა და შედეგთა მოქმედებდინ საწმუნებით, რამეთუ თვნიერ
საწმუნებებისა შეუძლებელ აწს სათნყოფად ღმრისა: (ებრ: თავი ია,
მუს: ე). და გვალად, ყოველი რამელი აწა საწმუნებით აწს,
იგი ცოდუა აწს: (რამ: თავი იდ, მუს: კვ). და ესრეთ ყოვლითა
სიმკაცრითა მოპლჳრდეს მას მიძღებსა საიდუმლოსა, უსწრაფოდ და
ყრთლოდ მოჰსხსენებელი საშინელისა მას წყევისა: წყულო-იყავნ ყოვე-
ლი რამელი იქმადეს საქმესა ღმრისასა უდებებით: (იერემ: თავი
მწ, მუს: ი).

მ.ტ.

O.C.

O. განასვენებელი უკმა საიდუმლოთა მიცემისა თანა ამს მღუდელსა რათა ახსოვდეს ესეცა, ვითარმედ უკეთუ სიწმიდეთა განსუიღუა დაუყენებულ არს ესრეთ, რამელ მღუდელი მზიარებელი გარცსა და სისხლსა ქრისტესსა, უკეთუ მათხარს საზიარებელისაგან ერთსადა მწულილსა, ქრისტეებარგ არს განკრწთისა ❖: აქად სადამე შექტავს მას მტკიცედ სიძვარე, რათა არა რახამე მიხდიდეს აღსრულებისათვის საიდუმლოთასა, სიტყვსამებრ უფლისა: უსასუიღლოდ მიგადლებიესთ, და უსასუიღლოდ მისცემდით. (მატ: თაჳი ი, მუხ: 8). ხლო ვმა ეუაუნ ვეთილ ნებებით მისაცემელი ❖❖, რამელიცა უაგლადვე საძართალ არს, სიტყვსა მისებრ უფლისა, მასვე თავსა შინა, მუხ: ი. ღირს არს მუშავი სასუიღლისა თვისსა. და მარციულიცა იტყვს: უფალმან ბრძანა, რამელნი იგი სახარებასა მიუთხრობენ, სახარებისაგან ცხოვრება. (ა კარ: თაჳი თ, მუხ: იდ).

❖ ზანთნი გვ, ვ ვრებისა. მღუდელი, რამელიცა უაგლად უხრწნელთა საიდუმლოთა, ესე იგი უაგლად უხრწნელსა გარცსა და სისხლსა უფლისა ჩრწნისა იესო ქრისტესსა აზიარებდეს ერთა, უკეთუ მათხარს მწულილიცა ანუ სხუა რამე საზიარებელისაგან, განიკრწთოს.

❖❖ O. კეთუ მღუდელი ვრებულთით დაგლახებულ იყავს ესრეთ, რამელ მარკლებულ-იყავს სახძართაგან გამოსაზრდელად თვისა, მაშინ მალუმს მას სხუასა ღრთსა შინა, და არა მიცემისა საიდუმლოთასა, (რამლისათვის სასულიერცა რელამენტი დაქტებასა შინა ეკკლესიისა ვრებულთა თვის ვბსა ვანონსა მარსხენებს) რათა ითხარვას მრეგლთაგან შეწყვნაჲ მალითა მარციულებრივისა მარკლურებისათა: ვინმე სადა საგრობნ თვისითა საგლითა: ვინ დაასხის ვენახი, და ნაყოფისა მისგან არა ჭაშის, ანუ ვინ მწუსინ სამწუსახსა და სძისა მისგან სამწუსითასა

ხაშწყსროთა არა ჭაძის: (და სხვანი მისვე თ იავისა. მ.ყ. 7, 10 და 12).
ოგვივე ბრძანებულ არს ერთ ჰოავრულოთადა განჩინებიათა 1723 წელსა.

ჩანა-დღებანი თვითოეულისა საიდუმლოსა-თვს განსაკუთრებით.

სწინაიკონსტანტინე ჩხოვენი ჩეფხინიყვის

ს.

4 მსა ყრმათა ნათლის-ღებისასა თანაძებ არს ძღუდელი გან-
სილყად რათა იყოს მიძქელი ძართლი ძორწმუნე, და შეცნირცა
ცხოვრებისადმი საჭიროთა სარწმუნოების წევრთასა: ვინადგან მიძქელ-
სა უზყრეს აქა ზირი ნათელ-ღებადისა და მისწილ აღთქმასა ჰყოფს
ღმისა მიძართ (ა პეტრე: თავი 6, მ.ყ. 7). სიმოვლოსა უყუეს
სარწმუნოებისას აღიფრებს, და ამის-თვს აქუს ზალი მიძქულისა მისა
თვსისა რაჟამს იწყეს მოსლოჟაე ჰაისვად, და არა ესყას სხუა მას-
წავლებელი, რათა ასწავოს მან სარწმუნოება და ჰსკული ღმისა,
და შეცადინებდეს მოგონებად მისდაში აღთქმათა ნათლის-ღებისათა,
და ძალს მისსა ესრეთ, რამელ თვთ ყრმაძან ისწავოს იგი და მტვი-
ცელ გულის-სმაჰყოს, რამეთუ ყოვლისა ამის ქმნაე ვერცა ძალუძს
უძეცარსა სარწმუნოებისასა, და ვერცაღა სხვსა სარწმუნოებისაგანსა.

იხილეთ

6 გვიისტინე სიტყუასა შინა სვბ შირველ ყოვლისა გაძცნებ
თქუენ, ვითარცა მამათა, ეგრეთვე ღედათადა მიძქელთა ყრმათასა,
რათა უწყოდეთ, ვითარძედ თავსდებნი ხართ მათნი რამელნოცა წმი-
დისა ებზახისაგან აღმოგოქუაძსთ თქუენ, და ამის-თვს ამცნებდით
მათ ძართლის დაცუასა სიწმინდისასა, შეუთარქვასა სიმართლისასა
შედგომასა სიუთარულისასა; ხალა შირველ ყოვლისა უწყოდეთ თვთ
თქუენცა სიმოვლო სარწმუნოებისა, და ღოცოჟა ყოვლისა, და აღმო-
ქმულთა წმიდისაგან ებზახისა მეთა თქუენთადა ასწავებდით თქუენ.

7 ტინიყნი ყრმანი მიხეხითა ამით, ვითარცა ვერცა უძეცარნი
15 იგ სარწმუნოებისანი

საწმუნოებისანი, საქმესა შინა მიძქმელოებისასა უსმარ არინ: ხალხი
 უცხი საწმუნოებისანი ამის-თვს, რამელ სიმოვლო საწმუნოებისა
 განწყვილ ანს მათ შინის, რამელსაცა რამაელნი და პრესტანტნი
 რეფორმატთა თანა აღიარებენ: ხალხი უკეთუ იქმნებინ იგინიასწავლე-
 ლად ურძათა მაშინ ნანდვლუე თვსსა საწმუნოებასა ზედა მიაქევენ მათ.
 ხალხი უკეთუ საზღვრეცთა მიხეხითა მესხედეს სხუა საწმუნოებისა-
 ვანსა მიძქმელობაჲ, მაშინ თანა ამს მას რათა სიმოვლო საწმუნოებისა
 ეკვლესრიცა ჩუწნისა წართქუას, და მიძქმელი ვმა იუაენ ერთი.

სა

საწმუნოებასა შინა აღზრდილთა ყრიათაგანთა, მასხედინთბ
 და ვენჭთ მსახურთა მოძვალთა ნათლის-ღებად, პირველ ასწავეს მღუ-
 დელმან წევრნი საქრისტეანობასა საწმუნოებისანი, მასთანავე მხილავს
 სრულებით სულთა წაძწყედელი იგი გარემოცმულნი მათი ბატონტ
 მსახურებაჲ, მეძღვრებად ცხადუყვანთა ბალი ნათლის-ღებისა, და ვითა
 ხვთა ეზისკოპოსისა თვსისათა ნათელ-წსცეს წესისამებრ ვითხევენსა
 შინა დადებულთა; გარნა უკეთუ ესე ვითარნი ვადი მოძვალთი ბაჲ
 მატკმსახურებისაგან ვეთილ-მსახურებად ქრისტეანობისად უძლურებასა
 შინა იყოს, მაშინ მცირედცა რამეჲ წმიდისა-თვს სამებრისა, და ქრისტე
 რესეს-თვს მასწავებულმან ნათელ-წსცეს, და უკეთუ აღდგეს უძლურე-
 ბისაგან, მაშინ მოვალე ანს უსრულესად განსწავლისა.

ვანანი ილ, ცრულის ვრებისა მნებებელი განათლებესა წმი-
 დითა ნათლისღებითა, აღიარებდინ საწმუნოებასა. განმარტებაჲ მწმუნის
 მოძვალსა სადმითხადმი, ნათლის-ღებისა, მსწავლა საწმუნოებისა.
 ესე იგი, ვახეპირებად მწამს ერთი ღმთი, და წინაჲე ეზისკოპოსთა
 ანუ მღუდელთა აღსარებაჲ ესე ვითარად შეწყობილისა საწმუნოებისა,
 ამის-თვს ასწავებს ვგრეთვე ვანანი ლათღივის ვრებისა მე.
 ვანანი ილ, ვანანი მისეჲ ვრებისა მე, და ვართაგენისა მე.

სს.

არინ ესე ვითარნი უმეცარნი სამღმდელოთა შორის, რომელნიცა განიგულებენ მეორედ ნათლისცემასა რომაელთასა, ეგრეთვე ლუტერანთა და კალვინისტთა მოძაულთასა ჰერმენთა აღმოსავლეთისა ეკკლესიისადმი: ხალხი რასკოლნიკნი თვსგანთაცა განცვრულთა ეკკლესიისაგან და ცთომილებიანადმი მათისა ვეალად მიქცეულთა არცავე ირცხსენენ მეორედ ნათლისცემად. გარნა მეორისა მსოფლიოსა ვრცებისა ვანონი ს, ზირველთა უმეცრებასა, ხალხი მეორეთა სიბრძმესა სავძალად მხილებულ ჰყოფს. ვინადგან ხსენებული იგი წმინდა ვრცება აღნიშნულსა მას ვანონსა შინა არა თუ აღენ ესრეთთა, ვითარნიცა არინ რომელინი, ლუტერანნი და კალვინისტნი (რომელნიცა სრულყოფით აღიარებენ ყოვლად წმინდასა სამებასა, და საქმესა ცხარებისა ჩრჩხნისასა განჯარციელებითა მისა ღმრისათა განგებულსა შეიწუნებენ), არამედ თვთ არინარხთაცა და მკვედრინათა სულისა მბრძოლთა და სხრათაცა მწუალებელთა, რომელნიცა აღნიშნულ არინ მასვე ვანონსა შინა, არა ბრძანებს ნათლისცემად, არამედ მხლოდ ვრძნასა თანა და შეჩრჩხნებასა, თვსთა და სხრათაცა წუალებათასა, წმინდითა მიწინითა ცხებასა განჩინებს. ხალხი რომელთაცა მწუალებელთა ვკერარს ნათლისცემად, იხლოე მისვე ვრცებისა ვანონი მეორე.

✠ სემოთქმული იგი მეორისა მსოფლიოსა ვრცებისა ვანონი მეორე, გულისხმაჲეაუ მოციქულთა ვანონი მს.

სს.

დგილი ნათლისცემისა შეჩავს, რთთა იყოს ეკკლესიასა შინა ვანონისა მებრ ნთ, ვისა მსოფლიოსა ვრცებისა, გარნა საჭირთებისა-თვს, მაგალ: რაჲამს ყრმა უსუსურ იყოს, ანუ თუ ძლიერად ჰყინვიდეს, და არცაღა მახლოებელ იყოს ეკკლესია, მაშინ შესაძლოა არს ნათლისცემად სახლოთაცა შინა.

სპ.

ოვეთუ შეხუდეს ვითარბედ ყრბა სისუსტისაგამა სიკუდილად
 საშიშარ არს , და არა არს მუნ ძღუდელი , მაშინ შემძლებელ არს
 ერისგანიცა ნათლისცემა , ესე იგი , დაძულებულმან წყალსა შინა
 წარსთქუას წესი ესე : ნათელს-იღებს მონა (ანუ ბხეველი) ღმისა ,
 სახელითა მაშისათა , და სხუანი : რამლისა-თვსცა თანამდებ არს ძღუდელ-
 ღი რათა ახწავას მრეგლთა , და ფუთ დედათაცა მათ , რამელნიცა
 უამსა შობისასა მსახურებენ , თუ ვითარ მოიქცენ შემთხუშვასა ამას
 შინა ; გესახედ ამცნოს მათვე რათამცა ესე ვითარსა შემთხუშვასა შინა
 დაუყოვნებულად აცნობებდენ მას . რამეთუ ვისითაცა უღუწელობითა
 მოკუდების ყრბა უნათლაჳი , მას განონი ოს სველის განონისა განა-
 უენებს ზიარებისაგან სამწყლ , ყოველსა დღესა ს-თა ბეტანიითა , და მარ-
 ხვთა ორშაბათსა , ოთხშაბათსა და ჰარასკევსა ყოველსა მკდეულსა შინა .
 გარნა ერისგანისაგან ესე ვითარად აღსრულებული ნათლისცემა , უვეთუ
 არა მოკუდეს ყრბა , თანამდებ არს ძღუდელი რათა შეასრულოს ღოც-
 უებითა , და სხვთა განცებითა რაჲცა ევეთუნის ნათლისცებასა .

სჟ.

ბუცელი მორყუნით შობილთა მკუდართა ყრბათა არა გჳერ არს
 ნათლისცემა , არამედ მშობიარისა მის სულიერად გამოკითხუა , არა
 თვთ არსა მახუზი მორყუნისა უგრძალულლობითა , და ანუ თუ გან-
 გებდა : და უვეთუ აღმოსწინდეს ესრეთ , მაშინ მშობიარისა მის გჳერ
 არს სინანულად მოყუნებაჲ უგრძალულობისა მის-თვს , ვითარცა
 ჳუნებლიეთი : ხალთ განცებ მორყუნისა-თვს , ვითარცა ნებსით მკუდელ-
 ღი განსჳილ იქმნების , ძალისა მებრ წმინდათა განონთასა ჳ .

გწვირიის ვრებისა ვა . მეექუსისა მსოფლიოსა უა . ვასილი დიდისა ბ .

სჴ.

იღუმალ გარდაგებულთა ყრბათა თვს უვეთუ არა იყოს ჳქმშართ
 უწყება

უწყება, ვითარბედ ნათელ ღებულ არიანა, ანუ არა, გინათუ ჩხოვრს მათ თანა ქარტაცა სამაწმებელი, ვითარბედ ნათელ ღებულ არიან; გარნა თვნიერ სახელისა მათისა და მღუდელისა, რამელმანცა ნათელ წსცა მათ, უეჭუმლად გერ არს ნათლისცემაღ, ვანონისა მებრ კართაგენის ვრუბისა ოგ. და მეექესისა მსოფლიოს ვრუბისა ზე ✠.

✠ **ს**ეტრე მადგილა მიტროპალიტი კიევისა ახწავებს ვურთხეუანსა მონის თვსსა : ბრა უხამს არს ესე ვითარისა ნათლისღებისა ყაძსა , თვთ წესისა მის შემატება ეს სახედ : ნათელს იღებს მარა ღონისა , უვეთუ გერეთ არა ნათელ ღებულ არს, სახელითა მაძისათა, და სხუანა.

არს.

აქჲს ღებულ არს ზემარე თანაღებობისა-თვს მიძქმელთასა, ვითარბედ თანა აბსთ მათ მონწრაფება განსწავლად ნათელ ღებულთა ყრმათა სარწმუნებანსა და წსგუელსა ზედა , ოღესცა იწყან მათ წასაგად მონღაჲ ; და შეძინებულ არს ესეცა , უვეთუ არა ესჲათ მათ სხუა ვინმე. ესე უვეუმ თანანადეზი უმეტესადრე მღებარებს მღუდელსა ზედა, რამლისა-თვსცა შესაბამად ხარისხისა თვსისა ჭეოფს, უვეთუ ყოველსა გვრიაგესა დღესა უბრმანებდეს შემდგომად შუადლისა შევრებად ვეკლესიასა შინა , ანუ შვოლასა, მცირე წლოვანთა ყრმათა , და მურ ახწავებდეს მათ.

არს.

ესე ვითარბე წსწავება გერ არს რათა იყოს განძარტება ვატონისმონი , რამელსნ თანა უბრუმლესად მთაგონებდეს მათ ნათლისღებასა, და მას შინა მიცემულთა აღთქმათა , თუ ვისგან იგდმეს მათ და ვის დაეწინდნენ, რამელ მთებთხვენენ იგინი შეციფერისაგან მაძისა ვნებათმ თავსღებისა-თვს ოესჲ ქრისტესისა მიტევებასა ცოდჲათათა , შევრულ-ბქმენ შეწირჲად სიღაცხლისა თვსისა უბიწოსა მსახურებასა ღონისა , შეიმასეს ახალი ვადი ო ესე იგი , მიართჲალნეს ახალნი

მიღმევილებანი

შიდრევილებანი და ბალნი პაღლისანი. გუნებასა შინა განათლებული
 ზედმიწევნილება ღმრისა-თვს, სათნოებისა და ჭეშმარიტისა ვაცთა ნეტა-
 რებისა. ხალა გულსა შინა სიუწარული და მხუწრულება ღმრისა
 მიძართ, და სარწმუნო ყოფა დიდსა ზედა სიუწარულსა ზეციერისა
 მამისასა, და რამელ ყაშსა ნათლის ღებისასა მიცემული სპეტაკი გჳარ-
 თი, ნიშნავს უბიწოებასა მათსა, სანთელი მთებარე, გულსა ჰგზებათესა
 სიუწარულითა ღმრისადმი, და სხუანი ამისა შესაბამნი, სათანადო არს
 გულს-მოდგინებით შთაგუნებად მათდა სიჩიოებისავე ჭასავსა შინა, რათა
 არა მიუშუას განბლიერებად მათ შორის ბორცთა შიდრევილებათა,
 არამედ უმეტეს განაღვიძოს სიუწარული სათნოებისა მიძართ, და სათ-
 ნოდ ღმრისა ცხურებისა: ვინადგან სიჩიოებისა ჭასავი, ვითარცა ჭურ-
 ჭელი თიხისა, რაჲთადა სხმულ-იქმების ვეთილითა გინა ბორცითა,
 შემდგომად ეგე ვითარსავე სუნსა გამოჭსცემს. და ესრეთ ჭასავსა სიჩიო-
 ებისა მათისასა მიმქმელნი სახლთა შინა, ხალა უმეტეს მღჳდელნი
 ეგვლესითა შინა თანამდებ არიან ესრეთ ჭსწავებად მათდა.

ს ლ უ შ ი ა კ ო ნ ი ს ლ ო ჟ ი ნ ზ ა რ ი ა ო რ ი ს ო გ რ ე უ ლ ი ს ლ

ს ა რ

ბირთნისცხებასა , ვინადგან იქმების იგი ყაშსა თვთ ნათლის-
 ღებისასა , ვინდა იგივე ჭქონან სავუთარნი შესწავებანი , ვითარნიცა
 ნათლისღებასა, ესე იგი, ა) რათა განუმარტოს ბალი და დახასრული
 ბირთნისცხებადსა, უგეთოუ ჭასავოჯან არს : და უგეთოუ ურბა არს, მაშინ,
 რაჲჲს მთვიდეს ჭასავად. ბ) აქუნდეს ვეთილ-სურნელი ბირთნი ,
 მღჳდელთ-მთავრისაგან გურთხეული , და წესსა ცხებისასა წართქმიდეს
 დაუბრვალვებლად, და უწუადეს თუ რამელთა წევრთა სათანადო არს
 ცხებად. გ) ჭსცხებდეს ეგვლესიასა შინა , რაჲჲს არა იყოს მიზეზი
 დამაბრვალვებელი. დ) შეუბეცნებელთა , ცხებულ-არინა, ანუ არა ,
 უეჭურულად

უეჭურად ჩსებდეს. ე) საიდუმლოა ამის ერის ვაცთაგანსა, ჟამ-
სადა სიგურდლის შემთხურვისასა აღსრულებად ვერ ძალუძს. ვ) მწუ-
რებელთა, ანუ რანჯალნივთა მართლ სარწმუნოებად ძამაველთა, თუ
რამელთა ცხება, და რამელთა თვნიერ ცხებისა, ერთითა რდენ ჯმნი-
თა წყალებისა და განხეთქილებისა მათისათა შეწყნარებად სათანადო-
აზს, იხილე ამის-თვს დიდთა გურთხევანთა შინა და წესთა შედეგსა
ანუ ტიბივანსა შეერთებისა-თვს სხუა სარწმუნოებისაგანთა მართლ-
მადიდებელისა აღმოსავლეთის ეკკლესიისადმი.

ს ლ უ ო ი კ უ ნ ს ლ რ ა მ ს ნ რ ნ რ ი ზ უ ნ ზ .

4.

სინანულისა საიდუმლოა ყოველთა სხუათა საიდუმლო მარქმედე-
ბათა, აზს ძლიერისა-თვს საქმე ფრიად უძნელესი; რამეთუ მართ-
ხოვს საკუთარსა გაძარცვილებსა, სიფრთხილესა და გულს მოდგინებასა
ფრიად უდიდესსა. ხალა მას ამის-თვს, რამელ აქა სულიერსა მას
ძკურნალსა საქმე წინა უძს სნეულითით და ესე ვითარით სნეულით,
რამელთადა სნეულებანი არიან მრავალ გურანნი. სშირადრე ერთსა
სულსა შინა მრავალთა დამურსლებულთა და დამპალთა, წყლულებათა,
ყაველნი ვერძონი აზსებისანი და ყაველნი სიცოცხლისა ნოტიობანი
ჭრებულა ჭურნეს; და ვითარმედ უბედურებისაგამო მათისა ესე ვითარ-
ითთა უძლიერებითა ვნებულნი ერნი, ანუ ვერა იგრძობენ მძიმეთა
ამათ სნეულებათა ანუ დანჯარვენ წინაშე ძკურნალისა, და ანუ თუ
დასასრულ მიძცემნი თავთა თვსთა საკურნებელად არა თავსიდევენ
წაძალსა, რამლისა-თვს მოძლიერებადა საიდუმლოსა ამის-თვს ვრცლად
ძიცებად შეუდგეს შესწავლებითითთა და თუ რაე თანა ამს ქმნად ძღუ-
დელსა მირველ აღსარებისა. ბ) უაშსა თვთ აღსარებისასა სადა სა-
იდუმლოადა ესე აღსრულდების. გ) შექმდგამად აღსარებისა.

ს ა რ კ ა რ ა რ ი ს ე კ ა ვ ი ს ა

ყ

ყინადგან აღსარება ჩუენ შარის იქმნების ჩუესულებორჳ მარ-
ხუათჳ შინა; ამაღ ყაველითა დღითა თანაძღებ არს მღუდელითა რათა
ასწავებდეს პრეელთა, თუ რამელითა საქმეთა მიემ იქმნებინ ჳემშარტი
სინანული, ესე იგი, აძენებდეს რამელ მონანული თანაძღებ არს ქმნად
ამისა. ა) რათა გულის-ხმა ჳუენეს ცოდუანი თვისნი და შიღიარს გო-
ნებად ყაველივე, რაღენ ძალუმს საქმით, სიტყვით და განზრახვით
ქმნილნი, პირველად უკუს ნებსითნი და ცნობითნი, რამლისა-თვის
ამხილებდეს სვნიდისი, ანუ თუ ამხილებს. ბ) შეძღვამად გულის-
-ხმის ყაფისა ინანდეს და მწუხარებდეს ქმნისა-თვის შათისა, რამელ
უანურისხებიეს შით ყუალი, და შეუფრდენიეს თავი თვისი შათელი-
სადში მსგავრისა შინისა. გ) აღიანებდეს შათ წინაშე ღმისა შათდის
ლოცუასა შინა, და წინაშე მღუდელისა, ვითარცა მქარებელისა კელ-
მწიფებასა განხსნისასა, შესაბამთა ღმითა შინა. დ) შთხვეულსა
ღმისა შიშართ შეწყალებისასა აქუნდეს თუალითა წინაშე იესო გუარ-
ცბული, და ვნებათა შინთა ზედა დასდებდეს ყაველსა სასოებასა შო-
ტევეებისა-თვის ცოდუათასა. ე) აღირჩიოს მტვიცე განზრახუა რათა
არღარა შიიქცეს ცოდვსადში, არამედ იწუარს ახალ ცხოვრება მცნების
ზამებრ ღმისა და განვლარს იგი შოქმედებითა სინანულითა ღმისთა
ნაყოფითათა.

✱ ჳაცსა შევრდამილსა ვითარსაშე მძიმესა ცოდუასა შინა, ხალოც
უმეტეს ბორბტსა ვნებასა ვარცთა მძვინურებისასა, არა შუენის შოლოც-
დება განწყესბულისა ღმთასა აღსარებისა-თვის, არამედ შეძღვამად
შთავრდამისა მკუესულოდ თანა ამს მოქცევა ჳემშარტითა სინანულითა
ღმისა შიშართ და აღსარებად შასლუა, რათა შიძლები წელულისა ჳედა
შესაბამისა წაშლისა ითხოვდეს ღმისაგან ყაველითა გულითა მოტეუებასა.
რამეთუ

რამეთუ ესე ვითარითა სახითა შესაძლოა არს აღვირ სხვად ძლავურსა ვუჭრებასა გულის თქმადსა, და არა მიმუჭვად ცოდვისა განსაძლიერებელად; ხოლო უკეთეს განძლიერებულ არსდა და უწყიეს ფლოზა ვაძისა, გარნა აღნიშნულითა მით სახითა მოვალს უძალადებად, და ესრეთ ბოროტისა მისგან მტანჯულისა შესაძლოა იქმნების განტინებად მაღლითა ღმრისათა, ხოლო წინა-აღმდგომ ამისა შემთხუშვასა შინა საჭირო არს სასურება. ამისთვის ნსწავებს ისე ზინაქ მკეტუშლი: ნუ ჰყოფნი მარტყვად უფლისა მიძართ, და ნუ დაცადებ ღვეს ღლითგან; რამეთუ ძვის გამომდეს რისხუა უფლისა, და უაძსა შინა სასჯელისასა წარწყმდე. (თავი ე, მუხ: მ. თ. და თავი იშ, მუხ: ვ, ვა, ვბ, ვგ).

იტყვს წმიდა რქორბინი ვბ საუთფაქცევსა ჰსწავლასა შინა ებრაელთა მიძართსა: დაცადებითა აღსარებისათა იქმნების ჭირი და შიში: ხოლო არა დაცადებითა, ცხორება ცხადი და მტვიცე. სხუშბრ მხილე მასვე საუთფაქცევსა ჰსწავლასა შინა.

44.

სსველი აჩუშნებს ცოდუთა: (რომ: თავი გ, მუხ: ვ. და თავი ზ, მუხ: ზ). და ამისთვის ად სიტყუშლითა (მცნებათა) შინა, ვითარცა სარკესა რასამე ჰმუშნის განცდად მნებებელსა ცნობად ბრწინებდათა თვსთასა. (იავობ: თავი ა, მუხ: ვე). მიუცილებელად უკუშ საჭირო არს, რათამცა ძლუდელმან აღსარებისადმი განმზადებულთა მრევლთა თვსთა განუძარტნეს მცნებანი, და თვთფულისა თანა უბრძანებდეს უკუელთა რაფა განსაჯონ თავსა შორის თვსსა, უქმნიესთა მათ იგი, რაქსადა უკუშ ბრძანებს მცნებად, ანუ თუ დაუტყვებიესთ წარმდებებითა, და არა უქმნიესთა იგი, რაქსადა უკუშ აუენებს მცნებად. ხოლო აუენებს და ბრძანებს უკუელსა სივრცესა შორის თვსსა ესრეთ, ვითარცა ცხად არს მცნებათა განმარტებასა შინა; და არა მხოლოდ ცოდუთა უკუშ ჰსამს ცნობად, არამედ ნაუთფთადა მათთა,

რისხვსა ღმრისა, სასჯელისა ცოდვილთა თვს განჩინებულისა, და ამას
საუკუნესა და მოძაველსა და მას შინა წყევლისა მის საშინელისა. შეერთე
სჯელს: (თავი ვზ, მუს: ვვ). რომლისაგანცა შემან ღმრისამან განმათავა
სუფლებელმან ჩუქნმან. (გალატ: თავი გ, მუს: ივ), შესწა უმწა
რესი სასმელი უნებათა.

44.

ბინანული ცოდვსა, უკეთუ არა მიწუნებელაბითი არს, შეუძლებელ
არს რათა იყოს თვნიერ მოძაგებისა და გარემიქცევისა ცოდვსაგან,
რამეთუ ჭემმარტნი მონანულნი არა თუ ოდენ მოძაგებენ საქმეთა,
არამედ ადვილთადა, და ორლანთა და შირთა, და სხუათადა შემთხმს
სულთა გარემებთა, რომელნიცა შიიზიდუქს ცოდვსა შიმართ, მოძა-
გებენ უკუწ და გარემიქცევიან: რომლისა-თვსცა ცოდვლი მონანული,
უკეთუ ცხადვლად გრძნობს თვს ზელა რისხვსა ღმრისასა, ვერ ეგების
შეუძფოთებლად სულისა და შეუძმწუნებლად, რომელნიცა მრავალ გზის
შემუსრვენ სხეულსადა და განაბნევენ ძალსა მისსა. (ფსალ: ლზ, მუს გ,
დ და ია). და ამიერ ექმნების ჭემმარტსა მონანულსა მტკივნეულება
გულისა და ცრემლნი: რამეთუ ცრემლნი არიან რეცა სისხლნი მაცულა
ლისა სულისანი, და რომელთადა არა ჭქონან იგინი, ნიშანი არს
სულისა მგონებლისა, ვითარმედ მას არა რამე აქუს წყლოლი, ანუ
თუ მცირედ ოდენ აქუს; ვვალად მის მიერ ექმნების შეიწრებაცა სხე-
ულისა, მარხუა და ხმელისა ჭამა. (ფსალ: რა, მუს: ე და ი). რამეთუ
ვადი მწუხარე უკველთა გემოვანთა და საძმთა ნივთთა გარე მიქცევის,
და ესე ვითარი მარხუა არს ვანონიერი და სათნო ღმრისა.

48.

ჭემმარტსა აღსარებასა უხმს რათა წარმოაჩინოს სული ეგე
ვითარსა მდგომარეობასა შინა, ვითარსადა შინა არს იგი, და ამის-
-თვს აღმსარებელი წინაშე მღწელისა არა თანამდებ არს დაფარუად
არცა

აწცა მათ ცოდნათა, აწცა გარემოებათა, რამელთა მიერ განდიდებულს
 ცოდნაჲ, და რამელთა გამა საკუთრად აწა მისცემს სზნადისი განსწყობა
 ნებასა, ეგრეთჲ აწა ჭმუწნის განმათლგება თავისა თვისისა, აწცა
 დაწულილებად ცოდნათა ფარისევლოურითა რაითაჲ განმათლოებითა
 ვითარ იგი უძლოურებითა, საჭირთებითა და უძვეცრებითა, უფროსდა
 აწა დადება ცოდვსა თვისისა სხუასა ვისსაჲ ზედა. (შექ: თავი გ,
 მუს: იბ და იგ). და თუძცაღა ყოფილ იუწნენძცა თანა ზიარნი ცო-
 ღვსანი, გარწა აწა უხმს მღუღელსა მახელდებით გამოვითხუა მათი,
 აწცა აღმსარებელსა გამოცხადება, უფეთყ აწა იქმნების ესე, აწა
 თყ აღსარება მცოდნულისა, აწაჲედ განმათლოება ფარისევლოებრა, და
 განვითხუა ცოდნათა სხვსათა, და შესაძლო აწს ყოფად ესე ვითართა,
 რამელთაგანცა განმათლოდა მდაბალი მეზწყსყ. (ლოყ: თავი იწ,
 მუს: ია და იდ). ესე ვითარნი ჭვეშმარტივი აღსარება აწა თყ რდენ
 აწს ნაყოფი მართლისა გულის შემყსწვილებისა, და ჭვეშმარტისა
 ქმისტეს სარწმუნოებისა, აწაჲედ ცხადად სიტყვთადა ღთისათა დამ-
 ტვიცების. (რიცხ: თავი ე, მუს: ზ. იგაჲ: თავი ვწ. მუს: იგ.
 ა. რიან: თავი ა, მუს: თ). და მაგალითებითადა აღმოჩინების მასჲე
 სიტყუასა შინა ღთისასა. (ნემ: თავი თ, მუს: ბ. ფსალ: ლა, მუს: ე.
 მატ: თავი გ, მუს: ვ. საქ: თავი ით, მუს: იწ).

49.

II აღსარება თვნიერ ქმისტეს სარწმუნოებისა (რამელიცა უსა-
 ვუთრესსა გონებასა შინა გამოხატავს სასოებასა, დადებულსა ვნებათჲ
 ზედა ქმისტესთა) ეგრეთ მჲღდარ აწს, ვითარცა გარწნი თვნიერ
 სულისა, რამლისა მხლოდ მაგალითი რუდასი საგმაო აწს მტვიცედ
 და ცხადად აღმოჩინებულად. განწყიდა მან ქმისტე, და შეინანა, და
 აღიარა ცოდნა თვისი, აწა მხლოდ ყურთა რდენ მითხრობითა,
 აწაჲედ ყოველთადა ერთა შორის, და ვეცხლიცა იგი მიუქცია მათ :
 გარწა

განსა ვინადგან მოძიება შეწყალებინა ღმრისა და სასიყვარლისა ზეცობა მისვე განსყიდულისა ძისა ღმრისა მსგავსად ზეცობისა არა იწება, ამის-
 -თვის აღსარება მისი იაფადა მცირედ რამე საბრძოლველ ეყუა მას, და
 განდაიწყა უბადრუკმან ქელსა ზედა შიშთვლით ნაწყულად განხსნისა,
 და ვითარ არა სჯიოთა ანს საბრძოლველად ესე სინანულისათვის, რა-
 უამს იგი მხარად განუწყურებს აღმფრთხილებელსა ცოდვლსა, და დასვე-
 სჯიან სატანგროსლთასა განათავისუფლებს სრულიად. (რამა თავი ე-
 მუს: ა. და თავი მ. მუს: ა.)

✠ საბრძოლველისა ამის-თვის იტყვს წმიდა რუსტანე მარამე
 ვითხმისა შინა ღმრისა სინანულისა მიერ და ქრისტეს საბრძოლველისა
 მოღებულ-იქმნების ქმნულთა ცოდუთა მოტევებად.

ჴლექმეტას აღექსანდრიელი წიგნსა ბ სტომბატსა იტყვს: სახმარ
 ანს ჭეშმარიტისა უკუშ სინანულისათვის, რათა დავსცხსეთ ცოდუთაგან,
 და გურწმენს.

✠ მბრძოლი წიგნსა ა-სა სინანულისათვის: შეუძლებელ არს განი-
 ეზად აღსრულებად სინანულისა, უკეთუ არა იქმნების სასიყვარად ცოდუთა
 მოტევებისა. კვალად წიგნსა ი, და ღოუგას თავსა კდ. არა მხარად
 ცრემლთა ითხარეს ღმრისა, არამედ საბრძოლველად: საბრძოლველ უკუშ
 არიან ცრემლნი, არამედ უკეთუ ქრისტესადა შეცნიერ ვარ.

44.

✠ ოკანასხენელ თანამდებ არს მღვდელი სწაგებად, რათამც დასდუას
 მონანულმან მტვიცე განხრახუად, რამელ არღათა მიექცეს კვალად
 ცოდუასა, ვითარცა ბაღლი ნათხევათსა თვისსა. (ბ ჰეტრ: თავი ბ,
 მუს: ვბ). არამედ განულონ ახალი სათნოებითი ცხადება მცნები-
 სამებლ ღმრისა ✠. ხალა რადცა ითქმადედ ცოდუთა თვის შეჩუქვით
 განბიწულთა, მაშინ ამით მიერ ზეცობილი ვატი თანამდებ არს მიუცდილებ-
 ლად რათა იწყოს შეჩუქვა სათნოებისა მიძაით, რამელიცა წინა-აღმდეგ
 იყოს

იყოს

იყოს ანაგეზად შექმნილისა მის ცოდვსა და შით შეჩუქსულსა მას ცოდუასა, უკეთუ ვერ აღმოაფხვრის, რამეთუ მოკლესა აქამსა შეუძლებელ არს ქმნად მისაჲ გატნა რაოდენმეცა სამე მოაუბლოურებს და შეამცირებს. აქას თანა მთუცილებელად სახმარ არს დამპყრობისა მის ცოდვისა მიმართ წინა-აღმდეგობისა ჩუქნებად და სამყალ ჯარსთა და სულთა და მართის მულობელთა გულისთქმითა და წარტყუწნილისა გონებისა სათნადო არს ბრძოლისა აღდგინება, ამაღ რამელ, თვნიერ ესე ვითარისა წინა-აღმდეგობისა შეჩუქვითა ცოდუათათა დამცნებული ვაძი, ვერ შეძლებელ-არს რათა იქმნეს აღსართუელ ჭეშმარიტ მონანულად და მაშა სადამე არცაღა განხსნისა ღირს არს, არა დამწყები თაჟით თვისით ცოდვსა საგონველთაგან ხსნისა. (რომ: თავი ვ, მუს: ივ).

წინასი წიგნსა შინა განმარტებასა სახარების იგაჟთასა ვითხუასა რღვ იტყვს: სინანული არა არს მუხლთა დრეკად, არამედ ცოდუათაგან დაცხრომა, და თავისა თვისსა შეიწრება სინანულით და გოდების და თხარნა ღმრისა მიერ ქმნულთა ბოროტთა მოტყეებისა: რამეთუ ამის მიერ ეწაღა სინანულსა μεταοია, (მეტანია), ვინადგან შესტყალებს გონებასა ბოროტისაგან ვითილად.

იტყვს ამბოხსი, ესე არს სინანული, რათამცა წარსრულითა ცოდუათა თვს ვსტიროდეთ, ხოლო შემდგომად ღირსთა ტირილისათა არღა ვუოფდეთ.

46.

4 არღა ესე ვითარისა, აღსარების განმარტებისა ამცნებდეს მღუდელი მრევლთა თვსთა, რათამცა უაჟელსა რამელსა აქუნდეს სხუათა თანა მტერობა რამე, დაეგებდეს, ესე იგი, უკეთუ მპლაჟნა ვისმე, უკუნ უხლარს ვითარცა ძალუდუას მპლაჟრება იგი. (მატ: თავი ე, მუს: ვგ და ვდ 22). სხუზბრ, უკეთუ ძალუდს უკუნ ზღუა და არა მიუზღავს, არა არს ეგე ვითარსა მას შინა ჭეშმარიტი სინანული, მაშა სადამე

დაღაცათუ

დალადათუ მღუდელმან განხსნასა იგი, გარნა დაძთების ღმრისა მიერ. განსახსნელ აქა თვსეუვს ცოდუა მხარაბისა, რამლისა-თვსა ითქმის: არა ეგების ცოდვისა ამის განხსნად, უკეთუ არა იქმნების წაძმარულისა ნივთისა უკუნეცეკად. ხოლო უკეთუ თვთ მძლავრებულ-ანს ვის-განმე, მძლავრება იგი, ვითარცა მწულილი ერთი. მიტევებად თანა ამს, რათაძცა მიემთხვას ღმრისაგან მიტევებასა მრავალთა ცოდუთა თვს-თასა, ვითარცა დიდთა ტალანტთასა, და არა დაესაჯოს მას იგი, რადცა მოხსენებულ არს თანამდებობისა მის-თვს სახარებასა მინა (მატ: თაჳი იწ, მუხ: ლე).

✦ **იტევს რქმარნი :** უკეთუ განზრახვთ შესცოდუ დაეგე განზრახვთ, უკეთუ სიტუვთ შესცოდუ, დაეგე სიტუვთ, და უკეთუ შესცოდუ საქმით, საქმითავე დაეგე.

ყრ.

ობეტესადრე, უკეთუ ხედავს მღუდელი რამელთამე უღებთა სინანულისადმი, თანამდებ-ანს რათა შეშინებულ ჭყარს თისხვთა ღმრისათა, რამელიცა დღითი დგე აღარმბდების და შეკრბების თაჳსა ზედა ეგე ვითართასა. (რამ: თაჳი ზ, მუხ: დ და ე- ისინ: თაჳი ე- მუხ: ია, და სსჴანი). და შთაგანუბასა თანა არწმუნარს ესეცა, რამელ დატევებულსა მას სინანულსა ფრად ძვრადლა: მოიგებს ვინმე, რამელიჲ ამის-თვს, რამეთუ ესე ვითარნი ვაცნი სშირადრე მართლითა მსჯავრითა ღმრისათა მოულადებელად მოკუდებიან, და რამელნიმე ვითარცა მინახლებულნი სიკუდილად, დალადათუ არა იყარს (სიკუდილი) იგი ანაზდადუ გარნა მძიმისა მისგან სნეულებისა, შიმისაგან სიკუდილისა, და ტირილისაგან სახლეულთასა, ძვლდათუ შეძლებულ-იქმნებიან რათა აქუნდესთ განზრახუა, რამელითადა თანა ამსთ, რათა ჭყარ ჭეშმარტი სინანული, და მოიგარ საწმუნარება ქრისტესი და სასრება. ხოლო მასთანავე შესაძლო არს შეხუწდრად, რამელ განზრახუადა უღებად განმკლელთა

განმჯღელთა სიღაცხლისათა იქმნეს მიღრევილ უმეტეს სასაწარმოებ-
თიღებისადმი, ვიდრეღა სასაებისა. ყუგანასვენელ, დაღაღათუ სინანული
იგი მღღაღამაღესა მას ჭირსა შინა აღუჩინდეს წესიღრადღა, ვაღრნა არა.
შეიღრაცხებთ სავაღრღ, ვინაღღან ეღღე ვიღრანსა შემთხმწღასა არა ჩმწრ
ღაუტეღეღებთ ცაღღაღასა, არაღღედ ცაღღაღანი ღაღვიტეღეღებენ ჩმწრ. ამის-
ღთღს არა იღღრ ზრს ღატეღეღება სინანულიღსა, რაღრთუღრთიღთ, არაღღედ შეღღაღ-
ღეღბასა თანა მღღრწეღე სინანულიღ

✱ ისიღღე ამისღღთღს მესწაღღეღა, რიცხუსა ყუ-სა ღარღრთული.

46.

46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60.

ღანაღღღებ ზრს მღღრღღელი ვანღღრღაღღაღღა რაღრთა არა შეიწენაღღრღეს
აღღა სიღღრღღელღსა შინა სხმრღაღა მღღრღღელღაღღანი, რაღღელღნიღა ეღღლღღანი
მწეღღმსსა თღსსა სიღღრღღელღსაღაღღა, რაღღელღთუ ანაღღეღად შექმნიღღისა ცაღღღვი-
საღღან არა ღაცხრღღმიღღ არიღან, ღა მღღრღღელღ-ღზიღთიღა მღღრღღებაღღა მათიღღაღან
ღანუღღმარღღმწღღაღღ ღღღღღრღღმიღღ არიღან, რაღღღღისაღღთღსღა ყუღღეღთუ ღანღანიღღრღი
მიზღღეღი, მღღსაწენაღღეღღღღღაღღ მათღღა აღსაღღებღსაღღღღი არა აღღმღსჩინდეს, მაღღინ
საღღეღთაღღსა სუღღიღღრღსა მამასა მათსა, შემღღღღაღღად მღღრღღელღთა ღარღღიღღე-
ღბაღღა, წარღღეღღღინღღს.

ღიღადღი უღღეღებღა არს ღა უსზნიღღისღღა რაღღღელღთაღღე მღღრღღელღთა
შეწენაღღეღბა აღსაღღებღსაღღღღი მღღრღღელღთა სხმრღაღა, არა მსღღღღღღად მღღრღღელღთა
ყრღღაღა, ვაღღუღა ღა ქაღღთა, არა უმეტეს ათიღსა წღღისაღთა, არაღღედ
ჭაღღეღღღაღღა ღღა ქაღღწულიღთა ათსუტეღღეღთა უღღეღწ წელიღთა ვაღღღღღღღელიღთა,
რაღღაღღმს ეღღსწე ვიღღრღანსა შემთხმწღასა შინა არა მღღრღღელღწღღანი ცაღღღაღთანი,
რაღღღღელღთაღღა იღღინი უმღღეღღღებღსაღღაღღა არღღღაღა რაღღღსმწრ ცაღღღაღად, მღღღღღღეღღ-
ღეღბასა მღღრღღის წარღღეღღღთსმწრ მესანღღღღეღღსა ღღღღღაღასა. ყუღღეღთუ ეღღე
ვიღღრღინსა

ვითარისა სწესებებისა მიხედვად არს ესე, რომელ მრავალთა მათ აღმსარებელთა ვერ ძალუძს პლყდელსა წაშქართუად ერთვის დღესა შინა შირველ ზიარებისასა, ვითარცა არს ხრესყლება, მაშინ არა რაჲმე უკუშ დაბრვოლებს რათა უწინარეს არისა გინა სამისა დღისა, ანუ თუ მთლიად შვიდეულინსა ათქმევირის აღსარება ზიარებად განმზადებულთა, გარნა ამცნებდეს შირველთა მათ დღეთა შინა აღმსარებელთა, რათაჲცა, უკეთუ ვვალად ამხილავს მათ რაჲმე სჯიანდისძან, ანუ თუ შეეშთხრესთ ახალი ცოდუაჲ, რათა შირველ ზიარებისა შეაწოდ მკვიდრდენ აღსარებად: და საგონებელ არს ძვრად შემთხრესვა ამისი.

ჩვ.

პლყდელი ჰგითხვდესრა მონანულსა ცოდუათა თვის რა თანა ამს აღნიცნუად გუართა და სხუაზბათა ცოდუათათა, უძეტესადრე გარციელთასა, რათაჲცა ესე ვითარითა სახითა არა ახწავას აღმსარებელსა ეგე ვითარნი ცოდუა, რომელიცა მას უამადმე არა უწუადჲ ძან. ვითხუა არა საშიშარ არს მხოლოდ საზოგადოთა შინა სიტყუათა, მოახსენებდესრა ათსიტყუშდთა მცნებათა, და რაჲცა წინა-აღმდეგ არს მათდა. ეგრეთვე გამკვირთხუასადა შინა ქმნილისა ცოდვსა გარემებებათასა, რომელინცა არა განადიდებენ მას, ნუ იქმნებინ პლყდელი გამომეძიებელ, არაჲდ ნაცულად მისა გამომეძიებდეს მიხედთა, სადეთ-განცა იწარძრვა ცოდუამან, რათაჲცა უძლავს წელსულის შესაბამისა საღბუნისა დადებად, ესე იგი ახწავას მონანულსა, რათაჲცა შეძღვრად მოკრდინებდეს ცოდუასა თვით დაწეებასავე შინა, და არა უტყვებდეს უძეტეს აღორძინებად, და სასიკრდინესა მის საშსალონსაგან მკსურნე გარდინებად, აღმოფხრდინდეს ფესსუსა მისსა, და თვით მონანულინსადმიცა, მიხედვსამებრ ცოდუათა მიხედისა, ძალედუას შესაბამისა სავანარბაჲსა განჩინებად.

ქ. 1.

ყამსა აღსაწებისასა, უკეთუ იხილავს ძღწედელმან ცოდვლი უკლი-
 მად და განგრილებულითა გულითა, შეშინებულ-ჭყოს იგი ცულითა
 რისხვსა ღმრისათა, ბედებართა ძინსა თანა უნაყოფოსა ხინსა. (მატ-
 თაჲი გ, მუხ: ი). წყევითა და მკუჭლთითა ლელვისათა. (მარგ-
 თაჲი ია, მუხ: იღ და ვა. ლუკ: თაჲი იგ, მუხ: ზ). სასგელითა
 მოძველითა თვით მართალთადა შესაძრწუნებელითა (ა პეტრ; თაჲი და
 მუხ: იზ და იწ). მკვლეობითა ხეცისა სიტკბოებათათა, მძჳინაწებითა
 და თანადვე დაუსრულებლობითა გეენისა სატანგულთათა ღრჭენითა
 ვბლითათა, ბნელითა ვანკვნილითა, მკუჭლმელითა მატლითა მიემ-
 სულითქმითა და გოდებითა დაუსრულებელითა, და ცეცხლითა საუკუნოდ
 უძრეტიითა. (მატ: თაჲი ვე). შეშინებულ-ჭყოს ეგრეთვე მაგალითითა და-
 სგელითა ანგელისათათა, ანა დაძრულთა უბიწაებისა თვისათა. (ბ პეტრ:
 თაჲი ბ, მუხ: ღ). ყოვლისა ქრესტიანისა წარღმნიითა. (მუხ: ე). ცეცხლითა
 სოდომისა და გომორისათა. (მუხ: ვ). უბრითა და მღტვნაჲთა ისრაი-
 ტელითა მოწუწდითა და მხაჲ და სხვთა წარწემენდითა უდაბნოსა შინა
 უბრმუნებისა მათისათვის, ესრეთ მეტყულმან მცირეჲელისა თანა
 ესე ყოველნი სახენი შეემთხმულადეს მათ, ხალა დაიწერთა საძოდურე-
 ბელად ჩუწნდა, რათა ანა ვიუყნეთ ჩუწნ გულის-მთქმელ ბარბატისა.
 (ა კორ: თაჲი ი, მუხ: ე და ია). უგანასვნიელ თანა იძს, რათა წარმო-
 უდგინავს თჳათა წინაშე აღსაწებელისათა საშინული იგი მაგალითი
 თვით ცხავრებისა ჩუწნისა თავსმდელებისა ქრისტე იესოსი, რამელიცა
 მიეცა ანა თვისთა ცოდჳათა, ანამედ ჩუწნთა თვის, და მოკუდა გჳათნსა ზედა
 და მით აჩუწნა, ვითარცა უზადოსა სარგესა შინა, ვითარმედ მართალი
 და მოუთმენელი იგი რისხჳა ღმრისა მასვე მიაგებს უნანელითა ცოდვლითა.

ქ. 2.

უკეთუ იხილავს ვანძე იჭუნეული, ანუ სასო წარწყმეტილი
 15 იე შეწყალებისა

(რიდი)

შეწეალებიანა ღმრისა, ნუგეშინის ჰსცეს მას და განამტკიცოს უზომო-
მოძთა მოწეალებითა ღმრისათა. (ზირაქ: თავი ა, მუხ: გვ. და თავი
ბ, მუხ: ია). უტყუელითა შით აღთქმითა, და ფიცითა ჩუწნდაძო
მოცემულითა, რამეთუ არა ნებავს ღმრსა სიგუდილი ცოდვლისა. (ეზეკ:
თავი ლვ, მუხ: ია ❖). არამედ ცოდვლთა ცხვენებისა-თვს მათვლინა
ღმრსან ძე თვისი სოფლად. (იოან: თავი გ, მუხ: ივ. მატ: თავი თ,
მუხ: ივ), უზომოთა სასუიდელოთა სისხლისა ქრისტესისათა უაველოთ
თვს დათხეულიათა. (ა იოან: თავი ა, მუხ: ზ. და თავი ბ, მუხ: ბ).
რამელსა შინა გუაქუს ჩუწნ გამხსნა და მოტევება ცოდუათა ჩუწნთა,
სიმდიდრისაებრ მადლისა ღმრისა. (ეფეს: თავი ა, მუხ: ზ. კელას:
თავი ა, მუხ: იდ). ეგრეთვე ნუგეშინისცეს მაგალითებითა ცოდვლ-
თათა, რამელნიცა შეწეალებულ-იქმნენ: ღაჯათ შემდგომად მრუმებისა
და ვადისვლვისა, მანასე შემდგომად ვერზთ-მსახურებისა და სხუათა
უსგულთებთა, პეტრე უარისმყოფელი, მათლე მღევნელი, მესუმრე,
მეძაჟი, ავაზაკი და სხუანი უნიცხური ❖ ❖.

❖ **იტყვს** ტყვტილიანე მოძღუარნი, სიტყუასა შინა სინანულისა-
-თვს: არა მხოლოდ გვიბრძანებს (ღმრის სინანულისა უაფასა),
არამედ გუამცნებსცა, აღგუატრფობს გვილდოძთა ცხვენებისა შიძართ,
ჭოყსავს, რათამცა გურწმუნეს მისდა: ჭირ ჩუწნ სანატრელითა, რამელითა
თვსცა ჭოყსავს ღმრისა! ჭირ სამ-გზის უბადრუვთა, უკეთუ ღმრსადა
მყოფავსა არა ვერწმუნებით!

❖ ❖ **იტყვს** წმინდა მღუდელ მოწამე კვზნიანე, სიტყუასა შინა
ზიარებისა-თვს: ვერცა სიმძიმე უსგულთებისა, ვერცა სიმკვლე
დროესა, ვერცა უვანასვნილისა სიცოცხლისა უამი გამოგუასწმბენ
შენდობისაგან (უკეთუ გურწმუნების ჭეშმარიტი შემუსრულიება გულისა,
და ბოროტთა გულის-თქმითა გარდაცუალება ვეთილად): არამედ სიურ-
ცესა შინა წიადისა თვისისა, დედა სიუწართული (ღმრისა) შიითუალავს
უძლებთა

(რიე)

უძღვებთა მოქცეულთა , და მარად უამ მაღლი ღმრისა შეიწუნებებს
მონანულთა.

ქმ.

ითარ იგი ბრძანებულ იყუა მუწლისა ჰსგეულისა ძღუდელთადმი
გულის-მოდგინებით განხილუა შორის კეთრისა და კეთრისა. (ლოუვიტ:
თავი ივ). ეგრეთვე ახლისა ჰსგეულისა ძღუდელნიცა თანამდებ არიან
ყავლითა გულის-მოდგინებითა განსჯად შორის ცოდვსა და ცოდვსა ,
თუ რადღენ საშიშრო არს სულიერი ესე კეთროვნებაჲ, ნუ თუ ღრმად
შთასრულ-არს შინაგანსა შინა სულისასა, ანუ ვრცლად განფერილ არს
ძალთა შინა მისთა და გრძნობათა : ნუ თუ შეცრულებულ-არს სატი
ქრისტესი, რამელიცა სათანადო არს რათა იყოს ჭეშმარიტსა ქრისტეანესა
შორის. (გალატ: თავი დ, მუხ: ით). ანუ თუ მოჭკლებიეს ცრუარი
სიცოცხლისა, რამელი-არს მაღლი ყავლად-წმიდისა სულისა, რამელი-
თაცა ჰსცხვრებს სული. რამეთუ არიან ცოდუანი უდიდესნი და
უმცირესნი, ზოგნი მისატევებელნი, რამელიცა არა მოავლებენ მაღლსა
სულისასა. (ა იოან: თავი ა, მუხ: ლ, და სხუანი. რამ: თავი ლ,
მუხ: ა). და ზოგნი მომაკრძინებელნი. (რამ: თავი ლ, მუხ: ივ.
კორ: თავი ვ, მუხ: თ და ი. გალატ: თავი ე, მუხ: ით, ვ და კა ჯ).
ერთთა თვსეყვიან უმცრებით და უნებლიეთ ქმნილნი , და მეორეთა
ნებსით და მეცნიერებით და განფერადებულითა საქმითა , რეცა ზინის
ზირ ღმრისა ამაღლებულითა კელითა ქმნულნი. (რიცხ: თავი იე,
მუხ: გ). რამელი უკეთუ ჭეშმარიტითა სინანულითა არა აღიხცე-
ვიან, და განმრავლდებიან დღითი დღე, მაშინ აღორძნდებიან საშინელ
ცოდუად , ზინის ზირ სულისა წმიდისა მიუტევებულად , აძასცა და
მერმესაცა სოფელსა. (მატ: თავი იბ, მუხ: ლა და ლბ. ებრ: თავი ვ,
მუხ: დ. და თავი ი, მუხ: კვ, ვთ. ა იოან: თავი ე, მუხ: ივ). ძასთანავე
რამელიცა არიან ძფლობელნი და ცოდვლთა სრულიად დამპყრობელნი.

(რამ:

შეწყალებისა ღმრისა, ნუგეშინის ჰსცეს მას და განამტკიცოს უზომო-
მოდთა მოწყალებითა ღმრისათა. (ზირაქ: თავი ა, მუხ: ვგ. და თავი
ბ, მუხ: ია). უტყუელთა შით აღთქმითა, და ფიცითა ჩუწნდამო
მარცმულითა, რამეთუ არა ნებავს ღმრსა სიკუდილი ცოდვლისა. (ეზეკ:
თავი ლგ, მუხ: ია ❖). არამედ ცოდვლთა ცხოვნებისათვის მოაგლინა
ღმრმან ძე თვისი სოფლად. (იოან: თავი გ, მუხ: ივ. მატ: თავი თ,
მუხ: ივ), უზომოთა სასუიდელოთა სისხლისა ქრისტესისათა ყოველთა
თავს დათხუილისათა. (ა იოან: თავი ა, მუხ: ზ. და თავი ბ, მუხ: ბ).
რამელსა შინა გუაქუს ჩუწნ გამოხსნა და მოტევება ცოდუათა ჩუწნთა,
სიმდიდრისაებრ მადლისა ღმრისა. (ეფეს: თავი ა, მუხ: ზ. კოლას:
თავი ა, მუხ: იდ). ეგრეთვე ნუგეშინისცეს მაგალითებითა ცოდვლ-
თათა, რამელნიცა შეწყალებულ-იქმენ: დაკათ შემდგომად მრუშებისა
და ვაწისგლევისა, მანსე შემდგომად გერმთ-მსახურებისა და სხუათა
უსგულთებთა, ჰეტრე უარისპოფული, ჰავლე მღევნელი, მეზრწრე,
მეძავი, ავაზავი და სხუანი უნიცხური ❖ ❖.

❖ **იტევს** ტერტილიანე მოძღუარი, სიტყუასა შინა სინანულისა-
-თავს: არა მხოლოდ გვიბრძანებს (ღმრ სინანულისა ყოფასა),
არამედ გუამცნებსცა, აღგუატრფობს გილდოდთა ცხოვნებისა მიმართ,
ჰფუცავს, რათამცა გურწმუნეს მისდა: ჭი რ ჩუწნ სანატრელთა, რამელთა
თავსცა ჰფუცავს ღმრ ! ჭი რ სამ-გზის უბადრუკთა, უკეთუ ღმრსაცა
მფუცავსა არა გურწმუნებით !

❖ ❖ **იტევს** წმინდა მღუდელ მოწამე კვბრინე, სიტყუასა შინა
ზიარებისათვის ; ვერცა სიმძიმე უსგულთებისა, ვერცა სიმოკლე
დრთასა, ვერცა უგანასგნელისა სიცოცხლისა უამი გამოგუახრწბენ
შენდობისაგან (უკეთუ გურწმუნების ჰემბართი შემუსრულიება გულისა,
და ბორტთა გულის-თქმთა გაწდაწყალება ვეთილად): არამედ სიგრ-
ცესა შინა წიადისა თვისისასა, დედა სიუწარული (ღმრისა) მიითუალავს
უძღებთა

(რიყ)

უძლებთა მოქცეულთა , და მარად უამ მადლი ღმრისა შეიწყნარებხ
მონანულთა.

ქ.წ.

ღითარ იგი ბრძანებულ იყუ ძესლისა ჰსჯელისა მღუდელთადმი
გულს-მოდგინებით განხილუა შორის კეთრისა და კეთრისა. (ლივეტ:
თავი ივ). ეგრეთვე ახლისა ჰსჯელისა მღუდელნიცა თანამდებ არიან
ყოვლითა გულს-მოდგინებითა განსჯად შორის ცოდვსა და ცოდვსა ,
თუ რადღენ საშიშრო არს სულიერი ესე კეთრეზებაჲ, ნუ თუ ღრმად
შთასრულ-არს შინაგანსა შინა სულისასა, ანუ ვრცლად განფენილ არს
მალთა შინა მისთა და გრძნობათა : ნუ თუ შეცრულებულ-არს სატი
ქრისტესი, რამელიცა სათანადო არს რათა იყოს ჭემმარტოსა ქრისტეანესა
შორის. (გალატ: თავი დ, მუხ: ით'). ანუ თუ მოჭკლებიეს ცრუარი
სიცოცხლისა, რამელი-არს მადლი ყოვლად-წმიდისა სულისა, რამლი-
თაცა ჰსცხორებს სული. რამეთუ არიან ცოდრუანი უდიდესნი და
უმცირესნი, ზოგნი მისატყვებულნი, რამელიცა არა მთავლებენ მადლსა
სულისასა. (ა იოან: თავი ა, მუხ: წ, და სხუანი. რამ: თავი წ,
მუხ: ა). და ზოგნი მომაკრდინებულნი. (რამ: თავი წ, მუხ: ივ.
კარ: თავი ვ, მუხ: თ და ი. გალატ: თავი ე, მუხ: ით, ვ და ვა ჰ).
ერთთა თვსეყვიან უმეცრებით და უნებლიეზ ქმნილნი , და მეორეთა
ნებსით და მეცნიერებით და განფენადებულთა საქმითა , რეცა ზირის
ზირ ღმრისა ამაღლებულთა კელითა ქმნულნი. (რიცხ: თავი იყ,
მუხ: გ). რამელი უკეთუ ჭემმარტოთა სინანულითა არა აღიხორცე-
ბიან, და განმრავლდებიან დღითი დღე, მაშინ აღორძნდებიან საშინელ
ცოდრუად , ზირის ზირ სულისა წმიდისა მიუტყვებულად ,, ამასცა და
მერმესაცა სოფელსა. (მატ: თავი იბ, მუხ: ლა და ლბ. ებრ: თავი ვ,
მუხ: დ. და თავი ი, მუხ: კვ, ვთ. ა იოან: თავი ე, მუხ: ივ). მასთანავე
რამელიმე არიან მჯობებულნი და ცოდვლთა სრულიად დამხურბულნი.
(რამ:

(რივი: თავი ვ, მუხ: იბ და ივ). რამელთადა შიშის უშირესესსა აღვილსა იხურებენ ცოდნანი ჩუქულად მიღებულნი; ხალა მუდარენი ანიან ანა მთლადელნი , რამელთა თანა ვეყნეთა ბრძალასა ჭყაფს ვადი , და ვსენი თვსეყვან მისატეყებელთა. (რივი: თავი ზ, მუხ: იდ და სხუანი).

✠ ცოდნასა მობაგუნდინებელსა შეამსგავსებს რქმადინი, მბაგუნსა დაურთლებულსა.

ქ I

ესე განმხილველთა მიუცილებელად ესაჭიროების მღუდელსა ამის-თვს, რათამდა უწყადეს, თუ რა ჭყაფს ცოდნისა თანა, და ვითარ ჭყურნას იგი: ვითარ იგი მუქლისა ჭსგულისა მღუდელნი, ბრძანებისა-მებრ ღივისა , წყლულადითა სხეულთა ვრთთ , პირველთა რამელთადა წყლული ანა საშიშარ იყო , და გუამი ანა სრულიად განსრწნილ , რა შეგინებულად შენაცხდენ მას , და თავისუფლად განუტევებდენ : სხუათა , რამელთადა ვნებაჲ საეჭოდ აღმოსჩნდებოდა , განაუყნებდენ საყუთარსა აღვილსა , და შექმდვამად შევიდეთლისა ვვალად განიხილ-ვიდენ: ხალა სხუათა რამელთადა ნანდვლითა ვეთორგნებითა ვნებულ-იქმნებოდნენ , აღმოსჩნდენ მათ შემწიგულად, და გატე ბნანვისა განდევნიდენ : ნანდვლ ეგნეთვე მღუდელნიცა , ცოდვლითა , რამელთადა ცოდნანი ანა დიდ იუყნენ , უმჯობრებით და უნებლიეთ ქმნილნი, ვინა მძიმე და სასგუნდინეცა უყვეთუ ჭემპარტით სინანულითა ეწყობთ ვურნებად , განგხნიდენ მათ და ღირს ჭყაფდენ წმიდათა საიდუმლოთა: ხალა რამელთა ცოდნანიცა დიდ ანიან , და ვვალად ჩუქულადითად აქუსთ მთანერგულ ღრმად სულსა შინა და სინანული მათი საეჭოდ არს; ეგე ვითართა უმჯობეს ანს ვიდრე დროდმდე ანა განგხნა უდი-დეს მესამინებელად და განსაფრთხილებლად სინანულისადმი : ხალა უყვეთუ განგხნას, გატნა წმიდათა საიდუმლოთაგან დაყენებულ ჭყაფს ✠ , და შექმდვამად

ვინადგან არა წყაროა წყლისა, არამედ სისხლი, და წყარო ყოვლად
წმინდისა სულისა რწმუნებულ-არს შენდა, ამაღ უკეთო იხილო ვინმე,
ვითარმედ შებღალული ცოდვთა უმყრალეს მწვრისა და უნანელი წარმ-
სდგების, არა ამხილოა, არა დააყენა, და რადსა შენდობისა ძალ
გამს მიმთხრწვად უზრუნველობისა ამის წილ. ამის უკრწ მიხეზისა-
-თვს სათნო იყო ღმრან ესეოდენითა პატრივითა მღწდელობისათა
შემოსუა თქრწნი, რათამდა თქრწნი ყოვლითა გულს-მოდგინებითა დაიმარ-
ხვდეთ ამას. ესე არს ღირსება თქრწნი, ესე არს სიმტკიცე და ესე
არს გვრგვნი, და არა იგი რათამდა სპეტაკითა და სამღწდელათა
შესამოსლითა ხვიდოდეთ ეკვლესიასა შინა. გარნა იტყვ, ვინა? შემ-
ლებელ ვარ მე ცნობად თუ ვითარნი არს ესე, ანუ იგი. არა მათ-
-თვს ვიტყვ, რამელნიცა ჩრწნდა უცნობელ არიან, არამედ მათ-თვს,
რამელნიცა ცნობილ არიან. კვალად საშინელსა რასამე და შესამრწუ-
ნებელსა წარმადგითრობ თქრწნი: არა ესოდენ ბორბტ არს ეშმაკეულ
ყოფა, ვითარ ეგე ვითართა მათ, რამელთა თვსცა იტყვს მადიქული
მავლე: ვითარმედ დასთრგუნვენ ქრისტესა, და სისხლსა აღთქმისასა
არა ღირსად შერაცხუწნი, და სულსა მადლისასა აგინებენ: ამის-თვს
ფრიად უბვირეს ეშმაკეულისა არს იგი, რამელიცა ხელაფსტა თავსა
თვსსა შემწიკულებულად, და უნანელი წარსდგების. ეშმაკეულნი,
ვინადგან ეშმაკთაგან იგვემებიან, უბრალონი არიან, და მის-თვს არა
ტანგულ-იქმნებიან: ხლოა რამელნი უღირსად წარსდგებიან წმიდისა
საიდუმლოდსადმი, მიცემულ იქმნებიან საუკუნოდ სატანგულად. ამის-
-თვს ყოველთა განვაყენებდეთ ლიტანად, რამელთა ვხედვიდეთ უღირ-
სებით მძაჟალთა. ნუ ვინ ეზიარებინ, თვნიერ მარწაფეთაგანისა ვისამე.
ნუ ვინ შებღალწებულითა გულითა მიიღებნ ჰურსა ვითარცა ირუდა,
რათა არა მსგავსივე ჭირნი მისთანავე დაესაგვარს: რამეთუ კორცი
ქრისტესა არს უბრავლესიცა ესე ერი. იხილე გულს მადგინედ ჭი
მღწდელით

მღწედელა, რაჟამს მსახურებ საიდუმლოთა, რამელ არა განარისხო-
შენ უფალი, რაჟამს არა განწესებდ გარცხა აშას, რათა არა მისცე
მხვლი აღლესული ნაყოლად ზურისა. გარნა უკეთუ ვინმე ურჩებით
და უგუნურებით ძოუხდეს ტრამეზსა აშას, გარეპიარე, ნუ შეშინდები,
გეშინოდენ ღმრისა და ნუ ვაფთავან. უკეთუ გეშინის ვაფთავან, თვთ
მისგანვე საცინელ იქმნე, რამლისაგანცა გეშინის; და უკეთუ ემიშვი
ღმრისა, ვაფთა მიერცა იქმნე პატრივქმულ. ხალა უკეთუ ვერ ივადრებ
შენ გარეპიარეგად პათდა, მაუწყე მე; არა შეუნდო მე ეგე ვითარნი
ვადნიერება. სული ჩემი შირველ დავსდჷა, ვიდრელა გარცი უფლისა
უღირსადმცა მივეც ვისმე: სისხლისა ჩემისა უფრეს ვინებო დათხევად,
ვიდრელა უფლად-წმიდისა მის სისხლისა. ზიარებად უტეო, გარდა
ღირსისა ვისამე. დაღაცათუ მწიგულევანი წარმოსდგეს ვინმე, და თქმუნ
არა უწყოდეთ იგი, არა არს ბრალი თქმუნნი, უკეთუ ხმარებულ ჰყავთ
თქმუნ პათდაში გულს-ძოდგინებითი ძასწრაფება. ესე ცხადთა თვს
უკუშ და საცნაურთა ცოდვლთა თვს მიგითხარ მე, რამელნიცა უკეთუ
განუპართენით ჩუშნ, მაშინ უცნაურნიცა აღმე გვიჩუშნეს ჩუშნ ღმრან:
ხალა უკეთუ უტევნეთ ჩუშნ საცნაურნი უნანელად, რაქსა?-თვს
გამოგვიცხადნეს ჩუშნ ღმრან უცნაურნი. არა მის-თვს ვიტყვ აშას,
რათამცა ოდენ ვაუენებდეთ ჩუშნ და განვდევნიდეთ, არამედ რათა
განუპართვდეთ და მოვაქცევდეთ ჭეშმარიტსა გზასა ზედა, და უფელთა
თვს დავსმინებდეთ ძოდუაწებასა: რამეთუ ესრეთ ძაწუალე ვწყუფთ
ღმრისა ჩუშნდა, და უძრავლესთა პათგანთა მოვაქცევთ ღმრსებით
ზიარებად, და ესრეთ ძოდვლებთ ძრავალსა სასუიდელსა თვსისა ძრავ-
მისა, და სხუათა ძოდუაწებისა წილ.

ძეთოდნი პატრიარსი კონსტანტინოპოლისა, სეკულის-განონსა ფურ-
ცელსა ფშთ, იტყვს: არიან ძრავალნი, რამელნი აღიარებენ, და მწყობ-
რებენ; გარნა, ანუ ბუნებით, ანუ ბრმოტყენებით, გინათუ ბაროტითა
ჩუშნულებითა

ჩუქულებითა ვვალად წსტადუქს, და შიაცუვიან ცადუთა შინა ესე ვითარნი უკუქ შატადის აღიატებდინ, თადენ-გზისცა შიაცუვდენ, დადაცაიუ სკანონცა თვსნ სრულ ჭყან, თადენიცა შიაცუთ ვანშ-ვანხეხელისაგან შათისა, ზიატება შათი ნუთადეს იქმენბინ.

*** **არტულებით** ინანიან იგინი, 1) **რამელიცა** არს მტყონ-ბასა შინა, და არა ნებავს დაზავება მტყონისა თვისისა თანა. 2) **რამელიცა** არა ვეთილ-მწადნელობასა შინა არს, ანუ არტულებასა კელმ-წიფისასა, ვითარცა ღონისაგან თვთ შინ ზედა დადგინებულისა მთავ-რისასა, არა ინანის, და თანა ზიატთა თვისთა არა ვანცხადებს. 3) **მშანავსა**, უკეთიუ არა ნებავს წინაშთულისა უკუნქცეფა. 4) **მკირის** მტქმენი, რამელიცა აღიატებენ წინაშე სულიერისა შამისა მკირის ყაფისა, ხალთ სამსგავრთსა შინა ჭფათვენ. 5) **ყაველი**, რამელიცა ჭფათვენ წინაშე სულიერისა შამისა უსგულაყებასა თვისსა. 6) **ყაველსა**, რამელიცა არანებავს შედგომად მთავალთადა შთავანებათა, და შედგო-მად ჭეშმარიტისა გულის-ხმის-ყაფისა, ჩუქულებითისა ცადვისაგან და-ცხრომაჲ, ვითარ იგი, მსუშებისა, მამთუთაღეობისა, მარქთაშეობისა, და სსუთა ბიწიერებათაგან.

*** **ე** ვითართა უკუქ ვანუხსნელობისა, და წმიდათხ საიდუმ-ლოთა უზიატებლობისა-თვს, იხილუ უწყება წიგნსა შინა აღსატების წესისა-თვს დადებულსა, რამელიცა დასაწყისი არს: სცნაურ უკუქ იყავნ, რამეთუ ყაველი წინასწარ თქმული სკანონოთხ შინა სიშლადლეჲ და სსუანი.

ტჲ.

ჲ ამსა ვანხსნისასა ვანეწყსებთან სკანონონი, რამელიცა არიან ვანსაკუთრებულნი: ვეთილნი საქმენი, ვითარ ჩგი, ლორწყა, შათსუა და მარყალება, არა იუ შით გულსავსე ყაფისა-თვს ღონისა ცადუ-თა წილ: რამეთუ ქრისტეშან ეთ-გზის შეწირვითა თავისს თვისისთა მსსულმშლად

მსხუშრბლად ღირისა და მამისა სრულ ჭყუნა საყვუნად განწყენდაღნი. (ებზ: თაფი ი, მუს: იღ), ანამქლ რათაძეა სავანანრეთი მით ვაჩუწნათ ჩუწნ ნაყოფნი ღირსნი სინანულიანნი. (მატ: თაფი გ, მუს: ს). და დაწდშათ დასაბაძი სათნაჲსა ცხაფრებინსა, ხალაჲ უმეტეს ნაშთნი აღსაწებულისა ცოდვსანი, ესე იგი, მიწყენი მშობელნი ცოდვსანი, და ყოფნას ყოველთა ჩუწყალებად მიღებულისანი, ყვეთჲ ყოფილ იყოს ყოვლითა შეძლებითა ჩუწნითა აღმდგომსა: რამლისა თვს სათანადო არს რათა განუწესებოდენ სავანანრთი შესაბამნი ესრეთისა საგანისანი, ესე იგი, დაენიძნოს ესე უთაწისა სათნაჲსანი აღსაწებუბა სავანანრად, რამელადა იყოს წინა აღმდგეი ცოდვსა მის, რამლისა-თვსდა განუწესებინთ იგი, მაგალ: ვეცხლის მიყნაწება მარყალება, შემწყშესა მანსჲა, მოუძლყრებულსა საწმყნაგებასა და სასაგებასა შინა ლაღჲა, და სხჲანი, მსგავსად ამისა ❖. გარნა მასთანავე მწყნის, რათა განვიხილვიდეთ სავანანრეთსა მიძღებთ ხანისსთა, რათაძეა თლქსმე არა განუწესებდეთ შეუძლებელსა, მაგალ: მხელანსა უმჯანსა მარყალების მიღებასა, მუხწყრეთა ანუ ვაწართა გარნა სხჲათა ერთა მანვალ საქმიერთა, გმქელ უბაძბითსა ლაღჲანსა, რამლისადა აღსაწებუბა შეუძლებელ არს მათ მიერ. ამას ზელა მაგალითი ქადაგმანდა სინანულიანსანი ორანე წინასწარ აღგვიწერთ ჩუწნ. (ლოყვ: თაფი გ, მუს: ია და იღ ❖❖).

❖ **ოქტობრი** მატ თაფსა გ საყოფაქცეოსა მწწავლასა ი. უითარქ შეძლებელ-ვართ ქმნად ნაყოფთა ღირსთა სინანულიანთა, თვნიერ მისა, ყვეთჲ არა წინა აღმდგებთ ცოდჲათა. ყვეთჲ სხვსა წარგიტაცებებს რამქე, იწყე საყოფისა შენისა განყოფად: ყვეთჲ დაღმარ მილ-ხარ მრწყებასა შინა მთავალ-ჲაძ, იმანსე სვეულირისაგანდა საწოლისა შენისა: ყვეთჲ შეუთარს გყოფიერს ვინმე საქმით ანუ სიტყუით, მწყევართა ყვწყ შენთა ავუთხეველე და მღვენელთა, რამელთაძე მსახუწებითა, რამელთაძე ვეთიღის-ყოფითა მომდარებოდ იწწაჲვე.

(136)

წგვისტინე წიგნსა შინა დოღმატთა თვს ეკვლიეს : თაჲსა ნდ-
ნდსრულეზა სინანულისა მდგომარეზს მას შინა, რათამცა აღმკვეხსრნი-
დეთი მიხეზთა ცოდნათათა და სიმბაფრეთა მათთა შესლოჲად არა უტყ-
უებდეთ ჩუჲნ შორის.

✠✠ საკანონისა დადებისა-თვს იხილე სასულიერისა რელო-
მენტსა შინა, დამეტება რიცხუსა იდ.

ბ.ნ.

საიდუმლოდ შემცოდეთა საიდუმლოდჲე საკანონო განეწესე-
ბოდინ , რამეთუ ცხადითა საკანონოთა გამცხადნების ცოდნაჲ ✠,
არამედ ცხადად მცოდნესნი, ვითარ იგი საანგებოდ შემრუშენი, მუძაჲნი,
გრძნების მოქმედნი , მოძთურალენი , ანგარნი და მსგავსნი ამათნი ,
რომელთაცა უსჯულთაჲ ეთველთადმი , ანუ მრავალთა მიმართ ცხად
არს, უგეთუ შემერთებისადმი გარცისა და სისხლისა ქრისტესისა სხრათა
ქრისტეანეთა თანა თვნიურ ცხადისა საკანონოესა მიღებულ იქმნებიან,
გარდა დამაბრკოლებელისა მის ცხადად მცოდნესობისა მათისა, ახლი-
საცა საცთურისა ექმნებიან მიხეზად ერთა : ვინადგან ესე ვითარსა
შემთხრესასა შინა არა იქმნების განსხრება შორის ცხადად მცოდნესითა,
და შორის მათსა , რომელიცა არა ვისგან მხილებულ არიან , და
შორის მათისანთა ქრისტეანეთა. ეგე ვითართა უგურს ცხადისა-თვს
საცთურებისა მათისა მიეცემის მათ ცხადი საკანონო , რომელიცა
საკუთარ გულსავსებად იწოდების დაბრკოლებულისა ეკვლიისისა, ესე
იგი, ქრისტეანეთ საზოგადოებისა ✠✠.

✠ წმინ-თვს იხილე ვანანი ვახილი დიდისა ლდ.

✠✠ ისრეთ განძარტებენ იერონიმე მატოეს თაჲსა ე.

წგვისტინე ენხირიდსა შინა ლაჲურენტის მიმართსა თაჲსა ეე.

ბ.ნ.

მასთანაჲე განეწესებისთ საკანონო დიდი ანუ მცირე, უფიცველენი

ანუ

ანუ უღმობიერესი ზამისამებრ ცოდვსა, მიხეხისა და განქობისა მისისა, და ჭასავისა მეზრ აღმსარებელისა, ხალა უბეტეს მიხედვსამებრ სინანულისა, ვითარცა ანს იგი; მხურვალე, ანუ თუ განგრაღებულა: რამეთუ გულსა მხურვალესა, გრძლად განწესებული სავანონა შესაძლა: ანს რათა შეუმცირდესცა: ხალა განგრაღებულსა შემოვლებულა: უკუმ განეგრძოს ❖. და ვინადგან სავანონა ანა ანს გულსავსე ყოფა ღმრისა, ვითარ იგი ზემო თქმულ ანს, ამის-თვის შესაძლებელ ანს თვნიერ სავანონაესა მიტევება მონანულისა, უკეთუ აღთქამს იგი გულითა ცრემლითურთ ანლა ედესჲ მიტევეასა ცოდვსა შიძარა ❖❖. რამეთუ ნათლის-მცემელმანცა ორანე მეზრმეთა მონანულითა განუწესნა ანა რამე სავანონა თვნიერ მათლა ბრძანებულისა, ესე იგი, რათამცა იტყუადენ ჰსგულთაებრ ხარისხისა მათისადჲი განწესებულითა. (ლოყ: თავი გ, მუხ: იგ).

❖ **სინწყლისა** მხოფ: ვრებ: ვანანი აბ. შეეჭყსე ვრებ: რბ. **ეჭრეზირი** ბ ვართ: საუფაქცეოსა ჰსწავლასა იდ: ანა ვეძიებ სიგრძესა ჟამთასა, ანამედ სულისა წარმართებასა. ესე უკუმ მიჩწყსე შე უკეთუ ღმობიერ ხარ, უკეთუ შეცწყალებულ-ხარ, ყოველივე აღსწყალებულ ანს; და უკეთუ ანა იქმნების ესე, ანად სარგებელ არიან ჟამნი. რამეთუ არცალი ვეძიებთ, რათამცა გრძლად შესწყულ იყავს წულუღება, ანამედ რათა სარგებელ სადჲე ყოავს შესწყვა. ხალა უკეთუ სარგებელ ყოა მცირესა ჟამსა, ნურღარა რამე დაემატების: და უკეთუ ანად სარგებელ ყოა შემდგამად ათისადა წლისა, მაშინ დაემატენ: და სახლჟარი ესე განხსნისა იყავს განსამართწყლად შეკრწყლისა ვაციხა.

❖❖ **იცევე** სიტყუასა შინა ფილოლონის-თვის. ესწამებ შე და თავსვიდებ, ვითარმედ უკეთუ ჩწყნგანი ვინჲ ცოდჟათა შთავრდომილი განეყენების შირველთა თვსთა ბარეცებთაგან ჭეშმარიტებით, და აღუთქამს

და ანა დასაბრუნებელია. (ბ ვართ: თაჳი ივ, მუხ: ი). დ) შეპირულ
 ამისა მისწინით მღწედელთა რათა ანა შუაბდენ, არაბედ ევედრებოდენ
 ყუფალსა აღმსარებელთა თვს, და მტკივნეულადდენ გულითა ღლე და
 დაბე, ვიდრემდის გამონახავს მათ შორის ქრისტე. (ვალატ: თაჳი დ,
 მუხ: თ) და დაემკვდროს სარწმუნოებითა გულთა შინა მათთა. (ეფეს:
 თაჳი გ, მუხ: იზ). რამდღისა-თვს სმარებულ ჰყოფდენ ყოველსა
 ძალსა და ღონის ბიებასა თვსსა, და უწამებდენ მათ სიტყვთ და საქმით
 სინანულსა ღონისა მიძაბთ, და სარწმუნოებასა ქრისტე იესოსსა,
 რათაძეა ვწუღა ანა მიიქცენ იგინი შირწყლთა ცოდნათა მიძაბთ ❖❖:
 არაბედ იყვნენ ჭყურ მატიახან წმინდა და სახმარ ყუფლისა, ყოველისა-
 თვს საქმისა ვუთილისა განმზადებულ. (ბ ტიმ: თაჳი ბ, მუხ: ვა).
 ე) ესე ვითარისა განსჯისა მიერ ცხადად ძალუბს თვთიყულისა ხილ-
 ვად, ვითარძედ ფრიად უწყსოდ იქცევიან მღწედელნი იგი, რამდღონი
 მრისხანებენრა ბრველთაგანსა ვისსამე ზედა, გინათუ რახსა-თვსმე
 დაკლებულ ჰყოფენ ზიანებისაგან წმინდათა საიდუმლოთასა ❖❖❖ ანუ
 თუ ანა უტყევენ ამბოხის ყოფად მატიახანისა ვერარისა ვეკლესიასა
 შინა, ცდესცა სხუანი ყოველნი დაუბრკოლებელად ამბოხს ყოფენ,
 ანუ თუ ანა მისცემენ სეფისკუშისა მისრულსა მისადებელად, ანუ
 სხუასა რასამე წესსა ვეკლესიისასა, რამდღისადა სხუანი ყოველნი
 არიან თანაზიან, რამდღოთამე დაკლებულ ჰყოფენ. ესე ვითარნი მღწე-
 დელნი ფრიად ჰსცოდვენ, ვინადგან ყოველითა ესე ვითარითა მოქმე-
 დებითა შეუთაცხიქმების სახელი ღონისა: რამეთუ ნივთნი წმინდანი
 მოცემულნი ჩუწნდა ნიშნად ძაღებულისა ძაღლისა ღონისა, ეგე ვითარ-
 თა შეპირულათა შინა დაიდგინებინ საჭყრწყლად საბოროტისა ანუ
 საბაგელის შემინებისა.

❖ სასულიერო რეგლამენტი დაბეჭდვასა შინა რიცხუსა ნ. მღწე-
 დელსა მას, რამდღოდა უამსა აღსარებისასა ზუაჳად და სასტიკად
 აღმარჩნდეს

აღმოსჩნდეს, მიხდის სულიერსა ჯელმწიფებასა: და რიცხუსა თ, რამე-
ლიცა განაცხადებს აღსარებულსა ცოდნასა, მას გამაზნებს მღუდელ-
ლობისაგან, და მისცემს საერთსა სამსჯავროსა. ხალა ჰსჯული
სამოქალაქო მძინებს ესე ვითარისასა უკანით ენისა აღმოგუშთასა.

*** **ჩ**მიდა რქროპირი, ცთომისა-თვს შირველისა ვაძისა იტყვს:
ნუ ჰსცოდავ ჭი რ ვაძა შემდგომად შენდობის მიღებისა; ნუ მაწსწულავ
თავსა თვსსა შემდგომად გუონებისა, ნუ შეიმწიფოლები შემდგომად
მადლისა, გულის-ხმა-ჭყავ იგი, რამელ შემდგომად შენდობის მი-
ღებისა უმპიმესი ცოდნა იქმნების. რამეთუ წყლული, შემდგომად
განმრთელებისა, უკეთუ განახლდეს, უხასტივესსა ტკივილსა მიაწევს.
უბეტეს განარისხებს იგი ღმრსა, რამელიცა შემდგომად მადლით
განწმენდისა ვვალად შეიმწიფოლების. ამის-თვს არა ღირს არს შეწყა-
ლებისა, რამელიცა შემდგომად მიტევეებისა შესცოდებს, არა ღირს
არს სიმრთელისა, რამელიცა შემდგომად განგუონებისა მოსწყლავს
თავსა თვსსა, არა ღირს არს განწმენდისა, რამელიცა შემდგომად
მადლისა შეიმწიფოლების.

*** **ჩ**რიგარი გამომეტყუწლი ბ. წიგნსა შინა ვკ. ეპისტოლი-
უკეთუ ვინმე უსამართლოდ წმიდათაგან საიდუმლოთა განაყენებს ვინმე,
არა მას, არამედ თავსა თვსსა განივითხავს.

გვსტინე სიტყუასა შინა ივ, სიტყუათა-თვს უფლისაია: იწუე
შერაცხა ძმისა შენისა, ვითარცა მუხწრისა; ვრულ-ყოფ მას ქრწ-
ყანასა ზედა, გარნა ემვადრე, სამართლად ვრულ-ყოფა; ვინადგან
სავრწლსა უსამართლოებისასა განხეთქს სიმართლე.

ქ.1.

ჩაადა ითქმის სწეულთა-თვს, არა თუ აღენ მრველთა თვსთა,
არამედ სხუათადა უკეთუ არა ესწას მათ სავუთარი მღუდელი, თვთაეული
მღუდელი, რამელიცა შეემთხვას სწეულსა, თავის უფლად შემძლებელ-არს
რათა

რათა ისძინოს აღსარება მათი და განხსნას ყოველთა ცოდუათაგან. ეგრეთვე შევრთნიდა, უკეთუ მიახლებულ-იყვნენ სიკუდილსა, და ინანდენ ჭეშმარიტებით, წმიდათადა საიდუმლოთა აზიარას, გარნა ესწეითთა შინაბითა, რათაძეა განხსნილი იგი, უკეთუ არა მოკუდეს, შემძლებელ რა იქმნეს სრულ ჭეოს საკანონოე თვსად განწესებული, და შემდგომად აღსრულებისა კვალად წარდგეს შირწყლისავე მოძღუ-რისა მიმართ, ძალისაძებრ საეკლესიოთა კანონთასა ❖.

❖ შირველისა მსოფლიო კრებ: კანონი იგ. კართაგენისა ზ. გრიგორი ნოსელისა კანონი ე.

ყვანს სწუხიანსს ჩაწესს სწესყუნსს.

ტყ.

შირწყლს შიარებისა ყოვლად წმინდისა კორცისა და სისხლისა ქრისტესისა ასწაუას სავმად ძღუდელმან მნებებელთა შიარებისათა, ვითარძედ ესე კორცი და სისხლი ქრისტესი, ვითარ ითქმის, ეგრეთცა თვთ იგივე ნივთი არს სახესა ქწყსჲე ჰუთისა და ღვინისასა: რაძეთუ მოქმედებითა სულისა წმინდისათა სრულ-იქმნების საიდუმლოე ესე, რომლისა არა რაე შეუძლებელ არს, და ქრისტემან მაცხოვარმან განა-წესა თვთ შიარება ესე უწინარეს ვნებისა თვისისა, უკანასკნელსა სე-რობასა ზედა შირველ განხრახვთ ამის-თვს, რათაძეა მოწმუნენი ქრისტეანენი ეზიარებოდენ რა საიდუმლოასა ამას შეერთებოდენ თვთ ქრისტესა, და მით ღირს იქმნებოდენ შვილობასა ზეციერისა შამისასა, და ჭეშმარიტ წევრად გჲამისა და ეკლესიისა ქრისტესისა: მოიხსენე-ბდენ მაცხოვარებისა მას ვნებასა და სიკუდილსა ქრისტესსა, და ყოვლითა გულისთა, ვითარცა მხსნელსა თვისსა, მადლობდენ მას. (ლოყვ: თაჲი ვბ, მუხ: ით. ა კორ: თაჲი ია, მუხ: ვდ, ვე, ვვ). რომლისა-თვს შიარება ესე, ევხარისტადცა, ესე იგი, საძადლოებლად იწოდების.

ბიუ.

ეგრეთვე ახწავას, ვითარმედ ზიარება ესე ღირსებით მიძღებთა ექმნებისთ ცხორებად საუკუნოდ. (ოჯან: თავი ვ, მუს: ნა, ნგ, ნდ).
 ოჯთ ქრისტე ეზიარების ეგე ვითართა და ჭეივს მათ შიარის. (მუს: ნვ).
 ხალა აღუთქმას მათ შემდგომად სიკუდილისა და აღდგომასა, ვითარცა ჭყურჭელსა პრავალ ფასსა, და სათნოსა საყაფელსა თვისსა, უკანასკნელსა დღესა შინა წინა-აღმდეგ ამისა, უღირსად მიძღებნი, მიიღებენ მას თავისა თვისისა დასასჯელად, და ეგე ვითარ ცოდნად, ვითარიცა ჭყურჭელს დაქეცნულთა გარცისა, და დამთხვეულთა ქრისტეს სისხლისათა უწრათა, და შესთხვევენ თავსა თვისსა სასჯელსა შინა ღმრისასა, ზატიჟთა უპიერთა და საუკუნითა. (ა გარ: თავი ია, მუს: ვზ, ვწ, ვთ და ლ ❖. ოჯან: თავი იგ, მუს: გგ). და ეგე ვითართა ზშირად ექმნებისთ უკანასკნელი უბზრეს ზინუელთა. (მატ: თავი იბ, მუს: მე).

❖ **ისტეთ** ამტვიცებს წმიდა ოქროშირი ვზ. ჭსწავლასა შინა, ა გარნითელთ ეპისტოლისასა, აღნიშნულისა თავის ვზ მუსლისა განმმარტებელი.

ბიუ.

❖ ამის-ავს, ხდესცა ესოდენ ღირისა და საშინელისა საიდუმლოდესა ნებავს მღუდელსა აღსრულებად, მაშინ ვითარ იგი თავისა თვისისა თანამდებ არს ყოვლითა სიწმინდითა განმზადებად, და ვრძალულებით და შინითა ღმრისათა მსახურებად ❖. ეგრეთვე მრევლთადა ზიარებად განმზადებულთა თანა ამს მიუცდილებელად მაძღუწებად, რათა იგინცა სიწმინდით და ვრძალულებით წარდგებოდენ ❖❖, და ვაყად ვაყადი გამოსცდიდეს თავსა თვისსა და გამეპიებდეს ზვნიდისსა თვისსა ყოვლითა გულს-მოდგინებითა. (ა გარ: თავი ია, მუს: ვწ), ესე იგი, უკეთუ ჭეშმარიტებით შეინანა და ინანის: უკეთუ გულითა მოძაგებულ ჭყურ ქმნილი ცოდნა, რამელთა თანა არა ოდესმე ძალ-უმს ქრისტესა

ქრისტესა გებად გულისა შინა ვაძინასა. (ბ კოთინ: თაჳი ვ, მუხ: იდ, იე). უკეთუ იწუა ქრისტესთანა ყოფა, გრძნაზსა ნაყოფსა განძათლოებისასა ქრისტეს სისხლითა მარებულსა, რამელა ანს; მშვიდობა ღმინათანა, და სინაზულსა გულისა შინა თვსსა სულისა მიერ წმინდისა. (რამ: თაჳი იდ, მუხ: იზ, და თაჳი იე, მუხ: ივ). რამეთუ ამას ყოველსა მოქმედებს ვაძინა შინის სანწმუნება ცხარელია და მაცხარებითი, რამდინა შებრცა შეჭვაჳს უცნალებელად განკითხუა თაჳისა თვსისა ყოველსა მნებებელსა ღმინსებით შიანებინასა, მამლურებინაძებთ მარტყლისა. (ბ კოთინ: თაჳი ივ, მუხ: ე)

✠ **ჩინალია**, დიდი მიუწყენს რამელსაჲმე მღჳდელსა საღმრთოსაჲ-თვს მსახურებისა სეკულის ვანანსა შინა: **არწათუე ე-ი** მღჳდელია! წარდგინებად თაჳისა თვსისა მუშავად უმცხურნელად, მართლ მკურთხელად სიტყუასა ჭეშმარიტებისასა, ნუ აღესმე წარდგები ეკკლესიასა შინა მტერობისა მექონი ვისხელაჲმე, რათა ანა განარისხა ნუტეშინის-მტყემელი, ნუ ჭეაფე მჯოთსა დღესა მსახურებისასა, და ნუ აღბარ-გლები, ანამელ ეკკლესიასა შინა ილარევედ და იკითხევედ წმიდათა წერითა ვიდრე მას უაბადდე, რამელსაჲცა შინა მტყენის შენდა აღსრულება საღმრთოჲსა მსახურებისა, და ეგრეთი წარდგე ღმინებით, და განწმენდილითა გულისთა წმიდასა საფურთხეველსა, ნუ მიმარხილავ აშიერ და იშიერ, ანამელ შიშით და მწიჯლით მღგომარებლე წინაჲმე ზეცათა შეუფისა, რათა ანა საინოყოფისა-თვს ვაძინათასა მარწათუებლე შემოვლებდ ღმინათა; ნუ თჳალა აღებ შინსა ვაძინასა, ანამელ ხედვილე მხაროდ წინამდებარეჲსა შეუფესა, და განკ-მარ მინა მღგომარეთა ძალითა: **ინილე** იუ ვის წინაჲმე მღგომარებ, და ვითარ მსახურებ.

✠ **ჩინალია** რქმარინა სიტყუასა შინა ნეტარისა-თვს ფილი-ღმინსა ანტიოხიის ეპისკოპოსისა: უკეთუ სანწმუნებითი მარებებითი

უეჭუწლად ვიხილავთ ქრისტესა, ვითარ ბაგასა შინა მწოლარქნა, ვინადგან აქადა მღებარებს ჯორცი მეუფისა, არა მჩუბრითა შესწყული, ვითარ მაშინ ბაგასა შინა, არამედ სულითა წმინდითა უფლით კერძო ვაწყობსილი. გულის-ხმა-წყეფენ თქმულთა ამით იგინი, რამელნიცა არიან საწმენებრითა განათლებულნი. მუნ მისრულითა მოგუთა სპარსეთით თაყუანის სცეს მხალად, ხალა მენ უვეთუ წმინდითა სზნიდითა წარსდგები, მაშინ მითჟალჟადლა მისა გიტყუებთ, და წარსლჟადლა ხახიდ თვსა. წარსდგე უგუწ შენცა, შესწირენ ძლჟწნი, ნუ ესტეთნი, ვითარნიცა მათ, არამედ ფრად უხატოხსენი. შიანთჟწს მას რქრო, ხალა მენ შესწირე უმანვარება, და სხჟანი სთინარებანი. შესწირეს მათ გუნდრჟგი, ხალა მენ შესწირენ ლარჟანი წრჟელნი, სულიერა სავჟეჟელი. შესწირეს მათ მუბნი, ხალა მენ შესწირე სიმდაბლე, გული დამდაბლებული და ქჟწლის საქჟე. და უვეთუ ძლჟწნითა ამით წარსდგები, მაშინ მრავლითა სასოებითა დასტვებნი სამღჟდელოსა ამას ტრანჟესა ზედა. ნუ ვჟჟეფთ უგუწ ამას მვნად ნუცა დასასჟელად სულისა ჩჟწნისა, არამედ საცხარებულად. აწ გინამებ და გვევდრებნი თქჟწნი, რათამცა უფლითა სახითა განიწჟედლეთ თქჟწნი ზინჟელად თავთა თვსთა, და ეგტეთ წარსდგებრდეთ წმინდისა საიდჟმოლასა შიმართ.

სწავლასა შინა ზე, ჰატოეს თავისასა: ნუმცავინ უდებებთ, ნუმცავინ დახსნილარბით წარმოსდგებინ აქა, არამედ უფელნივე მგზებრითა გულითა და მოტყინარბითა სულითა აღძრჟლნი. რაჟეთუ უვეთუ ჰჟრინი ზე მდგომარენი და ხამლითა მოხილნი და ვჟწრითთა კელთა მქარნი მწწრარბით სჟამდეს მასჟესა: რაადენ უმეტეს შეჟგავს შენდა განმხნობა. იგინი ზალესტინედ შიმავალ იუჟნენ, და მის-თვს სამგზავრითა სამოსითა მოხილ-იუჟნენ, ხალა მენ გიხმს ზეცად აღსლჟა, ამის-თვს შვენის მარადის სიმხნეა: რაჟეთუ არა მცირელი წინაჟმოსა
სასჟელი

სასჯელი უღირსად მხიათებელია. მთიხსენე თუ თაოდენ მსღმტრნავ
განმცემელსა ზედა , და მათი თვისა , თამბელია გუარსაღმწეს ქრისტე
იესო: ყვამდალე რათა არა თანამდებ იქმნე შენდა გარცხა და სისხლსა
ქრისტესსა: მათი დაგლეს ყოვლად წმინდა გარცხა მისი , ხალა მენ ,
შემდგომად ესოდენთა ვეთილის ყოფათა , შეგინებულთა სულითა
მიიღებ მას. რამეთუ ათა საკმათ იყო მან განვაწყება , არცაღა ყვამი-
ლის ცემა , და დაგლათა , არამედ თავსადა თვისსა შეგუაქმანებს ჩუქს ,
და არა მხლოდ საწმუნებით , არამედ თვით საქმიანთა გუყუაფს
ჩუქს გუამად თვისად: მაშა რავდენ უფროს თანა ამს უწმინდეს ყოფა
მას , თამბელიცა საიდუმლოთსა ამას ეზიანების : და ვითარცა გელითა
განმყოფელითა გარცხისა ამის , ეგრეთვე ბაგეთა , თამბელიცა აღივსებიან
სულიერითა ამით ცეცხლითა , და ენასა , თამბელიცა დაღტობილ იქ-
მების შესამწუნებელითა ამით სისხლითა , თვით მზისადა მარანდელ-
თა ზედა შეჭავს უწმინდეს ყოფათ. გულის-სმა-ჭეაე , თუ ყითარითა
მატივითა მატავცემულ საწ მენ , ვითარსა ტანამესსა ზედა დასტვები ,
თამბელ თვით ანგელთსნი მიხედუად ბრწიან , და ვერცაღა თუალთ
შემდგომად მკადამე ამიან ელვისა მისგან მის მიერ გამამვრთოლუა-
რისა. ამით უგუქს ვიზრდებით ჩუქს , ამას ვეზიანებით , და ვეგებთ
ქრისტეს თანა ერთ გუამ და ერთ გარც. ვინმე იტყოდეს მლიერე-
ბათა ყულისათა და სასმენელ ჭეუხეს , ყოველნი ქებულებანი მისნი.

¶ ფესელითა ეზისტოლისა საყოფაქყეთსა მსწავლასა შინა გ. ვხედავ
მრავალითა გარცხისა ქრისტესისა ღიტონად მხიათებელითა , და ვითარცა
შესუდების , ყუთარსა ჩუქსულებით , და სფულისდებით , ვიდრეღა
გულის-სმის-ყოფით და განზრახვით. რადეს წამოხსდგეს , იტყვს ,
წმიდისა თამბელიცა ჟამი , ვითარმცა ვან იყოს , ეზიანების წმიდათა
საიდუმლოთა , გინათუ ჟამიცა თამბელიცა ათა იყოს. რამეთუ არა
თამბელიცა ჭეაფს ღირსებითა წარდგომასა , არამედ სულითა სწმინდუ
და უმანვაება

(126)

და უძანჯოება, ამით უკუყვ მათადის წაწმენდად, და თვნიერ ამისა ნუ აღესბე.

ქე თვს ეყვს ჯდ. საყოფაქცეო წსწაულაჲ, ა ვერ: ემისტოლისა; და იმ საყოფაქცეოვე წსწაულა, ებთაელთ ემისტოლისა.

ქVI.

ქამელთადა ანა მშუწნის ჯსნილ უოფაჲ, შეძირე აღწერლილსაყბთ სინანულისა თვს, და რამელნი გინათჲ სსნილ არიანცა, გარნა მოძღწწისაგან თვსისა; აქყსთ მცნება დაცადებად საღმრთოსა ზიარებისაგან, ვიდრეჲმდის მადიწწთდენ ჩწწყლეობასა ცოდვისასა, და ნაყოფსა ღირსსა სინანულისასა აჩწწნებდენ, მათი ანა გჲეწ აწს ზიარებად. ეგრეთჲვე გარნება მისდელითადა, ვინადგან ეგე ვითართა ანა ძალყმისთ განცდა თავისა თვსისა, რამელსადა მიუცდილებულად მოითხრეს მადიწყლი. (ა ვერ: თაჲი ია, მუხ: გწ).

ქVII.

ზიძანხოს მღყდელმან, მათაჲცა მწეჲლთა ზიარებასა წმადათა საიდუმლოთაჲსა, ნაწილითა წმინდათა მოსახსენებელითა, ცოდვალთა და მიცუალბულითა თვს ნაგწწთითა, არაჲინ აზიაროს: ანაჲედ მხარად ვრანჲითა აღენ განნაწილეჲულითა; ვინადგან უოჲელნი იგი ნაწილნი ანა არიან ჯარც ქწმისტეს: მსგავსადჲვე აწცა წყლითა მით, რამელითადა შემდგომად ზიარებისა მოიწღწწების ბარძიში, და უმცირესდა აიაზმითა, ვსე იგი, განცხადების წყლითა რამელისადა მოქმედნი, რამელნიმე უმეცარნი თვსითა მოგარეჲითა შემადიწყანებენ ახალსა საიდუმლოთა, სოლო ვიყიანიმე უმეცარებთა, ანუ უდებებითა თვსითა, მიხეზისგამო სსწათა გარეჲობათაჲსა, მისჲვე ქმნად იჲადრებენ, ვერ განმსგჲელნი, ვითარმედ ამის მიერ სასიგჲდინოდ შესტოდწყწ.

ქVIII.

ქგმძალეობდენ მღყდელი დაუცხრამელად, მათაჲცა სწეჲლნი, უზიარებულად

უზიარებელია წმიდათა საიდუმლოთა, ვითარცა ყავლად უსაჭიროებისა და მაცხოვრებთისა საგზლისა, ანა განდაიცუალებოდენ: ამის-თვისა მიუძენებდეს მწყვლთა თვსთა, რათა რამელსაცა ესრეს სახლსა შინა სნეულთა, მასვე უაძსა აუწყებდენ მას, ხალთ მან უწყებულმან და-უტყოს ყოველივე და მიისწრაფოს სნეულისადმი, რათაძცა უძლეს, ვიდრედის აქუს გონება შეუთუყველი, ჭეშმარიტსა სინანულსა შინა მათუჟანა მისი, და შეძგომად აღსარებისა ღირსებით შინაბაჲ, და ესე ვითარითა საგზლითა, სასოებითა აღდგომისა და საუკუნოსა ცხოვრებისათა განუტყოს. ხალთ წინა-აღძგომსა შემთხურვასა შინა, უკეთუ რამელთაძე უღაწობითა მათუდეს სნეული უზიარებელად, მღრდელი უკურს ფიცხელსა ზღურვასა, ანუ მისედვთა განმეობათათა განკურსთასა **, ხალთ ანა მათუწყებულნი განუენებასა საღმრთოთა საიდუმლოთასა შეუძლოძილ-იქმნებინ.

** **მეტეხიანი სიტყუასა შინა ვ მღრდელობისა-თვს, თავსა დ, იტყვსა მათუჟა მე ვინძე, ანა სხუათაცან უწყებულმან, ანაძელ ბვთ ხილვისა და სმენისა ღირსქმნილმან, ვითარძელ რამელთაცა ნებავსთ ამიერ სოფლით განსლრეჲ, უკეთუ წმიდათა საიდუმლოთა უზიარებინ წმინდითა სზნიდისითა, ოდესცა აქესთ სულისა განტევებაჲ, მაშინ უშთავლესნი ანგელსნი, მიღებულნი მათით შინაგან საწმინდისა მის, წარუძღვებინ მათ ამიერ.**

** **საქმეზარციულთას, გ საყოფაქცეოსა ჰსწავ: გინათუ ერთი ოდენ განდაიცუალა უზიარებელი საიდუმლოთასა, ანა ყოველი ცხოვრება თვისი განდაქცეულ ჰყოჲ მღრდელმან. რამეთუ სულისა ერთისა წარწყმედასა თაოდენიცა აქუს ზღვევა, ეგოდენ ანა რაქსაცა სიტყვს-გებისა შეძლოებელ არს. უკეთუ ცხოვრებასა მისსა ესეოდენი აქუს ღირსება, რამეთუ ძეცა ღმრისა განვაცნა, და ესოდენ ივნთ; წარწყმელა უკურს მისი გულის-ხმა-ჰეჲ ანუ რაოდენსა სიმედგორესა მათუყურს.**

-თვის (შექმ: თავი ბ, მუს: ის). ამაღ ასწავას ეგრეთვე მღწდელ-
 მან, რომელ თანამდებ არიან მუდღელნი ერთი მკერძისა საწმუნო
 ყოფისა და შემწყობისა, და ზინველ ყოვლისა გულითადას სიყუა-
 რულსა, ვითარ ბედნიურობითსა მდგომარეობისა შინა, ეგრეთვე
 უბედურობითსადა, და სნეულობისა შინა, გინათუ მოსაწყინებელსადა
 და გრძელ უაძიერსა, შემთხვევისაგამა მთავალ გუარისა დაშავებისა,
 და რათა დაეძირნოილთს უკუშ ცოლი ქანსა ვითარცა თავსა ❀, და
 განგრძალვით ზატვისცემდეს; ხალა ქმარსა რათა უყუარდეს ცოლი,
 ვითარცა გარცი თვისი, და ვითარცა თავი თვისი, არა თუ ვითარცა
 მონა, და მცხვრები მისთანა გონიერებით, ვითარცა უბლოურესსა
 ჭურჭელსა მისცემდეს მას ზატვისა. (ა ჰეტრ: თავი გ, მუს: ზ.
 ❀ ა ჰეტრ: თავი გ, მუს: ე, ვ. ეფეს: თავი ე: მუს: ვბ, ვგ, ვდ,
 ვე, ვს, ვთ და ლგ).

ბჟ.

შინადგან მუდღელეობა შემდგომად დაცემისა ვაცთასა ცოდვისა-
 გან, და განძნებისა გარციელთა გულის-თქმითასა, იქმნა საკურნებე-
 ლად წინა-დამცემლად მრუშებისაგან. (ა გარ: თავი ზ, მუს: ბ).
 ამაღ მუდღელნი თვთ მუდღელეობისადა შინა თანამდებ არიან განგრძა-
 ლად მრუშებისაგან, ესე იგი, არათუ თდენ სიძვსაგან, რომელიცა
 იქმნების გარემეთა ზირთა თანა, არამედ ყოვლისაგანცა ნამეტნავისა ❀.
 (ა გარ: თავი ზ, მუს: ე და ვთ. ა თესალი: თავი დ, მუს: ე და ზ).
 რათაძცა იყოს ქარწილი არა სიტყვთ მხალად, არამედ საქმითაცა
 ზატითან, და საწალი მუდღინებელ. (ებრა: თავი იგ, მუს: დ.
 ეფეს: თავი ე, მუს: ლბ ❀❀).

❀ ლრა უსარგებლო იქმნებოდა წარვითხუა ცობია მართლის
 ისტარისა, და უურადღება მუდღელეთაგან წამება მისი ქმნილი წი-
 ნამე ყოვლისა: და აწ უფალო მენ უწყვი, რამეთუ არა სიძვსა-თვს
 მოვიყუანებ

(643)

მკვირვანებ ცალსა ამას ჩემსა შეუღლებად, ამაჲედ ჭეშმარიტებისა-
-თვს. (ცაბ: თაჲი 8, მიხ: 8).

✠ ✠ **ორქოზირი** საუფაქცეოა ჰსწავლ: იბ, კალას: ეზისტა-
ლისასა: ქაწინება არს საიდუმლო და სახე დიდისა საქმისა: და უფეთუ
ამის მიეტ არა იგლებ, შეივლიმე მისი, ვისოცა სახე არს იგი,
(რამელ არს ქრისტესი მისა ღმრისა ევგლესიისათანა).

საიდუმლო ესე დიდ არს (იტუვს მარციელი), ხალოა მე
ვიტუვს ქრისტეს თვს და ევგლესიისა.

644.

ჩასთანავე ამცნოს ძლიერთა, რათამცა ქაწინი აღსრულებულა
აქმნებოდეს ვეთილ წესიერთა ქრისტეანეთა სახითა, და არა წარმარ-
თულითა, თვნიერ ძღვრათა ბილწთა და საცთუნებელთა, თვნიერ რაგ-
ყათა და ამბახებთა ✠ რამელნი ემსგავსებიან უფორს სადამურთა,
ვიდრელა ქრისტეანებთა ქაწინებასა, ევგლეთვე თვნიერ მარგობისა
და უფულთა ბილწთა მარქმედებთა; ვინადგან ესე ვითარნი მარქმე-
დებანი სულისაგან ბორცისა წარმარებენ: ამასთანავე, ვითარნიცა
უფულთა თვს და ეთესებთ, ეგე ვითარნივე ნაუფიცა აღმოსცენდების:
ვითარადცა განეგების ქაწინი, ეგსახედ შეუღლების ცხოვრებელა
ახალ ქაწინებულთა მათ.

✠ **სადივიის** ვრებ: ვანანი ნბ. არა ჰმყწნისთ ქრისტეანეთა,
მიწოდებულთა ქაწინისა ზედა ტუწულყოფად ანუ რაგყოფად: არამედ
პატროსნად და საიწარებთი სერობად, გინა სადილობად, ვითარცა
შეგავსთ ქრისტეანეთა.

ხელი წმიდისა ოქოზირისა საუფაქცეოა ჰსწავლა იბ კალას:
ეზისტალიისა: რამელისა საშუალოსა დიდი ესე მარქმარი ევგლესიისა
საკმაოდ მარქმარის ქრისტეანეთა, თუ ვითარ მყწნის ქაწინებისა
განგება და აღსრულება.

645.

კჳ

ოწინათეს ქართნიებისა ზირველ ერთის ვჳრისა ანუ უმეტეს ,
 სათანადო არს გამაცხადებად მრეკლოთადმი , ვჳრთავეთა და უქმეთა
 დღეთა ეგველესიასა შინა , (რამელიცა ვართმის წიგნსა შინა ❖ , და
 ერთ მთავრულითადა ბრძანებითა ❖❖ განჩინებულ-ართს) , რათაჲცა არა
 მსრდენ არა სველიდენი ქართნიებანი , ნუ თუ უწყისა? ვინმე რათე-
 სავება , ანუ სხ-ეა რაჲმე განჩინი მიხეზი , დაბბრკოლებელი შეუღ-
 ლებისადმი ქართნიებად წარმოდგომილთა შირთა , რათა განაცხად-
 უკეთუ უწყოდეს . ხალა შორის ამისა თანამდებ არს მღრდელი რათა
 ჳვითხის სიძესა და ჳსპალსა , უწყინა? ლოცუა საუფლო , სიძვლი-
 სარწმუნოებისა , ეგრეთვე მცნებანი ათ სიტყუშდნი . რამეთუ სარ-
 ცხზრუშლ-ართს და ცოდუა ქართნიებად შესლვა , რამელითადა უნებსთ
 მაბა დედად ყოფად შვილთა და არა ცოდნაჲ მისი , რათადა თანამდებ
 არიან განსწავლად მჳლთა . და რათა უწყოდეს თჳთ მღრდელმანცა
 ხაროსხი ერთ გუაროვნობისა და ნათესაობისა , რამელითა შორის
 ქართნიება განართა მიერ ეგველესიისათა დაუენებულ არს , ხალა
 უკეთუ ვერ მიწითბილი-იქმნეს რასამე შინა , თანამდებ არს რათა
 წარუდგინოს . მღრდელთ-მთაჲრსა თჳსსა , ვითარ იგი სასული-
 ერისადა რელიამენტსა ბრძანებულ არს ; ფურცელსა იუ , რიც-
 ხუსა ია .

❖ ნატივითხე ვართმისა შინა განგება შეუღლოვბითისა ხაიდუმ-
 ლოცხა-თჳს , ფურც : ფჳა .

❖❖ შირიშლითა 1728 წელსა , აგვისტოს 15 დღესა , 10 მესლსა
 შინა . შეართითა 1765 წელსა , ივლისის 27 დღესა , (გამაცემულითა)
 განჩინებითა ბრძანებულ-ართს უამიერად გამაცხადება , ვისდაძიდა ვერ
 არს , შირთა თჳს ქართნიებით შეერთებისა მნებებელთა , ნუ თუ არსმეა?
 განჩინი რაჲმე დაბრკოლება .

კ 4 4.

ქორწინების გზგუნის კურთხევა გერ არს მიუცილებელად ეკვლესიასა შინა, და ერთა შორის, ვითარცა საჭიროთა მოწამეთა საქმისა ამის მიმართ, და უამსა მკულაღობისასა ორთავე შინთა ვითხუად: ვითარმედ ნებთა თვისთა სურვიელ-არინა? შეუღლებად. და თვნიერ მასუხისგებისა ვითხუასა ამას ხელა სხვსა არა რაჲსა მოქმედებად, და უგეთუ შინმან რამელმანმე, უფროსადრე სასპლომან აღიარა, ანუ ტირილით აუწყა უთანკობა თვისი და იმულებულა ყოფად; თანამდებ არს მღჲდელი მასვე უამსა დატევებად წესის აღსრულებისა: და მასთანავე ამცნოს მაიმულებელსა, რათა არა რაჲთამე სახითა ჰყოს მაიმულებლობად. ვინადგან ესე ვითარსა შემთხუშვასა შინა ქორწილი არა არს მტვიცე, და მაიმულებელი არა სხუშბრ შეინაცვს და დასგვილი ჩენების, ვითარცა მკლავრებით წანტაცებელი ქალისა ქორწინებად, რამლისა-თვსცა იხილე შემდგომსა ამას წინა დადებასა შინა.

ჴ მკიპითა უგუშ ხდ უშვინებითა აღვრძალოულ არს, მშობელთა მიერ შვილთა, ხოლო უფალთაგან მონათა და მხეველთა უნებლიეთ იმულება ქორწინებისა, და განსალტალ-შულად ესე ვითარისა მაიმულებლობისა ბრძანებულ არს მშობელთადმი ფიცთა ამას ხელა, ვითარმედ შირველნი არა აქორწინებდენ მეთა უნებლიეთ, ხოლო შეორენი არა განქორწინებდენ ასულთა უნებურად. ხოლო უფალნი თანამდებ არიან მსახურთა მიცემად კვლით წერილისა, ფუცებითა სასგელოსა დორსათა, და ფიცითა თვისთა: და შემდგომად ესე ვითარისა განემეობისა, უგეთუ არა რამლისამე მხრით აღმოსხნდეს უთანკობად, მაშინ მოხუველთა ქორწინებისათა (ნება აქუსთ) გზგუნისნებად ეკვლესიურითა წესდებულებითა. ჩ დ კ დ წელსა, იანურის ე დღესა დაბეჭდილ არს ამის-თვს უქაზი, და აღსასრულებელად საანგგმნა ქმნილ არს. იხილე უქაზთა შინის სხენებულისა მის წლისა და თვისთა.

⊕ გინათუ აღძრსინდენ სიძე და სძალნი ორნივე თანა ჟმანი ქარწინებით შეუღლებინა, გარნა უნებურად შძობელთა, და თუმცაღა იყოს ზირი ერთი ნებითა შძობელთათა, და მეორე თვნიერ ნებისა: ესე ვითართა უკუწ ნურადღეს გვირგვინსან ჭეოფს მღუღელი, და უფროსლა მაშინ, უკეთუ სასძლოა შძლავრებით იყოს წარტაცებულ და ქარწინებისადმი იძულებულ: ვინადგან ესე ვითარი ქარწინი, არა არს ქარწილ, არაძედ უსგულთება. რაძეთუ ასული ვადნიერ ქმნილი და ქარწიებად წარდგომილი თვნიერ შძობელთა ნებისა, და მხევალი თვნიერ ნებისა უფალთასა, ეკვლესიურსა საჯანონოსა ქრისტდებარე არიან ⊕. იგივე შუწნის გულის-სმის-ყოფად ბეთა თვს და მანათა. უკეთუ ჟვალად უფლებასა ქრისტე არიან იგინი ⊕⊕. ხალა მძლავრებით წარტაცებულნი სასძლოაჲსა ქარწინებად, შევარდებიან წყევასა ქრისტე ვითარცა თვთ, ევრეთვე თანა შემწენილა მათნი. ხალა ეკვლესიისა მხასურნი საუყუნად განკუწთასა მათკუწებენ თავთა თვსთა ⊕⊕⊕.

⊕ ღარძხსა შინა, ვანონი წმინდისა ვასილი დიდისა, ასულთა თვს ლს, და მხევალთა-თვს მ.

⊕⊕ ძეთა თვს, მისვე ვასილი დიდსა მბ.

⊕⊕⊕ ჩარტაცებელთა თვს ვბ შეათხისა მხაფ: ვრებისა ვწ. შეეჭყისსა მხაფ: ვრებ: ედ. წარტაცებულნი ქალისა ქარწინებად, და მარქმელნი მათ თანა, და თანა შემწენი მათნი, ეკვლესიის მხასურთა-განნი უკუწ განკუწთილ-იქმენ, და ერისკაცნი შეიჩ-წყნენ. ხალა საძოქალაქოაჲსა ვანონისამებრ ესე ვითარნი უკუწ დიდისა სასგელისა და მატყისა ქრისტდებარებენ: ვინადგან განსგისამებრ საქმეთა გარე-ძობისა, ბრძანებულ-არს რაძელთაძე თავისა წარკუწთა, სხუათა ნესტოთ გამოგლეჲა და ექსორიად წარგზავნა, და სხუათა კელთა მარკუწთა; ხალა თანა შემწეთა, შემდგომად ფიცსკლისა სხეულით დასგისა

დასჯისა ექსორშიად წაბგზუნა. მატეოს ვლასტარ ბ ტაშსა შინა
პანდეკტოასა, ანბანთამებტ შევრებულსა ევკლესიის ვანონთა შორის,
და რამელითამე სამაქალაქეთა სვეულოთსა, ასოსა შინა ა იგ
თაჟსა იტუჯს.

ტ. 47.

ასაკანნი, ვაცნი ნაკლებნი ათხუთმეტისა წლისა, ხოლო ქალნი
ნაკლებნი ათსამეტისა წლისა, და გინათუ ვაცი იუოს ათხუთმეტისა
წლისა, და ქალი, რომლისათანაცა ნებაჟს შეუღლება, განდაშატებულ-
აიუოს წლითა, ესე ვითართა ანა გვეტ ანს ქართწინებად: ეგტნეთვე
ფრად მახუცებულთა, დაშატებულთა და შეუღლებიანადში უხმართა,
და ვვალად გონება მოვლეთა, და მითურათა ვიდრემდის ანა განიფ-
თხონ, უბეცართა წსვეულისა დონისათა და სამწმუნებების უსაჭირთ-
ესთა წევრთასა, ვიდრემდის ანა ისწავონ; ხოლო უქმად მონათლთა
და ახლად მონათლთა, ვიდრემდის ანა წათუდგინონ დასამწმუნებელი
მოწმობაჲ, რომელ დედავაცთა ანა ესრეთ სხრეთა მხრეთა სადამე
ქმარნი, და მამავაცთა ცოლნი, დაცადებულ იქმნების ქართწინება,
ვიდრემდის მოღებულ-იქმნეს მათ თჳს დასამწმუნებელი უწყებაჲ: ხოლო
წსცნანსთა (მღჳდელიმან) რომელ უვანონთა ანს თხრუა მათი და ანა
სვეულიერთი იქმნების ქართწინება იგი, უკუნ-აქციოს, და ანა რადთამე
მიზეზითა ველ ჰეოს ქართწინებად ✠. სხრებტ მღჳდელი შემაუღლე-
ბელი ესე ვითართა ეზიარების ვანონთა უსვეულოებასა ანა სვეული-
ერთად შეუღლვილთა შინთასა, და განკრწთასა ექსტმდებარების.

✠ **ვ**ანონი ია ტიმოთესი აღიქსანდრინის ანხივმისგომოსისა: მღჳ-
დელმან მიწოდებულმან გვრგვინის ვურთხევად, უკეთუ წსცნანს, ვითარმედ
ანა სვეულიერთი ანს სხრეთა ცადრეთა ნუ თანა შიარეუთფის.

ტ. 48.

ექა გვეტ ანს მახსენებად ესეცა, თათა მღჳდელი მართლ-მოწმუნეთა
შინთა.

ქრისტე იესო, შუა-მდგომელი ჩუქნი ღმრისა შიშართ და თავსძლები, რამელი იგი მხალა-აწს განწყენდა ყოვლისა სოფლისა ცოდნათა. (ა რიან: თავი ბ, მუს: ა და ბ). რამელი მიეცა სიკუდილად ცოდნათა ჩუქნთა-თვს, და აღსდგა განმართლებისა ჩუქნისა-თვს. (რიან: თავი დ, მუს: ვე). და მას მხალასა შეუდგეს ყოვლითა გულითა და ეპყრას იგი, ვითარცა ძუწლად მამათ მთავარსა იაკობს, მეტყუწლსა: არა გიტეო შენ, უკეთუ არა მკუთხოხ მე. (შექ: თავი ლბ, მუს: ვე). ვიდრე მდის დაშიფართ მე ყოველთაგან შემასმენელთა სულისა ჩემისათა, და შიშიძღუე მე აღგილსა საფარწლისა შენისასა, და საკვრწლთა საყოფელთა შენთა.

ბ. მ.

ავთიეულსა სნეულსა, თვნიერ ზეთის კუთხევისადა, და თუფრასა შიხლებულსა სიკუდილად, შეუთვებულისა გულისა მისისა განსამხნობელად, და შემოთებულისა სულისა სანუგეშოდ, თანამდებ არს მღწეული თათა მისცეს სიტყვსაგან ღმრისა კმა საყოფელი მოძღუწება და ნუგეშინისცემაჲ, რამლითადა ვაცსა, განმავალსა ჟამიერისა ამისგან საუკუნრამსადში ცხორებისა, ებლას სასოებასა შინა ცხორებისა თვისისასა, უმჯობესად განმტკიცებულ და მოგზაუთ ყოფაჲ. რამეთუ უგანახვლნი ჟამნი ვაცობრივისა ცხორებისანი, და სიკუდილისა ღუწლნი საკუთრად უკუწ მოითხოვენ ამას ❀.

❀ **სახმარ** არიან ამისდაში, **ა**) ფსალმუნნი შესაბამნი, რამელ არიან, კბ, ვვ, მა, რიდ და რმა. აქვე თვსეუვან ფსალმუნნიცა სინანულისანი: ვ, ლზ, ნ, რვთ და რმბ. **ბ**) კვალად სხუათა წიგნთაგან უტყუწლისა სიტყვსა ღმრისათა, რამელითა შინა ცხადად იუწეებიან. **ა**) ვითარმედ არა ნებაჲს ღმრსა წარწეჲდა ცოდვისა, არამედ ცხორებაჲ ყოველთაჲჲ მიერთადმდე: ცხორელ ვარ მე, იტყვს აღონაჲ ყოფალი, არა მნებაჲს სიკუდილი ცოდვილისა, არამედ მოქცევა გზისაგან მისისა და ცხორება

(რმგ)

და ცხადდება მისი. (ეჭყ: თავი ლგ, მუხ: ია). იგივე დაიბტვი-
ცების. (ა ტიმ: თავი ბ, მუხ: ღ). ზ) გამხატყა სიუჟარულისა
ღმისა ვაცთა ნათესავისა მიმართ , ვითარჲედ ღმისან მთავლინა მე
თვისი სოფლად მხლოდ ცოდვლთა ცხადვებისა-თვს: ესრეთ შეიუჟარა
ღმისან სოფელი, ვითარჲედ მეცა თვისი მხლოდ შობილი მასცა მას,
რათა უფელსა რამელსა რწმენეს მისა მიმართ , არა წარწყმდეს ,
არამედ აქუნდეს ცხადვება საუფუნო. (ითან: თავი გ, მუხ: ივ.
და შატ: თავი თ, მუხ: იგ). იტუვს წარვედით და ისწავეთ რა არს,
წყალობა მნებავს და არა მსხჳსრბლი: არა მრვედ წოდებად -მარ-
თაღთა, არამედ ცოდვლთა სინანულად. და მოციქული შავლე რამაელთას
(თავსა წ, მუხ: ღა). უკეთუ ღთი ჩჳსნ კერძო არს , ვინ? არს
ბჳრის მეფელ ჩჳსნდა: რამელმან იგი მესცა თვისსა არა რიდა ,
არამედ ჩჳსნ უფელთა თვს მისცა იგი , ვითარ უკჳს არა მითურთ
უფელივე მოგჳანიჭეს ჩჳსნ. ო გ) ვითარჲედ ცოდვლი მონანული
მხლოდ მადლითა ღმისათა , სარწმუნოებისა მიერ ცხადვლისა და
მაცხადვანებითისა , და არა სხვთა რამთამე განმართლდების. (რამ:
თავი გ, მუხ: ვდ). განმართლდებიან უსასყიდლოდ მადლითა მისითა,
და გამხსნითა მით იესო ქრისტესითა , რამელი იგი წინასწარ
განმხადა ღმისან განსაწმენდელად სარწმუნოებითა სისხლისა მისისათა,
(მუხ: ვე. ეფეს: თავი ბ, მუხ: წ). მადლითა ხარ გამხსნილ სარ-
წმუნოებისა მიერ; და ესე არა თქმუნგან, არამედ ღმისა ნიჭი არს:
არა საქმეთაგან , რათა არავინ იქადეს. ამას თვს ევს (ა ების:
ითანესი თავი ა, მუხ: ზ). სისხლი იგი იესო ქრისტესი (შუა-
მდგომელობითა ჭეშმარიტისა სინანულისა და სასოებისა მისისათა)
განმწმელს ჩჳსნ უფლისაგან ცოდვისა. აქა შესაბამ არს (ებრ:
თავი ი, მუხ: ით). ღ) ვითარჲედ ესე სახიერება ღმისა ვერა
რამთამე უსჳყოფითა ბლოელ იქმნების, მხლოდ რათამეცა ცოდვლმან
მართოჳს

მართლმადიდებელთა ღმერთთა და გულისთა სინანული : უნადგან მამა იგი
ზეციური ესრეთ მონანულია შეიწყნარებს სიუწარყოთ ,, და წარმო-
ყრინდესა ესე მაგალითებითა; უბღებისა შვილისათა. (ლოყუ: თაჳი იე,
მუხ: ია). მეზწყობისათა. (ლოყუ: თაჳი ით, მუხ: ბ). ძუაზავისათა. (ლოყუ:
თაჳი ვგ, მუხ: მზ). ღაჳითის მწყობისა და ჳაცის ჳულისათა. (ბ მეჳ:
თაჳი იბ, მუხ: ია, იბ და იგ). ჳეტრე უარის-მყოფელისათა. (ლოყუ:
თაჳი ვბ, მუხ: აა. ითან: თაჳი ვა, მუხ: იე). და მეჳისა მონა-
ნულიათა. (ლოყუ: თაჳი ჳ, მუხ: ლწ). ე) გამოხატჳასა თანა სიუ-
წარყოლისა ღმინსსა ჳაცისა მოძაძთ , წარუგითხარ ითანეს თაჳი იზ.
და ა კარ: თაჳი იე. და შეგარნარ, ვითარმედ სიგჳდილოთ ესე
ჳამიერი ჳემძარტიტებით მონანულია თჳს ; მარწყმუნეთა და მოსაჳთა
იესო ქრისტესთა , არს თღენ ძილი , და მართლ გარდაცჳალეზა
მზაჳალ-საღმობიერისა ამის ცხარეზებისაგან საუგუნოდ ნეტარეზად.
(ითან: თაჳი ე, მუხ: ვდ). ვ) ვითარმედ იგივე ქრისტეს მარა
წყმუნეთა და სასრებითა მისითა გარდაცჳალეზადნი აღსდგებიან უჳანას-
ჳნელსა ღღესა. (ითან: თაჳი ვ, მუხ: მ). არა დასასგგელად (თაჳი გ,
მუხ: იწ). არამედ საჳვეიდრებელად ჳეცათა სასუფეჳელისა და ღიდე-
ბისა საუგუნოდესა. (ფილიბ: თაჳი გ, მუხ: ე და ვა).

(რმე)

ხალა უაველსა დაბადებულსა, რადცა სივეთე, შუწნიერება და ძალი
აქუს თვს შორის, მიძღეობენ უაველნივე საუსებისაცან მისისა, და
იგი უაველსა მარწალებასა თვსსა და უხუწბასა მხალა-ათა სახი-
ერებითა თვსითა, უაველისა შექმლებელაბითა და სიბრძნითა განუყოფს
ვითარცა ნებაჲს, და ვისდაჲი უნებს, და ვერ ხელეწიფების ვაცსა
ძოდებად თაჲით თვსით არცა ერთი რა, უვეთუ არა არს მარცხულ
მისა ზეცით. (რთან: თაჲი გ, მუხ: ვზ). რამეთუ უაველი მარცემა
ვეთილი, და უაველივე ნიჭი სრული ზეგარდამო არს გარდამსრულ
მაშისაცან ნათელთანა. (რაჲ: თაჲი ა, მუხ: იზ).

ბსჲ.

რანა შესაწუნარებელად განუყოფილთა მათ მრავალ გუარათა
მარწალებათა და უხუწბათა ღმისათა, თანამდებ არს რათა იყოს
ვაციცა განმზადებულ და შექმლებელ, რძლისა-თვს მარცა მას თვთ
უფალმან, ვითარცა გონიერსა დაბადებულსა თვსსა, უადრესი საშუა-
ლობა, რძმელ არს, მცნებაჲ ღოცუად, მეტყუწლმან: ითხრუდით
და მარგეცესთ თქუწნ; ეძიებდით და ჰმართ; ირეგდით და განგელახთ
თქუწნ. (მატ: თაჲი ზ, მუხ: ზ). ითხრუდით და მიიღოთ. (რთან:
თაჲი იჲ, მუხ: ვდ). და აღსასრულებელად მცნებისა ამის განაწეხა
ღოცუადცა. (მატ: თაჲი ვ, მუხ: თ).

ბსჲ.

რა ხალა თაჲისა თვსისა-თვს განაწეხა ესრეთ, არამედ რუწნ-
-თვს, რათამცა რუწნ უწყოდეთრა, ვითარმედ იგი მხალა არს
ვითარცა ცხარებებისა რუწნისა, ეგრეთრუწ უაველთა ვეთიღთა-მარცე-
მელი, არა ვეძიებდეთ ჭირთა შინა რუწნთა და საჭირებთა სხუათა
ღმითა, და არა ღმერთ ვუყოფდეთ არა რასამე ქმნულსა, ვითარ
იგი შირუწლთა საუკუნეთა შინა უმეცარნი ღმისანი წარმართნი ჰყო-
ფდენ, არამედ მისდაჲი წარდგომილნი ღოცვთა, მის მიერ, ვითარცა
შეზარქმედისაცან

(რბზ)

შემატებლისაგან ჩუქნისა და ყუფლისა ვითხოვდეთ ყოველთა კეთილ-
სახმართა

კ.ს.ვ.

ჩვესისა ამის და განვარტულებისა სათნო იყო ყუფლმან განსა-
ზღვრებდა ვადისა მიხართ, და მის მიერ განსხუებად მისი ყოველთა
სხუათა ცხოველთაგან შეწყენაებასა შინა და ხმარებასა კეთილის ყო-
ფათა თვსთასა. რაჰეთუ ესრეთ ვერ უჩნდა მიუწითამელსა სიბრძნესა
მისსა და სახიერებასა, რათაძეა ვადი კეთილსა მორაილებდეს მარჯუ-
საგან მაღლისა, ხმარებულ ჰყოფდეს, ანა ვითარცა უსიტყვ ცხოველი,
არაჰედ ვითარცა გარნიერად დაბადებული, ღოცვთა, მაღლობითა და
დიდებითა ყოვლად წმინდისა სახელისა მისისათა.

კ.ს.ჟ.

ზემოწერილთა მათ წინადადებთაგან ცხად არს, ვითარჰედ ღოცუა
არს საშუალობა, მარცემული ღმრისაგან ვადისად, რამლისადა შე-
წყენითა მიეახლების იგი გარნებითა თვსითა ღმრსა, და ღმრბიერებით
წარდგომილი ითხოვს მის მიერ კეთილთა მოსაძემელთა, და უკეთუ
ნებისამებრ მისისა ითხოვს რასამე საწმინდობითა, სულითა და
ჰეშმარტობითა, მაშინ მოსცემს მას ღმრს, და იგი მიიღებს.

† ისთქეთ უკუშ მოვლითა სიტყვთა: ღოცუა არს აღსლუა
ანუ ამაღლება გარნებისა ჩუქნისა ღმრისა მიხართ თხოვითურთ მისგან
კეთილთა მოცემათა. ანუ ღოცუა არს თხოვა ღმრისაგან კეთილთა
მოსაძემელთა სახეებითა აღსრულებული.

† სე ვითარნი აღწერა ღოცვსა ვერძოდ შემათქმულთა წინა დადე-
ბათა შინა დაიმტვიცების, ხალა სხუანი ვერძონი მისნი შემდგობთა
შინა დაიმტვიცნენ.

კ.ს.ჟ.

† მასთანავე მუშნის უწყებად, ვითარჰედ სახელსა ქუშმე ღოცვსასა
შეიღვან

შეიცვან მრავალნი თანამდებობანი, ვითარცა შინაგანიცა, ეგრეთვე გარეგანისაცა ღონის-მსახურებისანი: ჰსთქუა ქრისტეჲმან კეთილ შესაბამისა თაყუანისცემისა-თჳს: ჭეშმარიტნი თაყუანის-მცემელნი თაყუანის-ცემენ მაშასა სულითა და ჭეშმარიტებითა. (იოან: თავი დ, მუს: გვ). და ვჳლად ღონისა მიძინთ სიუყუარულისა-თჳს: შეიუყარო უფალი ღონი შენი უფალითა გულითა შენითა და უფალითა სულითა შენითა, და უფალითა გონებითა შენითა. (მატ: თავი გვ, მუს: ლზ). ჰსთქუა მარციელიძე: წარუდგინებთ გორცნი ეგე თქუჲსნი მსხუჲსზლად ცხადუ-ლად, წმინდად, სათნოდ ღონისა, შეტუჲსლი ეგე მსახურება თქუჲსნი. (რამ: თავი იბ, მუს: ა. და სხუანი). ესე უფელნი და მსგავსნი ამათნი ჭეშმარიტითა ლაცჳთა მიიღებენ მარქმედებასა თჳსსა, და აღსრულდებიან, და თჳნიერ ლაცჳსა მუყდლებელ-არინ.

კზზ.

შინაგანისა ღონის-მსახურებისა თანამდებობანი არინ ესენი: ჭეშმარიტი ცნობა ღონისა და სულიისა მისისა, საწმუყნება ქრისტე იესოს უფლისა, სიუყუარული ღონისა მიძინთ და მოუყნისა, სახლება ღონისა ზედა, მიში ღთისა, სიწმინდე გულისა, სიმდაბლე, მარჩილეობა, სიმშვიდე, მართმეობა და დაუცხრომელი მადლობა. და ვინაღვან უფელნი ესე აღნიშნულნი თანამდებობანი წამბინებებიან ერთისაგან მორისა, ესე იგი, ჭეშმარიტისაგან ცნობისა ღონისა, და ნებისა მისისა, წამბეგენ საწმუყნება და სიუყუარული: და ამათგან აქუსთ სხუათა უფელთა დასაბამი თჳსთ; ამის-თჳს ურთიერთჳს მარჯიდებულ-არინ ესრეთ, რამელ ერთსა თჳნიერ შეარჩისა ვერ ძალ უბს უფლადობასა შინა თჳსსა უფაჲ. ხალა ჭეშმარიტი ლაცჳთა ესე ვითარისა არსებისა არს თჳს შარის, რამელ შეძირვებს უფელთა მათ კერძო-თა, და ამისგამე სახელსა ქუჲსჳე თჳსსა შეიცავს მათ, და თჳთცა თჳნიერ მათსა ვერ ძალუბს უფაჲ.

ესენებულნი

(რძთ)

ჩვენებულნი იგი თანამდებობანი დიდნი ვიდრეჲ აზიან სათნო-
ებანი, და აწარმოებენ ვაცსა შიშის საგვრელსა მოქმედებასა. სარ-
წმუნება მოიუწყანს მას ღმრისა მიმართ, სიუწარული შეაერთებს და
ერთ სულ ჰყოფს ყუფლისა თანა. (ა კორ: თავი ვ, ძეხ: იზ).
სასება ნუგეშინისცემს, შიში ღმრისა განაბრძნობს საცხატებელად
და ღმრისაგან არა სადაჲ უტყუებს, სიწმინდე განანათლებს, სიძაბლე
და შიშინება სინანულითურთ, მოტყუებასა ცოდნათსა მოაგებენ,
მოთშინება სიმშვიდითურთ, მტვიცედ და შეურყეველად შეიქმონენ
ყოველთა შინა თანამდებობათა, და მაღლობა საუწარველ ჰყოფს მშა-
ლობას: ხელო საძეალობა, რამელითაცა ესე ყოველნი მოიპოვებინ,
ერთი ოდენ უკუშ აზის ღმრსა.

კ.ზ.ს.

შინაგანისა ღმრის-მსახურებისა მიერ, გარეგანსაცა ჰმყისნის
წარმოება, რამეთუ გარეგანი ღმრის-მსახურება, არად სხუად რადჲ
სათანადო აზის ყოფად, გარნა შინაგანისა გარეგან ჩყისნება, წარ-
მოადგინებულთ მატყუად და ქებად ყოვლად ყუენაესისა. თანამდებობანი
უკუშ ამისნი არიან ესენი: პირითა აღსარება წმინდისა სარწმუნოებისა,
ქადაგება სიტყუსა ღმრისა, და კვრინაყეთა დღეთა შინა და სხუათა
მსგავსთა ამითთა, სლჲ ეგვლესიასა შინა საგნებულთსა ღმრისა-თვს,
კრძალვით დგობა მას შინა, სმენა საჭითხაჲსა, გალობისა და ყუფრისა
სიტყუსა ღმრისა, და ქადაგებისა მისისა, მიცემა გლახავთა მოწყა-
ლებისა, და ყოველივე კეთილის ყოფა მოყუსისა სიგლახაჲსა და
ჭირსა შინა ქმნულთ, შენება ტაძართა ღმრისათა, და თვთ მისდამივე
შესაწარავთ და მისადემელი. ესე ყოველნი მსხუშრძლნი არიან კეთილ
სათნონი ღმრისანი. (ებრ: თავი ივ, ძეხ: ივ). ყვეთუ შინაგანისაგან
ღმრის-მსახურებისა, ესე იგი, სარწმუნოებისა მიერ და სიუწარულითა
ღმრისა, და მოყუსისა მიმართ მართლითა ზვითა იწარმოებინ.

✱ ღმრსა

❖ **ღ**უბცალა ბუნებითად მითელსა გარეებასა, ვითარცა ბიწველისა, ეგრეთვე შეარჩისა ზატვიცემისა ღმისა, რამელიმე ზედ მიწვენილება კერძად აქუს თავით თვისით. (ფსალ: 107, მუს: ვ). და კერძად შესაქმისაგან დაბადებულთასა მიიღებს. მებრ ამისა : ცანი უთხრობენ დიდებასა ღმისასა, და ღამე ღამესა აუწუებს მეცნიერებისა. (ფსალ: 107, მუს: გ). ვარნა რათაძეცა ესე ვითარისა ღმის-მსახურებისა ზედ მიწვენილება მითლად და სრულებით შესაძლო იყოს, და ყოველივე სავსება მისი იქმნეს, თვნიერ ცუდ შარწმუნეობისა : ამის-თვის კიდევან ბუნებითისა ზედ მიწვენილებისა სათანადო არს სიტყუათაგან ღმისათა, მოციქულთა და წინასწარ-მეტყუწლოთასა აღმოვსებად იგი; რამეთუ სიტყუანი მათნი, სიტყუანი ღმისანი არიან, სარწმუნო განმტკიცებულ უკუნიითი უკუნისამდე, შექმნულ ჭეშმარიტებო და სიწმინდებით. (ფსალ: 101, მუს: 8 და 9).

ღსდ.

ღოცუა განიყოფების სავრებულად, ესე იგი, სავკლესიად და სამხალად. სავრებულად ღოცუა არს, რამელიცა ერთა შეკრებულებისა უამსა ეკლესიასა შინა, ანუ სხუასა ადგილსა მრავალთა თანა გარდაიდების, ხალად სამხალად, რამელიცა მარტოებით აღესრულების.

ღე.

ღამხალად ღოცუა მრჩობლითა უკუწ სახიანა აღესრულების. 1) რაჟამს ვინმე სახლსა შინა, ანუ სხუასა ადგილსა, ვრებულთაგან განმარებული მარტოებით ილოცავს ყოვლისა მიმართ. ამა სახისათვის სამხალადსა ღოცვსა იტყვს ყოვლი; შევედ საუნჯესა შენსა, და დახმ ვარი შენი, და ილოცე მაშისა შენისა მიმართ ფარულად, და მაშა შენი, რამელი მხედავს დაფარულთა მოგაგას შენ ცხადად. (მატ: თავი ვ, მუს: ვ ❖). 2) რაჟამს ვინმე ვრებულსა შარის, ანუ მარტად მდგომარე, გინა მდგომარე, გულსა შინა თვისსა მხალათა

ადენ

მდენ განებითა , განა უფლითა სულითა , და უფლითა ძალითა , და უფლითა გულის-ხმის-ყოფითა , რეცა წინაშე მდგომელი უფულ-გან ჰყოფისა ღმრისა, ევედრების მას გულს-მოდგინებით. ესე ვითარისა ლოცვსა-თვს მათხსენებს მარცაჲული : თვთ ჩუწნა თავთა შინა ჩუწნთა ვკუნესით , და შვილებსა მას მავლით , გამახსნასა მას ჯარცთა ჩუწნთასა. (რამ: თავი 8, მუხ: 33). და სხუასა ადგილსა: მადლითურთ უგალობდით გულთა შინა თქუწნთა ყუფალსა. (კოლბ: თავი 6, მუხ: 19). და წმიდაცა დავით იტყვს: ღამე გულითა ჩემითა ვზრუნევდ, და შეზრუნებულ იყა სული ჩემი. (თსალ: 10, მუხ: 3-4). ხალა ერთა-თვსვე სახეთა ლოცვსათა, სამხალაოსა და სავნებულო-სათა იტყვს ქრისტე: ჭეშმარიტნი თაყუანის-მცემელნი თაყუანისცემენ მამასა სულითა და ჭეშმარიტებითა. (მათ: თავი 1, მუხ: 33 და 34). და მარცაჲული: ვილოცვდე თუ სულითა , ვილოცვდე განებითაცა. (ა კორ: თავი 12, მუხ: 19).

✱ მადალითი სამხალაოსა ჰირველის სახის ლოცვსა თვთ ქრისტე-მან აჩუწნა თავსა ზედა თვსსა. იტყვს მახარებელი : აღვიდა იესო მათსა ლოცუად თვსავან. (მატ: თავი 12, მუხ: 33). ხალა თავადი განემართის უდაბნოდ და ილოცავნ. (ლუკ: თავი 9, მუხ: 19). და ღამესა ათევდა ლოცვთა ღმრისა შიშართ. (ლუკ: თავი 9, მუხ: 18).

✱✱ მადალითნი მეთრისა სახისა სამხალაოსა ლოცვსანი. 1) მასე ზღაჲსა შეწამულსა ნუგემინის ჰსცემდათა და აძენებდა მეთა ისრაი-ლისათა, რათამცა სასაყბდენ ყუფლისა შიშართ, არცათუ ერთსა ლოც-უასა შეაჲდა ბავითა , არამედ გულითა თდენ ღაღადებდა ღმრისა შიშართ, და ისმინა მისი: ჰრქუა მას ყუფალმან: რასა? ღაღადებ ჩემდა მარშართ. (გამა: თავი 12, მუხ: 19). 2) ჩინებულთვე მადალითი წაწივითხების ანნას-თვს , დედისა სამუილა წინასწარ-მეტყუწლისა : იტყვს წერლი, ვითარმედ ილოცვდა იგი გულსა შინა თვსსა, ხალა

(რბ)

გმა მისი არა იხმად , და იგი თავისა თვისსა-თვს სიტყუას უგებს
მღუდელსა , შეტყუწლი : განუჭყენ წინაშე აუგლისა სულსა ჩეხსა
(ა შეფე : თავი ა , მუს : იგ და იე). აქა შესაბამ არს ნემის
(თავი ბ , მუს : ღ).

ტბვ.

სინწყწლითა სახითა აღსრულებული სამხალაო ღოცწყაე , იწა-
ღების შეზირად , ანუ გარეგანად ; ხალა მუერთითა შინაგანად ანუ
გულითად . თვთ ესე თავით თვისით , თვნიერ შეზირისადა არს ქაქმუ-
ღებითი , სთინა ღმისა , და მლოცწყწლისა სულიერად სარგებელ
ვითარ იგი სსენებულნი მაგალითნი და მცნებანი აღმოაჩინებენ , ხალა
გარეგანი შეზირი , უკეთუ თვნიერ გულითადისა იქმნების , ესე არა
დიდ არს , ამასთანავე კვალადსა უკეთუ ექმნების ესე არა თუ ბუნე-
ბითით უძლურებითა , არამედ ფარისეულობითა , მაშინ საბაგელ არს
იგი წინაშე აუგლისა , და მლოცწყწლისა სულიერად საფრებელ , რამეთუ
ცოდნად შეერაცხების მას . (მატ : თავი ვ , მუს : ე . ღოც : თავი იწ ,
მუს : ია).

ტბგ.

შინაგანი გულითი ღოცწყაე მართლის შესაძლი არს აღსრულებად
ჭაზრითა , სულითა და სარწყმუნებითა , რაძლისა-თვსცა ვაძი ღმის
მოშინი და გეთილ-მხახური ყოველსა აღგისა , და ყოველისა საქმისა
თანა შემძლებელ არს , და თანაძლებსა არს ქმნად მისა , მცნების
მისებრ მოციქულისა : აღოცეუდით ყოველსა ყამსა სულითა . (ეფეს :
თავი ვ , მუს : იწ). და არა რახსა ძალუძს დაბრვალებად მისა . (რაძ :
თავი წ , მუს : ღე). რდენძსა იუას გულითი მხურწყალება ღმისა მიძართ ,
და გამოსატყა ყოველგან შეოფობსა ღმისასა . რამეთუ ესე ვითარსა
შინა სულითა მდგომარეობასა , რახსა ძალუძს დაბრვალებად გულსა
შინა თქმად ამისა : ღმთა შეძიწყალე მე : ღმთა შეძეწყი მე , და სსყანი .

ტბდ.

ტბა.

ტ უძედა გულით ლოცუა თვნიელ ზეპირისა, არს მარტყდებითი და ზეპირი თვნიელ გულითისა ველ ეგების ესრეთ: განა აღენ გულითისა ზეპირად და ზეპირისა უგულუბელს ყოფად არა შუშნის რათყნითი. კაცი შედგინებულ არს ხულისა მიერ და ჯანცისა, და ამის-თვს ვითარცა ხულისა, ეგრეთჲს ჯანცითადა თანაძლებ არს ლოცუასა და დიდებასა ღმრისასა. (ა კან: თავი ვ, მუხ: გ).

რ ამლის-თვს ღალადებს დაჯითცა: სიტყუანი ჩემნი ყურად-ისწყნ ყოფალთ, მხედენ ჭმასა ლოცუსა ჩემისასა, შეუფერ ჩემს და ღმრისა და ყოფალი ახწავებლანა მარტყლთა ლოცუასა, წმქუა მათ: არდეს ილოცვდეთ, იტყუდეთ: (ლ:უკ: თავი ია, მუხ: ბ). ამით სიტყუათო თვს და ჭმისა ჯანცითა ბაგეთასა დაუტყუებულად შანა განთადა გულითთა, იტყვს ყოფალი, და დაჯითცა. ჭყმბარტყებასა ამას მტვიცელ ამტვიცებენ მაგალითნი თვთ მაცხარუნისანი. (იოან: თავი იზ), სწულუბით. (მატ: თავი გვ, მუხ: ლთ და შბ. საქმ: თავი ა, მუხ: ვლ. და თავი დ, მუხ: ვლ), და სხუანი: საწინასწარ-მეტყუწლონი, და ფხალაშუნნი დაჯითისნი, რამლისა გამადა მარადის ვითარცა გულითა, ეგრეთჲ შეხაბაშსა ღმრისა ბაგეთა მიერცა დაუტყუებულად გულისა ველ არს ლოცუად.

ტბვ.

ტ რათაძცა ზეპირი ლოცუა სავსებულად ან-უ სამხარულად აღსრულუბული არა შეუტარცხთი მლოცუწლთა ცადრად, და არა ითქუას ქმრისტყანეთა ზედა იგი, რადცა ითქუა პირველ იუდიანთა ზედა: ერი ესე მატრისძეგმს მე ბაგითა მათითა, ხარლთ გულნი მათნი შანად განმარტყულ-არნი ჩემგან. (მატ: თავი იე, მუხ: ს). ამას შუშნის ყოფლითა ხულისთა სწრაფა და ხმევა ძალისა, რათაძცა ზეპირსა ლოცუასა მინა უძლადეს გულითი, და იქმნებოდეს მარადის მის თანა შეუტარტყულ.

✦ **კ**მისა აღსრულებად შექმლებულ ვიქმნებით ესე ვითარითა სახითა, რაჟამს განუმზადებდეთ ჯარციელად თავთა თვსთა ღოცუნადში, თანამდებ ვართ ეგრეთჲს უფლითა ხულითადა განმზადებულნი წარღ-გომად წინაშე უფლისა. რაჟამს მოვიდრევთ მუხლთა, თანაგჟამს მოდრევად თვთ გულისადა. რაჟამს აღვიზურებთ კელთა, და თჳალთა აღჴახჴამთ ზე, თანა გჴამს თანად უფელთა ჴახნთადა გულისათა ამაღლებად, ძებრ ამისა: აღჴახჴნეთ გულნი ჩუწნნი კელთა თანა ღონისა მიძართ ძაღლისა ცათა შინა გოდება. (ოცრემ: თავი გ, მუხ: მა). უკანასკნელ, რაჟამს ვიტყვთ ბაგითა: მიწყალე მე ღონო, თანა გჴამს თანად გულითადა ჴმობად, მიწყალე მე ღონო. და ესრეთითა სახითა იქმნების სათნო სიღყჴანი შინისა ჩუწნისანი, და ჴრახჴანი გულისა ჩუწნისანი წინაშე უფლისა. (თხალ: ის, მუხ: იე).

სჴჴ.

✦ **ლ**ოცჴა სავრებულთა და ხამხლოთა შუწნის რათა იქმნებოდეს მარადის სულითა და ჴემშარიტებითა, რამეთუ ამას ეძიებს ჩუწნებთ თვთ შამა იგი ზეციური. (ოჯან: თავი დ, მუხ: კვ). არამედ რაჲ უფჴს არს სულითა და ჴემშარიტებითა ღოცუნად. ჴოგად ეკვლესიისა მოძღჴართა გულის-ხმის-ყოფისამებრ, სულითა ღოცუნად, არს ღოცუნად საწმჴნებითა, შიშითა ღონისათა და სიუჴარულითა, უღრმესითა სიმდაბლითა და შემუსრვილებითა გულისათა. ჴოლო ჴემშარიტებით ღოცუნად, არს ღოცუნად უჴრად-ღებითა და გულის-ხმის-ყოფითა შინუ-თნებელად, და არა მხოლოდ გარეგანითა სახითა ჴ.

✦ **რ**ინადადებისა ამის მიუთ შექმლებულ-არს თვთეყული თავისა თვსისა შესწავებასა და გულის-ხმის-ყოფასა, თუ ვითარ ილოცავს იგი, სულითამეა და ჴემშარიტებითა, ანუ თუ ღოცუნად მხოლოდ ბაგითა. უკეთუ ვისმე არა აჴყს გულსა შინა თვსსა ჴრძალულებითა მოძრიაზად ღონისა მიძართ, ესე იგი, არცა შიში, და არცა სიუჴარული

(რე)

იგი ანა ილაცავს სულითა, და მასთანავე უკეთუ ანა მცირედ ყურად იღებს ლაცუასა, იგი ანაღა ჭეშმარიტებით ილაცავს. და ესრეთ თვითუული თავისა თვისისა თანაბლებარს შესწავებად, და მგრძნობელი თვს შარის ნაკლულყვანებასა ჭეშმარიტისა ლაცვსასა, აღვლალ შემძლებელ-იქმნების შეწყვნითა მაღლისა ღმისათა განმარაჟად თავისა თვისისა.

ტბ. Գ.

ზინა-აღმდეგ სახარებითისა ამის ვანონისა ჰსცადჟჟნ ყოველნი იგი, რამელნიცა ერთსა თდენ ვარცვიელსა მაძმარებასა ზედა, ვითარ იგი, მრავალ-მეტყუჟნობასა და მუხლთა დრეკასა მხლოდ გარეშეთასა, დასდებენ ძალსა ლაცვსასა, ხლოა შინაგან თავისა თვისისა ანა ვითარამე აქჟსთ მხურვალეობა ღმისა შიძართ, და ანაღა ებიებენ ქანებად მისსა, ხსჟასა იტყვან და ხსჟასა ჰაზრთბენ. ხლოა იგანი გვალად უმეტესად ჰსცადჟჟნ, რამელნიცა ილაცჟჟნ შირძოთნეობით, მხლოდ თდენ საჩჟნებელად თვთა თვსთა წინაშე ვაცთა, და განზრახჟათა შინა თვსთა ანა შექან არიან ღმისა: რამლასა-თვსცა ყოველთა ესე ვითართა წარსამართებელად ლაცჟათა შინა თანა ამსთ, რათა აქჟნდესთ დაუფიწყებელი სახსარად ვანონი ესე: სულ არს ღმი, და თაჟჟანის მცემელთა მისთა, სულითა და ჭეშმარიტებითა თანა ამს თაჟჟანის-ცემა. (იონ: თავი დ, მუხ: ვდ).

ტათამცა ლაცჟანი ჩჟჟნნი, ვითარცა სამხლოოდ, ეგრეთვე სავრებულადცა ქმნილნი, მარადის აღვსრულებოდენ სულითა და ჭეშმარიტებითა: ამის-თვს წინადაიდებიან აქა მის-თვს რამელნიმე ღონისძიებანი.

ტბ. Զ.

შირველი ღონისძიება დაიდების უგჟჟ შემდგომსა ამას განზრახჟასა შინა: თაჟამს წარვდკებოდეთ გარებითა ჩჟჟნითა ღმისა შიძართ.

შიშართ სავრებულად ანუ განმხალცივებით , და გუწნებებს მოწოდება ხავრტრისა და წმინდისა სახელისა მისისა , მაშინ განვიზრახვდეთ საშინელისა მისთვის დიდებულებისა ღირისა , და მიუწთაბელისა ყოველი გან მყოფობისა მისისა , განვიზრახვდეთ უნდობისათვისცა ჩუწნისა და სიგლახავისა განმსგეღნი , თუ ვინ არს ღირი ჩუწნი , და ვითარა არს იგი , და ვინ და ვითარნი ვართ ჩუწნი . იგი არს სული უკუდავი , ყოვლად-წმინდა , ყოვლად-სახიყნი , მცნობელი გულთა და გარებთა ჩუწნთა : ხალა ჩუწნი კორცითა შკძობილნი , მუკუდავნი , ბორტნი , და განწინაშათა შინა ჩუწნთა წინაშე მისა მანვიერნი : ვინაცა თანა-გუამს განწმენდა თავთა თვსთა ყოვლისაგან შეგინებისა კორციასა და სულისა , და ეგრეთ ყოვლად შესაძლებელითა კრძალულებითა და შიშითა მოწოდებად სახელისა მისისა : თამეთუ ღირი ჩუწნი ცეცხლ განძლუველ-არს . (ებრ : თავი იგ , მუხ : ვს) , და სახელი მისი , სახელი დიდ და საშინელ და წმინდა არს . (ესალი : ეს , მუხ : გ) .

ტატ.

მოკრუ შირტრისაგან წარმოებს . უკეთუ ღირი ჩუწნი არს სული ყოვლად უმანკა , და სახელი მისი წმინდა არს და საშინელ , მაშა ემესაბამების , რათამცა ყოველი მლოცრული გულს-მოდგინებით განიზრახვდეს . 1) ღირისათვის , ვითარმედ იგი ესრეთ წმინდა არს და მართალ , რომელ არცაღა უძირესი ბიწიერება და ზაკუა უნდა მას : ღირი არა ეგრე ხარ ვითარმცა გინდა უსგეღლება . (ესალი : ე , მუხ : ე) . 2) თავისა თვისისა თვის , ვითარმედ იურვისა , გულითა ცოდუთა თვისთა თვის , და ჭკუშპირიტებით შეუწინებდისა , ანუ თუ ინანის წინაშე ყოვლისა , ანუ თუ უმეტეს და უმეტეს დაუცხრობელად მსცადავს . ვინადგან ღირი უხანელთა ცოდვლათსა არა ისმენს . (ირან : თავი თ , მუხ : ღა) . კაცი მახისხლო და მზაკუარი მსცავს ყოვალსა , და სსწანი : არამედ უკეთუ ვინმე არს ღირის მსახურ , ესე იგი ყოვლითა სულითა

სულითა მიივლტის ღმრისა მიძართ და მწუხარებს ცოდნათა თვსთა
თვს , და იწყებს ქმნას ნებისა მისისასა , ამისი უკუშ იხმინის.
გ) უკანასკნელ ჰმწუშნის განზრახუა ამის-თვსცა , რათა რაჲსაღა
ვითხარდეთ ჩუშნ ღმრისა მიძართ , არა იქმნებოდეს წინა აღმდგომ
ნებისა მისისა , რათა არა ითქმას ჩუშნდამოცა : არა იცით რასა
ითხარვთ. (მარგ: თაჲი ი , მუხ: ლშ)

ბ.ბ.

ჰესამე: აღნიშნულთა მათ განზრახუათა თანა ზოგად უარველსა
და თვთარეულსაღა მწუშნის ქრებოდ ესე ვითარნი გულის-თქმნი .
ა) რათამცა ლოცვთა თვსითა შექმნავსებულსა ჰატვირცეებასა შესწირ-
ვიდენ ღმრისა მიძართ : შესწირვედით ყულისა შვილნი ღმრისანი
დიდებასა და ჰატვირცა. (ვსალ: ვშ , მუხ: ა და ბ). ბ) მოძრარბანი
გულისანი , და განმზადებულებანი სულიანი დაცულ აქმნდენ ესწვრნი
ვითარნიღა შესაბამნი არიან ჩუშნგან დიდებულებისა ღმრისა და სი-
წმინდისა მისისადმი. (ბ ვარ: თაჲი ზ , მუხ: ა ა ჰე-ვრ: თაჲი ა , მუხ: იგ)
გ) ჰქმმარბისა სარწმუნებასა სახარებისასა , ცხარველსა სასარებასა ,
და მხურჩარღესა სიყუარულსა ღმრისა მიძართსა , წამებულ-ჰყარდენ
სიწმუნებითა გულასათა. (მარგ: თაჲი იბ , მუხ: გ). დ) ესე
ვითარსა განმზადებულებასა თანა სულიასა წინა-დაუდებდენ ღმრსა
სურვილსა გულიასა , ანუ თხარვასა მარსცემელთა ვეთილთასა , ყლრმე-
სითა სიძდაბლითა და ვრბალულებითა. (ლოყვ: თაჲი იშ , მუხ: იგ)
მეჩუშნისა-თვს. (მატ: თაჲი შ , მუხ: შ და თ). ასისთავისა თვს-
ე) ვარნა ამას უარველსა თანა , არა თუ თაჲსა ზედა თვსსა , ვრცაღა
ლოცნათა თვსთა , არაჲედ ყუთარსა ზედა იესო ქრისტესა , და მარწუ-
არებასა მისსა , ჰმწუშნის ყარვლისა სასარებისა დადება. რამეთუ რავდენნი
იგი აღთქმანი ღმრისანი არიან მას შინა არს (ესე იგი ქრისტეს შარის)
წე იგი , და მას შინა ამინი. (ბ ვარ: თაჲი ა , მუხ: გ)

ქჩ.

წინადაგან. ღმირი ჩუწნი ფორიად სახიერ არს, სულ გრბელ და მრავალ-მარწეაღე, და უმარწრაფეს განმარტებს იგო კელთა თვსთა მარცემად, ვიდრემდის ჩუწნი მარლებად, და უარველსა დღესა და უამსა მარწეენს ჩუწნი ზედა უხუწზათა თვსთა, მარგუცემს სულსა და სიცარცხლესა, და უარველთა სახმართა სამუწზებლად ცხარვრებისა. (ა ტიპ: თავი ვ, მუხ: იზ). და უარველთა ბარარტთაგან განგუარინებს: ამაღესე ვითართა ქუწლის მარქმედებთა ღმირსათა გულის-ხმის მუარველმან და ზატორის მუცნაუმან, ვინმე არა განიფრთხლს უარველითა გულითა და სულითა ვედრებად მისა. წმიდა დავით განმსჯელი ამისი დარადებს უარველითა სულითა: დავითსევეს სული ჩემი უფალსა, და უარველი გარება ჩემი სახელსა წმინდასა მისსა; და ძლიერითა მხურუარლებითა ღმირსა მიმართისა სიუარულისათა აღტყინებული განამეარებს მასვე: დავითსევეს სული ჩემი უფალსა, და ნუ დავიწეებ უარველსა მარცემულსა მისსა. (ფხალ: რბ, მუხ: ა და ბ).

ქჩღ.

ქესუთე: მუუსწარვებული სიუარული ღმირსა, ძლიერი დარნის მიება არს სულითა და ჭემმარტებითა ლარცვსა, უყეთუ ვინ გარებად მარღებს მას: რამეთუ ესრეთ მუიუარა ღმირსა სარფელი, იტყვს ქრისტე, ვითარმედ მეცა თვსი მისცა ჩუწნი წილ. (დარან: თავი გ, მუხ: იზ). ამით სიუარულითა განხურვებულმან მარციქულმან, ვითარცა თავისა თვსისა თვს, ეგრეთვე სხუათაცა მწგავსთა თვს, წსთქუა: ვინ გარგუარმარარს ჩუწნი სიუარულსა ღმირსასა, ჭირმანა, არა იწარებამან, არა ურვამან, არა ნუ მასვლმან. ვერარამან. ხარო მიმხედუწლი ჩუწნი-თვს ვნებულსა ქრისტე იესარს ზედა ჭ, და მგრმარბელი მის მარრის გარებათა უარმატებულესსა სიუარულსა ღმირსასა, ლარცვთა, სულითა და ჭემმარტებითა, მნებებული ჩუწნი-დარცა მასვე წსწავებად: ამის-თვს მარვიდრევე მუხლთა.

(რთ)

მუხლითა ჩებთა შამხა შიმართ ზეცათასა, რათა მოგცესთ თქმს, ცნობად გარდარეული იგი მეცნიერებისა სიუწარული ქრისტესი, რათა აღივსნეთ თქმს უაფლითა ხავსებითა ღმრისათა. (ეფეს: თავი გ, მუხ: ით).

✱ **ო**კეთუ ვინმე აწცა, ჩუწ-თვს ვნებულსა ქრისტე იესოს უფალსა ჩუწსა მისედვდეს უაფლითა სულითა, და ვნებასა მისსა, სივრდილსა, დაფლუასა და აღდგომასა განსჯიდეს, სადა იგი თვსსადა განმართლებასა, ვითარ რომელსამე ქარტასა ზედა ცხოვლად გამოწერილსა იხილავს, იგი ჭეშმარიტად ვერ შეძლებულ-იქმნების არა ლოცუად უაფლითა გულითა, და უაფლითა გულის-ხმის-უფლითა. რამეთუ ესოდენ მარწულულ-იქმნების მაშინ გული მისი სიუწარულითა ქრისტესითა, რომელ ვინღა დაივიწყებს თავსა თვსსა, და ესე ვითარსა ხარისხსა ლოცვასა აღვალს, რომელ არღარა უკუწ სიტყვთა, არამედ უფროს ცრემლითა, ვითარ იგი იტყვან წმიდანი უასილი და აგვსტინე არა მშვნით, არამედ უფროსღა სულთქმით ილოცავს, და რასადა ჭგრძნობს მაშინ თვს შორის გული, და ხედავს სული, ენასა გამოთქმად მისა ვერ ძალუძს. ამას უკუწ განცხრომასა შინა იუო წინასწარ-მეტყველი დავით, ოდესცა წითქუა: რა წსქეს ჩემი ცათა შინა. და შენგანრა ვინებუ ქმსუანასა ზედა. მთავლდა გულსა ჩემსა, და სხუანი: (ფსალ: ობ, მუხ: ვდ). და მარციქული ამავე სიუწარულისა ისრითა განწინილი, იტყვს: მრწამს ვითარმედ არცა სივრდილმან, არცა ცხა-ვრებამან, არცა ანგელოსთა, არცა სხუამან დაბადებულმან შემძლარს ჩუწს განუენებად სიუწარულსა ღმრისასა, რომელ არს ქრისტე იესოს მიერ. (რომ: თავი მ, მუხ: ლს და ლთ).

ბრწ.

მეექუსე: ჭეშმარიტსა ღმრისადმი ლოცუასა თანაშემწეექმნიან აღთქმანი ღმრისანი, უკეთუ მტვიცედ და ჭეშმარიტებით ვირწმუნებთ: შით უმეტეს, რომელ მათმიერ სარწმუნოება სახარებისა განმრავლდების

ვაფსა

ვაცსა შორის, სიუწართული აღმართების, სახარება და მღვთების
 შეყურეველად. მაგალითად ამისა არს აბრაამ. (რამ: თაფი და მუხ:
 გ და ვა). და სხუანიცა: (ებრ: თაფი ია), ამით შემწყობითა გან-
 ღვიძებულ-იქმების ვაცი ჭეშმარიტისა ლაცვსა მიძართ. რამეთუ თვით
 აღთქმულთა საქმეთა და აღსრულებისა მათისა მარადეპულება მიიზი-
 დაუს მისდაძივე. ხალხ სხვთა ღონის-ბიებითა აღთქმითა ღონისათა
 აღსრულებისა შეუძლებელ-არს მიშთხეცვად, ვარნა აღენ ჭეშმარი-
 ტითა ლაცვთა.

ქ რ უ .

ქ მ ვ დ ე : ბუნებითისაგამო უძლურებისა და სხუათა განუძობათა,
 აღესმუ ესთღენ მარადეპულებულ და დახსნილ-იქმების სული ვაცისა,
 და გული განქუაებულ, რამელ სხენებულთა მათ განზრახუთა თვს,
 და მარადეპობისა-თვს ღონისა, და სიუწართლისა და აღთქმითა მისთა
 თვს არა განჭსფის, და ესრეთ საჯუთარსა ითხარეს განღვებასა და
 წარძართეებასა გულისასა, ესე ვათარსა მდგომარეობასა შინა თანა ამს
 თაფისა თვსასა იძულება ლაცვსადმი შეზინისა გინათუ გულსადა
 ჩუწნსა არა ნებადღეს, მარადეპდეს გონებად სიტყუათა ამით ქრისტესთა:
 სასუჭეველი ცათა იიძულების, და რამელნი იიძულებენ, მათ მიიტა-
 ცან აგი. (მატ: თაფი ია, მუხ: იბ). და სხუანი: რაჟაწეთ შესლუად
 იწრასა მისგან ვარისა, რამეთუ მრავალნი ეძიებენ შესლუად და ვერ
 უძლარ. (ლოყ: თაფი იგ, მუხ: ვდ). და შესაწეფნელად განზრახვსა
 თქმულთა მათ სიტყუათა ქრისტესთა, ხმარებულ ზეოფდეს ლაცუასა შინა
 სიტყუათა ამით დავითისთა: მიეახლა სული ჩემი შინასა, მაცხარე მე
 სიტყვსაებრ შენისა. მიერთულა სულსა ჩემსა მარუინებითა, დამბტვიცე
 მე სიტყვთა შენითა. გუხ სიტყუისა განმამარე ჩემგან, და სფეულითა
 შენითა შემიწალე მე. (ფსალ: რიწ, მუხ: ვე, ვს და ვთ). მაცხარ-
 ზენ ჩუწნ და სახელსა შენსა ვხადღეთ. (ფსალ: რთ, მუხ: ით).

სახითა

სახითა ამით იძულებითა მავალს ვაფი ზეპირისა ლაცვსა მიერ შინა-
განისაღბი და იწყებს ლაცუნსა სულითა და ჭეშმარიტებითა და ესრეთ
თანა შემწეებების ერთი შეატყნოსა მარქედებითა სულისა წინდისათა. ❖❖

❖ ❖ **ჩ**მიდან შავანი სიტყუასა შინა დაცვსა-თვს გულისა თავსა იგ-
რადენცა შესაძლო-არს, შუშნის ვადად ვადადსა იძულება თავისა
თვსისა დაუცხრობელად ყაფისა-თვს ლაცუნათა შინა მანადის თხავითა
და საწმუნოებითა, რათა მავიდეს ყუფალი და სავანე ჭყავს მის
შორის, და ახწავას და განაშტვიდოს იგი ყაფელთა შინა მცნებათა
თვსთა, და რათა სული მისი იქმნეს სახლად იესო ქრისტესა. (და
ქრისტემარე მასვე თავსა შინა). და ესრეთ იხილავს რა ღმირი მალაქაწყესა,
და თავისა თვსისა ძალითად მამულებელსა კეთილისაღბი, დაღაცათუ
გული განეპიიქეადეს მისგან, მასცემს მას ჭეშმარიტსა ლაცუნსა.

❖ ❖ **ჩ**მიდა აგვსტინე წიგნსა შინა, მიცნალებულთა თვს, თავ: ე-
განეგანი ზეპირი ლაცუნა შეუძლებელ არს რათა იყავს ჭეშმარიტ
თვნიერ შინაგანისა, არამედ შინაგანიცა გულითა თვნიერ ზეპირისა
მავალდების და დაშტვების, ხელთა ზეპირისა თანა განმთავალდების და
განმლიერებულ იქმნების.

სეპირი ლაცუნა, საკუთრად მამინ მავიუნანს ძლიერესლსა შინა-
განისა გულითისაღბი, აღდესცა იგი საწმუნოებით და კრძალვით
ყურად იღებს სიტყუათა ლაცვსა თვსისათა. ვინადგან გულის-ხმის-
-ყაფა სიტყუათა შინა დაფართულთ და ძალი სულისა, განადგობებენ
გულსა და სულსა ჩუშნსა, და ესრეთ ძლიერესლი იწყებს სულითა
და ჭეშმარიტებითა ლაცუნსა. და ესე ვითარისა გულის-ხმის ყაფისა-
-თვს, რათამცა იყავს იგი ნანდვლ შემწედ, ანა შუშნის მსწრაფლად
წარმართება სიტყუათა ლაცუნსა შინა, მცნებისა ამისებრ: ნუ იწწაფი
წინითა შენითა, და გული შენი რათა ანა მსწრაფადდეს გამაღებად
სიტყუნსა წინაშე შინსა ღმირსასა. (ეკვლეს. თავი ე, მუს: 5).

(რ.გ.)

კრზ.

ტიტრე: განზრახა ქმნულთა ცოდნათა-თვს, და გრძნობა მისწილ რისხვსა ღმრისა თავსა ზედა თვსსა, განებად მალეა საშინელისა სასჯელისა ღმრისა, და გამოსახა ყოფადთა მათ მატითა, არა მცირედ შესაწყენელ ექმნებიან ლოცუასა, რამეთუ ესე ყოველნი ფრიად შემუხრვენ გულსა ვაფისასა და აიძულებენ ღმრისა მიერ თხრვასა წყალობისასა. ესე ვითარსა განზრახვასა შინა იყორა წინასწარ-მეტყუელი და ვით ყოვლითა, გულითა მიქცეული ყოფილიადმი დაღადებდა: ყოვლოთა გულის წყრამითა შენითა მამხილებ მე, ნყცა რისხვთა შენითა მწსწავლი მე. განმკურნე მე ყოვლო, რამეთუ შემპირწუნდეს ძუალნი ჩემნი და სული ჩემი შემპრწუნდა ფრიად, და სხუანი. (თხალ: ვ, მუხ: ბ, გ და დ).

კრჟ.

ტიტესრე: შაქმედება სულისა ღმრისა უჭემპარიტესი უგუწ არს თანა შეწევნა ლოცვსა, რამეთუ სული წმინდა, ვითარცა ქადაგებს მორციქული თანა შეგუწწევვის ჩუწნ უძლოურებათა შინა ჩუწნთა: რამეთუ რამცა იგი ვითხრვეთ, ვითარ იგი გვერ არს, არა ვიცით, არამედ თვთ იგი სული მეც არს ჩუწნ-თვს სულთქმითა მით უსიტყუწლითა. (რამ: თავი ც, მუხ: ვვ). და მსგავსად ამისა, მამღურითა ამით და მასწავლებელითა სულითა ღმრისათა, ყოველნი იგი ზემცხსენებულნი განზრახუანი იქმნებიან სასარგებლო და ძლიერ, და მათ თანა სულიცა ღმრისა წარმართებს გულსა ჩუწნსა და აღამყნებს ლოცუასა ზედა ვითარცა შუწნის. (ეზუკ: თავი ლვ, მუხ: ვვ). ამის-თვს შექგავთ ყოველთა მლოცუწლითა თხრვად ყოფილისა მიერ სულისა წმინდისა, რათამცა გუასწავებდეს ჩუწნ იგი ჭემპარიტსა ლოცუასა: ხლო ჩუწნდა გვერ არს ყოვლითა სულითა და მარხუად, რათამცა არა განჯარისხებდეთ საქმითა, არცა სიტყვთა, არცა განზრახვთა წინა-აღმდგომითა სულისა წმინდისათა

(123)

წმინდისათა , და ამის მიერ ანცალა განუამწარებდეთ მას , მაშხსენე-
ბელნი მცნებისა ამის : ნუ შეაწუხებთ სულსა ღმრისასა , რომლითაცა
იგი აღიბეჭდენით დღედ გამახსნიას . (ეფეს : თავი დ . მუხ : ლ) .

ბრწ.

ოვეთუ ღმრისი ჩუქნი ყოველგან არს და ყოველსავე აღავსებს ,
და სახელი მისი , სახელი დიდ და საშინელი და წმინდა არს , და
ლოცუანი , რომელნიცა სულითა და ჭეშმარიტებოთა შეიწირვიან , სათნო-
არიან მისა : მაშა შენ მოკრძალო ვაცო და ცოდვლო , წარსდგერა
საუღრისა მიმართ დიდებისა ღმრისა და გენებოხ სდალ მისა , დაუტყვე
ყოველივე ქრესნიერი , გულის-ხმა-ჭყავ თავი თვისი წინაშე ზირსა მისსა
მდგომარედ , და იგი მხედრულად გულისა შენისა , დაუარდი ღმრის-
ებრად ზირსა ზედა ქრესნიისასა წინაშე ყოვლად-ბლიერისა და ყოვლად-
ამოწყალისა შემოქმედისა და მაცხავრისა შენისა , მიართუ მას ღმრის
მუქნიერი ზატივი და დიდება , წამებულ-ჭყავ სარწმუნოება შენი და სიუწყა-
ნული მხალოდ მისდა შესაბამი , აღიარე თავი თვისი უღირსად და უბადრუ-
ვად მსგავსად მანახესსა , და მეზრისა და უბედებისა შვლისა , და ეგრეთ
სახელისა მისისა-თვს წმინდისა ითხოვე მის მიერ ვეთილოთა მოცემანი .

ბრწ.

ვეთილნი მოცემანი უკრეს არიან მწიგნობნი , სულიერნი და
ჯარციელნი : სულიერნი არიან , ცნობა ღმრისა , ჰსჯულისა მისისა ,
სარწმუნოება ქრისტე იესოსი , სინანული , მოტყვევა ცოდუათა , და
სხუანი : იხილე რიცხუსა შინა რლზ . ხალა ჯარციელნი არიან ,
სიმართლე ჯარციელი , საზრდელი , სასმელი , და შესამოსელი ; ესე
ყოველნი მიუცილებლად საჭირთნი არიან : ამისდამი შეჭავს , სიმდიდრე ,
ზატივი , დიდება და დღევრბელობა .

ბრწ.

რითაშედ თანამდებ ვართ ჩუქნი თხავად ღმრისა მიერ შემოქმულთა
ვეთილოთა

ვეთილთა შათ მონაცემელთა : შორის სხუათა მაგალითთა ამას გუჲსწაგებს ჩუენ მტვიცელ თვთ ლაცუჲა უფლისა , რამელიცა არს უაგელთა თვს საზოგადოდ და სათვითოდ სრული ვანანი და მოძღუროება ლაცვსა : რამეთუ მას შინა განსაზღურობულ არს , ვითარცა სულიერთა ვეთილთა , ეგრეთვე გარციელთადა , თუ ვითართა სახელდებით შუენის თხზვად.

ქ.ჩ.წ.

რა ურგებ არს აქა მონსენება ლაცვსა თვს უფლისა : დაღათუ არს იგი მოვლუ , გარნა სიმოვლესა შინა თვსსა შეადავს უაგელთავე საჭირთა სათხზველთა , საუკუნისა და უამიერისა ვაცობრისა ცხადრებისადმი შესაბამთა ✱

✱ რაცხვარმან ჩუენმან ქრისტე იესომ თვსგან მონაცემელსა ლაცუჲასა შინა განსაზღუდა : ა) რათა შირველ უაგლისა ვითხზვდეთ ზეციერისაგან მაშისა წმინდა უაგასა სახელისა მისისა : წმიდა იუაჲნ სახელი მენი სახელი ღმრისა თვთ თაჲით თვსით არს წმინდა და წყარო სიწმინდისა : გარნა ჩუენ თხზვითა ამით ვევედრებით , რათაძცა მან სათნო იყოს განსწავლა ჩუენი , და ღირს გუყოს მას , რათა ჩუენცა უძლოთ საკვრულისა და წმინდისა სახელისა მისისა წმინდა უაგად , ესე იგი , რათა ვიცნობდეთ , გვიუყარდეს , ვხადოდეთ და ვადიდებდეთ . ხალა წმინდა იუაგის სახელი ღმრისა და შატიუ იცემების ჩუენ შორის , და ჩუენ მის შორის , და განუნათლდებით მის მიერ აღესცა საქმეთაგან მისთა ვსენობთ მას , აღეს შირველ საუკუნესა და უაგლისა შექმდებელსა , უაგლად ბრძენსა და უაგლად სახიერსა , მართალსა და უაგლად მარჯალესა მას აღვიარებთ . აღესცა სასწაულნი მისნი , და მიუწითამელი ჩუენ თვს განგებულება მისი დაგვიკვრდების , და უაგელთა სულიერთა და გარციელთა ვეთილთა , რამელითადა დაუსტვებთო ცხადრებასა ამას შინა , მას მხალისა მისეხად და მამნიჭებელად

და მოძნელებულად უგრძობელისითარე სახითა აღვიარებთ და ვბადლობთ
მაქებელნი, ესრეთ: წმიდაა, წმიდაა, წმიდაა ყოვლია საბაით: და
მათ ყოველთა თანა განზრახსა ჩუწნსა და საქმესა, და თვით ცხო-
ვრებასადა ვატიწად და დიდებად სახელისა მისისა განუაგებთ.

ჴარნა ვინადგან ჩუწნ თაფით თვისით შემოთქმულითა მით სახითა
სახელისა ღმრისა წმიდა ყოვად ვერ მალგვიძს, ამის-თვს გარდა
პირველისა მის თხარისა, რეცა რამელიმე საშუალოდა ბრძანებულ-
არს მისდამი: **3**) თხარა ღმრისა მიერ სუფევისა მისისა: მარედინ
სუფევა შენი. სუფევა ღმრისა, სუფევა არს ყოველთა საუყურეთა, და
მეუფება მისი ყოველსა შორის თესლსა და თესლს. (ფსალ: 136
მუს: იგ)- არამედ ვითხარეთ ჩუწნ აქა არა ამას სუფევასა, არამედ
სუფევასა მადლისა: (ვლას: თავი 1, მუს: იგ)- და სუფევასა
დიდებისა, ესე იგი, რათაძეა სუფევდეს იგი ჩუწნ შორის ჭეშმარი-
ტითა სარწმუნოებითა სახარებისათა, ხოლო ცოდნასა ურწმუნოებისა
არა აქუნდეს ადგილი ჩუწნ შორის, და სულთ წმინდა გვიძოდეს
ჩუწნ ყოველსა ჭეშმარიტებასა შედა. (იოან: თავი ივ, მუს: იგ)-
და ადმარცენდეს ჩუწნ შორის ნაყოფთა სულიერთა. (ვლას: თავი ე,
მუს: ვბ)- და ცუდნი მიდრევილებანი, ჩუწნნი არა უფლებდენ ჩუწნ
შედა. (რამ: თავი ვ, მუს: იდ)- და ვითარ უსახურებასა ურწმუნოებო-
ხასა, ეგრეთვე სფულისა გარდაშაჴალსა ცხოვრებასა უყურაქცევდეს
ყოვლი ჩუწნგან, და ნაცულად მისა მარგჴანიჭებდეს მას, რათაძეა
ღმრთი დღედ აღარბნდებოდეს ჩუწნ შორის სუფევა მადლისა მისისა,
ვითარცა სახარების მადლურებითა და სარწმუნოებითა, ეგრეთვე ცხო-
ვრებითადა მისდავე თანახმათა. და ესრეთ შეძგამად უამიერისა ამის
ცხოვრებისა საუყურასა მის შეცათა სასუფეველისა დიდებისა გუჴარს
ჩუწნ მეძვდრედ.

მა ვითარ იგი სუფევადა ესე მადლისა დამტვიცებად ჩუწნ შორის

ვერ შეძლებულ არს, და ბრწყინება დიდებისა მისისა ვერ განა-
ცისკრავნებს გულთა ჩუწნთა, ვიდრემდის სიბნელე უდებებისა, და
საბურველი ურჩებისა არა აღიმტყბის სულთაგან ჩუწნთა. (ბ ვარინთა:
თავი გ, მუს: ივ). და ვიდრემდის არა ვიქმნებით ჩუწნ წინაშე
უფლისა ჩუწნისა ყოვლადვე მარჩილნი: ამის-თვის უკუწ განწესებულ-
-არს: გ) თხავა ზეციერისა მაძისა მიერ, რათაძეცა დანერგას ჩუწნ
შარის ნიჭი მარჩილებისა, ესე იგი, მარცეს წადიერება და ძალი
გულსა ჩუწნსა ქმნად ნებისა მისისა. და ესრეთ სიტყვითა ამით:
ოყავნ ნება შენი, ვითარცა რათა შინა, ეგრეთც ქუწყანასა ზედა,
ვითხავთ მაძისა მიერ არა მას, რათაძეცა ჭყას მან, რაძეცა ნებავეს,
არაძეცა მას, რათაძეცა ჩუწნ ძალგვედრას ქმნად, და ვჭყაფდეთ, რაძეცა
მას ნებავეს ჩუწნგან. ხალა ნებავეს მას ჩუწნ ყოველთა ცხავრება,
და მეცნიერებასა ჭეშმარიტებისასა მარსლყო. (ა ტიპ: თავი ბ, მუს: დ).
ნებავეს * რათაძეცა ვისმენდეთ ჩუწნ სიტყუასა მისსა და გუწწმენეს
მისი. (იოან: თავი ვ, მუს: ვთ). და ნებასა მისსა მეწანებელსა
ჩუწნსა გზად ცხავრებისა საუგუნოსად აღვასრულებდეთ არა ლიტონად,
არაძეცა მსგავსად ანგელოსთა ზეციერთა: რამეთუ ამით საშუალობითა
დამტვიცდების ჩუწნ შარის ღმრისა მიერ მარცემული სუფევაძე მადლისა,
და განისწმნებსრა ჩუწნ შარის მადლი სულისა წმინდისა, ადვლადრე
შეუძლებთ წმიდა ყოფასა სახელისა ღმრისასა. ესე ვითართა უკუწ
სახითა ვითარცა იტევს მარციქული, მდიდრად წარგუწმართების ჩუწნ
შესავალი იგი საუგუნოსა მის სასუფეველისა უფლისა ჩუწნისა იესო-
ქრისტეს დიდებისა. (ბ პეტრ: თავი ა, მუს: ია).

წამედ რათაძეცა ჩუწნ მარხებასა შინა ხსენებულთა მათ სული-
ერთა ნიჭთასა, ნავლულევაწებამან ვარციელთა ვეთილთამან არა მარ-
აწიოს ვითარიმე დაბრკალევაძე, და შეძლებულ ვიქმნეთ ჩუწნ უამი-
ერისა ცხავრებისა განვლად საფარწმლსა ქუწმე სახიერებისა ღმრისასა

ვეთილ დღეობით , ამის-თვის თხზვასა თანა მათ ნიჭთანა აღნიშნულ
არს. დ) თხზვაჲ ეამიერთა ვეთილთა: ჰური ჩუწნი არსებისა მამკე
ჩუწნი დღეს. ამას თხზვასა შინა სახელსა ქუწუჲ ჰურისასა შუწნის
გულის-ხმის-ყოფად ყოველივე საჭირაჲ და ვეთილ-სახმარნი რამელთა
ვარუჲ ვაცთა საზოგადოებასა და თვთ ცხარეებასა ვერ ძალუბსთ
გებად, და ამის-თვის ყოველნივე ჰსწავლანი, კელაზნებანი, სარეწავნი,
და თვთ მხართუწლობანიცა, ვაცთა საზოგადოებისა ვეთილ მდგომარ-
ეობისა თვს სახმარნი შეიცვან აქა. ხალა დაღათუ ყოფალი თვისი-
სამებრ სახიერებისა თვნიერ თხზვისაცა ჩუწნისა მოგუცემს ყოველთს
სულსა და ცხარეებასა და საზრდელსა უამსა თვსსა. (ფსალ: რმდ.
მუხ: იე და იუ). და დაძეარებს ვაცთა შორის ძალათა განსაგე-
ბელთა. (რამ: თაუი იგ, მუხ: ა). და მათ მიერ დანერგავს ჰსწა-
ვლათა და კელაზნებათა. (დან: თაუი ბ, მუხ: ვა. ოგავ: თაუი ს,
მუხ: იდ). გარნა თვთ იგივე მართალთაებრ მსგავრთა თვსთა განმ-
ბატეუბელი ერთა უძაღლოებისა წილ და განმრავლებისა უსამართლოთ
ებათასა, ოდესჲ კერძოდ, და ოდესჲ ყოველთავე სხენებულთა მათ
ვეთილთა მიუღებს. (ისაი: თაუი გ, მუხ: ბ და გ). ამის-თვის ჩუწნი
თხზვითა ამით ვითხზეთ, რათამცა ყოველსა დღესა მოგუწეძღეს ჩუწნი
ყოველთავე კელილ-სახმართა ამის ცხარეებისათა, ესე იგი, მოგუწინა
ჭებდეს ვეთილ შეზავებასა ჰაერისასა, განამრავლებდეს ნაყოფთა ქუწ-
უანისათა, აკურთხევდეს შრომათა ჩუწნითა და სარეწავთა, და განამტვი-
ცებდეს სხეულისა ჩუწნისა სიმართელესა, და მით ვეთილ მდგომარ-
ეობა ყოვლისა საზოგადოებისა ოქმნებოდეს შუორყვევლ: და არა თუ
მხლოდ ამის-თვის ვევედრებით მას, არამედ რათამცა ჩუწნი ყოველთავე
ოქმულთა მასაცემელთა მისთა შემსგავსებულად ნებისა მისისა უპლოთ
ხმევაჲ ვეთილსა შინა, სადღილებულად და წმინდა საყოფელად სახელისა
მისისა, ვინაცა მითვე თხზვითა ამასცა ვევედრებით სახიერებასა მისსა:

ჲ ვინადგან

წინადაცხად შიშობისადაც ანა მხაროდ სულიერთა ვითაღთისა, ანაშედა ვარციელთადაც ფრიად დაძაბრვალელებელ ანთან ცოდუანი ჩუწნნი: რაშეთუ ცოდუთა ჩუწნთა-თვს ხშირადრე ვაჭლდებით უაველთა ვითაღთისა : აშის-თვს , რათაშედა ანა დაგვესაგვას ესე , ბრძანებულს ანს ჩუწნდა: ე) თხარვა ღმრისა შიურ შენდობისა და შატევეებისა ცოდუთასა: შატევეენ ჩუწნ თანანადებნი ჩუწნნი , ვითარცა ჩუწნდა შიურტევეებთ თანაშდეებთა შათ ჩუწნთა. თხარვაჲ ესე შატევიურანს ჩუწნ სინანულად ჩუწნშიურ ქმნულთა თვს ბორტთა. და ვინადაც იუფალნი ჩუწნნი ფრიად სახიურ ანს და გუყარაბს ჩუწნ , აშის-თვს ნებავს რათა ჩუწნდა შას შინა ვბაშდეებთ შას : ვინადაც შატევიურანს ცნობად , ვითარშედა შატევეება თანანადებთა ჩუწნთა იქმნების შაშან , რდეს ჩუწნდა შიურტევეებთ თანაშდეებთა ჩუწნთა. (შატ : თაგი ვ , შუს : იდ და იე). რაშლიისა-თვსცა თანაგუაშს ჩუწნ შატევეებისა შებრ შატევიურანსა , რათა ვიურნეთ შობაშე ღმრისა ვითარცა შვილნი საყურელნი. (ეფეს : თაგი ე , შუს : ა) . და ესრეთ წყალბის შეატეკლნი შიურტევეებდეთ ურთიერთანს , ვითარ იგი გურნებავს ჩუწნდა შატევეად ღმრისაგან შატევეებისა. (ეფეს : თაგი დ , შუს : რბ). აშით სახითა და ლარცთა გუახწავა ჩუწნ ქრისტეშან შირველისა და უდრდესისა დაბრვალეებისა უგურნევევაჲ ჩუწნგან.

წინან უგურნე სხუანიცა დაბრვალეებანი , სახკლისდებით , უაველნივე განსადდელნი და საცთურნი შინაგანნი და ვარეკანნი , ესე იგი ვარციანი , სარგლისა , და ეშავეისანი , რაშკლთა შიურცა ვაცი შინა-დირებულნი გრძნობით და უგრძნობელად შიდრკების აღსრულეებისადაც ცოდვსა , და ესრეთ სხენებულნი იგი განსადდელნი განგუაყენებენ ჩუწნ ნებისაგან ღმრისა , და სუფევისა შისისა , და ანა გვტევეებენ წებინდა უაფად სახკლისა შისისა , და ვინადაც საყურითთა ბალითა ჩუწნითა ანა ვბა ვართ ჩუწნ წინა დადგაშად , და უგურნევევად შათდა : აშის-თვს

ამის-თვის შეეჩუქებოდა და შეძლებდა სათხარველად განწესებულ-აძრს თხარვა-
ხსნისა და განწინებისა, ვითარცა ყოველთაგან განსაცდელთა, და
ყოველისაგან საქმისა ბოროტისა: ეგრეთვე თვით შეძიებულისაგანცა
ჩუქნისა შთანსათქმელად უხილავისა მტერისა ეშმაკისა.

ჩუ შემაყუანებ ჩუქნ განსაცდელსა, არამედ მიხსნენ ჩუქნ
ბოროტისაგან.

ჩ დასაწყისი და დასასრული საუფლავსა ღოცვსა, სჯუთარსა
ნუგეშინისცემასა, განღვებვასა, და სასოებისა ვეთილისა განმტკიცებვასა
იხურავს თვს შორის. დასაწყისი: შამაო ჩუქნო, რომელი ხარ ცათა
შინა: წარმოგვდგენს ჩუქნ შეუსწორებელსა მარყალვას ღმინსა, რა
რომლითაცა ჩუქნ უღიმისნი ესე ღიმს გუყნა მან პედ თვსა ყოფად-
(ორან: თაჳი ა, მუს: იბ). და შეძვდრედ საუფუნეთა შეცდეთა
ვეთილთა. (ორამ: თაჳი ც, მუს: იწ). ხლო დასასრული: რამეთუ
შენი არს სუფევა და ძალი და დიდება საუფუნეთა შინა, ამინ. აღსავსე
არს პლიერთა განმხნობითა და უყრდავითა სასოებითა, რამეთუ შამა
იგა ჩუქნი ერთი არს ყუფალი ცისა და ქუქნისა, პირველ-საუფუნო
და ყოველისა შექმლებელი. სუფევა მისი, ძალი მისი და დიდება მისი
ჭგიეს საუფუნოდ. და ამის-თვის უფეთუ სარწმუნოებით და სიყუარუ-
ლით ვხადდეთ მას, და შედგომილნი მისდა შევსწინვიდეთ პატრვსა
და დიდებასა: მაშინ ვერ ვინ შექმლებელ იქმნების მიტაცებად ჩუქნდა
ველთაგან მისთა; და ესრეთ მოგუცემს ჩუქნ ცხოვრებასა საუფუნესა.
(ორან: თაჳი ი, მუს: ვს და ვა).

ბბ.

ღოცვსა ამის მია უმეტეს თანამდებ არს თვითყული ყადრეს
შენადრხად. რომელი თვით ყუფალმან მოგუცა ჩუქნ იგი, და მას შინა
მაკლითა, განწნა საკვანწყლითა განვარტულებითა ყოველნივე საჭირთნა
სათხარვარნი შეცულა ჭყუნა. და ამის-თვის ყოველნივე დაუგდებულად

თანამდებ არიან ჩსწავლასა მისსა, და გულის-ხმის-ყოფასა, ფრიადითა
ჭრბალულებითა სმარებასა, არა თუ აღენ მიძწყურნი და განთიად,
ჟამსა აღდგომისა და დაწოლისასა, არამედ მარადისცა; და ამას
მართხუვენ ჩწყნგან სიტყუანი ესე, რამელსა იტყვს ყუფალი: ესრეთ
ილოცევდით.

კან.

როიან სსჟანიცა საღმრთოსა წერილსა შინა აღწყრნილნი ლოც-
ჟანი, ვითარცა სამოდწყრებულად ჩწყნდა, ეგრეთვე სახმარებულადცა:
მეწყნისა; ღთო მილხინე ცოდვლსა ამას. (ლოყ: თავი იწ, მუხ: იგ).
ყბლებსა შვლისა: შაძა, ვწსცოდე ცად მიძართ და წინაშე შენსა,
და სსჟანი. (ლოყ: თავი იე, მუხ: ვა). ავახავისა ვგუარსა ზედა
მლოცჟსლისა, შომისხენე შე ყუფალო, ოდეს მახვდე სუფევითა შენითა,
(ლოყ: თავი ვგ, მუხ: შბ). და სსჟანი. შოვლენი ესე ლოცჟანი
ბოგვს, და თანამდებცა ვართ, რათა ხმარებულ ვწყეთ ღთისადმი
სათხოვნულად ცოდჟათა შატეკებისა.

კან.

არდა ლოცვსა საყულოსა და სსჟათა, მიხედვსამებრ გარე-
მობათა საქმეთა და საჭირებათასა, არა წინა აღმდეგ არს ყუფლისა,
არამედ სათნოცა, სსჟათა სიტყუათა მიერ, ვითარცა თვთ საქმე, ანუ
საჭირება წარმოგვდგენდეს, თხრვად ღთისაგან მოწყალებისა, თავისა
თვსისა-თვს, ანუ თუ მოყუსისა-თვს. შრავალნი ყვწყს შავალითნი
გჟასწავებენ ჩწყნ ამას: ათნი ვეთროვანნი ვაცნი მნებებულნი განწყენ-
დისანი. (ლოყ: თავი იხ, მუხ: იგ). ასის თავი, მოხურნე შონისა
თვსისა განკურნებისა. (შატ: თავი წ, მუხ: წ). და სსჟათაცა შრ-
ვალთა იხმარნეს საყუთარნი თვსნი სიტყუანი და შოვლენი, არამედ
გარემობისამებრ საჭირებათა მათთასა შესაბამნი, და თვთოეული
მადგანი საწადელსა თვსსა მიუძიხვა; ეგრეთვე აწცა, ვის რადცა
საჭირება

(111)

საჭიროება აქვს და ანა თანამდებ არს მრავალთა სიტუაქათა შიებდა ,
არაქედ რაეხადა საჭიროება და მხურჩალება გულისა მახსებდეს მას,
მითვე ხადღინ აუჯალსა

114.

ხავმაოდ უკუქს ცხად არს ზემოთქმულთაგან, რომელ სულიერთად
და ჯარციელთა ვეთილთა გერ არს თხუაე ღმისა შიერ ; გარნა
მასთანავე სათანადო არს ცნობად , რომელ სულიერნი ვეთილნი ,
ვითარცა უამიერისათვის , ეგრეთვე საუკუნოებსა ცხავრებისათვისა სა-
სარგებლო არიან და საჭირო ვადისად. რაქეთუ აქვსთ აღთქმანი
აწინდელისა და მეტისა ცხავრებისანი : ხალო ჯარციელნი ვეთილნი
უამიერისათვის ოდენ ცხავრებისა არიან სახმარ. (ა ტიმ: თავი დ.
მუხ: 1) : რომლისათვისცა სულიერთა ვეთილთა ყოვლითურთ უიჭუქს
ლოდ მარადის თანა გუამს ჩუქს წადნავად და თხუად : ხალო უამი-
ერთა და ჯარციელთა, შირბითა აშით, უკეთუ სათნო უფლისა ჩუქს-
ნისა, და ჩუქსდაცა არა საუნებელ, არაქედ სარგებელ და სადიდებელ
სახელისა მისისა იქმნებოდეს.

115.

დაუ სადაქე ითხვდეს ვინაქ რასაქე უფლისა შიერ გულისა
-მოდგინებით, და სხუანიცა მის-თვისვე ვეგდრებიან სახიერებასა ღმის-
სასა , არაქედ თხუვისამებრ თვისსა ვერ შიემთხუქოდეს : იგი არა
თანამდებ არს სასოწარგუქთად , არაქედ გარემოებით განსაგენ თუ
რასა ითხვს, ჯარციელსა მახსებელსა, ანუ თუ სულიერსა, უკეთუ
სულიერსა, და ცხავრებისადმი საჭიროსა ითხვს , მაშინ უმეტეს და
უმეტეს ითხვდეს დაუცხრამქლოდ სარწმუნოებით და მოთმინებით ,
და მოვცების მას. ხალო უკეთუ ჯარციელსა ითხვს, ნუ ღრტვინავს
უფლისადმი, არაქედ მას შინა შიანდას თავი თვისი ნებასა მისსა და
განგებასა. რაქეთუ არა ბალ-გუობს ჩუქს წინასწარ ხედუაე მამაულისა
სარგებელ

(რიზ)

ხარგებელ უყრს იქმნებისა ჩუწნდა თხზვილი იგი, ანუ თუ საუნებელ. ხალა უფალი, ვითარცა ყოვლისა მეცნიერი და ყოვლად ბრძენი უფელსავე წინასწარ ჰხედავს. (ფსალ: რლწ. მუხ: ა, ბ და გ) და ვინადგან სახიერ და მოწყალე არს, ამაღ სახიერებისა მეზრ თვისისა არა მოგუწყემს ჩუწნ საუნებელსა, და ამის-თვს რდესცა ვერ მივემთხუწვით ჩუწნ რადცა გუწნებავს, მაშა არცაღა თანამდებ ვართ შეუთვებად, არამედ მადლის მიცემად, რამელ მით ვნებისადმი: არა მიმიწუწბს ჩუწნ.

ქაჲ.

ესე ვითარსა გარემებებასა შინა არა გერ არს გულის-სიტყუად. რეცა თუ ლოცუანი ჩუწნნი იყუნენ წინაშე უფლისა ამაღნი, უვეთუ სულითა და ჭეშმარიტებითა შეწითულ-იქმნებიან იგინი ჩუწნ მიერ. რამეთუ უფალი მოწყალეობით ისმენს ჩუწნსა და პითთუალავს მათ, არამედ ნაცულად გარცეილთა ვეთილთა სულიერთა მიერ ნიჭებულ გუყოფს, დაღათუ არა ამას საჯუყნესა, გატნა ნანღულ სადაბე მოძაუალსა შინა შიადებს. (რიზ: თავი ბ, მუხ: ვ და ზ). რამეთუ ძართლ-შსაგუალი-არს და მოწყალე, და ამის-თვს ყოველთა ჭეშმარიტებით შიადებელთა მისთა მოსცემს გვტგვსნა სიძართლისასა უკანასკნელსა დღესა შინა. (ბ ტიპ: თავი დ, მუხ: ც).

ქაჲ.

ლოცუთა შინა ჰმუწნის ქონებად საყუთარი მოსწრაფება და მოთმინებაჲ, ესე იგი, ვინცა ითხოვს ღმრისა მიერ რასაბე ვეთილსა, მას თანა ამს თვთ მის-თვსვე შრომაჲ, რათა იხმევდეს შესაბამთა ღონისძიებათა და დაბზგოლებთა უყუნაქცევდეს და მასთანავე აქუნდეს მოთმინებაცა, და ვითარცა ლოცუთა შინა, ვეტრეთვე შრომათადა შინა ვეგებ-ადეს, და ამას გულსმოღგინებით და დაუცხრობელად განაგრძობ-ბდეს, ვითარცა ბრძანებენ წმიდანი მცნებანი: (ლუკ: თავი იბ, მუხ: ლუკ კოლას:

(რაგ)

კალას: თავი დ, მუს: ბ. თესალი: თავი ე, მუს: იზ). ეგრეთვე თვით
ჯაცისა და მდგომარეობა მართლაც მას უფლადვე. რამეთუ გარდაიღო-
-იქმნა, იგი შემდგომად დაცემისა და განფრთხილ ცოდნასა შინა,
რამელი არა ნებას მას იქმს, და რამელი მსხუდს, მას ჰყოფს: (რამ:
თავი ზ, მუს: იდ და იე). ამის-თვის რათამცა მან მდგომარეობა
თვისი მადლითა ღმრისათა უბლეს განმართყად, ესე იგი, რათა მთ-
-ამდგომარეობა და მტანგრძობლობა ცოდვსა, სიმბაფრესა ცუდთა
მიდრეკილებათსა აღვრ ასხას და მთავრდინეს. (კალას: თავი გ,
მუს: ე). და შეუდგეს სათნოსა ცხოვრებასა, და ეს სახელ მადლითა
ქრისტე იესუსითა განთავისუფლდეს მსგულისაგან ცოდვსა და სიკრ-
-დილისა. (რამ: თავი ზ, მუს: ბ). ამაღ მიუცილებელად საჭინო
არს მისდა ლოცნათა შინა გება, და საკუთართა შრომათა და ღწაწლთა
მისდაში ზედა დართყა.

✠ სსთქარა ქრისტე ყოვალმან, ითხადით: დანიშნა ლოცნა, და
ოდეს შესძინა: ებიებდით და ირეკდით, ამით შრომა, ღწაწლი და მთმი-
-ნება შეაერთა ლოცვსაში. და ესე განგმობად მწყნის არათუ ოდენ
მომიებასა შინა სულიერთა კეთილთასა, არამედ გარდაიღოთაცა.

კან.

მაგად ჯაცადსა არა თუ ოდენ თავისა თვისისა-თვის, არამედ
სხრათა თვისცა მწყნის ლოცნა და შრომა, მცნებისა მისებრ: ყლო-
-ცუდით ერთი ერთსა, რათა განიკურნეთ. (რაგ: თავი ე, მუს: იე).
არა თუ ოდენ ურთიერთისა წილ, არამედ მტერთა თვისცა, რამელითა
სიყუარული თანაგნაძს ჩყნ, დაღათუ გული ჩყნა ყუყნ იქცევისცა
ამისგან. მსთქარა ყოვალმან: გიყუარდენ მტერნი თქნნი, (ხლო-
-სიყუარული ესე შეცულო ჰყო შემდგომთა ამით საქმეთა შინა, რამელი
არს), აკურთხევდით მწყევართა თქნთა, კეთილსა უფრადით მომყოფეთა.
თქნთა, და ყლოცუდით მათ, რამელითა გმბლავრდენ თქნ, და

და

(რად)

და გლეზნიდენ თქუზნ. (მატ. თავი ე, მუხ: ბდ). და ეხრეთ ყოველთა
თვს სათანადო არს ლოცუაჲ.

კარ.

საკუთართა ლოცუათა ჩუზნთა თანა შუზნის ჩუზნდა თანამოძქეთა
თვსცა ჩუზნთა მათვე ლოცუათა თხრად მაგალითითა მარციულისათა.
(ეფეს: თავი ვ, მუხ: ით. ბ თესალ: თავი გ, მუხ: ა). ხალთ
საკუთრად სასულიეროა, სამღუდლოა წესი მაგალე არს, რამლისა
თვსცა მუზლისა აღთქმისა ლევიტელთასა წიგნთა შინა, და სხუათადა
ხშირად მახსენებულ-არს, ვითარქედ ვაცად ვაცადი ძღუნის შექწირუზლი
ცოდუათა თვს, თანამდებ-არს წარდგომად წინაშე ძღუდლისა მცნებო-
საებრ ღმისა, რათა ილოცონ შექცოდისა თვს და მიეტყონ მას. იგივე
ახალსადა შინა, იაკობ მარციულისა (ეზისტალესა) დამტვიცებულ
არს, იტყვსრა: ყბლურ თუ ვინმე არს თქუზნ შორის მარწოდენ
ხუცესთა ევვლესინისათა, და ილოცონ მას ზედა... დაღაცათუ. ცოდუა
რამდე ექმნეს მივეეტყონ მას, (იაკ: თავი ე, მუხ: იე).

კარ.

მტეთივე კელის აღზურბა და შეწევნა, რამელ არს, ლოცვსა
სურვილი და ვედრება წმიდათა სათნოყოფილთა ღმისათა, თანა
მსუფეველთა ქრისტე ყფლისათა, მართალ და წმინდა საქმე არს,
რათა იგინიცა ჩუზნ-თვს ჩუზნთანავე შესწირვიდენ ვედრებასა ღმისა
ძიძართა მოსატევებელად ცოდუათა ჩუზნთა. რამეთუ ჩუზნ მონანულთა
და წამბართებელთა ცხარებინა ჩუზნისათა, და მიმთხუზულთა თვს
შენდობისა და წყალობისათა ყფლისა: მიერ იხარებენ იგინი, ვითარ
იგი თვთ ანგელანსიცა ცათა შინა სიტყვსაებრ ყფლისა. (ლოყ:
თავი იე, მუხ: ზ და ი).

კარ.

მას თანა შესაბამ არს მახსენება მარსჯხა-თვს, მღვძარებინა
და

და განფრთხილებისა, ვინაღდან სიტყუა ღმრისა შეაერთებს აბას ლაცვსა-
 თანა, მეტყუესლი : ეკრძაღერით თაჳთა თქუწნთა ნუ უყუწ დაჰჰიმდენ
 გუღანი თქუწნნი მუწზბითა და მითუწრალბითა , და სხუანი. (ლოუგ:
 თაჳი ვა, მუხ: ლდ და ლუ). და ვჳალად იტუვს , განიწჰიდეთ უყუწ
 და განიფრთხიწთ ლაცუად. (ა ჰეტრ: თაჳი დ, მუხ: ზ). და სხუასა
 ადგილსა იტუვს; რათა შიიცილოთ ლაცუად და მარწუად. (ა ვარ:
 თაჳი ზ, მუხ: ე). რამღლისა-თვს ჩუწნცა თანა გუაჰს , ლაცვსა ,
 ვუღრებისა და შადლობისა ყოჳა , განფრთხიბით , შღვძარებით , და
 მესაბაჰსა დრცსა შინა მარწუთ ❖.

❖ ორჩიბლი უყუწ არს მარწუა : საშაქალაქა და ეკკლესიური:
 საშაქალაქა იწოდების სხუწზრ ფილოცოფიურად და ბუნებითად ,
 ხალოა საშკურწალათა ვანწთაებწ დიეტად. და ეკკლესიური, წჰინდად
 და ქრისტიანებრად. განსხუაებაჲ შათი არს ესე. შირჳელი დამაგვი-
 დებულ არს მხალოდ საკუთარსა შნებებუღობასა ზედა , და საგანი
 შისი არს იგი , რათაშცა დაიცუას სიბრთელე და მარგუწ იქმნეს
 აღსახრულებულად თანაშდებობათა. ხალოა ეკკლესიური დამაგვიდებულ-
 არს შცნებასა ზედა ღმრისასა, მაშა სადაჰე საწწმუნრებასა და სათნო-
 ყოჳასადა ზედა შისსა. საგანი მარწუსა ამის არს, დაშდაბლეჲ თაჳისა
 წინაშე ღმრისა , დაცხრება ვარციელთა ვნებათა აღძრვისა , მარგუწ
 ყოჳა ჳემშარიტისა შიშართ სინანულისა , ლაცუათა შიშართ , მსახუ-
 რებისა შიშართ ღმრისა და სხუათა თანაშდებობათა , და თხრვისა ში-
 შართ მარწუაღებისა ღმრისა შიურ, ვითარცა დაშტკიცებენ სიტყუა
 ღმრისა შრავალთა ადგილთა შინა და შაგალითნი.

ბარ.

ბარწუა არს აღვრძალუა ყოვლისა საზრდელისა და სასჰელისა,
 (ხალოა უმცირესითა ღონითა , გემბთა აღშჰრწულთა საჰე და ნაყრწ-
 ვანებითთა საჳჰელთა), და ესე ვითარისა მარწუსა აშცნო ყოჳად თჳთ
 ღმრან

ღმძან ბჷლსა აღთქმასა შინა უამსა წყლიწდუილისა განწმენდისასა და იუან ვსე, იტყვს, თქჷწდა ჰსგულად საუყუნად : დაიმდაბლეო სული თქჷწნი (მარხთა , ლევიტ : თაჳი იჳ, მუხ : ვთ და ლა). რამლითადა ჰსგულის დებთა რადუნდა შესწირვიდენ ღმისა სინა-ნულსა ისრაილნი , მარადის მარხთა დაიმდაბლებდენ სულსა თვსსა , ვითარცა იტყვს : შეკრბეს ბენი ისრაილისანი მარხუთა შინა ; და მამათა , და მტჷწნი თაჳთა ზედა მათთა... და იუჷნენ აღმსარებლნი და თაჷჷანისმცემლნი ყულისა ღმისა თვსისანი. (ნეემ : თაჳი თ , მუხ : ა და გ). იგიჳე მარხსენებულ არს. (ა მუჳ : თაჳ : ზ , მუხ : ვ . იერემ : თაჳი ვ , მუხ : თ).

ბრძელნიჳე წმიდანი მამანი , და ეკვლესისა მამლჷარნი დაწყე-ბასა მარხვსასა იტყვან სამოთხესა შინა. წმიდა რქტომარა ა ჰსწა-ვლასა შინა შექმნათასა იტყვს : ვითარ იგი ნაჷრეჷანება , ურიცხუთა ბორტთა მიხეჳ ექმნების ნათესავსა ვადთასა ; ეგრეთჷმ მარხუადა და მუცელ თნებისა უგულვებელს უაჷაჳ სამარადისოდ მიხეჳად არს ჩჷწდა მიუთხრებლთა ვეთილთა : რამლისა-თვს დასაბამითგანჳე შემაქმედმან ვადისამან ღმძან , უწყუდაცა ვითარმედ ესე სამკჷრნალოჳ უმეტეს საჭრე არს მისდა სულიერისა ცხარეებისა-თვს , მეუესეულად თჳთ დასაბამსაჳე შინა მისცა მცნება ესე ზირველ შექმნულსა ვადსა მეტჷწლ-მან : უაჷლისაგან ხისა , რამელ არს სამოთხესა შინა ჭამით ჰსჭამე , ხალო ხისა მისგან , რამელ არს ცნობად ვეთილისა და ბორტისა , არა ჰსჭამე მისგანი. ხალო სიტყუთა ამით : ესე ჰსჭამე , და იგი არა ჰსჭამე , მარხუა იყა დანიმნულ.

უასილი დიდი ა-სა სიტყუასა შინა მარხვსა-თვს , მასჳე დასდებს დასაბამად მარხვსა.

ბრძ.

ჲ საკუთრად მამინ შეერთებულ იყა მარხუა ლოცვსა თანა
 უაჷლოთაგან

ყოველთაგან მწყლსა აღთქმასა შინა, აღესცა განიზრახვდა ყუფალი მართლითა მსგავსითა თვისითა მოწყუნად მრავალ სახეთა შატყთა შემცოდეთა ზედა. განა მასცა ღმრსა შინა თვით იგივე მხალთა ვაცთ მოუყარებთა თვისითა მნებებელად წაშართებისა ძეთა ოსწაილთასა, და მართლისა რისხვსა თვისისა ყუყუნქცევისა, ყბრბანებდა ყაფელთა მარხუად და ლოცუად, მეტყუწლი: დაბეწეთ ნესტუსა სიონს შინა, წმინდა ჭყაუთ მარხუა, ჭყადაგეთ მხასყრება, შეჭვნიბეთ ყწი, წმინდა ჭყაუთ ეკვლესია. (ოცელ: თაჳი ბ, მუს: იე). და ესე ვითარს საზოგადო მარხუა შეერთებული ლოცვსა თანა მარადის თანა შეეწყედან ნანდვლსა განწინებასა, ვითარცა ცხად არს მისვე თაჳისა მიერ, სადაცა იხილარა ყუფალმან მეკდრებელნი მარხვთა და ცრემლითა შესცულა რისხუა თვისი მოწყალეზად. და შეიშოთა იტყვს, ყუფალმან ქწყწენისა თვისისა-თვს და წმინდა ყწსა თვისსა. (მუს: იწ, ით და ვ. ოცელ: თაჳი გ, მუს: ე, ვ, ზ, ც, თ და ი).

104.

წხალსა აღთქმასა შინა თვით წსგულთის-მდებელმან ჩყწმან ქრისტე ყუფალმან იმარხა. (მატთე და ლუკ: თაჳი დ). და მოწყაფეთა თვისთა განმამართლებელმან წინაშე ფარისეველთასა, განაყენა მხალთად იგინო მარხვსაგან მას ყამადმდე, ვიდრემდის ეგებოდა ქარწილი; და ვიდრემდის დადგომილ იყო სიძე მათ თანა. ზოლო სხუათა ყოველთა ღმრთა შინა, შემდგომად სიძის ამაღლებისა საჭირთება მარხვსა დაბტვიცებულა ჭყო. (მატ: თაჳი თ, მუს: იდ და იე. ლუკ: თაჳი ე, მუს: ლგ, ლდ და ლე). კვალად მოგწყა ღმრისძიებაცა, თყ ვითარ ვიშარხვდეთ ჩყწმ, რათამცა მარხუა ჩყწნი არა იყოს ფარისეველებრი სასყიდლის მექონი ვაცთაგან, და არა ღმრისა მიერ. (მატ: თაჳი ვ, მუს: ივ და იწ). და თყწაჲ არს ძალი და სარგებელი მარხვსა, მანვე მკყინალმან სყლითა და გარწითა ჩყწმთამან საკმაოდ გყაჩყწმ

(რაზ)

ჩუქნი, რაჟამს განმეგბასა ზედა ეშმაგისასა, რამელიცა დაბუდეუელ-აიყა
ვაცსა შინა, არა სხუა რაჟამე წამალი განაჩინა, გარნა მხელოდ
ლოცუა და მარხუა. (მატ: თაუი იზ, მუს: ვა).

ქ.ი.წ.

ქა მუქნის მახსენებად, ვითარმედ მარხუა ღმრისა სათნოდ
მსახურებად სახელ-იდების, ვითარ იგი თვით ლოცუაჲ. (ლუკ: თაუი ბ,
მუს: ლზ). რამლისა თვს მაციქულნიცა, რაჟამს მსახურებდეს
უფალსა, შეაერთებდენ ლოცუასა მარხვსა თანა. (საქ: თაუი იგ,
მუს: ბ). ამაღ აწცა მსახურთა-თვს საკურთხეველისა უფლისათა, და
ყოველთადა, რამელთა ნებაჲსი სიწმინდით და უმანგაუბით სათნოდ
უფლისა მსახურებაჲ, მარხუა ზომისამებზ ჯორციელთა ძალიასა,
ნანდვლა საჭირთ არს მისდამი და კეთილი სახმარ.

ქ.ი.წ.

მიერთგან ვისდამი არა საცნაურ არს, რამელს ახლისა აღთ-
ქმისა ქრისტეს ეკვლესიამან საფუძუქლსა ამას ზედა, ესე იგი,
იიტყუათა ზედა ღმრისათა, მარხუა წელიწდეული, და დღენი მისნი
მისდამი საკუთარნი განაწესნა, მხელოდ საგანსა მას ზედა, რათამცა
ბე მისი, ახალი ოსრაილი, მუედრებელი უფლისა მიძართ, მარხუასა
შინა შემუხსრვილითა გულითა აღმსარებელი ცოდუათა თვსთა, ჭყმბა-
რიტსა სინანულსა შესწირვიდეს. და ამის გამო სსენებულნი იგი ახლისა
აღთქმის ეკვლესიისა მარხუანი, არა სხუა რაჟამე არიან, გარნა გან-
წესებულნი ღრანი სინანულისანი, და დღენი წელიწდეულისა გან-
წმენდისანი.

ქრისტეანენი შირველთა საუკუნეთანი მართლის ზომიერებასა,
ხელა შესაბამსა ღრასა შინა მარხუასა ლოცვსათანა შემაერთებელნი უსთი-
ერთისა შორის, პატრონისა სამაქალაქო ქრისტეანებრისა ცხადობისა
დაკუთრად ნიშნად რაწხვდენ, ხელა წარმგებელობითისა ცხადობისა

და

და ნამეტნავისაგან მართლის განეშორებოდენ, რამელსაცა მარჯობს წმიდა
კლიმენტის აღიქმანდრიელი წიგნსა შინა. (ჰელ: თავსა ა და ბ).

ბ ა რ.

რამელ გატციელისა მარხვსა მწყობელსა, ჰმყწნის მიუცილებელად
სულიერისადა ჰყობა, ესე იგი, მმარხულაი და მლაცულაი გატცი-
ელად თანამდებ არს თათა განეშორებოდეს უაგლითა სულითა უაგლისა-
გან უსგულთაგანსა და უსამართლთაგანსა, და ნაცულად მისა იყას
მარჯალე, და უაგელსა ღმრისა სათნოსა საქმესა ზედა გულის მადგინე.
რამეთუ ვეილი არს ლაცუა მარხვითით მარჯალეებით და სიმართლით.
(ტობ: თავი იბ, მუხ: მ). ხალთ უვეითუ იშერთა ვინჲ მარხუა,
გარნა თვნიერ სიუწარყოლისა და სიმართლისა მარჯისა მიმართ, ეგე
ვითარნი მარხუა არა სათნო არს ღმრისა. რამეთუ იტყვს უფალი:
არა ეგე ვითარ მარხუა გამაგირჩიე მე, არამელ (მმარხულმან)
განჯენ უაგელი სავრულაი სიცრუისა, დაარჯენ გულარძნილებანი
მლაგებრითა თანცულალებათანი, განაგლინენ მემყობილნი მიტვეებითა,
და უაგელი აღწყწილი უსამართლო განხეთიე. დაუნეცვე მძიერსა ჰყობი
შენი, და გლახავნი უსართულანი შეიუწანენ სახიდ შენდა, იხილი თუ
მიმეული, შემოსე, და თვსთავანი თესლისა შენისათა, არა უგულე-
ბელს ჰყო... მაშინ ვმაჰყო და ღმრან იხმინოს შენი, მეტმე იტყო-
დილა შენ, გრქეას, აწა აქა ვართ. (ისაი: ნმ. მუხ: ვ, ზ და თ).
მსგავსად ამისა მარჯულემს მარჯულეობასა უფალი წინასწარ-მეტყულსისა
ზაქარის მიერ, (თავსა შინა ზ და მ ზ).

✠ ხილიე წმინდისა რქობირისა დ მსწავლასა შინა შესაქმე-
თასა აქას ზედა სასანგებლო განმსგაჲ.

ბ ა რ.

სადაცა არა არს მარხუა და მღვძარება, არამელ ნაცულად
მისა სამართლისა ნაყობანება საჭმელთა და სასმელთაგან, მუნ უკუმ
იშობებენ

იმოხებთან უმრცხუნნი სიბოროტენი ანა მხლოდ ჯაბრეილნი, ანაშედ სულიერნიცა. (იაჯ: თავი დ, მუ: ა). მუნ ანა მოიხოვების ადგილი სიწმინდისა და ზატვიისა, რამელთაცა ამცნებს მოცაქული ჯაბად ჯაბადსა ჭყურჭლად თვსა მოგებად. (ა თესალ: თავი დ, მუხ: დ, ე და ზ). ანაშედ მხლოდ სადგურნი განძნებულთა ზირუტყულთა და ეშმავეულთა ვნებათა. (მატ: თავი იბ, მუხ: მდ და მე ❖). ამას ჭეშმარიტებასა ამტკიცებენ უცილობელად სოდომური განრყენილება და წაწყმენდა და სხუანიცა მაგალითნი.

❖ **ჩადა** ოქროზირი ა ჰსწავლასა შინა შესაქმეთასა იტყვს: ისილე ვითამბედ საღმთო წესალი მართლის განცხობითსა ცხოვრებასა ამხილებს, და ოდესმე იტყვს: დასხდა ერთი იგი ჭამად და სმად, და აღსდგეს სიბღერად. ხლოდ ოდესმე: ჭამა, და სჟა, განსუქნა და განსსჟა, განვრცნა და განწიხნა საუწყარულმან მან: და სოდომელთაცა გაბდა სხუათა სიბოროტეთა, უფროს ამის ძლით მოაწიეს თავთა ზუდა თვსთა დაუცხობელი იგი რისსჟა. ისმინე ამის-თვს წინასწარ-მეტყულისა, რამელი იტყვს: ესე უსჯელაება სოდომელთა, რამეთუ სიბაძრესა შინა ზურისა (და ღვინისასა) გემთი მოუწყარებდენ. და ესრეთ უგმბალველობა არს რეცა წყარო რამე და ძირი ყოველთა სიბოროტეთა.

ბ.ბ.

ბათამცა წესი ლოცვსა, და ყოველივე შედეგი სხუათა თანამდებობათა მისთანა მოვიდებულთა სიბართლით დატყად შესაძლო იყოს, ანად ნანდვლვე სათანადო არს სულიერისა განფრთხობისა და მღვდარებისა ჩუქნ შობის ზურბად, და მას თანა ჯაბრეილისაცა ანა დატევებად. ვანანი ესე თვთ უფალმან ჩუქნმან ქრისტე იესომ განგვწესა ჩუქნ მეტყულისმან: ეგმბალენით, იღვებდით და ილოცევდით. ხლოდ რამელსა ესე გეტყვ თქუქნ, ყოველთა გეტყვ, მღვდარე იუქნით: (მარგ:

(111)

(შატვ: თავი იგ, მუხ: ლგ და ლზ. შატ: თავი კდ, მუხ: მზ). და
ვეალად: აჩა ესეცა შავალ ვითარცა მზარაჲ: ნეტარ არს რამელი
იღვიპებდეს და წსცვდეს საქმესელსა თვისსა, რათა არა შიშულად ვიდო-
დეს. (აშავალ: თავი იზ, მუხ: იე). სიტყუათაგამო ქრისტესთა
მაცრიქულნიცა მასვე გუმომღწობიან ჩუწნ, მეტყუწლნი: განიფრთხუწთ,
მღვპარე იუწწნით. (ა შეტვ: თავი ე, მუხ: წ). და ვეალად: ნუბცა
გუბინავს, ვითარცა იგი სხუათა, არამედ მღვიპარე ვიუწნეთ და
განვიფრთხეთ. (ა თესალ: თავი ე, მუხ: ვ). ესე ვითარი უკწწ
მღვპარეა და განფრთხობა ესოდენ საჭირო არს ქრისტეანეთად,
რადენ თუალნი ❖ გუაძისად, და გომწობითი ნათელი თუალთადმო-

❖ სრულიადისა ცხავრებისათვის ვაცობრივისა საჭირო არს
განფრთხობა, ამაღ უფროარე, რამელ თვნიერ მისსა ვერ შეძლებელ
არს ვადი თავისა თვისისა ზუთობად წესიერებასა შინა. ხალო მდგო-
მარებს იგი არა თუ ოდენ მას შინა, რათაძეა არა იუას დაძძიპეულო,
მწწბითა, მთურალობითა, და ზრუნვითა ამის საფლისათა. (ლუკ:
თავი ვა, მუხ: ლდ). არამედ აწცაღა შინაგანითა ვნებითა. ესე იგი,
მრისხანებითა, შურითა, ვეცხლის-მავუწარებითა და სხუ: რამეთუ ესე
უაველნი დააბნელებენ, გონიერსა თუალსა გულისა ჩუწწნისასა, და
მიუღებენ მას მრთელსა განმსველობასა, ეგრეთ, ვითარცა რა სიმთუ-
რადე. რამლისათვისცა გუაძენებენ მაცრიქულნი შეტვრე და იავაზ,
რათა განვიშართო უაველი უვეთურება და უაველი ზავუა, და შური,
და უაველი მწიგულოეჲანება და ორგულოება, და მავირტყენეთ წელნი
გონებათა ჩუწწთანი და ფრთხილ ვიუწნეთ უაველითურთ. (ა შეტვ:
თავი ა, მუხ: იგ. და თავი ბ, მუხ: ა. იავ: თავი ა, მუხ: ვა).

ქ.ი.წ.

ესე უაველნი: მარწუა, მღვპარეა, განფრთხობა, და თვთ დღე
და ღაძითნი ლაცრუანი და მრამანი და ღუაწლნი, მხალოდ მას საგანსა

ხედა

ზედა არიან მცნებათა შინა ყოფლისათა აღნიშნულნი , რათაძეა ჩუქს მათ შინა დადგომილნი წმინდა ვიუწყეთ და უბიწო წინაშე ღმრისა სარწმუნოებითა და სიუწარყოითა სახარებისათა , ესე იგი აღსავსე ვიუწყეთ ნაყოფთა მიერ სულისა წმინდისათა. ხალა უკეთუ არა იქმნებიან იგინი ჩუქს შორის, მაშინ ღაცო და უაველნივე შრომანი ჩუქსნი, ანცალა მცირედ რასაშე გუარგებენ ჩუქს ❖, რაშელსადა ამტვიცებს უფილობელად მაგალითი ათთა სულელთა ქალწულთა. (მატ: თაგი ვე, მუს: ია და იბ).

❖ **ჩ**მიდა მაგარი, შირველსა სიტყუასა შინა დაცვსა-თვს გულისა იტყვს, (თაუ: თ). უკეთუ სიმდაბლითა, სიწრფეობითა და სახიერებ-
ბითა არა ვიქმნებით შეძვადილ , არა რასაშე გუარგებს ჩუქს სახე
ღაცვსა: ხალა ამას ვიტყვთ არა მხალად ღაცვსა-თვს, არაშედ
უაფლისა-თვსა ღუაწლისა , ანუ შრომისა , ანუ ქალწულებისა , გინა
ძღვძარბისა , გინა სხვსა რაქსაშე ველოვნობისა და საქმისა სათნოებით
აღსრულებულისა. უკეთუ ნაყოფთა სიუწარყოითა , მშვდობისა და
სიხარყოითა , მუედრეობისა, სიმდაბლითა და სახიერებისა, სიწრფეობისა,
სარწმუნოებისა და სულგმბელებისა , ვმა საუაფელთა არა მარვიზ-
ვებთ თავთა შორის თვსთა , ამა და ურგებ არიან უაველნივე ღუა-
წლნი ჩუქსნი. რაშეთუ უაველი საქმე , და უაველი ღუაწლი ამათ
ნაყოფთა თვს სათანადო არს თავსდებად. ხალა არა მარმეებელთად
ჩუქს შორის სიუწარყოითა და მშვდობისა ნაყოფთასა უქმ და ურგებ
გუქქმნიან უაველნივე საქმენი ჩუქსნი. რაშეთუ თვნიერ ამათსა
მშრომელნი გამახინდებიან მსგავსად ხუთთა მათ სულელთა ქალწულთა
დღესა მას სასჯელისასა. ვინადგან არა აღიხუნეს მათ ამიერ ჭურჭე-
ლთა შინა გულისა მათისათა სულიერნი იგი ზეთი , რაშლითადა
აღინიშნიან წინა-თქმულნი იგი სათნოებანი , ამის-თვს სულელად
წოდებულნი , სულიერსადა მას სამეუფოსა სასძლოსა შინა შესლუად
დავლუებულ

დავლებული არიან, და ყოველივე დატყუას შინა ქალწულებსა თავს-
ლებული შრომა მათი არა რად შეინაცხილ არს, დავლებსა ძლით
სათნაობისა, და არა ქონებისა ძლით ცხადისა სადგურისა მათ შორის
სულისა წმიდისა.

ბ.ს.

ხაცვსა მიმართ და ყოველთა ხსენებულთა თანამდებობათა განმა-
ღვებელნი მიხეზნი არიან შედგომნი ესე: ა) მაცემულნი მცნებანი გემელნი
ღმისანი ლაცვად, რამელთა თვსცა ზემო თქმულ არს მრავალთა მიხეზნი
წინა-დადებათა შორის. ბ) ყსაზღურთა მაცულება ღმისა მლაცულ-
ლთა მიმართ, ამა თქმისა მეტრ: რამეთუ შენ ყფალი ტვბილ და მიმართ.
მართალ ხარ და დიდად მაცულე ყოველთა რამელნი გხადიან შენ,
ყოველთა რამელნი გხადიან შენ ჭეშმარიტებით. (ფსალ: 31. მუს: ე.
ფსალ: 136. მუს: 137). გ) უტვბილესნი და უტყულესნი აღთქმანი
ღმისანი, ვითარქედ სმენალ იქმნიან ვედტებანი, და მაცულე ხყვნდა
სათნაობელნი ხყვნნი: რამეთუ საწმინთო არს რამელმან იგი აღმითქუა
ხყვნ. (ებთ: თავი ი, მუს: 33). დ) ქრისტე იესო ყფალი ხყვნნი
მე ღმისა არს, და მიწველ საუკუნეთა ღმი. (ი:ან: თავი ა, მუს: ა).
გარნა იგივე ვითარცა ვადი შეამდგომელი არს ღმისა და ვადთა,
მიძლები თავისა თვსისა სახსრად ყოველთა. (ა ტიმ: თავი ბ, მუს: ე
და ვ). რამელი შეამდგომელია ხყვნ-თვს, ვითარცა წადაგებს
მაცმიელი. (რომ: თავი 8, მუს: 14). რამლისა-თვს თუძალა არა
ღირს ვართ ხყვნ მიახლეზად მაძისა მიმართ ზეცათასა, და თხად მის
ძიურ ვეთილთა, არამედ ძალითა ესაღუნისა ქრისტე იესოს შეამდგომ-
მელიაობისათა ცუაქუს ხყვნ მიახლება მისდა. (ეფეს: თავი ბ, მუს: 137).
და იგი ისმენს თხადისა ხყვნსა. ე) თვთ სული წმინდა ეწაპების
სულსა აძას ხყვნსა და თანა შეგვეწევას ხყვნ უძლურებათა შინა
ხყვნთა, და მეც არს ხყვნ-თვს სულთქმითა მიო უსიტყულეთა.

(რომ:

(ოზღ)

(ოზღ: თაჳი ლ, მუხ: იგ და გგ). ვ) სახელი ჩუწნი, საზოგადო
უაჳელთა ქრისტიანთა თანა გუაიძულეზს ჩუწნი, რათა შევსწირვიდეთ
ღმისა გონებთა მსხუწმპლსა სულიერთსა, ესე იგი, ლოცუასა და
ძაღლოზასა. (ა ჰეტმ: თაჳი ზ, მუხ: ე, ვ და ზ. ოზღ: თაჳი იბ,
მუხ: ა და ბ. აზაკალ: თაჳა ა, მუხ: ვ). ზ) სულიერთთა და გონცი-
ელთა საჭირაებთა ჩუწნითა და უძლუთებთაგაძა, ზოგად უაჳელნი
და თვთოეულნი ვითხოვთ შეწევნასა ღმისა მიერთსა, ხალო მიხეზისა-
გაძა მონაჳალთა ცოდუათსა მოტეუებასა და შეწუალებასა. ლ) დიდნი
პატრიანი და ჭინნი მიეღიან მათ, ობძელნიცა ანა ვეუღტებინ უფალსა,
უგულებელს ჭუაფენრა მცნებთა მისთა, და ანა იგონებენ მერძისა
მის თვს. ეჳჳელნი ესე აღნიშნულნი მიხეზნი ანთან ფრიაღისა ძალისა
მექონნი, და ვინცა შესაბაძად პატრიუსცემს მათ, აღსდგების ძილისაგან
ძლონაბებისა და იქმნების გულსძოდგინე ლოცვსადში.

კ ს ლ

ნაუაფნი ოზღმედ მოქმედებანიცა ლოცვსანი, ანუ ნაუაფნი მისგან მოზადნი ანა
ჭეშმა- მცირედ განაღვიბებენ და აღმხმუწნი ვაცსა ლოცვსა მიძართ. ა) ლოცუა
ნიტისა დააძვდრებზს სულსა წმინდასა გულთა შინა ვაცთასა. (ლოუგ: თაჳი ია,
ლოცვ- მუხ: იგ). ბ) ლოცუთა საწმუხნეება ჭეშმატრიტი აღოტმნდების და
ს ა ნ ი. განმნაჳლდების სულსა შინა ვაცისასა. გ) ლოცუთა ტეცა ობძლი-
თაძე გელითა ძოვიღებთ უფლისაგან უაჳელთა ვეთიღთა სულიერთთა
და გონციელთა. დ) ლოცუთა ვსძლევი ცოდუთა, განვსდევნით მწუ-
ხარებთა, გულთა შინა ვგტმნობთ ნუგეშინისცემასა და აღვიჭურვით
პირის პირ მონაჳალ გუართა განსაცდელთა და თვთ ეშმაგისაცა. ე) ლოცუთა
ძივიღებთ უკანასკნელ საუკუნესა ცხარებასა, მებტ აძისა: ეჳჳელმან
ობძელმან ჭხადეს სახელსა უფლისასა ცხონდეს. (საქ: თაჳი ბ,
მუხ: ვა). და ვინცა ესე ვითართა მოქმედებთა შეექცევის, იგი
აღთქმთა ღმისთა ანა უგულებელს ჭუაფს, ანაჳედ მასცემს ძტვიცესა
უწუებასა

(თჳე)

უწყებასა , ვითარმედ ყაველსა აღთქმასა ღმრისასა შშმწმინის ფრიალი
შატვიისცემა , და რამეთუ ღმირი ჩუწნი სარწმუნო არს და არა არს
სიღრუფე მის თანა.

ტ.ს.წ.

ჩინა აღმდევ მისა რაოდენნი ბორტონი შეუდგებიან მუნ, სადაცა უგულუ-
დატყვებულ-იქმნების ღოცნაჲ, ხალხი უშეტეს მაშინ, უვეთუ შეურა- ბელს ყა-
ცხებისა და აშანტავანებისაგან უგულუებელ ქმნილ არს იგი. ა) მუნ ფრია ღო-
არს მცნებათა ღმრისათა გაძდაძვლობა. ბ) მუნ მრავალ ფასთა ცვსათა
აღთქმათა ღმრისათა არა არს შატვიისცემა, არამედ შეურაცხება, და იმბებნიან
მის მიერ მოწყალებასა ღმრისასა მოეტყუწმის შეწყობა. გ) მუნ მრავალნი
სულსა წმინდასა ვერ ძალ უძს ადგილისა თვისისა ქაზება. დ) მუნ სიბორ-
მოაკლდების სარწმუნოება და მცირედ მცირედ დამტკების სრულიად. ტენი.
რამეთუ ღოცნაჲ არს საზრდელი სარწმუნოებისა და სხუათადა სათნო-
ებათა. ე) მუნ არს შეკადრება ყაველსა ურცხუწმასა ზედა: და ერთისა
ცოდვსა მიერ შეარჩისადმი მსწრაფლი და ადული მოდრკვილება: ესრეთ
შევრდომილ-არს ვაცი მრავალ გუართა განსაცდელთა, უბადრუკებათა
და ჭირთა ქუწმე. ვ) ესე ვითარნი ვაცი თვთ დააკლებს თავსა თვისსა
ყაველთა სულიერთა ნიჭთა ღმრისათა, და უგანასკნელ სასუფეველსადა
ღმრისასა, ხალხი ესე ყაველი მოეცემის ღოცვსა მიერ მოწყალებითა
ღმრისათა. და ესრეთ, რამელიცა შეურაცხებისა და უგულუებელს-
ყოფისაგამო არა ილოცავს, მას გვერეთ არა უცნიეს ყუალი თვისი,
და არა გულის-ხმა-ყოფიეს შირველნი მცნებანი ყულისანი, ვითარცა
შშმწმინის გულის-ხმის-ყოფად. ესე ვითართა თვს ღმრს არს თქმად იგი,
რადცა წითქუა ყუალმან ყრითა ზედა: იცნა ხარმან მომგებელი
თვისი, და ვირმან ბაგა ყულისა თვისისა; ხალხი ისრიალმან შე
არა მიცნა, და არცა კმმან ჩემმან არა შემისწავლა მე. (ისაი:
თავი ა, მუნ: გ).

ბს"კ.

ესა მოკლედ მოხსენება სარგებელ-არს, ვითარმედ ლოცუანი ჩუქნი და შემწყუფიანი, ვითარ იგი, მარსუა, მღვპარება, განფრთხება, არიან მოქმედებითნი, ოდეს იგი იქმნებიან. ა) სარწმუნოებითა, სულითა და ჭეშმარიტებითა: ყოველსა რაოდენსა ითხოვდეთ ლოცუასა შინა სარწმუნოებით, გეყოს თქმუნ. (მატ: თავი ვა, მუხ: ვბ). ბ) სახელითა იესო ქრისტესითა: ამინ ამინ გეტყუი თქმუნ, რაოდენიძარა ჰსთხარეთ მამასა სახელითა ჩემითა, მოგცესთ თქმუნ. (ოთან: თავი ივ, მუხ: ვგ). იგივე დამტკიცებულ-არს მრავალთა ადგილთა შინა. გ) შიშითა ღმრისათა: ნება მოშიშთა მისთა ჰყოს, და ვედრებისა მათისა შეისმინოს, და აცხარუნეს იგინი. (ფსალ: 136, მუხ: ით). დ) სიმდაბლითა და შემუსრულითა გულითა: მსხუმრზლი ღმრისა არს სული შემუსრული: გული შემუსრული და დამდაბლებული ღმრისა არა შეურაცხ-ჰყოს. (ფსალ: 5, მუხ: ით. ზინაქ: თავი ლე, მუხ: იზ). ე) ცოდნათა მიტეუებითა მოუწყასათათა და ღაგებითა: რაჟამს ჰსდგეთ ლოცუასა შინა მიუტევეთ უვეთუ გაქმუნდესთ რაჟმე ბრტოტი ვის-თვსმე, რათა მამამანცა თქმუნმან მოგიტეუნეს თქმუნ, და სხუანი. (მარგ: თავი ია, მუხ: ვე. მატ: თავი ე, მუხ: ვგ). ვ) თვნიერ რისხვსა და გულის ზრახვსა: მნებაჲს ლოცუა მამათა ყოველსა ადგილსა, აღმურება წმინდად გელთა თვნიერ რისხვსა და გულის ზრახვსა. (ტიმ: თავი ბ, მუხ: ც). ზ) უვეთუ თხრანი ჩუქნი ნებისათანა ღმრისა იქმნებიან თანჯმანი: რაჟცა უკუმ ვითხარეთ ნებისაებრ მისისა, ისმენსა ჩუქნსა. (ა ოთან: თავი ე, მუხ: იდ).

ბს"გ.

შინაღრე შესუდების, ვითარმედ ვეთილი დასცხრების ვეთილი ყოფად, ოდესცა არა ჰსჯულიერად იქმნების: ესრეთ ლოცუადა არა სათნო

სათნო არს ღმრისა, და შემწყეფიანი არა თანა მოქმედებენ, და მის-
გამო არცაღა სარგებელსა მოუგებენ მლოცუშლსა. ა) რაჟამს იგი
იქმნების ფარისევლობით: რაჟამს ილოცვდე, არა იყო ეგრე, ვითარცა
იგი არგულნი. (მატ: თავი ვ, მუხ: ე). ბ) რაჟამს იქმნების
თვნიერ სარწმუნოებისა: რამელი არგულებდეს, მსგავს არს იგი
დელუასა ზღვასა.. ნუ ჰგონებნ ვაცი იგი, ვითარმედ რამე ილას
ღმრისაგან. (ოავ: თავი ა, მუხ: ვ და ზ). გ) აღდესა ვინ ითხრუს
რამსამე უწესსა მიხეზისა თვს: ითხრეთ, და ვერ მიიღებთ, რამეთუ
ზორცად ითხრეთ, რათა გულის-თქმათა შინა თქუშნთა განიღინეთ.
(ოავ: თავი დ, მუხ: გ). დ) რაჟამს იქმნების ამხარტაუნებითა და
განვითხვთა მოუწყასათთა: არა ვარ ვითარცა სხუანი ვაცი.. გინა
ვითარცა ესე მეზუშრე. (ლუკ: თავი იშ, მუხ: ია). ე) რაჟამს
მოუწყასსა არა მიუტყვებთ შეცოდებათა: უკეთუ არა მიუტყვნეთ ვაცთა
შეცოდებანი მათნი, არცა მაძამან თქუშნმან მოგიტყვნეს თქუშნ. (მატ:
თავი ვ, მუხ: იე, და თავი იშ, მუხ: ლე).

ჴმას თანა შესაბამ არს უმეტეს შესწორებად ართთა გარემოებათა,
რამელითა თვსცა არა ისმენს ყუფალი ღოცუშათა ჩუშნთა. ა) რაჟამს გარე-
მივაქცევთ ჩუშნ სასმენელთა ჩუშნთა სიტყვსაგან ღმრისა, და არა გუნე-
ბავს სმენად; მაძინ ყუფალიცა გარემიიქცევის ჩუშნგან. და ამის-თვს
თვთ იგივე ოგავთა შინა რისხვთ იტყვს: ვინადგან გიწოდე და არა
ისმინეთ, და განუგრძენ სიტყუანი, და არა ერჩილით: არამედ შეურაცხ-
ჴუშნით სიტყუანი ჩემნი, და მხილებათა ჩემთა არა მახედეთ: აწ
უკუშწ წარწემელასა თქუშნსა მეცა გეცინოდე.. რამეთუ იუას, აღდეს
მხადოდეთ მე, ხლოც მე არა ვისმინო თქუშნი, და სხუანი. (ოავ:
თავი ა, მუხ: ვდ, ვე, ვვ და ვშ). ოგივე ღაიმტვიცების. (ოსაი:
თავი ეე, მუხ: იბ. ოგრემ: თავი ზ, მუხ: იგ. და თავი ია, მუხ: ზ
და შ). ბ) ღაღათუ ვინ სიტყუასა ღმრისასა ისმენსცა, ანუ თუ
ვითხავს

ივითხაჳს თვით , გარნა ჰსცხურებს არა ჰსკულისამებრ ღმისა , და არა ოდეს ინანის ცოდნათა თვსთა თვს , ესე ვითარისადა ვაცისა ლოცნასა არა შეიწყნარებს ყუფალი , ვიდრეჲდის არა შეინანებს . ამას გარემოებასა თვით ყუფალი წინასწარ-მეტყულისა ისაიას მიერ წარ-მოგვიდგენს ჩუენ : რაჲჲმს განიხურნეთ გელნი თქუენნი ჩემდა მომართო გარემოვაქცივნი თჲალნი ჩემნი თქუენგან : და უკეთუ განამტაჳლოთ ვედრება , არა შევიხმინო თქუენნი : რაჲჲთუ გელნი თქუენნი სავსე არიან სისხლითა . და უკეთუ მომართჲათ მე სამინდო , ამია არს : სავმეველი თქუენნი , საბაგელ არს ჩემდა . შარხუა და დღესასწაულნი თქუენნი ჰსძილან სულსა ჩემსა , არღა მეტმე უღბინო ცოდნათა თქუენთა . შემდგომად ამისა წინა-დაგვიდებს სამჲალაობასადა , ესე იგი სინანულსა , რამლისა ძლით მოწყალებით ისმენს ლოცნასა ძლოცულისასა , იტყვსრა : განიბანენით და წმინდა იქმნენით , მოსხენით უკეთურებანი გულთაგან თქუენთა წინაშე თჲალთა ჩემთა . და უკეთუ იუჲნენ ცოდნანი თქუენნი ვითარცა მეწამულნი , ვითარცა თოვლი განჯასვეტაჯო , და სხუანი . (ისაი : თაჳი ა , მუხ : იე , ივ და ის) . და ეს სახედ ლოც-ნაჲ სათანადო არს ჭეშმარიტითა სინანულითა .

ბსჳ.

ყველთა მათ შემოწყნრილთა წინა-დადებათა მიერ ცხადაჲ ძალ უბს თვითოეულსა ხილჲად , რამელ ყუფლისა მიმართ ლოცნაჲ სავრე-ბული , ანუ სამხალაო , არს უადრესი თანამდებობა ღმის-მსახუ-რებისა , და ესე ვითარისა თვსებისა , რამელ ოდესცა ჩუენ აღვასრუ-ლებთ მას , მაშინ თვით საქმითა აღვიატებთ ჭეშმარიტსა ღმისა ჩუენსა ღმოდ ყოფლისა შემძლებელად , ყოველგან მყოფად , ყოვლად-ბრძნად და ყოვლად-სახიერად . ესე ჭეშმარიტება დამტკიცებულ-არს ოთხთა პირველთა მცნებათა შინა ყუფლისათა , და ესე ვითარითა აღსატებითა წარმოვადგინებთ თაჳთა ჩუენთა თვს მას , რამელ ვიცანთ ჩუენ , ვითარმედ იგი არს ღმი ჩუენნი

(რპთ)

ჩუქნი: მან შექმნა ჩუქნი, და არა ჩუქნი: ხალა ჩუქნი ვართ ერნი მისნი და ცხვარნი სამწყსოსა მისისანი. (თსა: ეთ, მუხ: გ).

წრა თუ აღენ მოვალთ ჩუქნი ესე ვითარსა აღსარებასა შინა დაძვადებელისა ჩუქნისასა ძალითა ლოცვსათა, არამედ მზრახულებნი მისდაძი ვითარცა მენი მამისადმი, და მვედრებელნი ვეთილ ნაწლეობისა მისისანი, მოვიღებთცა მისგან ძალსა სულისა წმინდისასა, გონებისა ჩუქნისა განმანათლებელსა, გულისა აღმძრუქლსა, და მას წავლელსა ძარადის გამობად მისდაძი: აბბა მამა! და ესრეთ მისდა მიახლებულნი, არღარა ვართ უცხა და მწირ, ვითარცა იტყვს მადრიქული, არამედ თანა მოქალაქე წმინდათა და სახლეულო ღმრისა, ესე იგი, საკუთარნი ერნი ღმრისანი. (ეფეს: თაჳი ბ, მუხ: ით).

ბ.ს.წ.

წრაჳინ თანამდებ არს უგულებელს უფადად, და არცაღა დატევებად ლოცვსა, ვითარცა ღმრისაგან განწყესებულისა მაცხვარებითისა მის საშუალობისა. რამეთუ უფულნი მცირიდგან ვიდრე დიდადმდე თანა შევრულ არიან გულითა წმინდითა წხდად სახელსა უფლისა უფლისა მწყობრებლისასა. (ბ ტიმ: თაჳი ბ, მუხ: ით და ვბ). და მით მის მხალცსადმი ღმრისუ მუქნიერად ზატვიისა, დიდებისა, ქებისა, მადლობისა და თაჳიანის-ცემისა შეწირვად მცნებისა მისებრ: უფალსა ღმრისა შენსა თაჳიანისცე და მას მხალცსა მსახურებდე, და მას შეეუა. (მატ: თაჳი დ, მუხ: ი. მეორესგ: თაჳი ვ, მუხ: ივ).

ჩ ვ ბ ყ უ ყ ყ

ზ ი ც თ რ ნ ლ დ ყ ს

ჩუ მითუბუთაყრთიუ თუჩუბუყყაყრთიუ .

ჩაწილსა ამას შინა შეუდგების აღნიშვნა. 1) მცნებათა ღმირ-
სათა, რამელნიცა მარსხენებენ ლოცვსა-თვს, ვითარცა მღუდელობი-
თისა თანა-ნადებისა. 2) უის-თვს, რაქსა-თვს, და ოდეს ჰმუწნისთ
მღუდელთა ლოცუად. 3) ვითარმედ მნება საიდუმლოთა ითხავს
მნეთა თვსთავან საყუთართა ლოცუათა და განმჩადებათა.

კსზ.

ღვთი უფალმან სჯულად დამდებელმან წესსა მსახურებისასა
ქცნებანი მუწლისა აღთქმისა ეკვლესიასა შინა თვსსა დააწესნა მისდაჲ ვაცნი
აწუწველნი რჩეულნი, ბარან და ლევიტელნი, და მისცა მათ მცნებაჲ ლოცვსა,
ღუდელთანი მეტუწმლმან: და იუაჲნ ესე თქმუნდა (მღუდელთად) ჰსჯულად სა-
ლოცვსადმი. უკუნოდ რათა ილოცვდეთ მეთა თვს ოსრაილთასა, და უაველთა ცოდ-
უათა მათთა თვს. (ლევიტ: თავი ივ, მუს: ლდ). და ვვალად: და
ილოცოს მღუდელმან უაველთა თვს კრებულთა მეთა ოსრაილთასა,
და მიეტეოს მათ. (რიცხ: თავი იე, მუს: გე).

კსკ.

ჩხალსა ჰსჯულსა შინა თუძვალა უფალმან ჩუწმან მისცნა
უაველთაჲ დაუტევებელად მცნებანი ლოცვსანი, არამედ მით სამღ-
უდელთა წესი, ვითარცა მსახურებასა ამას ზედა განსაზღვრებულთა.
(ებრ: თავი ე, მუს: გ). მჩხობლად უკუმ შეკრულ-ჰყოფს მისდაჲ.
ხალთა საყუთრად მცნებანი იგი შეიცუმუნ თვს შორის ამას, რამელნიცა
თქმულ-არნიან შირის შირ მარციყულთა: ოთხავდით და მიიღოთ, რათა
ხისარული თქმუნნი სავსებით იყოს. მუნვე ზემარე ინება აღნიშუნად
სამუქლობისადა

(რა)

სამშალობისა : ამინ ამინ გეტყვით თქვენ , რამეთუ რაოდენიცა
ქსთხროთ მამსა სახელითა ჩემითა , მოგცეს თქვენ . (რაი : თავი იუ ,
მუს : ვგ , ვდ) . ეგრეთვე უწინარეს ვნებისა თვისისა საკუთრად ამცნო
ლოცუაჲ მოწაფეთა თვსთა , შეტყუებლან : რასა გძინავსთ , აღსდევით
ილოცევდით , რათა არა შეხვდეთ განსაცდელსა . (ლოც : თავი ვბ ,
მუს : მვ) .

ქსტ.

მარციულთა შედგომილთა ყოვლისათა , რაჟამს მოიხსენეს მათ
ზედა მდებარე მოძღვრებისა თანამდებობა , თანადვე ახსენეს ლოცუაჲ-
ცა , ვითარცა მათდამი შესახებდრი თანამდებობა , იტყვანრა იგინი :
ჩვენ ლოცუასა და მსახურებასა ამის სიტყვასა განვეგრძალებით .
(საქ : თავი ვ , მუს : დ) . ხოლო მარციული ჰაულოე მოძღვრისრა
ეფესოს ეპისკოპოსსა ციმოთეს , ზოგად ყოველთა და თვითოეულსა
მღვდელსა პირველ ყოვლისა ლოცუათა ყოფასა ამცნებს და ლოცავს ,
მეტყუებლი : შჯლო ციმოთე , გლოცავ უკუშ ყოვლისა წინა ✠ , რათა
ჭყოფდე ვედრებასა , ლოცუასა , თხოვასა და მადლობასა , ყოველთა
ვადთა თვს , მეფეთა თვს , და ყოველთა მთავართა . (ა ციმ : თავი ბ ,
მუს : ა და ბ) . ამისვე უკუშ მღვდელობითისა თანა-ნადებისა-თვს
მოიხსენებს მარციულიცა რაკობ : უბლოურ თუ ვინმე არს თქვენ
შორის , მოუწოდენ ხუცესთა ეკკლესიისათა და ილოცონ მის ზედა .
(თავი ე , მუს : იდ) . და ესრეთ ცხადად აუწყა ყოვალმან , და მარ-
ციულთადა , რომელ თანამდებობა ყოვლისადმი ლოცვსა საკუთრად
დადებულ-არს სამღვდელთსა წესსა ზედა , და უცუალვებლად სათანადო
არს , რათა იყოს შეერთებულ მოძღვრებათა თანამდებობისა თანა .

✠ მარტოპირი ვ-სა ჰსწავლასა შინა ციმოთეს ა-ისა ეპისკო-
ლისასა , იტყვს : ვითარცარა საზოგადო რომელიჟე მამა , ყოვლისა
სოფლისა არს მღვდელი , ყოველთა თვს უღირს მას ზრუნუაჲ .

ამის-

(რუბ)

აშის-თვს იტყვს : გლაცავ უწყს უაჯლისა წინა , რათა ჭყაჭყლ
ვედრებასა , და სხჳანი.

ბჳ.

ჳ. რამედ ვის-თვს , და თუ რაჳს-თვს ჰლჳდელნი მათ ზელა
ვის-თვს დადებულისაჰებრ თანამდებობისა ღმრისადმი სავედრებელად თანამდებ
და რაჳ არიან ვედრებად სახიერებისა ღმრისა : ნიშჳნენ იგივე მცნებანი , და
სა-თვს გარდა მისსა ახწავებს თვთ ქრისტეცა მაგალითითა თვსითა. რამეთუ
შჳსნის ჰლჳდელ-მთაჳარი იგი დიდი უაჯადთა მათ ვეითილთა , რამელმან
ლოცჳდა. განვლნა ცანი. (ებრ : თაჳი დ , მუხ : იდ. და თაჳი თ , მუხ : ია).
საიდუმლოჳსა სერობასა ზელა თვსსა , ვითარცა ვაცი ილოცჳდა ჩჳსნ-
-თვს მამისა მიძართ ქადაგებისა-თვს , მაცოქჳლთა თვს , და უაჯელთა
მარწმუნეთა მისთა თვს , მეტჳსლი : მამაჳ , სიტჳჳანი რამელნი
მამდენ მე , მივსცენ მათ : და მათ მიხჳნეს , და ჰსცნეს ჭჳმძარიტად ,
რამეთუ შენგან გამოვედ. (იან : თაჳი იზ , მუხ : ჳ). წმინდა
ჭჳსნ ესენი ჭჳმძარიტებითა , რამეთუ სიტჳჳა შენი ჭჳმძარიტ არს..
და მათ თვს წმინდა ვჭყაჳ თაჳსა ჩემსა , რათა იგინცა იჳნენ წმინდა
ჭჳმძარიტებით. და არა მათ თვს ხალა გვითხაჳ , არამედ უაჯელთა
თვს , რამელთა რწმენეს სიტჳჳთა მათითა ჩემდა მამართ. (მუხ : იზ ,
ით და ვ). მამაჳ წმინდაჳ დაიცჳს ესენი სახელითა შენითა.
(მუხ : ია). დაიცჳს ესენი ბორტისაგან. (მუხ : იე). გარდა
უწმინდებისა მის ლოცჳსა თვსისა მისცა მცნებაჳ ქადაგებისა-თვსცა
ლოცჳდა , მეტჳსლმან : ევედრენით უჳალსა სამჳალისსა , რათა გა-
მოაჳლინნეს მოქმედნი სამჳალსა თვსსა. (მატ : თაჳი თ , მუხ : ჳს).

ბჳჳ.

ჳ. ილოცჳდეს მაცოქჳლნიცა მისვე სახარების ქადაგებისა-თვს უაჯ-
ლითა გულს-მოდგინებითა , მეტჳსლნი : უჳალა მოეც მანათა
შენთა უაჯლითა განცხადებულებითა სიტჳჳად სიტჳჳსა შენისა :
(საქ :

(რეკ)

(საქ: თავი დ, მუხ: ვთ). ხალხი მარცხილი ჰაულო ევედრებოდა სხუათადა ლოცვსა-თვს, რათა მოსცეს მას ყუფალმან პალი და სიმტვიცე ქადაგებასა შინა სახარებისასა. (ეფეს: თავი ვ, მუხ: ით. კალას: თავი დ, მუხ: გ. ბ თესლო: თავი გ, მუხ: ა). ეგრეთვე ილოცვდეს მარწმუნეთა თვსცა. (საქ: თავი იდ, მუხ: ვგ). კვალად ჰაულო ყოველთა ეფესოს მღჳდელთა თანა მომდრევი მუხლთა თვსთა ილოცვდა მარწმუნეთა თვს. (საქ: თავი ვ, მუხ: ლვ. თავი ვა, მუხ: ე). მარწმობენ აქას ყოველნი ეპისტოლენი მარცხილთანი და ყფონსა ჰაულისნი: რამეთუ რამელთადა ერთა უქადაგებდა იგი, და რამელთადმიცა ჰსწერდა, მარადის ყოველთა თვს ილოცვდა შეუსწარმებულად ცნობისა-თვს ჭემპარტიისა ღმრისა, აღმარბინებისა-თვს და სრულ ყოფისა წმინდისა სარწმუნოებისა და განმრავლებისა-თვს ქრისტეანებისა სიყუარულისა და სხუათა სათნებთა. (რამ: თავი ა, მუხ: თ და ი. ეფეს: თავი ა, მუხ: ივ და იზ ✠).

✠ **ქ**ასილი დიდი საყოფაქცეო ჰსწავლითთა განონთა შინა ახლისა აღთქმისაგან შეგნებულთა, სახარებასა შინა ო. თავსა იდ: მწყემსსა და მომღჳანსა სახარებისასა მჳსნის ლოცუაჲ ერთა თვს, რათამცა ქადაგებისა მიერ აქჳნდესთ მათ წარმატება სარწმუნოებასა შინა და სიწმინდით ცხოვრებასა და მადლობდენ მის-თვს ყუფალსა.

ჰსგავსად ამისა თანამდებ არს თვითყოული მღჳდელი ლოცუად მრევლთა თვსთა თვს რათა არა მარჯულდეს სარწმუნოება მათი. (ლოყ: თავი ვბ, მუხ: ლბ).

149

ქიცხსა შინა რზზ და რპთ, დაწესებულნი იგი მცნებანი ნიშნენ ლოცუასა ყოველთა უკჳს კაცთა თვს, რამელთადა შორის მეფესა, ვითარცა თავსა დასდებს მარცხილი. რამეთუ ერთ მთავარნი საძეფოსა შინა, ვითარცა თავი ყოველისა ერთსა დადგინებულ არს

ღმისა მიერ. მას ყოველნივე წესნი საზოგადოდ და თვითყოელი
საკუთრად, ზინწყლითიგან ვიდრე უგანასგნელადმდე, მოწმილებისა,
მატიკისა და ყოვლისა ერთგულებისა ჩუწნებად თანამდე აწიან. (წომ:
თავი იგ, მუს: ა). და სსყანი. (ა ჰეტრ: თავი ბ, მუს: იგ და იწ).

ყბყ.

ესძინა მოციქულძან, და ყოველთა მთაჳართათვს, ესე იგი,
უბთაუტესისა კელმწიფუებისა ქრესტე დაწესებულთა მძანთებლობათა თვსცა
თანამდე ვართ ჩუწნ ლაცყად ყოვლიად უმაღლესისადმი, რათამდე
იგინი სულთა შინითა განსწავლულნი, იუწნენ ეგე ვითარნი აღსწყ-
ლებსა შინა თანამდეზობისა მათისასა, და ყოველსა ცხავრებსა შინა,
ვითართაცა მითხავს თვთ იგი ჰ, რათა მშვდობით და მყუდრებით
უწსცანდებდეთ განზახვსამებრ მოციქულისა, ყოვლითა ღმის-
მსახურებითა და სიწმინდითა. რამეთუ ესე არს ვეთილი და სათნო
წინამე მაცხავრისა ჩუწნისა ღმისა. (ა ტიმ: თავი ბ, მუს: ბ, გ და დ).

ჰ თხავს ყოვლი სიტყუათა მოწმის თვსთა, რათამდე ღმისაგან
ერთა ზედა დადგინებულნი მთაჳარნი და მძანთებულნი. ა) თავთა
მიძართ თვსთა, იუწნენ იგინი ვაწნი ვეთილ-მსახურნი, ღმის-მოძმინი,
ვაწნი მართალნი, მოძულენი ამძანტაჳანებისანი. (ვაძახ: თავი იწ,
მუს: ვა). იუწნენ ბრძენნი და გონიერნი. (მეორეწსგყუთ: თავი ა,
მუს: იგ და იე). ბ) ერთა მიძართ და ყოველთა ველქრესტეითა მათთა,
იუწნენ მზრუნველნი საზოგადოება ვეთილისათვს, და მანადის მოწმ-
ფენი დაცვსათვს მყუდრებისა და ვეთილ წესიერებისა ერთა მოწმის,
და რათა მასთანავე ვეთილ გონიერებით დააცხრობდენ ბართტთა,
ხალა უბნალოთა დაიფარვიდენ, რათამდე მით სგყულისა გატდამა-
ვლობანი, და ყოველნი ბიწიერებანი შეძვირდებოდენ, და წყუადღეს
ყოველიგან ერთა მოწმის სათნოება. (წომ: თავი იგ, მუს: გ და დ.
ა ჰეტრ: თავი ბ, მუს: იდ). გ) განჩინებულთა მსგავრთა შინა,
რათამდე

(რქე)

რათამცა იუწყენ ზირჳთინებულნი, და მართალნი. რამეთუ იტყვს ისმინეთ შორის ძმისა თქმწნისა, და საგვეთ სიმატლოით შორის ვაცისა და შორის ძმისა მისისა, და შორის მწირისა მისისა. ნუ მიხედავთ სასჯელსა შინა სივინით და სიდიდით: არა თჳალაახჳნეთ ზირსა ვაცისასა, რამეთუ სასჯელი ღმრისა არს. (მეორქსჯელ: თავი ა, მუხ: ივ და იზ). ამას თანავე აუენებს უფალი სხჳათა შორის მიღეზასა ქრთამისასა. ნუ განდრეკ სასჯელსა.. ნუცა მიიღებ ქრთაჳსა: რამეთუ ძღჳწმან და ქრთამძან დაუყენის თჳალნი ბრძენთანი, და გარდააქციენის სამართალნი. (მეორქსჯელ: თავი ივ, მუხ: ით). აქა თვსეყვს უაღრესი იგი მცნება ზ წიგნსა შინა. (ნეშტ: თავი ია, მუხ: ვ, ზ, თ და ი).

კჳზ.

ყველთა ცოდჳთა თვს ძეთა ოსტაილთასა ბრძანა ლოცჳაჳ უფალმან, რამეთუ მრავლად და მართლის ვსცადავთ ყველნი. (რაგ: თავი გ, მუხ: ბ). და რამელ მრავალნი საფრსენი და განსაცდელნი მისლამი მიმზიდჳლნი გარე მოგჳადგანან ჩჳწნ ძვილდათუ არა სამართად ღლენი, გამცდლილებანი ვაცობრძივისა ცხფრებისანი აღმთაჩინებენ ამას. ამის-თვს რათამცა ვითარცა თვთ ჩჳწრ, ეგრეთვე ყველმან ერძანცა, მოწყალებით მოტეჳებასა ცოდჳთასა უძლოთ მოღებად ღმრისაგან, და მართლის ხილულთა და უხილავთა განსაცდელთაგან ვიუჳნეთ განრინებულნი, ამად მიუცილებელ საჭირთ არს ძღჳდელთადმი, ვითარცარა მწყემსთა, დაუცხრომელი ვედრება სახიერებისა ღმრისა, მით უმეტეს, რამელ მას ზედა ოდენ აღრჩეულ არიან იგინი.

კჳჳ.

შა რათამცა წადილისამებრ მოციქულისა განქართვს ვართცი ცოდვსა. (რამ: თავი ვ, მუხ: ვ). ესე იგი, რათა არღარა უმეტეს ზმანებლეთ ჩჳწრ ცოდჳასა, ვითარ იგი მუნვე ცხად ჳეფრს მოციქული,

და

და რათა არა რამე ცოდუანი , და უფორსდა სასიკუდიანედ წოდებულნი. (ა რიან: თაუი ე, მუს: იგ). და ცად მიძართ ძალადებელნი. (შიქ: თაუი იშ, მუს: ბ და ვა, და თაუი ით, მუს: იგ. რაკ: თაუი ე, მუს: დ). არა უფლებდენ ჩუქნ ზედა. (რამ: თაუი ე, მუს: იბ და იდ). არამედ ნაცუღად მისა უწყანებულ ვიყუნეთ უაგელნი სულითა ღმინათა , თვითეულნი წარმადგინებელნი ასეთა თვსთანი , არა მანებად არაწმინდებისა და უსგულაეებისა უსგულაეებად, არმედ მანებად სიძართლისა სიწმინდედ. (რამ: თაუი ე, მუს: ით). ამის-თვს თანამდებ არიან მწუქსნი ეკვლესიურნი , ვითარცა მწწაგლისა სიტყვთა ერთადმი , ეგრეთუქს უმხურჲალესითა ლოცვთა ღმინა მიძართ , უმეტესადრე მდგომარენი წინაშე საკურთხეველისა უფლისა , ვედრებად უფლისა , რათამცა მონიჭოს ძალი სულისა წმინდისა , და შიში თვსი ღანურგოს გულთა შინა ✠, აღმოსაფხურელად საძაგელისა და უღმრთებთისა ცხარებისა, რამეთუ ამის მიერ წარმებენ უაგელნი ჭარნი და სიბორცტენი უაგელთა ერთა ზედა. (იერემ: თაუი დ, მუს: იბ და იშ).

✠ სოცუანი წმიდისა ვასილი დიდისანი, მეექუსესა და მეცხრესა უამსა დაწესებულნი წინა-დადებისა ამისდამი სახმარ არიან. არიან უკუქს სხუანიცა ლოცუანი სხუა და სხუათა სახმარებათა თვს სხუათა უამთა შორის და უამნის შედეგთა , და რამელნიმე ვანდავსადა შინა სამწუხრო და საცისვრონი , რამელთა მიერცა შესაძლო არს , და სათანადოცა მღუღელთა , არათუ ოდენ ეკვლესიასა შინა , არამედ სახლოთადა შინა ღმრთებრებით ვედრებად და მადლობად სახიერებისა ღმინსა. ხალო არიან ფსალმუნნიცა დავითისნი , სხუა და სხუათა საჭირებათა შინა სახმარნი ჩუქნდა , რამელთადა სმეუასა არა თანა წარსდების მღუღელი მისწრაფე და მხურხველი ცხარებისა-თვს. ამას უაგელსა თანა შუქნის, რათა წინა-უძლოდეს ლოცუა საუფლო.

(რეზ)

ტყუ.

ყინაგანთა ბარატთა მიერ წარმოებენ გარეგანნიცა, რეცა მწა-
რეთა თესლთა მიერ უმწარესნი ნაყოფნი. ერნი სშირადრე იპულებულ
იქმნებთან შეცოდებათა თვსთა ძლით თავსდებად მრავალ გჳართთა მწუ-
ხარებათა და ჭირთა : გარნა მათ ყოველთა შორის არა არს მათდა
სხჳა შესავედრებელი თვნიერ ღმისა : ღმი ჩჳსნი შესავედრებელ და
ძალ, შემწე ჭირთა შინა. (ფსალ: მე, მუხ: ა). თვთ მანვე მოგჳცა
მცნებაცა ესე: მხადე მე დღესა ჭირისა შენისასა, და მე გიხსნა შენ.
(ფსალ: მთ, მუხ: იე). და ესრეთ ძღჳდელნი, ვითარცა რა მოძღჳარნი
და მოცუჳსნი ერთანი თანამდებ არიან, რათა გარეშეთაცა ბარატ
შემთხჳვათა თანა წინა უძღადენ ყოველთა საზოგადოდჳ, და თვთ-
ეულსა საკუთრად ჳჳ, ღმისა მიძართ მხურვალითა ღაცვთა.

ჳსაზოგადოდ ყოველთა თვს თანამდებ არიან ძღჳდელნი თხრვად
ჳამსა წვიმიანობისასა ვეთილ შესავებულისა ჳაერისა, ჳამსა უწვიმ-
ბისასა ნაყოფიერისა წვიმისა, რამეთუ იტევს წინასწარ-მეტყჳსლი :
ოთხრვეთ წვიმაჳ ყუფლისაგან ჳამიერად მსთჳადი და მცხჳსდი. (ზაქარ:
თავი ი, მუხ: ა). ხალო ჳამსა ბრძოლისასა ძღვეა მტერთა ჳედა
მაგალითითა მოსესითა ამაღევსა ჳედა. (გამოს : თავი იზ). და
გედევინისათა მადიამსა ჳედა. (მსაგჳულ: თავი ვ და ჳ), და სხჳანი.

ჳჳ ჳვთოეულისა თვს საკუთრად ჳჳჳსნის ძღჳდელთა თხრვად,
ვითარ იგი, მწუხარისა-თვს ნუგეშინისცემა, ტევსა-თვს განთავისუფლება,
სნეულისა-თვს მიტევებასა თანა ცოდჳათასა სიმრთელე, (იაკობ:
თავი ე, მუხ: იე). დევნულისა-თვს მოთმინება. სასიჳყდინესა ღჳაწლსა
შინა მყოფისა-თვს მსწრაფლი შეწვენა, და სხჳანი.

ტყზ.

ღღესცა ნებაჳს ყუფალსა წჳრთონა, ანუ თუ ჳსწჳრთონის განძო-
ვლებისა-თვს უსგჳულოებათა და უსამართლოებათა და უგჳულებელს
ყოფისა-

(რეს)

უაფისა-თვს მსგავსთა თვსთასა, ქალაქსა, გინათუ მრთლად რამკლ-
საძე ქაქსუანასა, სიუპილითა, ანუ მამსრესლის სენითა, ანუ შესაძრწუ-
ნებელითა ძრვითა, ანუ თუ სხვთა რამლითაძე უძძიძესითა განსადე-
ლითა: ესე ვითართა გარემოებათა შინა თანამდებობა ძლუდელთა არს.

ა) რათა განაღვიძან უაველნი ერნი სინანულად, რათაძეა დაუტეცს
უაველძან და თვთაეულძან ბორცნი გზანი თვსნი და მარქცენ
უფლისა შიძართ, ძცნებისა მის ებრ: მარქცით და მარქცაით უაველთა-
გან უსგულაობათა თქმსნი, და არა იუზნეთ თქმსნი დასასგეგლად
სიცრუისა. (ესევე: თაჳი იმ, მუს: ლ) და ვვალად: მარქცით ჩქდა
უაველითა გულითა თქმსნი, მარხვსა მიერ და ტირილისა და ტყებისა.
დაიშენით გულნი თქმსნი, და ნუ სამარხელნი თქმსნი, რამეთუ
მარწალე არს უფალი, და სხუანი. (იოელ: თაჳი ბ, მუს: იბ).

და სხუანი. ბ) რათა თვთ ძლუდელთა უსაჳუთრესითა ღმობიერებითა
თვსითა დაადგინან თაჳი თვსი შარის ღმისა და ვადთა რეცა ზლუდელ
რადმე. მავალითისამებრ მარხესსა და სხუათა წინასწარ-მეტყმსლთასა,
და რათა შემუსრვლითა გულითა დაუნდამილნი ილოცვენ და მით
გარემოებათა მართალი რისხუა ღმისა, რამეთუ იტყვს წინასწარ-
მეტყმსლი: შარის საჳურთხეველისა წსტირადენ ძლუდელნი მსახურნი
უფლისანი და იტყოდენ, ულხინე უფალე ერსა შენსა, და სხუანი.
(იოელ: თაჳი ბ, მუს: იზ).

ჳ) ესე ვითარ ზლუდელ ექძნა მარხე. (გამარ: თაჳი ლბ, მუს: ია).
და სხუანი. (რიცხ: თაჳი ია, მუს: ბ). რამეთუ თქმულ არს, ილოცა მარხე
უფლისა შიძართ, და დასცხნა ცეცხლი. (და თაჳი იდ, მუს: ით და ვ).
რუბლისა-თვს მარხესხეებს დაჳითცა: არათუძეა მარხე რჩეული მისი
დადგა სრუასა მის წინაშე მისსა, გარემოქცევად გულის წყრამა მისი,
რათაძეა არა მარხნა იგინი. (ესაღ: რე. მუს: ვვ). ეგრეთვე წარბნდა
დაადგინა თაჳი თვსი შარის ძჳლართა და ცხარეულთა, და ილოცა
გულს-

(რეთ)

გულს-მოდგინედ , და მასინლა დასცხნა ქსრუაჲ. (რიცხ: თავი ივ, მუხ: 28 და 29). ესე ვითარნივე იყუნენ სსჷანიცა წინასწარ-მეტყუწლნი. (საპყილი: ა, მეფე: თავი ზ. ისაია: თავი 48 და 49, დანიილი, თავი თ. იერემია, თავი იდ, მუხ: 8 და სსჷანი. 2 ესდნა, თავი თ, ნემია, თავი თ) და სსჷანი; რამელნი ხადოდენ ყუფალსა აღმსარებელნი ზირითა თვსითა ცადჷათა ყოველთა ერთასა, და იგი ისმენდა მათსა, რამეთუ იძარხვიდეს წაშეხათა მისთა.

ქ.ყ.რ.

ყესაბამ არს აქა და სარგებელ მოხსენებაჲ, ვითარმედ ყუფალია ჟამსა, ერთა ზედა რამელისამე ზატყის მოწყვნისასა ჰსჭყრეტს ზეცით, არს ვინმეა? ეგე ვითარნი, რამელმანცა უბლო დადგება წინაშე ყუფლისა, და რისხვსა მისისა დაცხნა და მოწყალეობად გაძდაცჷალეობა. რამეთუ იტყვს: ვემიებდ მათგან ვაცსა, მტყეველსა მართლიად, და მდგომსა წინაშე ზირსა ჩემსა, ყოვლითჷთ ჟამსა შინა რისხვსასა, რათა არა სრულიად მოისხოს ქალაქი, და ვერ ვზოვე. და მივფინე მის ზედა გულისწყრება ჩემი ცეცხლათა რისხვსა ჩემისათა მოსრულიებად მისა: გზანი მათნი თავთა მათთა მივსცენ, იტყვს აღმანი ყუფალი. (ეზეკ: თავი ვბ, მუხ: 10 და 11). და ესე ვითარისა გაძემეებისამებრ მწყემსნი თანამდებ არიან ყოვლითა სულითა გულის-ხმის-ყოფად თავთა თვსთა და მსგავრთა ღირისათა. რამეთუ უკეთუ ვინმე სხჷა, მაშა უფრთხლად იგინი სიძარხვით მცხავრებნი, მოვალე არიან მარადის უმანველებით დგომად წინაშე ყუფლისა, უმეტესადრე ჟამსა ერთა ხასგელისასა რათა არა ითქუას მათ ზედა ზემოხსენებულთ იგი სიტყუა ყუფლისა, და სსჷანცა წინასწარ-მეტყუწლისა იერემიასით თქმული: მწყემსთა იტყვნობრეს და ყუფალი არა გაძარხვიეს. (იერემ: თავი ი, მუხ: ვა).

ქ.ყ.დ.

ჩემულ-არს ზემო რაცხჷასა შინა ლს, ვითარმედ ყოველსა სახესთა თანა

თანა ჰსწავლისასა სათანადო არს შიანერგჳად გულთა შინა მსმენელთასა ცნობა ქრისტესი მისა ღმრისა, და სარწმუნოება მისი. აჲ ესენა ჟიო მღჳდელნა! თვთ მასვე, ვითარცა უზირჳესსა საგანსა, თანამდებ ვართ ჩჳსნ, რათა შეუდგეთ ლაცჳათაცა შინა ჩჳსნთა, და მარციქულისათანა მოძღვრენი მუხლთანი მაშისა მიმართ ზეცათასა, ვითხვდეთ დაუცხრამელად, რათამცა სათნო იყოს ყოველთა მარწმუნეთად მოვლენა ზეციერისა მეცნიერებისა თვისისა, და მოგჳანიჭოს დაძვდრება ქრისტესი სარწმუნოებითა გულთა შინა ჩჳსნთა. (ეფეს: თაჳი გ, მუხ: იზ და ით). და გულის-ხმა გვიყოს გარდამატებული იგი გარებასა ვაცობრივსა სიუჳარული მისი. და უკეთუ ესე ვითარითა ზესთა ბუნებითითა ნიჭითა მაცხვრისა ჩჳსნისათა ვიქმნებით აღვსებულნი, მაშინ ყოველთა ბაროტ შემთხჳვათა შინა, რაქსაცა ადენ ვითხვთ სახელითა ქრისტესითა, გჳსქმნების ჩჳსნ, და ყოველნი შემთხჳვანი ჩჳსნნი შეცჳალეზულ-გჳსქმნებიან ვეთილად. რამეთუ უკეთუ ღმრან მესა თვისსა არა რიდა, არამედ ჩჳსნ ყოველთა-თვს მისცა იგი: ვითარჳ უკჳს არა მითურთ ყოველივე თხვა ჩჳსნი მოგჳანიჭოს ჩჳსნ. (რომ: თაჳი ს, მუხ: ლბ).

ბ.

მაღლო-
ბისა თვს. **ჟ**რმანა უკჳს მარციქულმან ლაცჳათა და თხვათა თანა მაღლო-ბისა თვს. ბისა ყოფაცა ყოფლისადმა ყოველთა ვაცთა თვს. (ა ტიმი: თაჳი ბ, მუხ: ა). და თვთ ბუნებაცა ჩჳსნი არა მისდაში მიგჳზიდავსარ თვთო-ყულსა. რამეთუ ვინცა ვეთილსა გვიყოფს ჩჳსნ, მას უკჳს ვუჳარობთცა, ზატრვსვსცემთ და ვმაღლობთ ჩჳსნ. და ვინჳ უკჳს მოგჳმაღლებს ჩჳსნ ესაღენთა ვეთილის-ყოფათა, ვითარცა ღმრ. (თსალო: რ მდ. მუხ: თ). რამეთუ მის მიერ ცხვლო ვართ ყოველნი, და ვიქცევით და ვართცა. (საქ: თაჳი იზ, მუხ: ვს). და ყოველსავე ცხვრებისადში სახმარსა ჟამიერსა და საუკუნოაქსასა მიწმღებლობთ კელისაგან მისისა.

(თსალო:

აწს შეაქ მადლობისა ყოფაჲ. ს'ე ჭეშმარიტად. გინათუ შეგუწმთხნას უძლურება, გინათუ სიგლახავე. რამეთუ უვეითუ მწყლად ბრძენი ვინმე მსწავლელი იტყოდა : ყოველი , რადენიცა მოწევნულ-იქმნეს შენ ზედა , შიითაღე სიუჭანულოთ , და ცაწაღებათა შინა დამდაბლებისა შენისათა სულ გრძელ იქმენ : და უფროსდა ახალსა შინა გერ-არს ყოფად. უვეითუ სიტყუადა არა უწეი , ჭადლობდე , რამეთუ ესე არს მადლობა. ხლო უვეითუ ვეთილობასა , და ყოვლითურთ უხწყბასა შინა ხარ და ვეთილ მიმთხწყულ და ვეთილ დღეობათა შინა მყოფი მადლობ , არა რამე არს დიდ და არცაღა საკვრწყლ : საძიებელ უვეწყ არს მადლობა მწყხარებათა შინა , სნეულებათა , იწრებათა და მოწყინებათა. ნუ რა რამესა უწინარეს სიტყუსა ამის წამოიტყუ : გმადლობ შენ მეუფეო. და რასა ვიტყუ მე აქა მდგომარეთა მწყხარებათა თვს ; თვთ გვენისა-თვსცა დირს არს მადლობის მიცემად ღმისა , სატანგწყლთა თვს მუნ მყოფთა , და სიმედგობთა. რამეთუ ფრად სარგებელ გვექმნებინს ჩწყს მსმენელთა საქმე ესე , ნაცულად აღზრისა შიში გვენისა გულთა შინა ჩწყსთა დაღებულთა. და ქწყმარე მასვე მსწავლასა : რაჟამს სიგლახავესადა შინა ვიუწნეთ და უძლურებათადა და განსაცდელთა ; მაშინ განვაძნავეთ მადლობა , ხლო ვიტყუ მადლობასა არა თუ სიტყვთ , არცა ვნით , არამედ თვთ ნივთით და საქმით , გარებით და გულთა და ყოვლითა სულითა ვმადლობდეთ მას , რამეთუ უმეტეს მშობელთა ჩწყსთა უყვართ ჩწყს.

64.

II დრე აქამოძდე აღწყრილნი მცნებანი და მაგალითნი ნიშწყნენ ლოცუათა და ვედრებათა ცოცხალთა თვს ; ხლო მდწყდელსა ვითარცა მნესა , საიდუმლოთა ღმისათა , გარდა მათსა მწყსნის ლოცუად მიცულაღებულთა თვსცა , სახრებითა და სარწყმუნებითა აღდგომისათა შესწყნებულთა. ამას ზედა უვეწყ მაჩყს ჩწყს მტვიცე უწეება ვერძოდ წყრილთაგან.

წერილობითი და ჟენერალ წმინდისა და სამარცაიულოისა უბირწყლესისა ქრისტეს ეგვლესისაგან ❖❖.

❖ **ჩინასწარ-მეტყუწლი** ჰარყო შორის სხუთთა ილაყავს მკუდართათვს, მეტყუწლი: ყუალა ყაგლისა-მპყრბელა ღმირა ოსრალიისა, ისმინე ლაყა მიცწალეებულთა ოსრალითა, და ნუ მოიხსენებ ყსა-მართლადებთა მამათა ჩუწნათსა. (თაჟი გ, მუს: ღ და ე).

ჰეორესა წიგნსა შინა მავაბელთასა იტყვს: ყაგვლთა ყუწს აჟუთხეს მართლ-მსაგული ყუალი. ვედრებისა მაძართ მოიქცეს, ევედრებოდეს, რათა ქმნილი ცადწანი ყაგვლთა წარმოცნეს. და ჰყა ვაცთაგან შეგვრებულთა მართულადანი, ვითარცა ორი ათასი ღრაქმა ვეცხლისა, წარგზავნა იერუსალიმს შინა შეწირუად ცადწათათვს მკუდართა მსხუწრზლისა: ყაგვლსაჟე ვეთილად და ვეთილ მსახურად ჰყაფდა, აღდგამისა-თვს განმზრახუწლი. ხალა მიერითგან მომკუდართათვს ვედრება ჰყა, რათა ცადწათაგან განიწმიდნენ. (თაჟი იბ, მუს: მა, ვიდრე მკ დმდე).

❖❖ **სირველთა** საყუყნეთა მოსაუდრენი მარცაიულოთანი ეგვლესისა მოძლწარნი მოწმობენ აშას ზელა მტვიცედ, გარნა აქა სავადა არს ერთი, გინა ორი მოწმობა. მღუდელ მოწამე კვზრიანე, რამაელთამე ეწმისცალეთა შინა თვსთა მოხსენებისა-თვს მიცწალეებულთასა ყამსა ყსისსლოესა მსხუწრზლისასა სახელდებით მოიხსენებს.

ჰასილი დიდო ლიტურგიასა შინა თვსსა და ლაყათა შინა მეგრვასისა ღღისათა, ჰყაფდა ლაყასა მიცწალეებულთათვს.

ოქრობირი თელიშელთას ეწმის: საყაფაქცეოსა ჰსწავლასა შინა გ, იტყვს სხუთთა შორის: არა უქმად სგულდებულადარს ესე მარცაიულოთაგან, რათამცა ყამსა საშინელთა საიდუმლოთასა იქმებოდეს ხსენება ამიერ განსრულთა თვს. და საქმე მოც: საყაფაქცეოსა ჰსწავ: ვა იტყვს: არა აძაოდ არიან შესაწირავნი მიცწალეებულთათვს, არა აძაოდ

ამოდ ვედრებანი , არა ამოდ მოწულებანი. ესე ყოველნი გჳამცნო
ჩუჲს სულმან წმინდამან. იხილე მისვე საუფაჲქ: ჰსწავლასა მა,
ა კორინთელთა ეპისტოლისასა. და მეექუსესა სიტყუასა შინა მღჲდუ-
ღობისა-თჳს თავსა ღ.

ს 4

ოდეს და ყოველნი იგი ხსენებულნი სახენი ღოცჳსა და მადლობისანი,
სადა ჯერ არიან კეთილ სახმარნი და ნებისა ღმრისა თანა შემსგავსებულნი. ამის-
ის ღოც-თჳს მწუემსნი ეკკლესიურნი არა ხუ ედენ კვრიავეთა და უქმეთა დღეთა
ჲად. ტაძართა შინა ღმრისათა საუნოდ, არამედ სახლთადა შინა, და სხუათა
ადგილთა მარტოებით, შესაბამდ გარემოებათა, მარადის აღსრულებად
თანანადებისა ამის თანა-შეკრულ არიან ❖.

❖ ჩმიდა რქმზირი მეოთხესა საუფაჲქ: ჰსწავლასა შინა,
ბ თესალ: ეპისტ: იტყჳს: არა თუ ედენ ეკკლესიასა, არამედ სახლსადა
შინა , უწინარეს სხუათა ყოველთა , თქუჲსნის მძღობისა-თჳს სული-
ერისა და კორციელისა ვუფ ვედრებასა. რამეთუ არა არს ესრეთ
შესაბამი მღჲდელიისად სხუა ღოცჲაჲ, ვითარცა რათა შინველად ერისა
კეთილთა თჳს, ვიდრეღა თჳსთა თჳს წარდგეს წინაშე ღმრისა და ილოცოს.
უკეთუ იაბ აღსდგისრა და მეუჲსეულად კორციელთა მეთა თჳს ეგოდენ
ილოცეუდის , რაჲდენ უფრეს სულიერთა თჳს თანამდებ-გართ ჩუჲს
ქმნად მისა.

ჩვერესა ჰსწავლასა შინა რომაველთას ეპისტ: ძალ უძსა ვისმე
ჩუჲსგანსა სიქადულად, რამელ სახლსა შინა მლოცჲსლი მოიხსენებდეს
ეკკლესიისა საჳსებასა. არა ვგანებ. გარნა ჰაჲლე არა ერთისა ქალა-
ქისა-თჳს, არამედ ყოვლისა სოფლისა-თჳს წარდგებოდა წინაშე ღმრისა:
და ესე არა ერთ-გზის, არცა რ-გზის, არცაღა სამ-გზის, არამედ
დაუცხრომელად.

საუფაჲქვეო ჰსწავლასა იუ, ბ კორ: ეპისტოლისასა : სამუილ
დიდი

დიდი გამოხინდარა, იტყუა: ჩემდა ნუ იყოფინ შეცადებად ღმისა, რათა დავსცხრე ვედრებად თქმსნ-თვს. ესრეთვე დაჟიო. ესრეთვე აბრამ. ესრეთვე ილია.

58

ესთ მნეობაცა საიდუმლოთა ღმისათა არა მცირედთა ითხავს მ ნ ე ა ბ ა მხურვალეთა ღაცუათა მღუდლისა მიერ, რათამცა მან ჟამსა აღსრუ- საიდუმლოთა ლებისა მათისასა, და შემდგომად აღსრულებისა არა ჰსცადოს წინამე ღმისათა, ყულისა, და არა შთაუარღეს ფიცხელსა სასჯელსა ღმისასა, ვითარცა და უფრესლა აბიუდ და ნადაბ. (ლიევიტ: თავი ი). და სსჟანი. რამლისა-თვსცა ს ა ღ მ რ თ თ თვითყოლმან მღუდელმან, რათამცა ევკლესიური მსახურება დაუსჯელად ლიტურღია უძლავს შარადის აღსრულებად; ამაღ მიუცდილებელად თანამღებ არს ი თ ხ ე ვ ს იგი ყოვლითა გულს მოდგინებითა თხავად ყულისა მიერ, რათამცა მხურვალეთა მოანიჭოს მას მის-თვს ძალი სულისა წმინდისა. რამეთუ ესე მხალა ღაცუათა და ვითარცა დაადგინებს და სრულ ჰყოფს მღუდელთა გელთ დასხმითა განმზადე- მღუდელთ მთავრისათა; ეგრეთვე საქმესაცა შინა მსახურებისასა შეიქმს ბათა. მათ ურცხსუნელად მიუშავად ახლისა აღთქმისა. (ბ კორ: თავი გ, მეს: ვ).

59

ოიღრესადრე მოითხავს ამას მღუდლისაგან საღმრთო ლიტურღია, რამეთუ მას შინა ვითარცა იგი, რაჟცა საიდუმლოცა სერობასა ზედა განწესებული საიდუმლო აღესრულების. (მატ: თავი ჯგ. ლიუკ: თავი კბ. იოან: თავი ვ, მეს: ნა). ეგრეთვე ყოველივე განგებულებაცა ცხა- ვრებისა ჩმსნისა მისა ღმისა ქრისტე ყულისა ჩმსნისა მიერ აღსრუ- ლებული მოიხსენების, მცნებისა ამის ებრ: ამას ჰყოფდეთ მოსახსე- ნებელად ჩემდა. (ა კორ: თავი ია, მეს: კდ). ხალა ამიერ ვინ? არა განიცდის მღუდელ-მოქმედებისა ამის დიდსა უადრესობასა ჰ.

✠ მბიდა რქთაზირი გ, სიტყუანსა შინა მღუდელობისა-თვს. (თავსა დ). გნებავსა? მღუდელ-მოქმედებისა ამის უადრესობისა განცდა; გამოძინა-ე

გამომიხატე მე ოლია გარემოს მისსა მდგომარით მრავალ-რიცხვით
ერთიერთ, ქრთა ზედა მდებარით მსხჷსწრზლით, და სსჷანი ყოველნი
მეუდრეობითა და უმფოთჷსწლითა დუმილითა მდგომარენი, და წინასწარ-
მეტჷსწლი ადენ მვედრებელი, და მეყჷსეულად ცეცხლი ზეცით გარდა-
მფრდომილი მსხჷსწრზლსა ზედა: ესე არს საკვრჷსწლი, და ყოვლითადა
საშინელეობითა აღსაზსე. ხოლო მფრედ ამიერითგან აწ მოქმედებულთადმი:
მაშინ არა თუ ადენ იხილაუ აქა საკვრჷსწლითა, არამედ ყოვლისა
საშინელეობისადა აღმატებულთა. მდგომარეობს აქა მღჷდელი არა ცეცხლისა
გარდამმეჷნი: არამედ სულისა წმინდისა. ოლოცავს მყავარ ჟამ არა
მის-თვს, რათა მთიებმან რამემან მაღლით გარდამსწყოლმან შესჷამნეს
წინა-დაგებულნი: არამედ რათა მაღლმან მსხჷსწრზლსა ზედა მფრსწყოლმან
აღაგზნეს სულისა ყოველთანი, და უბრწყინჷაღეს ვეცხლისა გამმსწო-
რებულისა გამმარინნეს იგინი. სსჷსწრ, ყსაშინელესისა ამის საი-
დუმლოაჷსა ვისმალოჷმს სსჷასა უგულეებელს ყოფად, თვნიერ უგუნჷრისა
ადენ, და გონებისაგან განსწყოლისა.

სჷ.

ქაზომცა უგჷსწ დიდ და უაღმატებულეს არს საიდუმლო ესე,
ეგზომცა დიდსა მითხრავს სიმკაცრესა მსახურებადა მისი. აქა თანა
ამს მსახურსა საკურთხეველისა ყფლისასა ყოვლითა სულისთა შეცა-
ნებად თვსდა, და რათა განსსჷაჷვებით დამცჷსწლმან სიწმინდისა და
განფრთხ:აზისამან განსსჷაჷვებული აჩჷსწრს კრძალოლეებადაჷ, რათამცა
მსახურება იგი არა შეუდგეს მას დასასჯელად. და ამის-თვს თანამდებ
არს იგი, რათა სულისთ და გარცით განმზადეს თაჷი თვისი მისა მი-
მართ, მცნებისა მისებრ: მღჷდელნი იგი, რამელნი მიყახლეობდინ
ყფალსა დრისა წმიდა იყჷნენ, ნუ უგჷსწ მოაკჷდინრს მათგანი ყფალმან.
(გამოს: თაჷი ით, მჷს: ვბ) და კვალად: მღჷდელნი, რაჷამს მო-
ვიდოდინან საკურთხეველსა მას მსახურებად და შესაწინრავად ყოვლად
დასაწჷსწლი

დასაწმენდი უფლისა, დაიბანდენ კელითა და ფურცითა წყლითა, ესე იგი, განიწმენდენ იაჯთა თვსთა უაჯლისაგან შეგინებისა გარცთასა და სულისა : და ესრეთ განმზადებულნი წარდგებოდენ წინაშე ზირსა ღმრისასა, და აღასრულებდენ სიწმინდესა შიშითა მისითა. (ვამცხ: თაჲი ლ, მუხ: 3 და ვა. 2 გარ: თაჲი 3, მუხ: 2).

✱ **ჩ**იდა ოქროზირი ვ სიტყუასა შინა მღჳდელობისა-თვს-
ო-დესა მღჳდელმან სულისა წმინდისა გარდმოწვევად, და უაჯლოდ-
საშინელისა მის მსხჳსწმლისა იწუას აღსრულებად, და ზოგად უაჯე-
ლთა მეუფისა სშირად შემხებულ იქმნეს კელითა, მარქჳ მე მაშინ
რადენი უხმს მას სიწმინდე და რადენი ვრძალულება: გულის-სმა-
-ჰეაჲ, ვითარნი კელნი სათანადო არიან სჳარებად მას ზედა, და ვა-
თარი ენა სიტყუათა მით მეტყუწლო, ვინმცა იყო ესრეთ ღირს და
წმინდა, ვითარ ესოდენისა სულისა მიმხმელი სულსა შინა თვსსა.
მაშინ ანგელოზნი მდგომარებენ მღჳდლისა თანა, და უაჯელი ზეცისა
ძალთა წესი ჰგალობს, და გარემოს საკურთხეველისა აღსავსე არს
ადგილი ზატრად მუნ მდებარისა.

სს.

ჩსე ვითარისა განმზადებისადმი, ერთ ვერძოდ თვთ არსება
საიდუმლოაჲსა ამის, და საკვრუო ძაქმედება მისი ტვბილადრე მიიზი-
დავს გულსა ჩუწნსა. რამეთუ ჰსთქჳა უფალმან: რამელი ჰსჳამდეს
გარცსა ჩემსა და სმიდეს სისხლსა ჩემსა, იგი ჩემ თანა დადგრომილ
არს, და მე მისთანა. და ვვალად: რამელი ჰსჳამდეს ამას ზურსა
ჰსცხანდეს უკუნისამდე. (იოან: თაჲი 3, მუხ: 16 და 17). სოლო
სხვით ვერძო შიში და ძრწალა გჳაიბულებს ჩუწნ უკეთუ არა ვიქმნე-
ბით განმზადებულ და განვრძალულ, რამელი ჰსჳამდეს ზურსა ამას
და სმიდეს სახმელსა ამას უფლისასა უღირსებით უფლისა, თანამდე
არს იგი გარცსა და სისხლსა უფლისასა. ესე ვითარად მხასურნი
დასასჯელად

დასასჯელად თავისა თვისისა ჰსჯამს და სჯამს. (ა კომ: თავი ია, მუს: ვს და ვთ). და უვეთუ ყაველთა საზოგადოდ უღირსებით წარდგომილთა თვს ესოდენ საშინელი სასჯელი ყოფად არს : მაშა სადამე საძლადელთა უღირსებით მსახურსა ამა საიდუმლოთსა , მჩიობლი სასჯელი, და მჩიობლი სიმედგნე მიელის, შინველად ამის-
-თვს , რამელ მსახურებს უღირსებით , შეარედ რამელ ჰსჯამს და სჯამს უღირსებით, არა განმკითხულად გარცხა და სისხლსა ყუფლისასა.

ღურება
დღისად.

„**კანონთაჲ** თვსად მ-რ ძღუდელია ! და მაისხენე , ვითარმედ რაჲმს აღვიდა მასე მთასა მას მკმაღლურესა, ჰსთქუა თავისა თვისისა-
-თვს: შემინებულ ვარ და შემწუნებულ. ხალა მენ წარსდგები არა მთისადმი გელით შესახებელისა, არამედ მთისადმი სიონისა, მსაჯუ-
ლისადმი ყაველთა ღონისა , შუამდგომელისადმი ახლისა აღთქმისა ყუფლისა იესუსა, და სისხლითა ჰგურებასა, უმჯობესად მეტყულისა ვიდრეა აბელისსა. (ებმ: თავი იბ, მუს: ვბ, ვგ და ვდ). ამისგამა ყურთსლა შენდაცა ვერ არს რათა შიშით და ვამალულებით წარ-
დგომილი მდგომარებდე. ითქუა მასეს მიძართ ძაყლოვანსა თანა : წარისადენ სანდალნი ფერსთავან შენთა : წარისადენ შენცა სანდალნი გარსციელთა ვნებათანი სულისაგან შენისა; რამეთუ აღგილი, რამელ-
საცა ზედა ჰსდგა, წმინდა არს. ვამალულებდა იგი აღხილუად თუალ-
თა წინაშე ღონისა, განეკრძალე შენცა, რამეთუ წინაშე შინსა ღონისასა მდგომარებ. ისაია იხილა ყუფალი და ღმობიერ იქმნა. (თავი ვ).
ესევილი იხილა დიდება ყუფლისა, და ქუშ დავრდომილი იქმნა, (თავი ბ).
დანიელ ეგრეთვე ღირს იქმნა ხილუასა ყუფლისასა, და ქუშ დავრდომ-
ილი მდებარებდა ქუშუანსა ზედა და იყო შიშსა და ძმწოლასა შინა. (თავი ი).
ღირსგეო უკუშ შენცა ქმისტე ყუფალმან მადლსა ძღუ-
დელობისა თვისისასა , და ღირს გიჩინა მსახურებად საკურთხეველსა დიდებისა თვისისასა შემწუნდი უკუშ შენცა , და იქმენ შევრდომილი
სულით

სულით და გარცით და ევედრე ღმობიერად. ესე დასასრული და განხრახტა თქმულთა მათ მაგალითთა გესმარებიან შენ განმზადებისადმი და მსახურებისა შენისა, და თვით შედგმულებაცა ღოცუათა საღმრთოსა ღიბურღიისათა, უასილი დიდისა, და წმიდისა ოქრობიერისა, გარწმუნებენ შენ ამას და განგაძტვიცებენ, ოდენ უყრად-იხჷსნ შენ.

სჲ.

ზსრულებასა თანა ამა ნაწილისასა ვერ არს ძოხსენებად ძღუდელობადმი, რამელ არა სავძაო არს ესე, რათა მხლოდ თვით იგინი იუჷნენ ღოცვსა მიმართ მარწრაფენი და მას შინა დახელაჷნებულნი, არამედ ხარისხისა მეზრ თვისისა თანამდებ არიან მიუცილებელად, რათა მრევლთადა თვისთა უწიგნოთა მსოფლიოთა ასწაუბდენ ჭეშმარიტსა ღოცუასა ღმრისასა, ვითარცა რჩისტე უფალმან მოციქულთა, და ორანე ნათლის-მცემელმან მოწაფეთა თვისთა ასწაუეს ღოცუად. (ღოუვი: თაჷი ია, მუხ: ა). და სხჷანი.

სჳ.

ოწიგნოთა მრევლთა თვის სავძაო უგჷს არიან მხლოდ ღოცუანი იგი, რამელნიცა აძბანთა და ვატეხისმოსთა თანა დაბეჭდილ არიან. და რათამცა იგინი მათ ძტვიცედ ისწაუებდენ, და მარადის სულითა და ჭეშმარიტებითა ვითარცა წინაშე ღმრისა მდგომარენი წარვითხვდენ, ამის-თვის თანა ამსთ ძღუდელოთა, რათა უფლოთა გულს-მოდგინებითა ისწრაფდენ მსწაუებად მათდა, და არა დასცხრებოდენ ვიდრემდის ასწაუებდენ ❖.

❖ **ს**ოცვსა ღმრისი მსწაუებასა თანა სთიანადო არს ძენებიოურთ წინა-დადებად მათდა, რათა ვითარცა თჷთ მძობელნი, ეგრეთვე შჷლნიცა მათნი წარსთქმიდენ აღნიშნულთა მათ ღოცუათა მიმწუსრი და განთიად, და უფელთა მსოფლიოთა მუშავობათა თვისთა იწუებდენ ღოცვთ, და დაასრულებდენ მადლობით, რათამცა აჷურთხოს უფალმან უფელნივე მრმანი მათნი და სარეწაჷნი. ❖ ვითარ საქებელ და სასარგებლოდ

ჭყუჭსმცა საბრეველო მღჷდელთა ვრებულთით, შესაბამად ხარისხისა თვისისა, უგეთუძცა მცირეთა ყრმათა მრევლთა თვისთათა, ეჭსის ანუ შვდის წლითგან, ვიდრე ცხრასა ანუ ათს წლადმდე ახწავებდენ წერლით ვითხუასა ლოცუათა და მცნებათა ღმრისათა, რამეთუ აღნიშნულსა მას ჰასავსა შინა უქმად განატარებენ ყრმანი ჟამსა თვისსა, ვინადგან მსოფლიოსა მუშავობისადმი გერეთ უხმარ არიან, ხლოა ჰსწავლასა ლოცუათასა წერლით, ფრად შემძლებელ. და ესრეთ ერთ წელ ნახევარ, გინა ორწელ შემძლებელ იქმნებოდენ მტვიცედ ჰსწავლასა ლოცუათა და მცნებათასა.

სი.

ყრმანებს მცნება ყუფლისა, გარდა შინაურის ლოცვსა მისლჷად ეკვლესიურსაცა ზედა : შევედით ეხთა ყუფლისათა. და ვვალად : თაუყანისეცით ყუფლსა ეხსა შინა წმიდასა მისსა. (ფსალ: ვს. მუს: ბ). რომლისა-თვსცა თანამდებობა მღჷდლისა არს რათა ცხად ყუფს, ვითარმედ არა თუ ოდენ სახლთა შინა ლოცუად, არამედ ტაძარსაცა შინა ღმრისასა დღესა კვრიავესა და მსგავსთა მისთა, ყოველნივე თანამდებ არიან მისლჷად ✠, ძალისამებრ მეოთხისა მცნებისა შესაწირაჷად დიდებისა და ზატოვისა სახელსა ყუფლისასა. (ფსალ ვს). ხლოა რადენცა დიდ არს უადრესობა და ძალი ეკვლესიურის შეკრებობისა და ლოცვსა, საცნაურ არს მის მიერ, რამელ აღუთქჷა ყუფალმან ყოფა თვისი შეკრებულებისა ამის შორის, და სათხრავართა ჩუწრთა შესმენა და მითჷალოჷა. (მატ: თაჷი ის, მუს: ით და ვ). და ამისგამო, უგეთუ ყუფლებელს ჰყოფს ვინმე ეკვლესიურს შეკრებულებასა, და არა იღჷწის მის-თვს, იგი თვთ თავით თვისით გარდახდომილი მცნებათა ყუფლისათა, მთავლდების უძრფასესსა აღთქმასა ყუფლისასა.

✠ მანსადვიძებელად წადიერებისა, და განსამრავლებელად გუფლითადისა სურვილისა ეკვლესიასა შინა მისლვისა-თვს ლოცუად, და ყფრთსლა წმინდისა ლიტურგიისად, ძალუძსთ მლიერად შეწევნად მაგალითითა

მაგალითთა. 2) სიტყვსაგან ღმრისა. (ლოყ: თაჳი ბ, მუს: ლხ. საქ: თაჳი გ, მუს: ა. ფხალ: მა, მუს: ბ და ე. ფხალ: ზგ, მუს: ბ და გ).

3) ცხორებისაგან წმიდათა მამათსა და ეკლესიურისა ისტორიისაგან, რამელსა შინა მოიხსენებინს. ესეოდენი მხურვალეა ეკლესიურის შეკრებულებისა და ლოცვსა შირველთა საუკუნეთა ქრისტეანეთანი რამელ ვერა რაჲმეჲან ღვერულეზაზან, ვერცა თვთ უფიცხელესმან სიჳრდილმან, ვერ უძლეს მისგან დაყენებად. და თუძალა სავრებულანი ეკლესიანი მათ ღრეთა შინა არა იუჳნენცა, რამელთაჲე აღგილთა, განა იგინი გვრიავეთა და სხუათა ღღესასწაულთა შინა, სადაცა ოდენ შესაძლო იქმნებოდა შეკრებოდენ ეკლესიურისა დიდების მეტყუჳლობისა თვს. ამას ზედა მოწმობენ წმიდა მოწამე იუსტინე, და დასაჳლეთისა მოძღუარი მღუღელი ტერტულიანე თვსთა აზლოლიათა შინა, და სხუანცა მწერალნი ეკლესიურთა საქმეთანი. 3) აღთქმანი ღმრისანი. (გ მეფ: თაჳი თ, მუს: გ). და ჰსწავლა მრავალთა ფხალმუნთა შინა ზოებული ამის თვს, ვითარცა თვთ მღუღლისა, ეგრეთვე მრევლთაჲე მისთა არს სავმაოდ განძალვიკებელად.

სი.

4) რათა მდგომარენიცა ეკლესიასა შინა არა იუჳნენ დაკლებულ სხენებულსა მას აღთქმასა, ამად თანამდეზ არს მღუღელი რათა ცხად უყარს ღიტანთა ერთა, ვითარმედ სახლი ღმრისა, სახლი არს სალოცუჳლი. (მატ: თაჳი ვა, მუს: იგ). და ტაძარსა წმინდასა მისსა ჰსთქუას ყოველმან დიდება მისი. (ფხალ: ვს. მუს: თ). და მსგავსად ამისა, მდგომარენი მას შინა, თანამდეზ არიან ვრძალულებით ღგომად და გულისმოდგინებით სმენად, ვითხუასა სიტყუათა ღმრისათა, და ყოველსაჲე ეკლესიურსა დიდების მეტყუჳლობასა ხლო რათა ესე ყოველივე შესაძლო იყარს აღსაშენებელად მსმენელთა; ამად შესაბამ არს მიუცილებელად განმჯაცრება, რამელ მკითხუჳლანი ივითხვდენ სასმენელად

სასმენელად , მცნებისა მისებრ : ნუ ისწრაფი ზიზითა შენითა და გული შენი არა მსწრაფობდეს გამალებად სიტყუასა წინაშე ზიზსა ღმრისასა. (ეკკლესიასტ : თავი ე, მუს : ა). ეგრეთვე თქმულ-ანს მკალაბელთადმიცა : უგალაბდით ღმრსა ჩუშნსა , უგალაბდით მას მკცნიერებით. (ესალო : მკ. მუს : ზ და ლ). ეს სახედ წარმოთქმული ვითხუა და გალაბა ექმნებისთ მსმენელთა მასწავლელად და ნუგეში-ნის საცემელად. და ესე ვითარსა წესიერებასა თანა მიზურაბითა ყურნისათა ძალ-უმს შედგამად ღმრადიერებასა სულისასა.

✱ **ბ**აიციე ფერხნი შენნი , აღეს უყვითუ ხვლადი სახლსა შინა ღმრისასა , და მიეახლე რათა ისმინო. (ეკკლეს : თავი დ, მუს : იზ) . აქა სათანადო არს წინა-დადებად საზოგადოდ ყოველთადმი , და უფრასლა ღმრითა ერთად , ვითარბედ მდგომარენი ეკკლესიასა შინა უფრას ყოვლისა სათანად ჰყოფენ ღმრისა , რაჟამს ისმენენ სიტყუათა ღმრისათა , რამეიუ იტყვს წინასწარ-მეტყუშლი : ანუ არამცა სათნო უფლისა ყოვლად დასაწუშლი და მსხუშრზლი , ვითარცა სმენა ჳმისა უფლისა და აწა მსმენელობა უფრას მსხუშრზლი ვეთილი და დამარ-ჩილეება უფრას ცმელთა ვერძიანსა. (და თუ რაადენ მძიძე ცადრუა არს უსმენელობა სიტყუათა ღმრისათა , და უფრასლა ეკკლესიასა შინა , მუნვე შემდგამსა მუხლსა შინა ცხად-ჰყოფს სული წმანდა წინასწარ-მეტყუშლისა სამუილის მიერ მეტყუშლი). ვითარ უგუშ ცადრუა არს მისნობა , ეგრეთ ცადრუა არს წინა-აღმდგომელობა , ესე იგი , უსმენელობა. და ვითარცა ცადრუა არს ვერძი-მსახურება , ეგრეთ დაუძმრჩილეებლობა. (ა მეფე : თავი იე, მუს : ვბ და ვგ).

ბა ჳმაცა იგი ეკკლესიური ხმირადრე მღრღლისა ანუ ღიაჯანისაგან ღალადებული : მახედენ , სიბზმნით , მახედენ , ყოველთა საზოგადოდ ვითარცა მკალაბელთა და მკითხუშლთა , ეგრეთვე წინაშე მდგომარეითაცა გულს-მადგინებთისა ყურადღებისადმი განაღვიძებს.

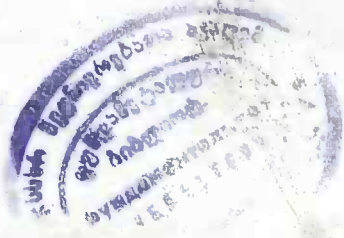
ყველესიასა შინა დგამისა და სმენისათვის იხილე წმიდისა
ოქროშინის საქმემოც: საუფაფეცეა ჰსწავლა ით, და ჰსწავლა ლა.
(ა ვართ: საუფაფე: ჰსწავლა ლვ. ბ თესალ: საუფაფე: ჰსწავ: გ. ებრ:
საუფაფე: ჰსწავ: იე).

ღმწერილნი ვიდრე აქამოდე ათხთა მათ სხენებულთა თანამდებო- დასას-
ბათა წინადადებანი არიან საკმაოდ მიმცემნი გულის-ხმის-უფისანი, რული.
მათდა, რამელთადა ანა უსწავიესთ ღმის-მეტყულებითი ჰსწავლა,
და სხეთადმი შთანერგუადცა წადილისა და განმხვსა აღსასრულებელად
მათდა. ამის-გამო აწ თქუნი არს, ჟი? მღუდელნი, მიღებაჲ წიგ-
ნისა ამის სიუწარულით, და წარგითხუა ყურადღებისა თანა გულის-
მოდგინედ. ამით სახითა ამას შინა მოსხენებულნი მცნებანი უფლისანი
და მაგალითნი გექმნებიან თქუნი თანამდებობათა შინა თქუნითა
განსაღვიძებელად სამომღრებელად და განსამტვიცებელად. თუთ სული
წმინდა, სული ჭეშმარიტებისა იუაჲ თქუნიდა უფელსა შინა წინა-
მძღუარ მძღუარ და მასწავებელ.

ო. გეთუ დაადგრეთ ჩემთანა, და სიტუნი ჩემნი თქუნითანა ეგნენ,
რაცა გინდესთ ითხუეთ და გეყარ თქუნი. (ოვან: თავი იე, მუხ: ზ).

ბ. ივის ჩუნი მღუდელთ-მთავარი დიდი, რამელმან განვლნა ცანი,
იესო ჰე ღმისა, შევივრბალთ აღსარება იგი მისი მართლ, და მოუხდეთ
უკუწ განცხადებულად საუდართა მათ მადლისათა, რათა მოვიღოთ წყალობა,
და ვზოჯოთ მადლი უამსა შეწუნარებისასა. (ებრ: თავი დ, მუხ: იდ და ივ).

გ. მოუხდეთ უკუწ ჭეშმარიტითა გულითა, გულსავსებითა სარწმუნო-
ებისათა სხურებულნი გულითა იჭვსაგან ბოროტისა და განბნინილნი
გუამითა წელითა წმინდითა. (თავი ი, მუხ: კბ).

15

60

of 1871

of 1871

of 1871

Sum of 1871

of 1871

of 1871

1871

1871

296

of 1871

EVF
MARGARET
RC
3630/1056
75

By the way

of 3000